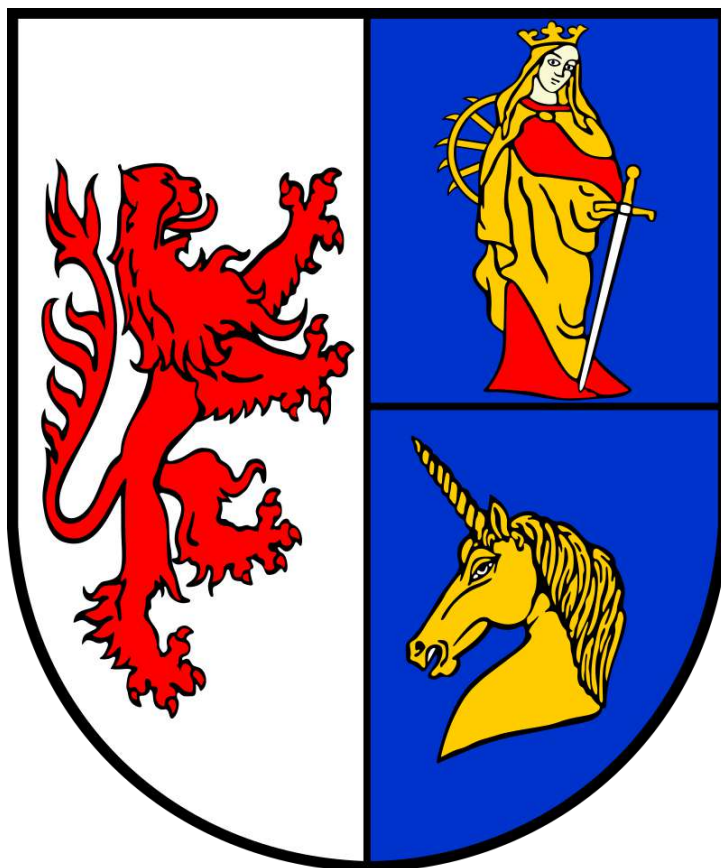

***PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA POWIATU DZIAŁDOWSKIEGO
DO ROKU 2028***

Działdowo, 2025

Na zlecenie Powiatu Działdowskiego opracował:
Zakład Analiz Środowiskowych Eko-precyzja.

Autorzy opracowania:
mgr inż. Adrianna Siekierka
mgr inż. Karolina Ioannidis

Spis treści

Spis treści	3
1. Wykaz skrótów	5
2. Wstęp	7
2.1. Cel i zakres opracowania	7
2.2. Podstawy prawne	8
2.3. Charakterystyka powiatu działdowskiego	9
2.3.1. Położenie	9
2.3.2. Budowa geologiczna	11
2.3.3. Warunki klimatyczne	12
2.3.4. Demografia	17
3. Założenia Programu ochrony środowiska	19
3.1. Dokumenty międzynarodowe	19
3.2. Dokumenty krajowe	20
3.3. Dokumenty wojewódzkie	26
4. Streszczenie w języku niespecjalistycznym	31
5. Ocena stanu środowiska na terenie powiatu działdowskiego	33
5.1. Ochrona klimatu i jakości powietrza	33
5.1.1. Źródła zanieczyszczeń powietrza	33
5.1.2. Źródła zanieczyszczeń powietrza pochodzenia antropogenicznego występujące na terenie powiatu działdowskiego	36
5.1.3. Jakość powietrza	49
5.1.4. Odnawialne Źródła Energii (OZE)	58
5.1.5. Zagadnienia horyzontalne	65
5.1.6. Tendencje zmian stanu środowiska	65
5.1.7. Analiza SWOT	66
5.2. Zagrożenia hałasem	67
5.2.1. Stan wyjściowy	67
5.2.2. Źródła hałasu	67
5.2.3. Monitoring poziomu hałasu	73
5.2.4. Zagadnienia horyzontalne	77
5.2.5. Tendencje zmian stanu środowiska	78
5.2.6. Analiza SWOT	78
5.3. Pola elektromagnetyczne	79
5.3.1. Stan wyjściowy	79
5.3.2. Źródła promieniowania elektromagnetycznego	81
5.3.3. Monitoring poziomu pola elektromagnetycznego	84
5.3.4. Zagadnienia horyzontalne	85
5.3.5. Tendencje zmian stanu środowiska	85
5.3.6. Analiza SWOT	86
5.4. Gospodarowanie wodami	87
5.4.1. Wody powierzchniowe	87
5.4.2. Obszary zagrożone powodzią	91
5.4.3. Obszary zagrożone suszą	93
5.4.4. Jakość wód powierzchniowych	97
5.4.5. Wody podziemne	105
5.4.6. Jakość wód podziemnych	109
5.4.7. Zagadnienia horyzontalne	110
5.4.8. Tendencje zmian stanu środowiska	111
5.4.9. Analiza SWOT	111
5.5. Gospodarka wodno-ściekowa	112
5.5.1. Zaopatrzenie w wodę	112

5.5.2. Odprowadzanie ścieków.....	117
5.5.3. Zagadnienia horyzontalne	123
5.5.4. Tendencje zmian stanu środowiska	124
5.5.5. Analiza SWOT	125
5.6. Zasoby geologiczne	126
5.6.1. Przepisy prawne	126
5.6.2. Stan aktualny	127
5.6.3. Zagadnienia horyzontalne	135
5.6.4. Tendencje zmian stanu środowiska	136
5.6.5. Analiza SWOT	136
5.7. Gleby	137
5.7.1. Stan aktualny	137
5.7.2. Zagadnienia horyzontalne	140
5.7.3. Tendencje zmian stanu środowiska	141
5.7.4. Analiza SWOT	141
5.8. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	142
5.8.1. Gospodarowanie odpadami komunalnymi	142
5.8.2. Odpady wytwarzane na terenie powiatu działdowskiego	143
5.8.3. Zapobieganie powstawaniu odpadów	154
5.8.4. Zagadnienia horyzontalne	156
5.8.5. Tendencje zmian stanu środowiska	157
5.8.6. Analiza SWOT	157
5.9. Zasoby przyrodnicze	158
5.9.1. Formy ochrony przyrody	158
5.9.2. Grunty leśne i tereny zieleni	186
5.9.3. Korytarze ekologiczne	187
5.9.4. Zagadnienia horyzontalne	188
5.9.5. Tendencje zmian stanu środowiska	189
5.9.6. Analiza SWOT	190
5.10. Zagrożenia poważnymi awariami	191
5.10.1. Stan aktualny	191
5.10.2. Działania kontrolne WIOŚ w Olsztynie	191
5.10.3. Zagadnienia horyzontalne	198
5.10.4. Tendencje zmian stanu środowiska	198
5.10.5. Analiza SWOT	199
6. Syntetyczny opis realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska	200
7. Zidentyfikowane problemy środowiskowe na terenie powiatu działdowskiego	215
8. Najważniejsze sukcesy środowiskowe na terenie powiatu działdowskiego	218
9. Cele Programu ochrony środowiska, zadania i ich finansowanie	221
9.1. Wyznaczone cele i zadania	221
9.2. Wykaz kierunków interwencji, celów oraz zadań wyznaczonych w ramach POŚ dla powiatu działdowskiego	222
9.3. Harmonogram realizacji zadań własnych powiatu działdowskiego wraz z ich finansowaniem	240
9.4. Harmonogram realizacji zadań monitorowanych wraz z ich finansowaniem	246
10. System realizacji Programu ochrony środowiska	265
10.1. Współpraca z interesariuszami	266
10.2. Edukacja ekologiczna	267
10.3. Sprawozdawczość	273
10.4. Monitoring realizacji Programu	274
10.5. Źródła finansowania	278
Spis tabel	283
Spis rysunków	285

1. Wykaz skrótów

Analiza SWOT	Narzędzie służące do analizy strategicznej. Opiera się ona na określeniu silnych oraz słabych stron, a także wynikających z nich szans oraz zagrożeń.
ARiMR	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa
BDO	Baza danych o produktach i opakowaniach oraz o gospodarce odpadami
CRFOP	Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody
DECT	Digital Enhanced Cordless Telecommunications - system cyfrowej łączności bezprzewodowej na niewielkich odległościach
EMEP	Co-operative Programme for Monitoring and Evaluation of the Long Range Transmission of Air Pollutants in Europe, roboczo - European Monitoring and Evaluation Programme - Europejski Program Monitorowania i Oceny
ETS	Europejski System Handlu Emisjami
GAW/WMO	Global Atmosphere Watch/World Meteorological Organization - Światowy Program Monitorowania i Oceny Stanu Atmosfery/Światowa Organizacja Meteorologiczna
GDDKiA	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
GIOS	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska
GUS	Główny Urząd Statystyczny
GZWP	Główny Zbiornik Wód Podziemnych
IGO	Inwazyjne gatunki obce
IMGW	Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej
IUNG	Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa
JCWP	Jednolita część wód powierzchniowych
JCWpd	Jednolita część wód podziemnych
JST	Jednostka Samorządu Terytorialnego
KOWR	Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa
KPOŚK	Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych
LZO(VOC)	Lotne związki organiczne
MBP	Mechaniczno-biologiczne przetwarzanie odpadów
MSWiA	Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji
MPZP	Miejskowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego
MRP	Mapy Ryzyka Powodziowego
MZP	Mapy Zagrożenia Powodziowego
NFOŚiGW	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
ODR	Ośrodek Doradztwa Rolniczego
ONZ	Organizacja Narodów Zjednoczonych
OSChR	Okręgowa Stacja Chemiczno – Rolnicza
OSP	Ochotnicza Straż Pożarna
OUG	Okręgowy Urząd Górniczy
OZE	Odnawialne Źródła Energii
PEM	Pola elektromagnetyczne
PGL LP	Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe
PGW WP	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
PIG-PIB	Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy

PKB	Produkt Krajowy Brutto
PM10	Pył zawieszony PM10
PM2.5	Pył zawieszony PM2,5
PMŚ	Państwowy Monitoring Środowiska
POliŚ	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
POP	Program Ochrony Powietrza
POŚ	Program Ochrony Środowiska
ppk	Punkt pomiarowo-kontrolny
PRIMES	Primary energy consumption baseline - pierwotne zużycie energii
PROW	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich
PSG	Polska Spółka Gazownictwa
PSH	Państwowa Służba Hydrogeologiczna
PSZOK	Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych
PWP	Pozwolenie wodnoprawne
PZD	Powiatowy Zarząd Dróg
RDLP	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych
RDOŚ	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
RDW	Ramowa Dyrektywa Wodna
RFID	Radio-Frequency Identification - identyfikacja za pomocą fal radiowych lub systemy (zdalnej) identyfikacji radiowej
RFRD	Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg
RIPOK	Regionalna Instalacja Przetwarzania Odpadów Komunalnych
RLM	Równoważną Liczbę Mieszkańców
RPO	Regionalny Program Operacyjny
RWMŚ	Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska
RZGW	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej
SMH	Strategiczna mapa hałasu
SOR	Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020
UE	Unia Europejska
UM	Urząd Marszałkowski
WFOŚiGW	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
WIOŚ	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska
wod-kan	Wodno-kanalizacyjne
WOG	Wskaźnik oceny ogółem
WWA	Wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne
ZDR	Zakłady Dużego Ryzyka
ZDW	Zarząd Dróg Wojewódzkich
ZPK	Zespół Parków Krajobrazowych
ZPO	Zapobieganie Powstawaniu Odpadów
ZSEE	Zużyty Sprzęt Elektryczny i Elektroniczny
ZZR	Zakłady Zwiększonego Ryzyka

2. Wstęp

2.1. Cel i zakres opracowania

Program ochrony środowiska dla powiatu działdowskiego do roku 2028 jest podstawowym narzędziem prowadzenia polityki ochrony środowiska na terenie powiatu działdowskiego. Według założeń, przedstawionych w niniejszym opracowaniu, realizacja Programu doprowadzi do poprawy stanu środowiska naturalnego, efektywnego zarządzania środowiskiem, zapewni skuteczne mechanizmy chroniące środowisko przed degradacją, a także stworzy warunki dla wdrożenia wymagań obowiązującego w tym zakresie prawa.

Opracowanie jakim jest *Program ochrony środowiska* określa politykę środowiskową, a także wyznacza cele i zadania środowiskowe, które odnoszą się do aspektów środowiskowych, usystematyzowanych według priorytetów. Podczas tworzenia dokumentu, przyjęto założenie, iż powinien on spełniać rolę narzędzia pracy przyszłych użytkowników, ułatwiającego i przyspieszającego rozwiązywanie poszczególnych zagadnień. Niniejsze opracowanie zawiera między innymi rozpoznanie aktualnego stanu środowiska na terenie powiatu, przedstawia propozycje oraz opis zadań, które niezbędne są do kompleksowego rozwiązania problemów związanych z ochroną środowiska.

Przedmiotowy dokument wspomaga dążenie do uzyskania sukcesywnego ograniczenia degradacji środowiska, ochronę i rozwój jego walorów oraz racjonalnego gospodarowania zasobami środowiska z uwzględnieniem konieczności jego ochrony. Stan docelowy w tym zakresie nakreśla *Program ochrony środowiska*, a ocenę efektów jego realizacji, zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 647 z późn. zm.) dokonuje się okresowo, co 2 lata.

Struktura opracowania obejmuje omówienie kierunków ochrony środowiska na terenie powiatu działdowskiego w odniesieniu m.in. do ochrony powietrza, ochrony przed hałasem, ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym, gospodarki wodno-ściekowej, gospodarki odpadami, ochrony powierzchni ziemi i gleb, ochrony przyrody, edukacji ekologicznej. W opracowaniu znajduje się ich charakterystyka, ocena stanu aktualnego oraz określenie stanu docelowego. Identyfikacja potrzeb powiatu w zakresie ochrony środowiska, w odniesieniu do obowiązujących przepisów prawnych, polega na sformułowaniu celów nadrzędnych oraz strategii ich realizacji. Na tej podstawie opracowywany jest plan operacyjny, przedstawiający listę działań/przedsięwzięć jakie zostaną zrealizowane na terenie powiatu działdowskiego.

Poprzedni POŚ pn. „Program ochrony środowiska dla powiatu działdowskiego do roku 2024” został przyjęty Uchwałą nr XXXVIII/288/2021 Rady Powiatu Działdowskiego z dnia 8 grudnia 2021 r.

2.2. Podstawy prawne

Obowiązek wykonania Programu ochrony środowiska wynika z ustawy Prawo ochrony środowiska, a w szczególności:

„Art. 17. 1. Organ wykonawczy województwa, powiatu i gminy, w celu realizacji polityki ochrony środowiska, sporządza odpowiednio wojewódzkie, powiatowe i gminne programy ochrony środowiska, uwzględniając cele zawarte w strategiach, programach i dokumentach programowych, o których mowa w art. 14 ust. 1.

Art. 18. 1. Programy, o których mowa w art. 17 ust. 1, uchwała odpowiednio sejmik województwa, rada powiatu albo rada gminy.

Art. 18. 2. Z wykonania Programów organ wykonawczy województwa, powiatu i gminy sporządza co 2 lata raporty, które przedstawia się odpowiednio sejmikowi województwa, radzie powiatu lub radzie gminy.”

Program ochrony środowiska dla powiatu działdowskiego tworzony jest w celu realizacji polityki ochrony środowiska na szczeblu powiatowym.

Dokument został opracowany w oparciu o *Wytyczne do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych Programów Ochrony Środowiska* [Ministerstwo Środowiska, 2015 r.] wraz z zaktualizowanymi załącznikami z 2020 r.

2.3. Charakterystyka powiatu działdowskiego

2.3.1. Położenie

Powiat działdowski znajduje się w południowo-zachodniej części województwa warmińsko - mazurskiego. od północy graniczy z powiatem iławskim i ostródzkim, od wschodu z powiatem nidzickim i mławskim, od południa z powiatem żuromińskim, a od zachodniej strony z powiatem brodnickim oraz nowomiejskim. Powierzchnia powiatu wynosi 954 km².

W skład powiatu wchodzi 6 gmin – 4 gminy wiejskie, 1 gmina miejska oraz 1 gmina miejsko-wiejska:

- **Gmina miejska Działdowo**

Gmina miejska Działdowo jest zlokalizowana we wschodniej części powiatu działdowskiego i jest otoczona przez gminę wiejską Działdowo. Ma ona powierzchnię 12 km², co stanowi 1,26% powierzchni powiatu. Gmina jest siedzibą powiatu.

- **Gmina wiejska Działdowo**

Gmina wiejska Działdowo jest zlokalizowana we wschodniej części powiatu działdowskiego. Gmina ma powierzchnię 272 km², co daje 28,51% powierzchni powiatu.

- **Gmina Iłowo-Osada**

Gmina Iłowo-Osada jest gminą wiejską zlokalizowaną we wschodniej części powiatu działdowskiego. Ma ona powierzchnię 104 km², co daje 10,90% powierzchni powiatu.

- **Gmina Lidzbark**

Gmina Lidzbark jest gminą miejsko-wiejską zlokalizowaną w zachodniej części powiatu działdowskiego. Ma ona powierzchnię 255 km², co daje 26,73% powierzchni powiatu.

- **Gmina Płońska**

Gmina Płońska jest gminą wiejską zlokalizowaną w środkowej części powiatu działdowskiego. Ma ona powierzchnię 163 km², co daje 17,09% powierzchni powiatu.

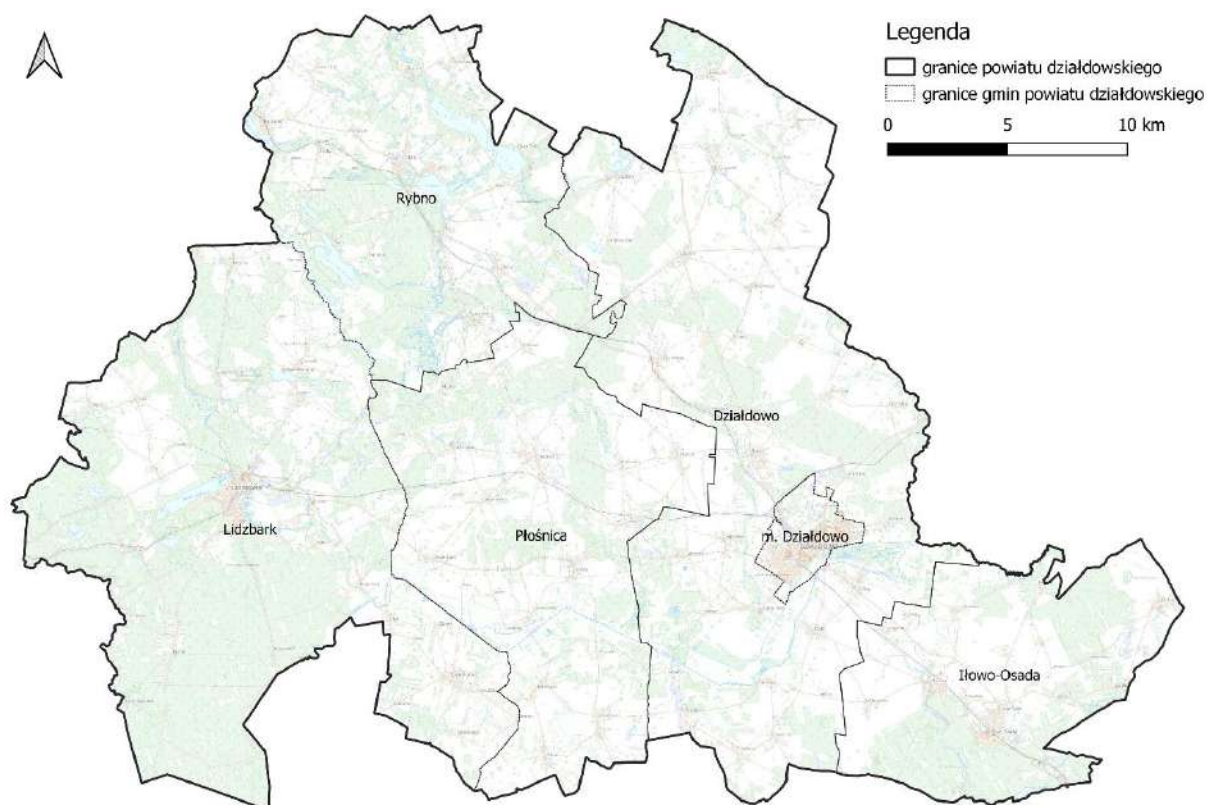
- **Gmina Rybno**

Gmina Rybno jest gminą wiejską zlokalizowaną w północnej części powiatu działdowskiego. Ma ona powierzchnię 148 km², co daje 15,51% powierzchni powiatu.

Rysunek 1. Położenie powiatu wraz z ościennymi powiatami

źródło: opracowanie własne na podstawie danych geoprzestrzennych: <https://dane.gov.pl/pl/dataset>

Rysunek 2. Powiat działdowski w podziale na gminy

źródło: opracowanie własne na podstawie danych geoprzestrzennych: <https://dane.gov.pl/pl/dataset>

2.3.2. Budowa geologiczna¹

Powiat działdowski zlokalizowany jest w obrębie dwóch jednostek geologicznych. Są to synklinorium brzeżne, a dokładniej niecka pomorska i platforma prekambryjska, dokładniej wyniesienie mazursko-suwańskie. Synklinorium brzeżne to graniczna jednostka platformy wschodnioeuropejskiej. Jednostka odznacza się charakterystycznym dla synklinorium sfałdowaniem podłużnym z asymetrycznymi antyklinami. Natomiast wyniesienie mazursko-suwańskie charakteryzuje się zredukowanym stopniem występowania osadów oraz brakiem skał starszego paleozoiku.

Wśród utworów przypowierzchniowych, północno-zachodnia część powiatu zdominowana jest przez występujące naprzemiennie piaski i żwiry sandrowe oraz gliny zwałowe i ich zwietrzeliny. W południowo wschodniej części przeważają natomiast żwiry, gliny zwałowe ich zwietrzeliny, piaski i żwiry lodowcowe położone na zmianę ze żwirami piaskami, głazami i glinami moren czołowych. Natomiast na terenie całego powiatu w dolinach rzecznych i zagłębieniach terenu występują także mady rzeczne oraz torfy i namuły.

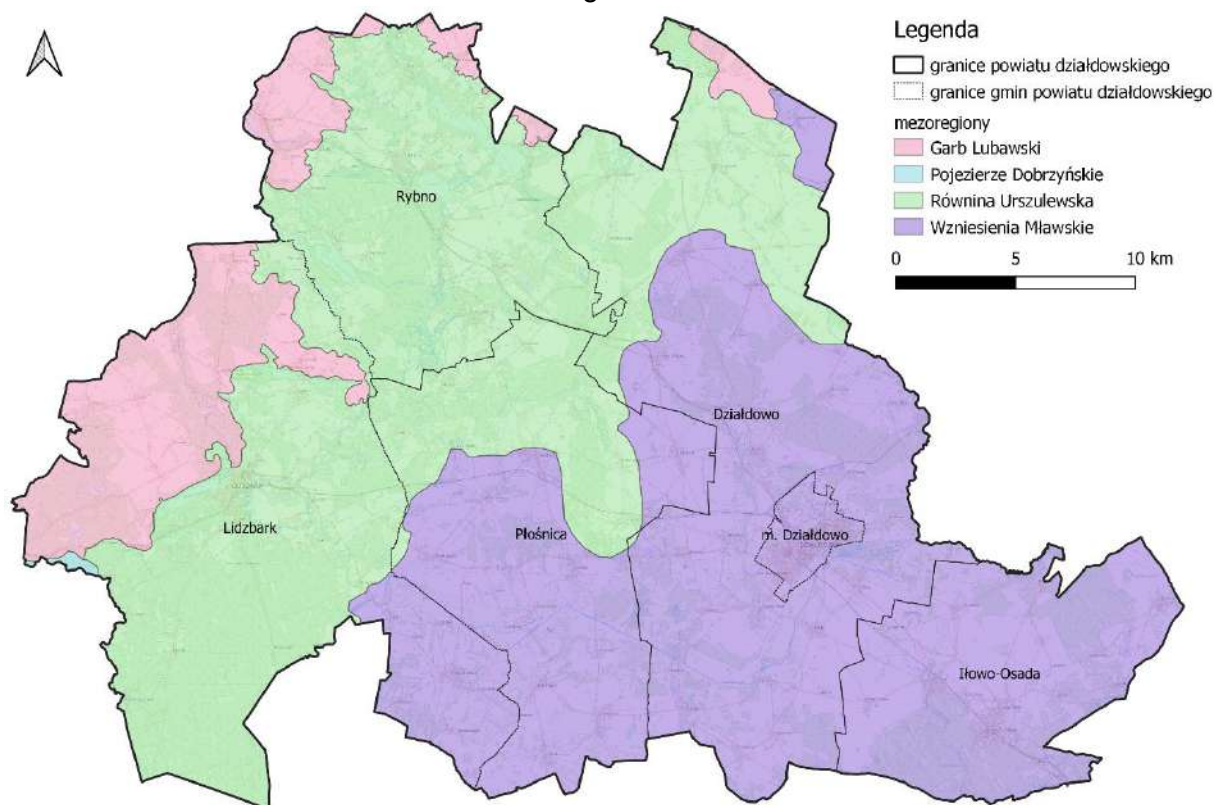
Według fizyczno–geograficznej regionalizacji wg prof. Solona (2018 r.) powiat działdowski umiejscowiony jest w następujących jednostkach:²

- megaregion – Pozaalpejska Europa Środkowa;
 - prowincja – Niż Środkowoeuropejski;
 - podprowincja – Pojezierza Południowobałtyckie;
 - makroregion – Pojezierze Chełmińsko-Dobrzyńskie;

¹ Źródło: Program ochrony środowiska dla powiatu działdowskiego do roku 2024

² Źródło: <https://ios.edu.pl/aktualnosci/nowy-podzial-fizycznogeograficzny-polski/>

- mezoregion – Garb Lubawski;
- mezoregion – Pojezierze Dobrzyńskie;
- mezoregion – Równina Urszulewska;
- podprowincja – Niziny Środkowopolskie;
 - makroregion – Nizina Północnomazowiecka;
 - mezoregion – Wzniesienia Mławskie.

Rysunek 3. Położenie powiatu działdowskiego na tle mezoregionów

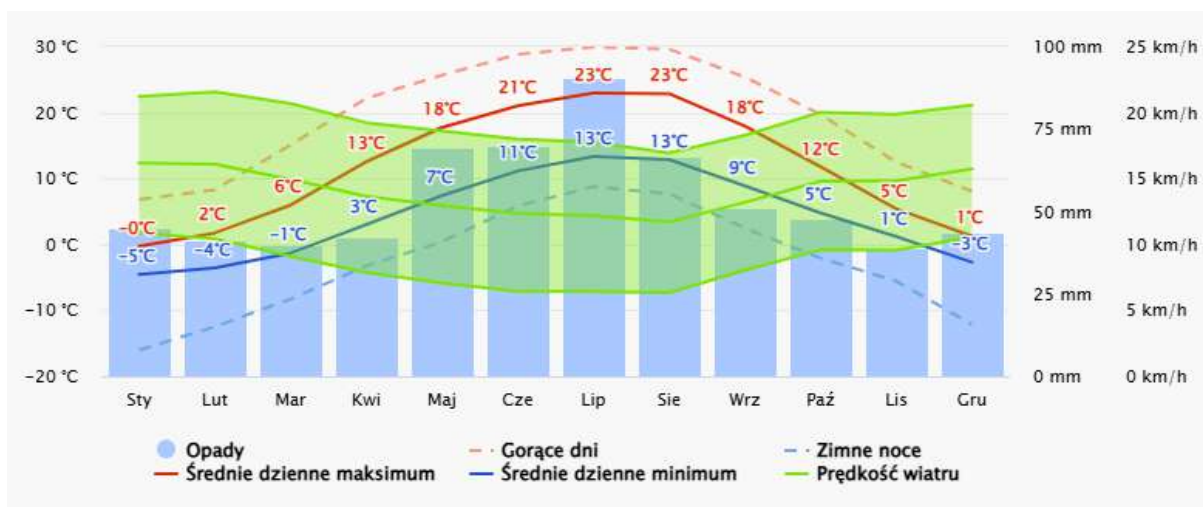
źródło: opracowanie własne na podstawie danych geoprzestrzennych: <https://dane.gov.pl/pl/dataset>

2.3.3. Warunki klimatyczne

Klimat powiatu działdowskiego należy do strefy klimatu umiarkowanego. Według regionalizacji klimatycznej Wosia (1993), powiat położony jest w centralnej części regionu zachodniomazurskiego. Region ten charakteryzuje się stosunkowo częstym występowaniem dni umiarkowanie ciepłych z dużym zachmurzeniem ogólnym nieba i opadem atmosferycznym. Natomiast zgodnie z klasyfikacją klimatów Köppena-Geigera, tutejszy klimat sklasyfikowano, jako oceaniczny i oznaczono symbolem Cfb.

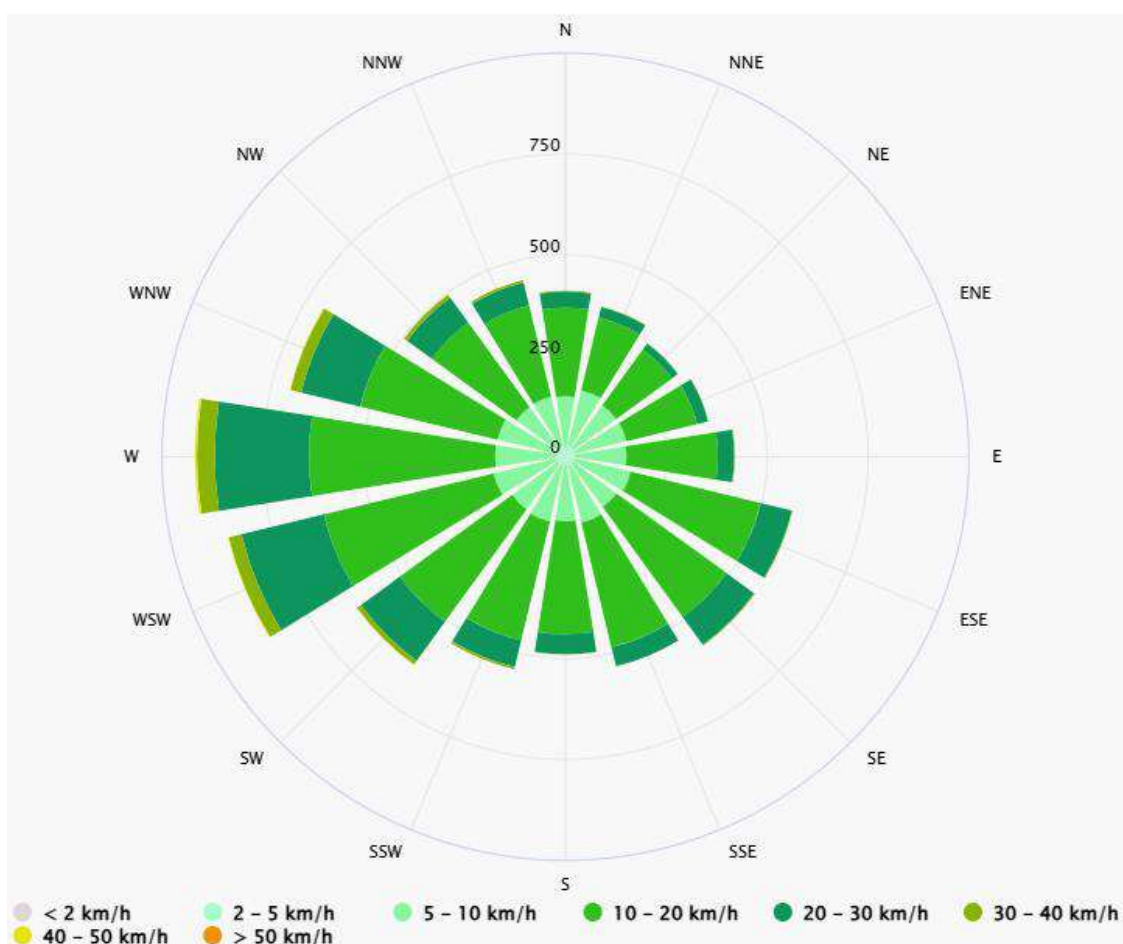
Średnia temperatura w ciągu roku wynosi 8,3°C, natomiast średnia roczna suma opadów to 713 mm. Najcieplejszym miesiącem jest lipiec ze średnią temperaturą 18,9°C, z kolei najzimniejszym jest styczeń, ze średnią wynoszącą -2,7°C. Miesiącem, w którym notuje się największą ilość opadów jest lipiec. Suma opadów tego miesiąca to 92 mm, natomiast najsuchszym miesiącem jest luty z sumą opadów wynoszącą 43 mm. Roczna amplituda średnich temperatur wynosi 21,6°C, a amplituda średnich rocznych sum opadów – 41 mm. Dni z przymrozkami jest w ciągu roku ok. 115. Na obszarze powiatu działdowskiego dominują

wiatry zachodnie i południowo-zachodnie. Długość trwania okresu wegetacyjnego jest dość krótka i wynosi 180-190 dni w ciągu roku.³

Rysunek 4. Średnie temperatury, opady oraz prędkość wiatru występujące na terenie powiatu działdowskiego

źródło: www.meteoblue.com [data dostępu: 29.10.2025 r.]

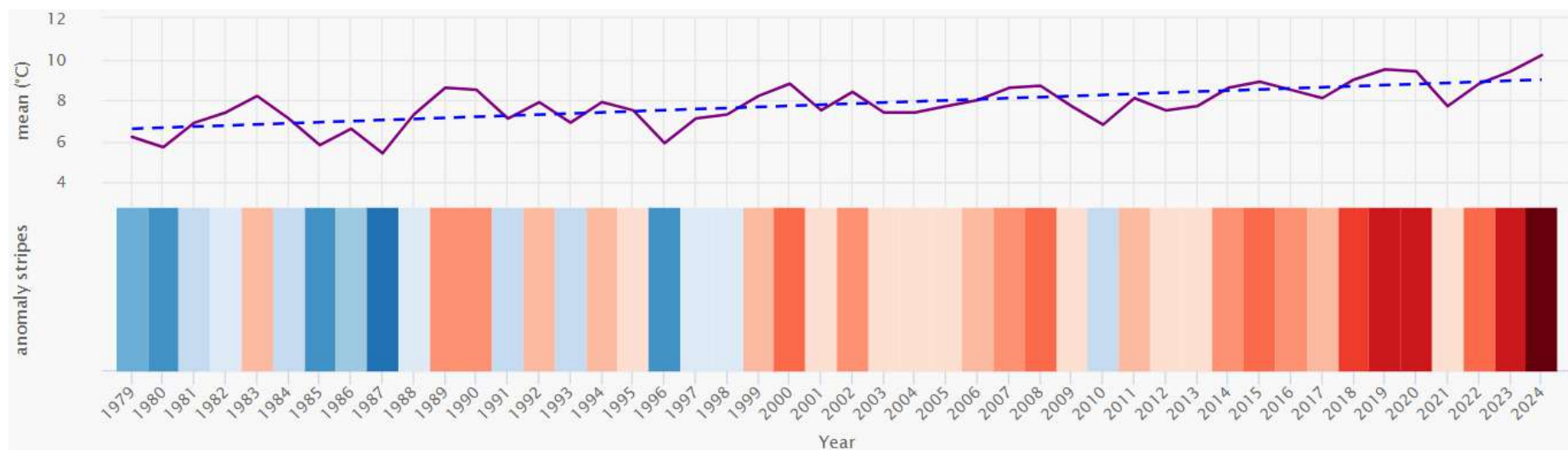

Rysunek 5. Róża wiatrów powiatu działdowskiego

źródło: www.meteoblue.com [data dostępu: 29.10.2025 r.]

³ Program ochrony środowiska dla powiatu działdowskiego do roku 2024

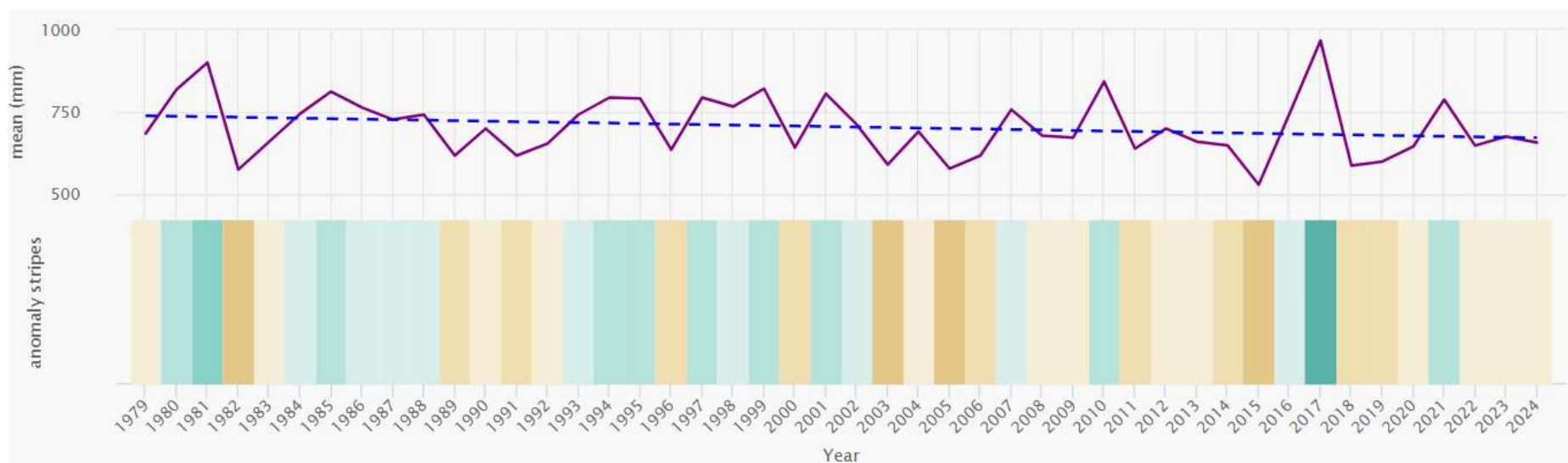
Poniższy wykres przedstawia szacunkową wartość średniej rocznej temperatury powiatu działdowskiego. Przerywana niebieska linia to liniowy trend zmian klimatycznych. Linia trendu biegnie w górę od lewej do prawej, co oznacza, że trend temperatury jest dodatni i w powiecie robi się cieplej z powodu zmian klimatu.

Rysunek 6. Roczna zmiana temperatury na terenie powiatu działdowskiego

źródło: www.meteoblue.com [data dostępu: 26.10.2025 r.]

Natomiast poniższy wykres przedstawia roczną zmianę opadów.

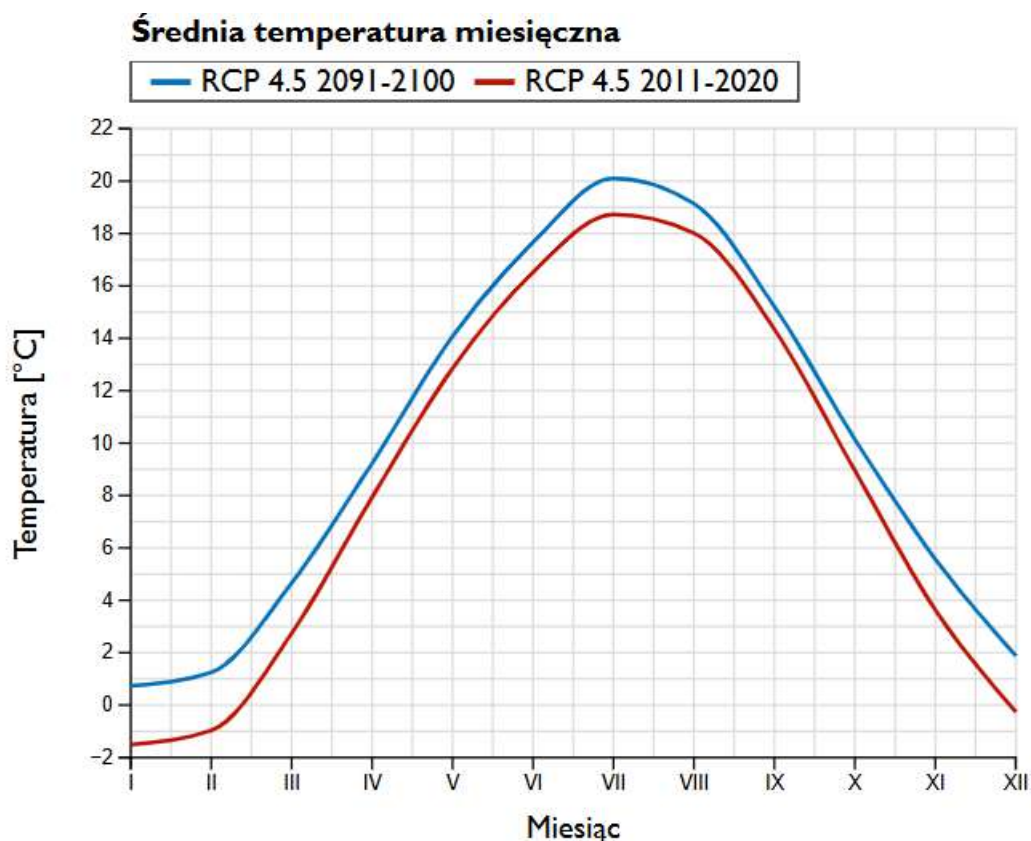

Rysunek 7. Roczna zmiana opadów na terenie powiatu działdowskiego
 źródło: www.meteoblue.com [data dostępu: 26.10.2025 r.]

Górny wykres przedstawia szacunkową średnią sumę opadów. Przerywana niebieska linia to liniowy trend zmian klimatycznych. Jeśli linia trendu biegnie w górę od lewej do prawej, to trend opadów jest pozytywny i w powiecie robi się coraz bardziej wilgotno z powodu zmian klimatu. Jeśli jest pozioma, to nie widać wyraźnego trendu, a jeśli spada, to warunki stają się z czasem coraz bardziej suche.

W dolnej części wykresu znajdują się tzw. paski opadów. Każdy kolorowy pasek reprezentuje sumę opadów w danym roku - zielony kolor oznacza lata bardziej wilgotne, a brązowy lata bardziej suche.

Poniższy rysunek przedstawia scenariusz zmiany klimatu w powiecie działdowskim. Taki scenariusz jest przewidywany przy obecnym tempie wzrostu emisji gazów cieplarnianych (RCP 8.5⁴). Zgodnie z wykresem, w miesiącu styczniu średnia temperatura powietrza może wzrosnąć o ok. 3°C.

Rysunek 8. Scenariusze zmian klimatu w powiecie działdowskim

źródło: <https://klimada2.ios.gov.pl/klimat-scenariusze-portal/> [data dostępu: 26.10.2025 r.]

Postępujące w ostatnich latach zmiany klimatu dotyczą przede wszystkim globalnego ocieplenia i wzrostu natężenia ekstremalnych zjawisk pogodowych. Tendencje te wiążą się w dużej mierze z globalnym rozwojem gospodarczym. Społeczność międzynarodowa, w tym w szczególności Unia Europejska, podejmuje szereg działań w zakresie przeciwdziałania niekorzystnym zmianom klimatu. Polska jako członek Unii Europejskiej, również zobowiązuje się do podjęcia działań zapobiegających zmianom klimatu, w tym przede wszystkim dokonania transformacji przemysłu w kierunku obniżenia emisji tzw. gazów cieplarnianych, głównie dwutlenku węgla (CO₂).

Zmiany klimatu wywierają istotny wpływ na dostawy energii. Ograniczenie działalności elektrowni opartych na spalaniu węgla i przejście w kierunku zwiększenia udziału OZE w produkcji energii powoduje uzależnienie od ogólnie rozumianej pogody (np. siła wiatru i promieniowanie słoneczne). Uzależnienie to generuje wyzwania w zakresie ciągłości dostaw energii. W Polsce natomiast dominują wciąż elektrownie węglowe, które jednak także nie są odporne na nietypowe zjawiska pogodowe, w tym w szczególności na długotrwałe susze

⁴ RCP 8.5 - Representative Concentration Pathways 8.5 [W/m²] Scenariusz zakładający utrzymanie aktualnego tempa wzrostu emisji gazów cieplarnianych, nazywany "business as usual" - w roku 2100 osiągnięcie koncentracji CO₂ na poziomie 1230 ppm (względem 410 ppm w 2020 r.) oraz wymuszenia radiacyjnego 8.5 [W/m²]. Oznacza wzrost średniej temperatury Ziemi o 4.5°C względem epoki przedindustrialnej.

oraz na fale upałów. Związane jest to z procesem chłodzenia. Dodatkowo w okresach wyższych temperatur letnich wzrasta popyt na energię elektryczną ze względu na coraz większą liczbę użytkowanych energochłonnych urządzeń klimatyzacyjnych.

2.3.4. Demografia

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego z 2024 roku, liczba ludności na terenie powiatu działdowskiego wynosiła 61 003 osób, z czego 30 972 osób stanowiły kobiety, a 30 031 osób to mężczyźni. Gęstość zaludnienia w powiecie wynosiła 64,0 os/km².

Szczegółowe informacje na temat demografii zostały zamieszczone w poniższych tabelach.

Tabela 1. Dane demograficzne powiatu działdowskiego

Ludność [os.]	
Liczba ludności ogółem	61 003
Liczba mężczyzn	30 031
Liczba kobiet	30 972
Wskaźnik ludności	
Ludność na 1 km ²	64,0
Zmiana liczby ludności na 1000 mieszkańców	- 6,7
Wskaźnik urbanizacji	44,4
Współczynnik feminizacji [os.]	103
Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem [%]	
W wieku przedprodukcyjnym	18,8
W wieku produkcyjnym	58,3
W wieku poprodukcyjnym	22,9

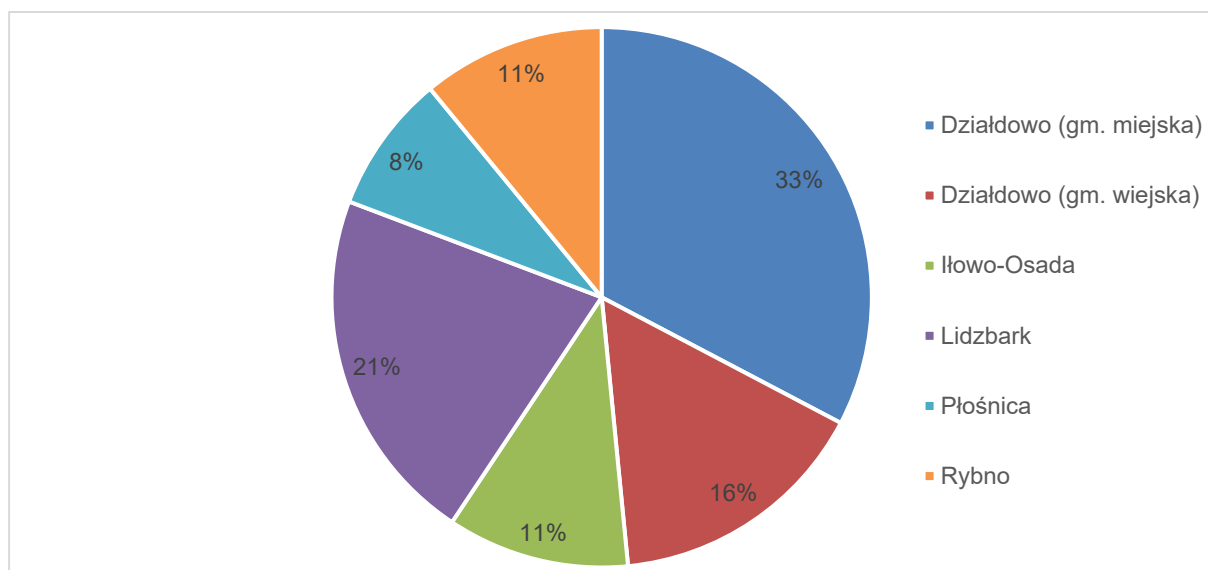
źródło: GUS, stan na 31.12.2024 r. [data dostępu: 20.10.2025 r.]

Tabela 2. Liczba ludności powiatu działdowskiego w latach 2015-2024

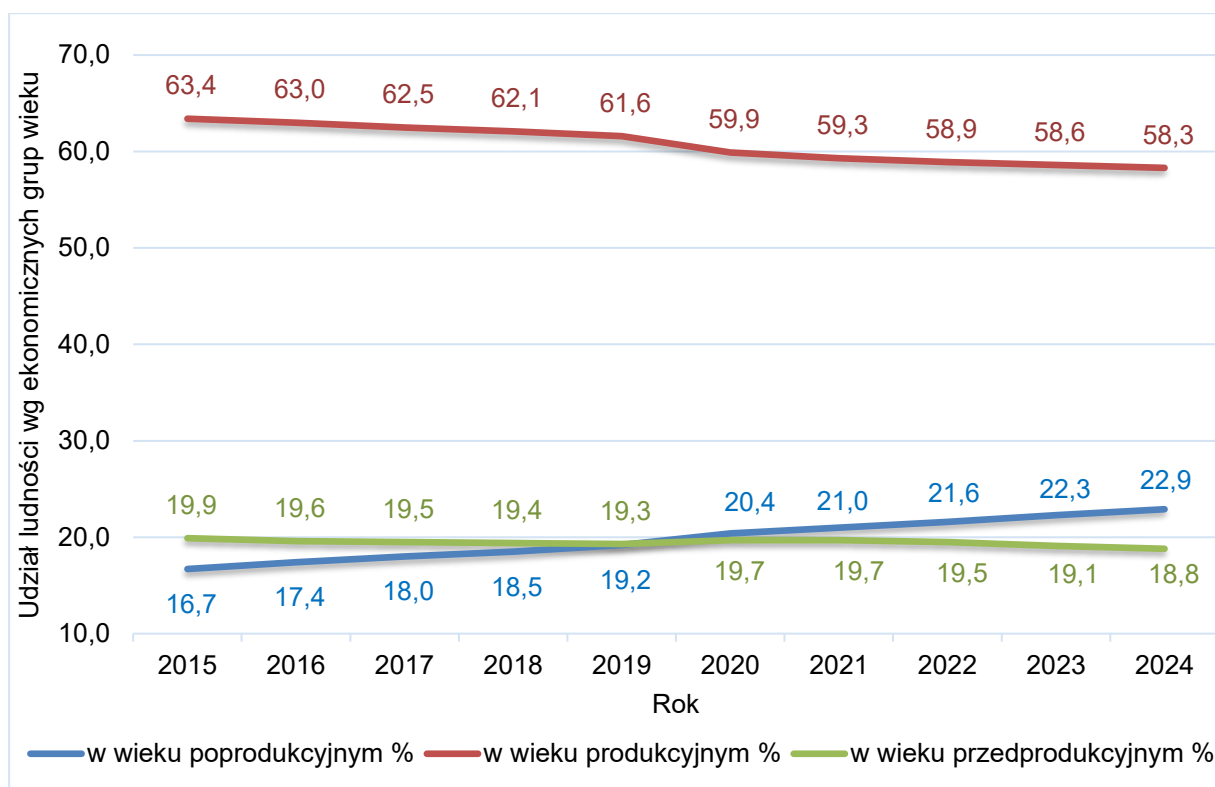
Rok	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
2015	66 113	32 503	33 610
2016	66 011	32 502	33 509
2017	65 772	32 369	33 403
2018	65 442	32 229	33 213
2019	65 139	32 091	33 048
2020	62 861	30 930	31 931
2021	62 296	30 654	31 642
2022	61 917	30 430	31 487
2023	61 416	30 204	31 212
2024	61 003	30 031	30 972

źródło: GUS, stan na 31.12.2024 r. [data dostępu: 20.10.2025 r.]

Na poniższym rysunku przedstawiono udział ludności w poszczególnych gminach.

Rysunek 9. Udział ludności w poszczególnych gminach powiatu działdowskiego
źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS [data dostępu: 20.10.2025 r.]

Rysunek 10. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem
źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS [data dostępu: 20.10.2025 r.]

Powyższy rysunek przedstawia udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem. Z powyższych zestawień wynika, że liczba ludności w ostatnich latach maleje. Zaobserwować można również wystąpienie procesu starzenia się społeczeństwa, przejawiającego się we wzrastającej liczbie osób w wieku poprodukcyjnym. Utrzymanie się takiej sytuacji będzie prowadzić do coraz większego obciążenia ekonomicznego grupy w wieku produkcyjnym.

3. Założenia Programu ochrony środowiska

Program ochrony środowiska dla powiatu działdowskiego do roku 2028 zgodny jest z dokumentami wyższego szczebla, tj. dokumentami międzynarodowymi, krajowymi i wojewódzkimi.

3.1. Dokumenty międzynarodowe

3.1.1. Zrównoważona Europa 2030 - Polityka, strategia i przepisy UE dotyczące celów środowiskowych oraz celów w dziedzinie energii i klimatu do 2030 roku

Ramy klimatyczno-energetyczne do roku 2030 obejmują cele unijne i cele polityczne na okres od 2021 do 2030 r. Kluczowe cele na 2030 r.:

- co najmniej 55% redukcji emisji gazów cieplarnianych (od poziomów z 1990 r.).

Cel 55% emisji gazów cieplarnianych jest realizowany przez unijny system handlu uprawnieniami do emisji, rozporządzenie w sprawie wspólnego wysiłku redukcyjnego z celami redukcji emisji państw członkowskich oraz rozporządzenie w sprawie użytkowania gruntów, zmiany użytkowania gruntów i leśnictwa. W ten sposób wszystkie sektory przyczynią się do osiągnięcia celu 55%, zarówno poprzez redukcję emisji, jak i zwiększenie pochłaniania.

W ramach Europejskiego Zielonego Ładu Komisja zaproponowała we wrześniu 2020 r. podniesienie celu redukcji emisji gazów cieplarnianych do 2030 r., w tym emisji i pochłaniania, z 40% do co najmniej 55% w porównaniu z 1990 r. Komisja przyjrzała się działaniom wymagany we wszystkich sektorach, w tym zwiększonej efektywności energetycznej i energii odnawialnej, i rozpoczęła proces przygotowywania szczegółowych wniosków ustawodawczych do czerwca 2021 r. W celu wdrożenia i osiągnięcia zwiększonych ambicji. Umożliwi to UE przejście na gospodarkę neutralną dla klimatu i realizację zobowiązań wynikających z porozumienia paryskiego poprzez aktualizację jej wkładu ustalonego na szczeblu krajowym.

3.1.2. Międzynarodowa ochrona środowiska – Globalny Program Działań Szczytu Ziemi: Agenda 21

Jeden z najważniejszych programów międzynarodowych dotyczących zrównoważonego rozwoju ludzkości i ochrony zasobów środowiska naturalnego. Przewiduje on działania na poziomie globalnym, narodowym i lokalnym prowadzone w celu koordynacji wysiłków w rozwiązywaniu problemów światowej ekologii i polityki rozwoju. Program dotyczy wszystkich dziedzin życia w których człowiek oddziałuje na środowisko.

Najważniejsze założenia i cele Agendy 21 to m.in.:

- ochrona i wspomaganie zdrowia człowieka;
- zrównoważony rozwój osiedli ludzkich (powstrzymanie kryzysu ekologicznego miast);
- ochrona atmosfery (przeciwdziałanie efektowi cieplarnianemu, zanikaniu warstwy ozonowej, kwaśnym deszczom);
- bezpieczne wykorzystanie toksycznych substancji chemicznych;
- bezpieczne gospodarowanie odpadami stałymi i ściekowymi, niebezpiecznymi i radioaktywnymi;
- zrównoważone gospodarowanie gruntami rolnymi;
- powstrzymanie niszczenia lasów;
- ochrona i zagospodarowanie zasobów wód słodkich;

- zachowanie różnorodności biologicznej (krajowe oceny różnorodności biologicznej, opracowanie strategii ich zachowania);
- przeciwdziałanie pustoszczeniu i suszy;
- edukacja ekologiczna.

Agenda stała się priorytetowym dokumentem dla formułowania celów wszystkich dziedzin życia społeczno-gospodarczego, opartych na zasadzie zrównoważonego rozwoju. W oparciu o przyjęte w niej zasady organizowane są międzynarodowe i europejskie systemy wspierania rozwoju.

3.1.3. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2001/42/WE z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko (dyrektywa SOOŚ) (Dz.U.UE.L z 2001 Nr 197 str. 30)

Celem Dyrektywy nr 2001/42/WE „jest zapewnienie wysokiego poziomu ochrony środowiska i przyczynienie się do uwzględniania aspektów środowiskowych w przygotowaniu i przyjmowaniu planów i programów w celu wspierania stałego rozwoju, poprzez zapewnienie, że zgodnie z niniejszą dyrektywą dokonywana jest ocena wpływu na środowisko niektórych planów i programów, które potencjalnie mogą powodować znaczący wpływ na środowisko”.

3.1.4. Pozostałe dokumenty o międzynarodowej randze

Innymi dokumentami o międzynarodowej randze i charakterze przestrzennym, stanowiącymi podstawę do formułowania celów ochrony środowiska w programach krajowych są konwencje międzynarodowe, sygnowane przez stronę polską, m.in.: Konwencja Ramsarska o obszarach wodno-błotnych z 1971 r. ze zmianami w Paryżu (1982 r.) i Regim (1987 r.), Konwencja Genewska w sprawie transgranicznego zanieczyszczenia powietrza na dalekie odległości z 1979 r. wraz z II protokołem siarkowym z 1994 r. (Oslo), Konwencja Berneńska o ochronie dzikiej fauny i flory europejskiej oraz ich siedlisk naturalnych z 1979 r., Protokół Montrealski w sprawie substancji zubażających warstwę ozonową z 1987 r. wraz z poprawkami londyńskim (1990 r.), wiedeńskimi (1992 r.), Ramowa Konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu z Rio de Janeiro, 1992 r., Konwencja ONZ o ochronie różnorodności biologicznej z Rio de Janeiro, 1992 r. Ramowa Konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu z Kioto, 1997 r. wraz z Protokołem.

3.2. Dokumenty krajowe

3.2.1. Polityka ekologiczna państwa 2030

Uchwała Nr 67 Rady Ministrów z dnia 16 lipca 2019 r. w sprawie przyjęcia „Polityki ekologicznej państwa 2030 – strategii rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej” (M. P. z 2019 r, poz. 794)

W systemie dokumentów strategicznych PEP2030 stanowi doprecyzowanie i operacjonalizację zapisów Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.). W związku z powyższym, cel główny PEP2030, tj. Rozwój potencjału środowiska na rzecz obywateli i przedsiębiorców, został przeniesiony wprost ze Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.). Cele szczegółowe PEP2030 zostały określone w odpowiedzi na zidentyfikowane w diagnozie najważniejsze trendy w obszarze środowiska, w sposób umożliwiający zharmonizowanie

kwestii związanych z ochroną środowiska z potrzebami gospodarczymi i społecznymi. Realizacja celów środowiskowych będzie wspierana przez cele horyzontalne.

Cel szczegółowy I: Środowisko i zdrowie. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego.

Kierunki interwencji:

- Zrównoważone gospodarowanie wodami, w tym zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki oraz osiągnięcie dobrego stanu wód;
- Likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania;
- Ochrona powierzchni ziemi, w tym gleb;
- Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska oraz zapewnienie bezpieczeństwa biologicznego, jądrowego i ochrony radiologicznej.

Cel szczegółowy II: Środowisko i gospodarka. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska.

Kierunki interwencji:

- Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, w tym ochrona i poprawa stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu;
- Wspieranie wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej;
- Gospodarka odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym;
- Zarządzanie zasobami geologicznymi poprzez opracowanie i wdrożenie polityki surowcowej państwa;
- Wspieranie wdrażania ekoinnowacji oraz upowszechnianie najlepszych dostępnych technik BAT.

Cel szczegółowy III: Środowisko i klimat. Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do nich oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych.

Kierunki interwencji:

- Przeciwdziałanie zmianom klimatu;
- Adaptacja do zmian klimatu i zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych.

Cel szczegółowy IV: Środowisko i edukacja. Rozwijanie kompetencji (wiedzy, umiejętności i postaw) ekologicznych społeczeństwa.

Kierunki interwencji:

Edukacja ekologiczna, w tym kształtowanie wzorców zrównoważonej konsumpcji.

Cel szczegółowy V: Środowisko i administracja. Poprawa efektywności funkcjonowania instrumentów ochrony środowiska.

Kierunki interwencji:

Usprawnienie systemu kontroli i zarządzania ochroną środowiska oraz doskonalenie systemu finansowania.

Polityka ekologiczna państwa 2030 uchyla Strategię „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko – perspektywa do 2020 r.” w części dotyczącej Celu 1. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska i Celu 3. Poprawa stanu środowiska.

3.2.2. Strategia produktywności 2030

Uchwała nr 154 Rady Ministrów z dnia 12 lipca 2022 r. w sprawie przyjęcia "Strategii produktywności 2030" (M.P. z 2022 r. poz. 926)

Cel główny Strategii Produktywności: Progresywny, zrównoważony i inkluzywny wzrost produktywności oparty na wykorzystaniu wiedzy oraz nowych technologii, zwłaszcza cyfrowych

- Obszar I. Zasoby naturalne:
 - Cel szczegółowy: Wzrost wydajności surowcowej gospodarki,
 - Cel szczegółowy: Wzrost wykorzystania surowców odnawialnych i biomasy w gospodarce.

3.2.3. Strategia „Sprawne i Nowoczesne Państwo 2030”

Strategia jest dokumentem, którego głównym celem jest sprawne i nowoczesne państwo służące obywatelom, środowisku oraz gospodarce, który wpisuje się w działania realizujące cel szczegółowy III SOR: Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu.

3.2.4. Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030

Uchwała nr 123 Rady Ministrów z dnia 15 października 2019 r. w sprawie przyjęcia "Strategii zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030" (M.P. z 2019 r. poz.1150)

Uchwała nr 193 Rady Ministrów z dnia 17 października 2023 r. w sprawie przyjęcia aktualizacji "Strategii zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030" (M.P. z 2023 r. poz.1214)

1. Cel szczegółowy II. Poprawa jakości życia, infrastruktury i stanu środowiska
 - Kierunek interwencji: II.4. Zrównoważone gospodarowanie i ochrona zasobów środowiska,
 - Kierunek interwencji: II.5. Adaptacja do zmian klimatu i przeciwdziałanie tym zmianom.

3.2.5. Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku

Uchwała nr 105 Rady Ministrów z dnia 24 września 2019 r. w sprawie przyjęcia "Strategii Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku" (M.P. z 2019 r. poz.1054)

- Kierunek interwencji 3: zmiany w indywidualnej i zbiorowej mobilności
- Kierunek interwencji 5: ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko.

3.2.6. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030

Uchwała nr 102 Rady Ministrów z dnia 17 września 2019 r. w sprawie przyjęcia "Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030" (M.P. z 2019 r. poz. 1060)

- 1) Cel 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym
 - Kierunek interwencji 1.4. Przeciwdziałanie kryzysom na obszarach zdegradowanych;
 - Kierunek interwencji 1.5. Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów;
- 2) Cel 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych
 - Kierunek interwencji 2.3. Innowacyjny rozwój regionu i doskonalenie podejścia opartego na Regionalnych Inteligentnych Specjalizacjach.

3.2.7. Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030

Uchwała Nr 155 Rady Ministrów z dnia 27 października 2020 r. w sprawie przyjęcia "Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030" (M.P. z 2020 r. poz. 1060)

1. Cel szczegółowy 1: Zwiększenie zaangażowania obywateli w życie publiczne:

- 1.2. Rozwój i wzmacnianie zorganizowanych form aktywności obywatelskiej:
 - 1.2.4. Wspieranie rozwoju ekonomii społecznej i solidarnej.

3.2.8. Polityka energetyczna Polski do 2040 r.

Obwieszczenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 2 marca 2021 r. w sprawie polityki energetycznej państwa do 2040 r. (M. P. z 2021 r, poz. 264)

Dnia 2 lutego 2021 r. Rada Ministrów na posiedzeniu przyjęła uchwałę dotyczącą Polityki Energetycznej Polski do 2040 r. (PEP 2040). Dokument jest mapą drogową rozwoju sektora energetycznego w Polsce. Celem polityki energetycznej państwa jest: bezpieczeństwo energetyczne, przy zapewnieniu konkurencyjności gospodarki, efektywności energetycznej i zmniejszenia oddziaływania sektora energii na środowisko, przy optymalnym wykorzystaniu własnych zasobów energetycznych.

Cele szczegółowe:

1. Optymalne wykorzystanie własnych zasobów energetycznych:
 - a. Projekt strategiczny 1: Transformacja regionów węglowych;
2. Rozbudowa infrastruktury wytwórczej i sieciowej energii elektrycznej:
 - a. Projekt strategiczny 2: Rynek mocy;
 - b. Projekt strategiczny 3: Wdrożenie inteligentnych sieci elektroenergetycznych;
3. Dywersyfikacja dostaw i rozbudowa infrastruktury sieciowej gazu ziemnego, ropy naftowej i paliw ciekłych:
 - a. Projekt strategiczny 3A: Budowa Baltic Pipe;
 - b. Projekt strategiczny 3B: Budowa drugiej nitki Rurociągu Pomorskiego;
4. Rozwój rynków energii:
 - a. Projekt strategiczny 4A: Wdrażanie Planu działania (mającego służyć zwiększeniu transgranicznych zdolności przesyłowych energii elektrycznej);
 - b. Projekt strategiczny 4B: Hub gazowy;
 - c. Projekt strategiczny 4C: Rozwój elektromobilności;
5. Wdrożenie energetyki jądrowej:
 - a. Projekt strategiczny 5: Program polskiej energetyki jądrowej;
6. Rozwój odnawialnych źródeł energii:
 - a. Projekt strategiczny 6: Wdrożenie morskiej energetyki wiatrowej;
7. Rozwój ciepłownictwa i kogeneracji:
 - a. Projekt strategiczny 7: Rozwój ciepłownictwa systemowego;
8. Poprawa efektywności energetycznej:
 - a. Projekt strategiczny 8: Promowanie poprawy efektywności energetycznej.

3.2.9. Krajowy plan gospodarki odpadami 2028

Uchwała Nr 96 Rady Ministrów z dnia 12 czerwca 2023 r. w sprawie Krajowego planu gospodarki odpadami 2028 (M.P. z 2023 r. poz. 702)

Cele w zakresie odpadów komunalnych, w tym odpadów ulegających biodegradacji:

- 1) wdrażanie ZPO oraz zmniejszenie ilości powstających odpadów;
- 2) zwiększanie świadomości i wiedzy społeczeństwa na temat ZPO, w tym w zakresie ZPO żywności;
- 3) osiągnięcie następujących poziomów przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych:
 - a. 55% dla roku 2025,
 - b. 60% dla roku 2030,
 - c. 65% dla roku 2035;
- 4) minimalizacja ilości składowanych odpadów:
 - a. do 30% w roku 2025,
 - b. do 20% w roku 2030,
 - c. do 10% w roku 2035;
- 5) zwiększenie recyklingu organicznego poprzez propagowanie kompostowania przez mieszkańców bioodpadów „u źródła”;
- 6) zapewnienie selektywnego zbierania bioodpadów od mieszkańców oraz zakładów zbiorowego żywienia;
- 7) zwiększanie świadomości i wiedzy społeczeństwa na temat postępowania z odpadami, w tym w zakresie selektywnego zbierania odpadów oraz zagrożeń związanych z nielegalnym postępowaniem z odpadami;
- 8) zmniejszenie udziału niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych w strumieniu odbieranych i zbieranych odpadów;
- 9) zapewnienie jak najwyższej jakości zbieranych selektywnie odpadów, aby mogły one zostać skierowane do procesu recyklingu;
- 10) utrzymanie występującego trendu w zakresie celu dotyczącego zmniejszenia ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska, aby składowanych nie było więcej niż 35% masy tych odpadów w stosunku do masy wytworzonych w 1995 r.;
- 11) ograniczenie powstawania tzw. dzikich wysypisk.

3.2.10. Krajowy program zapobiegania powstawaniu odpadów

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/98/WE z dnia 19 listopada 2008 r. w sprawie odpadów oraz uchylająca niektóre dyrektywy (Dz.U.UE.L. z 2008 r. Nr 312 poz. 3 z późn. zm.) stanowi podstawę do opracowania programów zapobiegania powstawaniu odpadów, których celem będzie przerwanie powiązania pomiędzy wzrostem gospodarczym a wytwarzaniem odpadów mających wpływ na środowisko. W Krajowym programie zapobiegania powstawaniu odpadów wyznaczono następujące cele strategiczne:

Cele ilościowe w odniesieniu do ogólnej masy wytwarzanych odpadów:

1. utrzymanie wzrostu gospodarczego przy całkowitej masie wytwarzanych odpadów na stałym poziomie,
2. ograniczenie obciążenia PKB odpadami.

Cele ilościowe w odniesieniu do priorytetowych strumieni odpadów:

1. ograniczenie masy wytworzonych odpadów w stosunku do wielkości produkcji,
2. ograniczenie masy wytworzonych odpadów w stosunku do ilości wyprodukowanej energii,
3. ograniczanie uciążliwości dla środowiska odpadów poprzez wzrost liczby wytwarzanych w Polsce produktów objętych ekoznakowaniem,

4. zmniejszenie ilości zbieranych zmieszanych odpadów komunalnych,
5. zmniejszenie masy odpadów opakowaniowych w stosunku do masy produktów,
6. ograniczenie marnotrawienia żywności,
7. wzrost ponownego użycia, m.in. poprzez stworzenie sieci wymiany i napraw sprzętu elektrycznego i elektronicznego, oraz zbierania i przygotowanie ZSEE do ponownego użycia.

Cele jakościowe

W odniesieniu do produktów i produkcji: ograniczanie oddziaływania na środowisko na etapie wydobywania surowców produkcji i surowców, logistyki konsumpcji, ze szczególnym uwzględnieniem ograniczenia stosowania szkodliwych substancji.

3.2.11. Aktualizacja Krajowego Programu Ochrony Powietrza do 2025 r. (z perspektywą do 2030 r. oraz do 2040 r.)

Dokument strategiczny Ministra Klimatu i Środowiska pn. „Aktualizacja Krajowego Programu Ochrony Powietrza do 2025 r. (z perspektywą do 2030 r. oraz do 2040 r.)” określa działania naprawcze do realizacji w perspektywie krótkoterminowej do 2025 r., średnioterminowej do 2030 r. oraz długoterminowej do 2040 r., które będą nie tylko spójne z dotychczas realizowaną polityką poprawy jakości powietrza oraz przeciwdziałania zmianom klimatu na poziomie krajowym oraz wojewódzkim i gminnym, ale przede wszystkim będą określać nowe kierunki działań w tym obszarze.

Dokument ma na celu skoordynowanie działań wynikających z krajowych ram polityki dotyczącej jakości powietrza w powiązaniu z obszarami polityk odnoszących się do sektora bytowo-komunalnego, czystej energii, ciepła oraz odnawialnych źródeł energii, a także transportu.

Celem głównym aKPOP jest pilna poprawa stanu powietrza w strefach, w których w wyniku oceny jakości powietrza, przeprowadzanej corocznie przez GIOŚ, stwierdzone są w dalszym ciągu przekroczenia poziomów dopuszczalnych i docelowych wybranych substancji w powietrzu oraz ochrona zdrowia i komfortu życia mieszkańców oraz środowiska naturalnego jako całość.

3.2.12. Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030

Minister Aktywów Państwowych w dniu 30 grudnia 2019 r. przekazał do Komisji Europejskiej Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030, wypełniając tym samym obowiązek nałożony na Polskę przepisami rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1999 z dnia 11 grudnia 2018 r. w sprawie zarządzania unią energetyczną i działaniami w dziedzinie klimatu, zmiany rozporządzeń Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 663/2009 i (WE) nr 715/2009, dyrektyw Parlamentu Europejskiego i Rady 94/22/WE, 98/70/WE, 2009/31/WE, 2009/73/WE, 2010/31/UE, 2012/27/UE i 2013/30/UE, dyrektyw Rady 2009/119/WE i (EU) 2015/652 oraz uchylenia rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 525/2013.

Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030 (KPEiK) został przyjęty przez Komitet do Spraw Europejskich na posiedzeniu w dniu 18 grudnia 2019 r. Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030 wyznacza następujące cele klimatyczno-energetyczne na 2030 r.:

- 7% redukcji emisji gazów cieplarnianych w sektorach nieobjętych systemem ETS w porównaniu do poziomu w roku 2005,

- 21-23% udziału OZE w finalnym zużyciu energii brutto (cel 23% będzie możliwy do osiągnięcia w sytuacji przyznania Polsce dodatkowych środków unijnych, w tym przeznaczonych na sprawiedliwą transformację), uwzględniając:
 - 14% udziału OZE w transporcie,
 - roczny wzrost udziału OZE w ciepłownictwie i chłodnictwie o 1,1 pkt. proc. średniorocznie,
- wzrost efektywności energetycznej o 23% w porównaniu z prognozami PRIMES2007,
- redukcję do 56-60% udziału węgla w produkcji energii elektrycznej.

3.2.13. Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych (KPOŚK)

Polska przystępując do Unii Europejskiej zobowiązała się do wypełnienia wymogów dyrektywy Rady 91/271/EWG z dnia 21 maja 1991 roku dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych (Dz.Urz. WE L 135 z 30.05.1991 r., str. 40-52, z późn. zm.; Dz.Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 002, str. 26) zgodnie z określonymi w negocjacjach i zapisanymi w Traktacie Akcesyjnym terminami i okresami przejściowymi. W rozmowach przedakcesyjnych wynegocjowane zostały bowiem dostosowawcze okresy przejściowe na wprowadzenie przepisów ww. dyrektywy do końca 2015 r. Dlatego też, aby zidentyfikować faktyczne potrzeby w zakresie uporządkowania gospodarki ściekowej oraz uszeregować ich realizację w taki sposób, aby wywiązać się ze zobowiązań traktatowych, utworzono Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych (KPOŚK). Program ten został przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 16 grudnia 2003 r. KPOŚK stanowi wykaz aglomeracji, które muszą zostać wyposażone w systemy kanalizacji zbiorczej i oczyszczalnie ścieków w terminach określonych w Programie. W 2022 r. Rada Ministrów przyjęła VI aktualizację Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych.

3.3. Dokumenty wojewódzkie

3.3.1. Program ochrony środowiska warmińsko-mazurskiego do roku 2030

Uchwała Nr XXIV/382/21 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 16 lutego 2021 r. w sprawie uchwalenia Programu Ochrony Środowiska Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2030

Program ochrony środowiska Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2030 jest aktualizacją poprzedniego programu opracowanego na lata 2016-2020, który został przyjęty Uchwałą XIX/445/16 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 30 sierpnia 2016 r. Główne cele Programu Ochrony Środowiska Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2030 to:

- Poprawa jakości powietrza przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu;
- Poprawa klimatu akustycznego w województwie warmińsko-mazurskim;
- Ochrona przed polami elektromagnetycznymi;
- Osiągnięcie celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) – rzecznych, jeziornych, przejściowych i jednolitych części wód podziemnych (JCWPd);
- Ochrona przed niedoborami wody i powodzią poprzez zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wodnych i zmniejszenie ryzyka powodziowego;
- Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej;

- Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi;
- Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystnymi zmianami klimatu;
- Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, uwzględniając zrównoważony rozwój województwa warmińsko-mazurskiego;
- Ochrona różnorodności biologicznej oraz krajobrazowej;
- Prowadzenie trwale zrównoważonej gospodarki leśnej;
- Zwiększanie lesistości;
- Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz minimalizacja ich skutków.

3.3.2. Warmińsko-mazurskie 2030. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego

Strategia należy do czwartej generacji dokumentów strategicznych przygotowywanych na poziomie województw w Polsce. Stanowi ona rozwinięcie i modyfikację podejścia do procesów rozwoju i jest odpowiedzią na zmieniające się otoczenie województwa. Główny cel Strategii został zdefiniowany w następujący sposób: spójność ekonomiczna, społeczna i przestrzenna Warmii i Mazur z regionami Europy. Cele strategiczne dokumentu nawiązują do celu głównego i uwzględniają współzależność procesów gospodarczych, społecznych oraz relacji sieciowych. Na przestrzeni lat 2020-2030 w centrum celów strategicznych znajdują się mieszkańcy i ich kompetencje. W dokumencie znajdują się następujące cele strategiczne:

- kompetencje przyszłości: cel ten dotyczy kształtowania umiejętności, które pozwolą mieszkańcom realizować plany życiowe w województwie uczestnicząc jednocześnie w zmianach cywilizacyjnych, jakie wywoływane są przez rewolucję technologiczną;
- inteligentna produktywność: w tym celu strategicznym znajdują się działania polityki rozwoju ukierunkowane na sferę gospodarczą;
- kreatywna aktywność: w ramach tego celu zostaną stworzone warunki do podnoszenia zaangażowania mieszkańców w różne aspekty twórczości;
- mocne fundamenty: cel ten będzie opierał się na konsekwentnym tworzeniu nowoczesnej infrastruktury, ważnej z punktu widzenia atrakcyjności zamieszkania oraz atrakcyjności inwestycyjnej.

3.3.3. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko-mazurskiego

Uchwała Nr XXXIX/832/18 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 28 sierpnia 2018 r. w sprawie uchwalenia Planu zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko-mazurskiego (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. z 2018 r. poz. 4173)

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa jest narzędziem do realizacji zadań z zakresu kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie. Plan jest aktem kierownictwa wewnętrznego wiążącym organy i jednostki samorządu województwa.

Dokument pełni trzy funkcje:

- stanowiącą;
- koordynacyjną;
- informacyjną.

Celem Planu jest ochrona i kształtowanie ładu przestrzennego, który ma zasadnicze znaczenie dla prowadzenia rozwoju w sposób zrównoważony, czyli:

- określenie przestrzennych uwarunkowań rozwoju, w tym zróżnicowanych cech przestrzeni regionu, aby mogły one służyć realizacji programów i projektów rozwojowych na wszystkich poziomach;

- rozmieszczenie w przestrzeni celów i działań ustalonych w obowiązującym dokumencie Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego;
- wskazanie zasadniczych ram dla rozwoju przestrzennego gmin w kontekście krajowym, regionalnym i międzynarodowym.

W Planie województwa uwzględnione są cele określone w koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, głównie w zakresie przywrócenia ład przestrzennego oraz terytorializacji procesów rozwojowych.

3.3.4. Program ochrony środowiska przed hałasem dla województwa warmińsko-mazurskiego

Uchwała Nr LVIII/934/24 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 23 kwietnia 2024 r. w sprawie określenia programu ochrony środowiska przed hałasem dla obszaru województwa warmińsko-mazurskiego (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. z 2024 r. poz. 2725)

Nadrzędnym celem Programu jest stworzenie mniej hałaśliwego i zrównoważonego środowiska, podniesienie świadomości społeczeństwa na temat negatywnych skutków hałasu oraz wdrażanie i promowanie działań mających na celu jego ograniczenie, przy czym jest to działanie wieloletnie, którego realizacja stała się obowiązkiem krajów członkowskich Unii Europejskiej.

Ideą prowadzenia długookresowej polityki w zakresie ochrony przed hałasem jest ciągłe monitorowanie, analiza i ocena hałasu oraz opracowywanie skutecznych środków zapobiegawczych i redukcyjnych. Polityka ta koncentruje się na zapobieganiu odczuwaniu negatywnych skutków hałasu, takich jak problemy zdrowotne, zakłócenia komunikacyjne czy obniżona jakość życia.

W poprzednich trzech edycjach programy dla terenów miast powyżej 100 tysięcy mieszkańców były opracowywane przez prezydenta danego miasta oraz uchwalane przez radę miejską, a programy dla terenów poza aglomeracją były opracowywane i uchwalane przez sejmik województwa. Od IV rundy mapowania wszystkie programy ochrony środowiska przed hałasem (tj. dla miast o liczbie mieszkańców większej niż 100 tysięcy, dla dróg głównych, głównych linii kolejowych oraz głównych lotnisk) opracowywane są przez marszałka i uchwalane przez sejmik województwa, a prezydenci miast mogą jedynie zaopiniować projekt uchwały.

W wyniku szerokiej analizy dostępnych SMH, przyjęto główne cele programowe oraz określono kierunki, w ramach których zaproponowano konkretne zadania do realizacji w zależności od właściwości dokumentu.

Cel nr 1. Wyeliminowanie przekroczeń dopuszczalnych norm hałasu drogowego na terenach mieszkaniowych;

- Kierunek 1.1 Obniżenie emisji hałasu drogowego;
- Kierunek 1.2 Ochrona terenów zagrożonych hałasem drogowym;

Cel nr 2. Przeciwdziałanie pogorszeniu klimatu akustycznego pochodzącego od hałasu szynowego na terenach mieszkaniowych

- Kierunek 2.1 Kontrola emisji hałasu szynowego;
- Kierunek 2.2 Ochrona terenów zagrożonych hałasem szynowym;

Cel nr 3. Utrzymanie emisji hałasu lotniczego na dotychczasowym poziomie;

- Kierunek 3.1 Wdrażanie stosownych procedur antyhałasowych oraz ich przestrzeganie i kontrola;

Cel nr 4. Utrzymanie emisji hałasu przemysłowego na dotychczasowym poziomie;

- Kierunek 4.1 Wdrażanie stosownych procedur antyhałasowych oraz ich przestrzeganie i kontrola;

Cel nr 5. Zmniejszenie liczby osób narażonych na negatywne skutki zdrowotne powodowane hałasem;

- Kierunek 5.1 Realizacja zapisów lokalnych i ponadlokalnych dokumentów strategicznych oraz aktów prawa miejscowego;
- Kierunek 5.2 Zwiększenie świadomości zagrożenia hałasem;
- Kierunek 5.3 Ograniczenie wpływu hałasu w miejscu chronionym;
- Kierunek 5.4 Świadome zarządzanie źródłem hałasu;
- Kierunek 5.5 Monitoring realizacji działań wynikających z POH.

3.3.5. Plan gospodarki odpadami dla województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2023-2028 (WPGO 2028)

Uchwała Nr X/167/25 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 18 lutego 2025 r. w sprawie uchwalenia Planu gospodarki odpadami dla województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2023-2028.

Uchwała Nr XIV/261/25 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 24 czerwca 2025 r. w sprawie uchwalenia zmiany Planu gospodarki odpadami dla województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2023-2028 uchwalonego uchwałą Nr X/167/25 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 18 lutego 2025 r.

WPGO 2028 określa główne cele w zakresie gospodarki odpadami. Są to:

- utrzymanie tendencji oddzielenia wzrostu ilości wytwarzanych odpadów od wzrostu gospodarczego kraju wyrażonego w PKB;
- znaczne zmniejszenie całkowitej ilości wytwarzanych odpadów, w szczególności odpadów niebezpiecznych, redukcji wytwarzanych odpadów z rokiem 2018 jako punktem odniesienia – o 5% do 2030 r., 10% do 2035 oraz 15% do 2040 r.;
- ograniczenie marnotrawstwa żywności;
- wzmocnienie obiegu zamkniętego w środowisku wolnym od substancji toksycznych, w tym minimalizowanie obecności substancji problematycznych dla zdrowia i środowiska w materiałach pochodzących z recyklingu i wytworzonych z nich wyrobach;
- stworzenie dobrze funkcjonującego rynku wysokiej jakości surowców wtórnych;
- ograniczenie uciążliwości dla środowiska instalacji do zbierania i przetwarzania odpadów, głównie poprzez ograniczanie emisji gazów i pyłów oraz ścieków;
- wysoki poziom selektywnego zbierania odpadów, głównie odpadów niebezpiecznych, odpadów włókienniczych i odpadów przeznaczonych do recyklingu, utrzymanie czystych strumieni odpadów poddawanych recyklingowi;
- wysoki poziom ponownego użycia produktów, w tym wyrobów włókienniczych;
- wysoki udział przygotowania do ponownego użycia i recyklingu, w tym odpadów włókienniczych;
- osiągnięcie poziomu recykling surowców krytycznych na poziomie odpowiadającym co najmniej 15 proc. rocznego zużycia w 2030 r.;

- składowanie odpadów ograniczone do minimum;
- termiczne przekształcanie odpadów ograniczone wyłącznie do odpadów, których nie można poddać ponownemu użyciu i recyklingowi;
- remediacja terenów zanieczyszczonych oraz rekultywacja terenów zdegradowanych, w tym miejsc nielegalnego deponowania odpadów oraz nieczynnych składowisk odpadów;
- wyeliminowanie praktyk nielegalnego postępowania z odpadami, w tym zaśmiecania środowiska;
- wzmocnienie nadzoru nad przedsiębiorcami w zakresie rozszerzonej odpowiedzialności producenta;
- wysoka świadomość ekologiczna mieszkańców województwa.

3.3.6. Program ochrony powietrza dla strefy warmińsko-mazurskiej wraz z planem działań krótkoterminowych

Uchwała Nr LI/772/23 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 27 czerwca 2023 r. w sprawie określenia aktualizacji Programu ochrony powietrza dla strefy warmińsko-mazurskiej (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. z 2023 r. poz. 3873)

W strefie warmińsko-mazurskiej dotychczas obowiązywał Program ochrony powietrza uchwalony przez Sejmik Województwa Warmińsko-Mazurskiego w dniu 26 maja 2020 roku, który przygotowano ze względu na przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM₁₀ oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu (o kodzie PL2803PM10dBaPa_2018). Celem Programu było wskazanie przyczyn wystąpienia przekroczeń poziomu docelowego benzo(a)pirenu oraz określenie działań naprawczych, które pomogą poprawić jakość powietrza. Zgodnie z art. 91 ust. 9c ustawy Poś, jeżeli w kolejnych latach przekraczane są poziomy dopuszczalne lub docelowe, zarząd województwa jest obowiązany opracować projekt aktualizacji Programu w terminie 3 lat od dnia wejścia w życie uchwały sejmiku województwa w sprawie POP.

Aktualizacja Programu ochrony powietrza dla strefy warmińsko-mazurskiej (dalej POP) została opracowana w związku z odnotowaniem w 2021 roku przekroczenia normy jakości powietrza na terenie strefy w zakresie benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM₁₀. Z uwagi na dotrzymanie poziomu dopuszczalnego pyłu PM₁₀ w aktualizacji skupiono się na działaniach naprawczych mających na celu wyeliminowanie lub co najmniej ograniczenie do poziomu docelowego przekroczeń benzo(a)pirenu. Obowiązujący dotychczas POP został uchylony, a aktualizacja POP objęła przegląd wskazanych działań naprawczych i ich ewentualną korektę w celu poprawy jakości powietrza ze względu na ochronę zdrowia ludzi (osiągnięcie poziomu docelowego B(a)P) oraz określiła działania ochronne dla grup ludności wrażliwych na przekroczenie, obejmujących w szczególności osoby starsze i dzieci.

Cel główny POP dla strefy warmińsko-mazurskiej:

Wskazanie działań naprawczych, których realizacja spowoduje poprawę jakości powietrza, co korzystnie wpłynie na zdrowie i życie mieszkańców, szczególnie uwzględniając grupę osób wrażliwych.

4. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Program ochrony środowiska dla powiatu działdowskiego do roku 2028 jest podstawowym narzędziem prowadzenia polityki ochrony środowiska na terenie powiatu. Według założeń, przedstawionych w niniejszym dokumencie, realizacja Programu doprowadzi do poprawy stanu środowiska naturalnego, efektywnego zarządzania środowiskiem, zapewni skuteczne mechanizmy chroniące środowisko przed degradacją, a także stworzy warunki dla wdrożenia wymagań obowiązującego w tym zakresie prawa. Opracowanie, jakim jest *Program ochrony środowiska* określa politykę środowiskową, a także wyznacza cele i zadania środowiskowe oraz szczegółowe programy zarządzania środowiskowego, które odnoszą się do aspektów środowiskowych, usystematyzowanych według priorytetów. Podczas tworzenia opracowania, przyjęto założenie, iż powinien on spełniać rolę narzędzia pracy przyszłych użytkowników, ułatwiającego i przyspieszającego rozwiązywanie zagadnień, będących zagadnieniami techniczno-ekonomicznymi, związanymi z przyszłymi projektami.

Sporządzony *Program* zawiera między innymi rozpoznanie aktualnego stanu środowiska na terenie powiatu działdowskiego, źródła jego zanieczyszczeń, analizę SWOT, propozycje oraz opis celów i zadań, które niezbędne są do kompleksowego rozwiązania problemów związanych z ochroną środowiska. Program wspomaga dążenie do uzyskania w powiecie sukcesywnego ograniczenia negatywnego wpływu na środowisko źródeł zanieczyszczeń, ochronę i rozwój walorów środowiska oraz racjonalne gospodarowanie z uwzględnieniem konieczności ochrony środowiska. Stan docelowy w tym zakresie nakreśla *Program ochrony środowiska*, a dowodów jego osiągania dostarcza ocena efektów działalności środowiskowej, dokonywana okresowo (zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska Starosta Działdowski co 2 lata przedstawia Radzie Powiatu Raport z realizacji programu ochrony środowiska). Struktura opracowania obejmuje omówienie kierunków ochrony środowiska w powiecie działdowskim w odniesieniu m.in. do ochrony klimatu i jakości powietrza, zagrożeń hałasem, pola elektromagnetycznego, gospodarowania wodami, gospodarki wodno-ściekowej, gleb, gospodarki odpadami, zasobów przyrodniczych, zagrożeń poważnymi awariami, edukacji ekologicznej, z podaniem ich charakterystyki, oceną stanu aktualnego umożliwiającą tym samym identyfikację obszarów problemowych. Identyfikacja potrzeb powiatu w zakresie ochrony środowiska, w odniesieniu do obowiązujących w kraju przepisów prawnych i regulacji prawnych Unii Europejskiej, polega na sformułowaniu celów średniookresowych oraz strategii ich realizacji. Na tej podstawie opracowywany jest plan operacyjny, przedstawiający listę przedsięwzięć jakie zostaną zrealizowane na terenie powiatu działdowskiego.

Na podstawie stanu środowiska przeprowadzono analizę SWOT. Analiza SWOT jest narzędziem służącym do analizy strategicznej. Opiera się ona na określeniu silnych oraz słabych stron, a także wynikających z nich szans oraz zagrożeń (w przypadku niniejszego opracowania – środowiska). Od tych elementów pochodzi jej nazwa: **S** – strenghts (silne strony); **W** – weaknesses (słabe strony); **O** – opportunities (szanse), **T** – threats (zagrożenia). W przypadku badań środowiska przyrodniczego analiza polega na określeniu słabych i silnych stron poszczególnych elementów środowiska także szans oraz zagrożeń tworzonych przez czynniki wewnętrzne oraz zewnętrzne.

Na ich podstawie wyznaczono cele i kierunki interwencji, a także strategię ich realizacji na poziomie powiatu. Narzędziem pomocniczym w realizacji założonych celów są zadania przedstawione w rozdziale 9. *Cele Programu ochrony środowiska, zadania i ich finansowanie*. Wyznaczone zadania są spójne z planowanymi inwestycjami powiatu działdowskiego.

Właściwe wykorzystanie możliwych rozwiązań o charakterze organizacyjnym ma istotne znaczenie w procesie wdrażania Programu i jego realizacji. Wprowadzenie zasad monitoringu umożliwi sprawną realizację działań, jak również pozwoli na bieżącą aktualizację celów Programu. Z tego powodu w rozdziale 10. *System realizacji Programu ochrony środowiska*, sformułowano zasady zarządzania środowiskiem, które stanowią podstawę sprawnej realizacji i kontroli działań programowych.

Realizacja zadań inwestycyjnych w zakresie ochrony środowiska wymaga nakładów finansowych znacznie przewyższających możliwości budżetowe jednostek samorządu terytorialnego. Istnieje zatem potrzeba pozyskania zewnętrznych źródeł finansowego wsparcia przedsięwzięć inwestycyjnych. W tym celu w rozdziale 9. *Cele Programu ochrony środowiska, zadania i ich finansowanie* przedstawiono potencjalne źródła finansowania wyznaczonych zadań.

5. Ocena stanu środowiska na terenie powiatu działdowskiego

5.1. Ochrona klimatu i jakości powietrza

5.1.1 Źródła zanieczyszczeń powietrza

Źródła zanieczyszczeń powietrza możemy podzielić:⁵

- A. ze względu na pochodzenie,
- B. ze względu na to w jaki sposób następuje rozprzestrzenianie się zanieczyszczeń ze źródeł emisji,
- C. ze względu na postać w jakiej zostały uwolnione do atmosfery.

A. Źródła zanieczyszczeń powietrza możemy podzielić ze względu na pochodzenie na:

- 1) Źródła pochodzenia naturalnego:
 - bagna (metan CH₄, dwutlenek węgla CO₂, siarkowodór H₂S, amoniak NH₃),
 - pożary lasów (dwutlenek węgla CO₂, tlenek węgla-CO, pył),
 - gleby i skały ulegające erozji,
 - wyładowania atmosferyczne (tlenki azotu NO_x),
 - bakterie i inne organizmy (metan CH₄),
 - roślinność i grzyby (pyłki, zarodniki).
- 2) Źródła pochodzenia antropogenicznego:

Większość zanieczyszczeń powietrza jest związana z działalnością człowieka. Antropogeniczne źródła można podzielić na różne kategorie w zależności od przyjętych kryteriów. Jednym z nich jest podział wg sektorów gospodarki, gdzie wyróżniamy cztery podstawowe kategorie:

- energetyczne – na które składają się procesy wydobywania (kopalnie, szyby wiertnicze) i spalania paliw,
- przemysłowe – przemysł ciężki (przeróbka ropy naftowej, hutnictwo, cementownie, przemysł chemii organicznej), metalurgiczny, produkcja i stosowanie rozpuszczalników, przemysł spożywczy, przemysł farmaceutyczny i inne,
- komunikacyjne – transport lądowy (samochodowy, kolejowy, powietrzny) i wodny,
- komunalno-bytowe – paleniska domowe, kotłownie lokalne, gospodarstwa rolne, zagospodarowywanie odpadów (składowiska odpadów, oczyszczalnie).

B. Podział źródeł ze względu na to, w jaki sposób następuje rozprzestrzenianie się zanieczyszczeń ze źródeł emisji:

- 1) punktowe (emisja z pojedynczych źródeł, najczęściej z wysokich kominów),
- 2) liniowe (np. szlaki komunikacyjne),
- 3) powierzchniowe (emisja z wielu różnorodnych źródeł, np. z obszarów zamieszkaných).
Do źródeł powierzchniowych zalicza się źródła powodujące tzw. „niską emisję” – emisję pyłów i gazów do atmosfery z emitorów znajdujących się na wysokości do 40 m.

⁵ Źródło: <https://www.niebieskiatmoludek.pl/strefa-wiedzy/zrodla-zanieczyszczen-powietrza/>

C. Zanieczyszczenia powietrza ze względu na postać, w jakiej zostały uwolnione do atmosfery można podzielić na:

- 1) zanieczyszczenia pierwotne, które występują w powietrzu w takiej postaci, w jakiej zostały uwolnione do atmosfery,
- 2) zanieczyszczenia wtórne, będące produktami przemian fizycznych i reakcji chemicznych, zachodzących między składnikami atmosfery i jej zanieczyszczeniem (produkty tych reakcji są niekiedy bardziej szkodliwe od zanieczyszczeń pierwotnych) oraz pyłami uniesionymi ponownie do atmosfery po wcześniejszym osadzeniu na powierzchni ziemi.

Skład powietrza w troposferze cały czas się zmienia. Niektóre substancje znajdujące się w powietrzu są wysoce reaktywne tzn. mają większą skłonność do wchodzenia w reakcję z innymi substancjami w celu tworzenia nowych związków. Wówczas mogą się utworzyć tzw. zanieczyszczenia wtórne, które są szkodliwe dla naszego zdrowia i środowiska. Katalizatorem, który sprzyja procesom reakcji chemicznej lub je wywołuje, jest ciepło, w tym ciepło wytwarzane przez Słońce. Zanieczyszczenia powietrza związane z niską emisją mogą być powodem wielu negatywnych skutków dla środowiska oraz żywych organizmów.

Podstawowe rodzaje zanieczyszczeń powietrza wraz z ich źródłami zgromadzono w poniższej tabeli.

Tabela 3. Rodzaje zanieczyszczeń oraz źródła zanieczyszczeń powietrza

Zanieczyszczenia	Źródło emisji
Pył ogółem	spalanie paliw, unoszenie pyłu w powietrzu
B(a)P	spalanie paliw, produkt uboczny spalania drewna i odpadów oraz produkcji koksu i stali
SO ₂ (dwutlenek siarki)	spalanie paliw zawierających siarkę
NO (tlenek azotu)	spalanie paliw
NO ₂ (dwutlenek azotu)	spalanie paliw, procesy technologiczne
NO _x (suma tlenków azotu)	spalanie paliw w wysokich temperaturach
CO (tlenek węgla)	produkt niepełnego spalania
O ₃ (ozon troposferyczny)	powstaje w wyniku reakcji fotochemicznych tlenków azotu (NO _x) i lotnych związków organicznych (LZO) pod wpływem promieniowania słonecznego; może również występować w wyniku transportu ozonu ze stratosfery
Dioksyny	spalanie odpadów, spalanie materii organicznej
WWA	spalanie paliw kopalnych (węgiel, ropa naftowa, torf), dymy z zakładów przemysłowych i domowych kotłowni, spaliny samochodowe i ścieranie opon, duże awarie w przemyśle naftowym

źródło: opracowanie własne na podstawie: <https://polskialarmsmogowy.pl/zdrowie/wplyw-na-zdrowie-pm10-pm2-5-bap-wwa/>, <https://www.concawe.eu/wp-content/uploads/2017/09/Polish-Jakosc-powietrza-wprowadzenie.pdf>

Zanieczyszczenia powietrza związane z niską emisją mogą być powodem wielu negatywnych skutków dla środowiska oraz żywych organizmów.

Tabela 4. Skutki zanieczyszczeń powietrza dla środowiska i organizmów żywych

Zanieczyszczenia	Skutki dla środowiska i żywych organizmów
Pył zawieszony	PM – czyli pył zawieszony są to cząstki unoszące się w powietrzu, między innymi sól morską, tzw. czarny węgiel (głównie drobiny węgla w czystej postaci), pył oraz skroplone cząstki niektórych substancji chemicznych. W zależności od rozmiaru tych cząstek wyróżnić można: PM _{2.5} – cząstki o średnicy do 2,5 µm, czyli do 2,5 tysięcznych milimetra. Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) uważa PM _{2.5} za najbardziej szkodliwe dla człowieka zanieczyszczenie atmosferyczne. Do jego negatywnych skutków na organizm człowieka można zaliczyć choroby układu krążenia (miażdżyca) i układu oddechowego (podrażnienie naskórka i śluzówki, zapalenie górnych dróg oddechowych, choroby alergiczne, astma, nowotwory płuc, gardła i krtani) oraz skrócenie średniej długości życia nawet o 8 miesięcy. Średnioroczne dopuszczalne stężenie PM _{2.5} ustalono na poziomie 20 µg/m ³ (od 2020 roku). Wcześniej (do 2020 roku) dawka ta była wyższa o 5 µg/m ³ . PM ₁₀ – to cząstki o średnicy do 10 µm, będące mieszaniną substancji organicznych i nieorganicznych zawierających substancje toksyczne (m.in. benzo(a)piren, metale ciężkie oraz dioksyny i furany). Podobnie jak PM _{2.5} wpływają one niekorzystnie na układy oddechowy i krążenia, mogą powodować m.in. problemy z oddychaniem, zapalenie płuc i zapalenie oskrzeli. Dopuszczalna dzienna dawka tego zanieczyszczenia to 50 µg/m ³ (nie może zostać przekroczona więcej niż 35 razy w roku), a średnioroczna – 40 µg/m ³ .
B(a)P	Benzo(a)piren powoduje raka płuc, problemy z oddychaniem oraz podrażnienie oczu, nosa i gardła. Jego stężenie w powietrzu nie powinno przekraczać 1 ng/m ³ (czyli 0,001 µg/m ³).
Dwutlenek siarki	Dwutlenek siarki, powstający podczas spalania paliw, ma negatywny wpływ na błony śluzowe układu oddechowego oraz powoduje zmniejszenie wydolności dróg oddechowych.
Tlenki azotu	Tlenki azotu powodują zwiększenie się podatności na infekcje układu oddechowego, zwiększa prawdopodobieństwo ataków astmatycznych oraz uszkadza komórki układu immunologicznego w płucach.
Dioksyny	Dioksyny kumulują się w organizmie wpływając negatywnie na odpowiedź immunologiczną organizmu. W dużych stężeniach mogą wywoływać choroby dermatologiczne takie jak trądzik chlorowy.
Tlenek węgla	Tlenek węgla ma negatywny wpływ na układ naczyniowo-sercowy człowieka. Przenikając do układu krwionośnego łączy się z hemoglobiną tworząc karboksyhemoglobinę, która nie jest zdolna do przenoszenia tlenu. Kontakt z dużym stężeniem tlenu węgla może spowodować śmierć, natomiast dłuższa ekspozycja ma wpływ na zwiększenie prawdopodobieństwa zawału serca oraz hamuje odpowiedź immunologiczną organizmu.
Ozon	Ozon w górnych warstwach atmosfery jest gazem niezbędnym do przetrwania życia, natomiast w warstwach dolnych cechuje się negatywnym wpływem na żywe organizmy. Atakuje on komórki błony śluzowej wyściełające drogi oddechowe, płuca oraz oskrzela a także zmniejsza odporność na infekcje.
WWA	Najpowszechniej występującymi wielopierścieniowymi węglowodorami aromatycznymi są benzo(a)piren oraz naftalen. Długotrwałe narażenie na WWA może powodować występowanie nowotworów, chorób oczu, nerek oraz wątroby a także zmniejszając odpowiedź immunologiczną organizmu. Do najbardziej narażonych tkanek organizmu ludzkiego należą: nabłonek, szpik kostny, jądra i tkanki układu chłonnego.

źródło: opracowanie własne na podstawie: <https://ideologia.pl/przyczyny-i-skutki-zanieczyszczenia-powietrza/>

5.1.2. Źródła zanieczyszczeń powietrza pochodzenia antropogenicznego występujące na terenie powiatu działdowskiego

Głównym źródłem zanieczyszczenia powietrza w województwie warmińsko-mazurskim jest emisja antropogeniczna. W zakresie pyłu PM₁₀ i PM_{2,5} oraz benzo(a)pirenu największy udział stanowi emisja pochodząca z sektora komunalno-bytowego (emisja powierzchniowa), w zakresie tlenków azotu jest to emisja z transportu (emisja liniowa), w odniesieniu do tlenków siarki największa emisja pochodzi z działalności przemysłowej (emisja punktowa). Udział w stężeniach zanieczyszczeń w powietrzu na obszarze województwa ma również wpływ emisji z obszaru Polski oraz Europy.

Istotnym źródłem emisji w województwie warmińsko-mazurskim jest transport drogowy, który wpływa na stężenia zanieczyszczeń zwłaszcza na obszarach bezpośrednio sąsiadujących z drogami o znacznym natężeniu ruchu. Zanieczyszczenia komunikacyjne w postaci pyłów powstają głównie w wyniku ścierania się hamulców, opon i nawierzchni dróg oraz unosu zanieczyszczeń z powierzchni dróg, natomiast tlenki azotu są emitowane z rur wydechowych pojazdów. Transport drogowy ma znaczący udział w emisji całkowitej tlenków azotu (NO_x) w województwie warmińsko-mazurskim.

Do lokalnych źródeł emisji zanieczyszczeń zalicza się emisję komunalno-bytową tzw. „niską emisję”, która pochodzi z domów ogrzewanych indywidualnie paliwami stałymi. Sektor ten odpowiada głównie za emisję pyłu PM₁₀ i PM_{2,5} oraz benzo(a)pirenu.⁶

1) Zanieczyszczenia z sektora energetycznego

Spalanie paliw kopalnych (węgiel kamienny, gaz ziemny, olej lekki) i produkcja energii stanowi jeden z najbardziej niekorzystnych dla środowiska rodzajów działalności człowieka. Wynika to zarówno z ogromnej ilości użytkowanej energii, jak i z istoty przemian energetycznych, którym energia musi być poddawana w celu dostosowania do potrzeb odbiorców.⁷

System ciepłowniczy

Na terenie powiatu działdowskiego zaopatrzenie w ciepło odbywa się za pomocą:

- kotłowni indywidualnych i lokalnych,
- źródeł indywidualnych (piece gazowe, węglowe i ogrzewanie elektryczne),
- sieci ciepłowniczej (tylko na terenie miasta Działdowo).

Na terenie miasta Działdowo dostawę ciepła dla odbiorców indywidualnych i pozostałych podmiotów realizuje Przedsiębiorstwo Ciepłownicze Spółka z o.o. będące własnością Gminy-Miasto Działdowo.

W skład majątku produkcyjnego Przedsiębiorstwa wchodzi: 2 kotłownie, znajdujące się w różnych rejonach miasta tj. ciepłownia przy ul. Nidzickiej 19 (4 kotły węglowe i 1 na biomase – zrębkę drzewną) i kotłownia węglowa przy ul. Polnej 16. Łączna moc zainstalowana wszystkich kotłowni wynosi 23,83 MW. Moc osiągalna wynosi 20,73 MW, zaś zamówiona przez odbiorców na dzień 31.12.2024 roku wyniosła 14,23621 MW.

⁶ Źródło: Stan środowiska w województwie warmińsko-mazurskim raport 2024, GIOŚ, Olsztyn, 2024

⁷ Źródło: <https://www.eea.europa.eu/pl/publications/sygnaly-eea-2017-ksztaltowanie-przyszlosci>

Z kotłowni przy ul. Polnej 16 odbiorcy zasilani są bezpośrednio. Natomiast z ciepłowni przy ul. Nidzickiej 19 ciepło dostarczane jest sieciami ciepłowniczymi do:

- węzłów grupowych, z których następnie zasilane są budynki za pomocą zewnętrznych instalacji odbiorczych,
- węzłów indywidualnych tzw. własnych stanowiących majątek i eksploatowanych przez PC Sp. z o.o.,
- węzłów indywidualnych tzw. obcych należących do odbiorców.

Wskaźniki:

- Zapotrzebowanie na ciepło na dzień 31.12.2024 r. wynosiło 14,23621 MW.
- Sprzedaż energii cieplnej w 2024 roku wynosiła 88 841,52 GJ/rok.
- Zużycie węgla kamiennego w 2024 roku wynosiło 1 683,61 ton/rok.
- Zużycie biomasy (zrębki drzewnej) w 2024 roku wynosiło 99 575,51 ton (35 210 mp).
- Liczba budynków mieszkalnych podłączonych do sieci ciepłnej – 109 szt.
- Łączna długość sieci ciepłych wraz z przyłączami ciepłowniczymi – 14,62 km.⁸

System gazowniczy

Operatorem oraz właścicielem infrastruktury gazowej na terenie powiatu działdowskiego jest Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. – Oddział Zakład Gazowniczy w Olsztynie.

W poniższej tabeli przedstawiono poziom zgazyfikowania gmin powiatu działdowskiego oraz podstawowe parametry sieci gazowniczej.

Tabela 5. Poziom zgazyfikowania gmin w powiecie działdowskim

Lp.	Gmina	Korzystający z instalacji gazowych w % ogółu ludności [%]			
		Rok			
		2021	2022	2023	2024
1.	Działdowo (gm. miejska)	89,7	88,2	89,1	89,4
2.	Działdowo (gm. wiejska)	15,8	16,2	21,8	21,6
3.	Iłowo-Osada	45,2	46,1	48,1	49,7
4.	Lidzbark	52,0	54,3	54,3	54,1
5.	Płońnica	16,3	16,7	16,6	17,0
6.	Rybno	0,3	0,3	0,3	0,3
POWIAT DZIAŁDOWSKI		49,5	49,7	50,9	51,1

źródło: GUS, stan na dzień 31.12.2024 r. [data dostępu: 20.10.2025 r.]

Tabela 6. Podstawowe dane techniczne dotyczące sieci gazowej na terenie powiatu działdowskiego

Wskaźnik	Jednostka	Rok		
		2022	2023	2024
Długość czynnej sieci ogółem	m	331 319	337 576	345 999
Długość czynnych gazociągów wysokiego ciśnienia	m	42 575	42 575	42 575

⁸ Źródło: Raport o stanie Miasta Działdowo za rok 2024

Wskaźnik	Jednostka	Rok		
		2022	2023	2024
Długość czynnych gazociągów i przyłączy średniego i niskiego ciśnienia	m	288 744	295 001	303 424
Czynne przyłącza do budynków ogółem (mieszkalnych i niemieszkalnych)	szt.	5 998	6 179	6 660
Czynne przyłącza do budynków mieszkalnych	szt.	5 441	5 515	5 600
Odbiorcy gazu	gosp.	9 812	9 956	10 037
Zużycie gazu	tys. m ³	24 142	23 591	25 147
Korzystający z instalacji w % ogółu ludności	%	49,7	50,9	51,1

źródło: Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. Oddział Zakład Gazowniczy w Olsztynie, GUS

2) Zanieczyszczenia z sektora przemysłowego

Emisja przemysłowa związana jest ze źródłami punktowymi, pochodzącymi z zakładów przemysłowych, głównie z procesów spalania paliw w celach energetycznych oraz procesów technologicznych.

Wykaz firm posiadających pozwolenia Starosty Działdowskiego na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza

Tabela 7. Pozwolenia wydane przez Starostę Działdowskiego na terenie powiatu działdowskiego

Lp.	Firma	Decyzja Starosty Działdowskiego	Zakres i miejsce prowadzenia działalności	Okres ważności
2.	Zakład Produkcyjno-Handlowo-Usługowy Kamiński Stanisław, Mroczno 237, 13-324 Grodziczno	Ro.6224.5.2015 z dnia 31.12.2015 r.	proces wędzenia mięsa, wędlin i drobiu przy ul. Dworzec Główny 5 w Lidzbarku	do dnia 31.12.2025r.
3.	Gospodarstwo Rolno-Handlowe Dorota Szwęc-Dymczyk, Zakrzewo 46, 13-200 Działdowo	Ro.6224.3.2016 z dnia 11.07.2016 r.	instalacja do hodowli zwierząt Zakrzewo 46	do dnia 11.07.2026r.
4.	Firma Produkcyjno-Usługowo-Handlowa „EUROSTYL” Łukasz Witkowski, ul. Wyzwolenia 90, 13-220 Rybno	Ro.6224.3.2017 z dnia 11.10.2017 r.	instalacja do powlekania drewna i wyrobów drewnopochodnych przy ul. Wyzwolenia 90 w Rybnie	do dnia 11.10.2027r.
5.	„DEKORGLASS DZIAŁDOWO” S.A, ul. Grunwaldzka 35, 13-200 Działdowo	Ro.6224.4.2017 z dnia 05.01.2018 r.	instalacja do dekorowania szkła przy ul. Grunwaldzkiej 35 w Działdowie	do dnia 05.01.2028 r.
6.	Rafał Hoffer Firma Budowlana, ul. Dożynkowa 2, 13-200 Działdowo	Ro.6224.2.2018 z dnia 14.05.2018 r. Zmiana: Ro.6224.5.2018 z dnia 10.08.2018 r. zmiana	zakład produkcji mebli przy ul. Grunwaldzkiej 27 w Działdowie	do dnia 14.05.2028 r.

Lp.	Firma	Decyzja Starosty Działdowskiego	Zakres i miejsce prowadzenia działalności	Okres ważności
		Ro.6224.5.2021 z dnia 15.06.2021 r.		
7.	Gospodarstwo Rolne Bożena Karpińska, ul. Klasztorna 12, 12-100 Szczytno	Ro.6224.6.2018 z dnia 20.08.2018 r.	zbiorniki materiałów sypkich na terenie gospodarstwa w miejscowości Tuczek	do dnia 20.08.2028 r.
8.	„DEKOR PLASTICS” Sp. z o.o. Ul. Grunwaldzka 35, 13-200 Działdowo zmiana DEKORGLASS DZIAŁDOWO S.A., ul. Grunwaldzka 35, 13-200 Działdowo	Ro.6224.4.2019 z dnia 25.03.2019 r., zmiana nazwy Ro.6224.5.2024 z dnia 26.02.2024 r.	instalacja do zdobienia szkła, Komorniki 16, 13-200 Działdowo	do dnia 25.03.2029 r.
9.	Zakład Produkcyjno-Usługowo-Handlowy „STOL-BUD” Zbigniew Witkowski, ul. Lubawska 25, 13-220 Rybno	Ro.6224.5.2019 z dnia 21.06.2019 r.	instalacja do produkcji mebli przy ul. Lubawskiej 25 w Rybnie	do dnia 21.06.2029 r.
10.	„DEKOR PLASTICS” Sp. z o.o., ul. Grunwaldzka 35, 13-200 Działdowo zmiana DEKORGLASS DZIAŁDOWO S.A., ul. Grunwaldzka 35, 13-200 Działdowo	Ro.6224.2.2021 z dnia 21.03.2021 r. zmiana nazwy Ro.6224.6.2024 z dnia 27.02.2024 r.	opakowań szklanych przy ul. Grunwaldzkiej 35 w Działdowie	do dnia 21.03.2031 r.
11.	Przedsiębiorstwo Ciepłownicze Sp. z o.o., ul. Marii Zientary-Malewskiej 1b, 13-200 Działdowo	Ro.6224.4.20241 z dnia 15.06.2021 r.	ciepłownia osiedlowa przy ul. Nidzickiej 19 w Działdowie	do dnia 01.07.2031 r.
12.	Zakład Rolny Janina Gutowska Turza Mała 5, 13-206 Płońska	Ro.6224.8.2021 z dnia 16.08.2021 r.	instalacja do suszenia zbóż Turza Mała 5	do dnia 16.08.2031 r.
13.	WOLNOŚĆ Meblarska Sp. z o.o., ul. Działdowska 43, 13-230 Lidzbark	Ro.6224.9.2021 r. z dnia 10.10.2021 r.	instalacja technologiczna zakładu przy ul. Działdowskiej 43 w Lidzbarku	do dnia 10.10.2031 r.
14.	Rafał Hoffer Firma Budowlana, Dożynkowa 2, 13-200 Działdowo	Ro.6224.5.2023 z dnia 26.06.2023 r.	instalacja składająca się ze zbiorników materiałów sypkich usytuowana na terenie wytwórni betonu przy ul. Grunwaldzkiej 26 w Działdowie	do dnia 26.06.2033 r.
15.	„2HD” Sp. z o.o., ul. Przemysłowa 65, 13-200 Działdowo	Ro.6224.10.2023 z dnia 03.11.2023 r. zmiana Ro.6224.3.2025 z dnia 18.02.2025 r.	źródła technologiczne instalacji przy ul. Przemysłowej 65 w Działdowie	do dnia 03.11.2033 r.

Lp.	Firma	Decyzja Starosty Działdowskiego	Zakres i miejsce prowadzenia działalności	Okres ważności
16.	BUSZREM S.A., ul. Żwirki 9, 97-300 Piotrków Trybunalski	Ro.6224.11.2024 z dnia 06.06.2024 r.	zbiornik materiałów sypkich Zakład Produkcji Kostki Brukowej Gralewo, 13-214 Uzdowo	do dnia 06.06.2034 r.
17.	FM HOFFER Sp. z o.o. S.K., ul. Grunwaldzka 27, 13-200 Działdowo	Ro.6224.13.2023 z dnia 18.01.2024r. wygaszona decyzją Ro.6224.13.2024 z dnia 18.07.2024 r.	instalacja technologiczna w zakładzie mebli przy ul. Grunwaldzkiej 27 w Działdowie	do dnia 18.07.2034 r.
18.	H+H Polska Sp. z o.o., ul. Kupiecka 6, 03-046 Warszawa	Ro.6224.16.2024 z dnia 16.12.2024 r.	instalacja do produkcji betonu komórkowego ul. Przemysłowa 14, 13-230 Lidzbark	do dnia 31.12.2034 r.

źródło: Starostwo Powiatowe w Działdowie, stan na dzień 24.10.2025 r.

Tabela 8. Pozwolenia zintegrowane wydane przez Starostę Działdowskiego dla firm posiadających instalacje zlokalizowane na terenie powiatu działdowskiego

Lp.	Firma	Decyzja Starosty Działdowskiego	Nazwa i adres instalacji
1.	HEINZ-GLAS Polska Sp. z o.o. ul. Wł. Jagiełły 40, 13-200 Działdowo	Ro.6222.3.2015 z dnia 28.08.2015 r. <u>zmiany powyższego pozwolenia:</u> - Ro.6222.5.2015 z dnia 28.12.2015 r. - Ro.6222.1.2018 z dnia 08.02.2018 r. - Ro.6222.2.2018 z dnia 04.09.2018 r. - Ro.6222.1.2019 z dnia 25.01.2019 r. - Ro.6222.2.2019 z dnia 10.12.2019 r. - Ro.6222.2.2020 z dnia 04.08.2020 r. - Ro.6222.3.2020 z dnia 16.12.2020 r. - Ro.6222.3.2021 z dnia 28.09.2021 r. - Ro.6222.7.2022 z dnia 20.10.2022 r. - Ro.6222.1.2025 z dnia 28.04.2025 r. - Ro.6222.2.2025 z dnia 31.07.2025 r.	Instalacja do produkcji szkła opakowaniowego, zlokalizowana przy ul. Wł. Jagiełły 40, 13-200 Działdowo
2.	De Heus Sp. z o. o. ul. Lotnicza 21B, 99-100 Łęczycza	Ro.6222.1.2015 z dnia 23.10.2015 r. <u>zmiany powyższego pozwolenia:</u> - Ro.6222.1.2017 z dnia 27.07.2017 r. - Ro.6222.6.2021 z dnia 08.12.2021 r. - Ro.6222.4.2023 z dnia 31.05.2023 r. - Ro.6222.1.2024 z dnia 05.02.2024 r.	Instalacja do produkcji mieszanek i koncentratów paszowych, zlokalizowana na terenie Wytwórni Pasz w Iłowie-Osadle, ul. Staszica 35, 13-240 Iłowo-Osada,

Lp.	Firma	Decyzja Starosty Działdowskiego	Nazwa i adres instalacji
3.	AGRIFIRM POLSKA Sp. z o.o. ul. Chrobrego 52, 64-500 Szamotuły	Ro.6222.2.2020 z dnia 08.10.2020 r., <u>zmiany powyższego pozwolenia:</u> - Ro.6222.2.2021 z dnia 10.05.2021 r. - Ro.6222.9.2022 z dnia 24.01.2023 r.	instalacja do produkcji mieszanek i koncentratów paszowych, zlokalizowana na terenie Zakładu w Płońnicy, ul. Dworcowa 4, 13-206 Płońnica

źródło: Starostwo Powiatowe w Działdowie, stan na dzień 05.11.2025 r.

Starosta Działdowski w 2024 r. przyjął dwa zgłoszenia emisyjne przesłane przez:

- Gospodarstwo Rolne Hodowlane Stanisław Milewski Jankowice 15, 14-120 Dąbrówno – instalacja do przesyłu, przeładunku lub magazynowania paliw płynnych- wolnostojący, naziemny, zbiornik dwupłaszczowy na olej napędowy o pojemności 5000 l z układem dystrybucji.
- HOLOWANIE-TRANSPORT Jan Józef Nadarzyński ul. Aleksandra Orłowskiego 8, 13-200 Działdowo – instalacja do nanoszenia powłok malarskich.

Marszałek Województwa Warmińsko-Mazurskiego wydał następujące pozwolenia zintegrowane dla instalacji zlokalizowanych na terenie powiatu działdowskiego:⁹

- 1) Decyzja z dnia 15.10.2015 r., znak: OŚ-PŚ.7222.28.2015 udzielająca pozwolenia zintegrowanego na prowadzenie instalacji do chowu drobiu o więcej niż 40 000 stanowisk, zlokalizowanej na terenie Fermy Drobiu w miejscowości Narzym, przy ul. Wierzbowskiej 23, gm. Iłowo-Osada. Zmiany ww. decyzji:
 - decyzja z dnia 26.03.2020 r., znak: OŚ-PŚ.7222.27.2018,
 - decyzja z dnia 02.07.2021 r., znak: OŚ-PŚ.7222.62.2020.
- 2) Decyzja z dnia 01.03.2017 r., znak: OŚ-PŚ.7222.50.2016 udzielająca pozwolenia zintegrowanego na prowadzenie instalacji do chowu drobiu o więcej niż 40 000 stanowisk – Ferma Brojlerów, zlokalizowanej w miejscowości Niestoja, na dz. o nr ew. 142, 144, 145, 146, 147/1, 148 oraz 149 obręb 0019 Niestoja, gm. Działdowo. Zmiany ww. decyzji:
 - decyzja z dnia 19.09.2019 r., znak: OŚ-PŚ.7222.52.2018,
 - decyzja z dnia 22.12.2022 r., znak: OŚ-PŚ.7222.35.2022.
- 3) Decyzja z dnia 28.05.2012 r. znak: OŚ-PŚ.7222.7.2012 udzielająca pozwolenia zintegrowanego na prowadzenie instalacji do chowu drobiu o więcej niż 40 000 stanowisk – Ferma Do Ściółkowego Chowu Kur Nieśnych, zlokalizowanej w miejscowości Sochy, na dz. o nr ew. 90/1 obręb 0013 Sochy, gm. Iłowo-Osada. Zmiany ww. decyzji:
 - decyzja z dnia 17.11.2014 r., znak: OŚ-PŚ.7222.111.2014,
 - decyzja z dnia 21.11.2014 r., znak: OŚ-PŚ.7222.68.2014,
 - decyzja z dnia 17.03.2016 r., znak: OŚ-PŚ.7222.7.2016,
 - decyzja z dnia 08.04.2020 r., znak: OŚ-PŚ.7222.75.2018.
- 4) EKO-TRANS Sp. z o.o., m. Zakrzewo
 - a) Decyzja pierwotna udzielona przez Wojewodę Warmińsko-Mazurskiego z dnia 09.10.2006 r., znak: ŚR.I.6619-9-6/05/06 udzielająca pozwolenia zintegrowanego dla instalacji do składowania odpadów komunalnych w miejscowości Zakrzewo, gm. Działdowo. Zmiany ww. decyzji przez Marszałka kwatera nr 2 zamknięta:

⁹ Źródło: Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko-Mazurskiego, pismo z dnia 15.07.2025 r.

- decyzja z dnia 16.12.2008 r., znak: OŚ-PŚ.7650-30/08,
 - decyzja z dnia 10.09.2010 r., znak: OŚ-PŚ.7650-25/10,
 - decyzja z dnia 25.07.2013 r., znak: OŚ-PŚ.7222.12.2013,
 - decyzja z dnia 27.11.2014 r., znak: OŚ-PŚ.7222.94.2014,
 - decyzja z dnia 08.06.2015 r., znak: OŚ-PŚ.7222.31.2015,
 - decyzja z dnia 27.03.2023 r., znak: OŚ-PŚ.7222.19.2023 stwierdzająca wygaśnięcie pozwolenia zintegrowanego na prowadzenie instalacji do składowania odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne zlokalizowanej na dz. o nr ew. 141/1 i 141/2 w miejscowości Zakrzewo, gm. Działdowo.
- 5) Decyzja z dnia 20.07.2016 r., znak: OŚ-PŚ.7222.5.2016 udzielająca pozwolenia zintegrowanego dla instalacji do składowania odpadów, o zdolności przyjmowania ponad 10 ton odpadów na dobę lub o całkowitej pojemności ponad 25 000 ton, za wyjątkiem składowisk odpadów obojętnych lub obiektów unieszkodliwiania odpadów wydobywczych, zlokalizowanej w miejscowości Zakrzewo, gm. Działdowo (Kwatera nr 3). Zmiany ww. decyzji:
- decyzja z dnia 02.09.2016 r., znak: OŚ-PŚ.7222.51.2016,
 - decyzja z dnia 16.09.2022 r., znak: OŚ-PŚ.7222.103.2018.

W poniższej tabeli przedstawiono emisję zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych w latach 2021-2024 na terenie powiatu działdowskiego.

Tabela 9. Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych

Emisja \ Rok	2021	2022	2023	2024
Emisja zanieczyszczeń gazowych				
ogółem [t/r]	48 736	51 742	48 507	49 438
ogółem (bez dwutlenku węgla) [t/r]	202	220	196	187
dwutlenek siarki [t/r]	62	64	62	49
tlenki azotu [t/r]	66	92	87	94
tlenek węgla [t/r]	64	55	38	32
dwutlenek węgla [t/r]	48 534	51 522	48 311	49 251
Emisja zanieczyszczeń pyłowych				
ogółem [t/r]	25	26	15	11
ze spalania paliw [t/r]	19	14	10	5
Zanieczyszczenia zatrzymane lub zneutralizowane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń w % zanieczyszczeń wytworzonych				
gazowe [%]	37,3	52,6	38,6	43,8
pyłowe [%]	95,2	97,5	93,2	94,7

źródło: GUS [data dostępu: 20.10.2025 r.]

3) Zanieczyszczenia z sektora komunikacyjnego

System transportowy na terenie powiatu działdowskiego obejmuje:

- transport samochodowy,
- transport kolejowy,
- komunikację publiczną.

Transport samochodowy

Negatywne oddziaływanie na środowisko szczególnie odczuwalne jest w pobliżu dróg charakteryzujących się znacznym natężeniem ruchu kołowego. Sektor transportu charakteryzuje się bardzo dużą dynamiką zmian, zarówno w zakresie liczby pojazdów poruszających się po drogach i jakości tych pojazdów. Jednocześnie na terenie powiatu nieustannie poprawiany jest stan istniejącej infrastruktury poprzez szukanie nowych rozwiązań po stronie infrastruktury drogowej.

Głównymi zanieczyszczeniami emitowanymi w związku z ruchem samochodowym są:¹⁰

- tlenek i dwutlenek węgla,
- węglowodory,
- tlenki azotu,
- pyły zawierające metale ciężkie,
- pyły ze ścierania się nawierzchni dróg i opon samochodowych.

Dla stanu powietrza atmosferycznego istotne znaczenie ma emisja NO_x oraz metali ciężkich. Duże znaczenie ma również tzw. emisja wtórna z powierzchni dróg, która zależy w dużej mierze od warunków meteorologicznych. Komunikacja jest również źródłem emisji benzenu oraz innych związków organicznych. Na wielkość tych zanieczyszczeń wpływa stan techniczny samochodów, stopień zużycia substancji katalitycznych oraz jakość stosowanych paliw. Gwałtowny rozwój transportu, przejawiający się wzrostem ilości samochodów na drogach oraz aktualny stan infrastruktury dróg spowodował, iż transport jest uciążliwy dla środowiska naturalnego. W przypadku substancji toksycznych emitowanych przez silniki pojazdów do atmosfery, źródła te trudno zinventaryzować pod kątem emisji zanieczyszczeń, gdyż zwykle nie ma dla nich materiałów sprawozdawczych. Na podstawie znanych wartości średniego składu paliwa, szacowany przeciętny skład spalin silnikowych przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 10. Przeciętny skład spalin silnikowych (w % objętościowo)

Składnik	Silniki benzynowe	Silniki wysokoprężne	Uwagi
Azot	24 – 77	76 – 78	nietoksyczny
Tlen	0,3 – 8	2 – 18	nietoksyczny
Para wodna	3,0 – 5,5	0,5 – 4	nietoksyczny
Dwutlenek węgla	5,0 – 12	1 – 10	nietoksyczny
Tlenek węgla	0,5 – 10	0,01 – 0,5	toksyczny
Tlenki azotu	0,0 – 0,8	0,0002 – 0,5	toksyczny
Węglowodory	0,2 – 3	0,009 – 0,5	toksyczny

¹⁰ Źródło: Strefy Czystego Transportu w polskich miastach Dlaczego potrzebujemy czystego powietrza?, 1. Transport jako źródło emisji zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego, Warszawa 2023

Składnik	Silniki benzynowe	Silniki wysokoprężne	Uwagi
Sadza	0,0 – 0,04	0,01 – 1,1	toksyczny
Aldehydy	0,0 – 0,2	0,001 – 0,009	toksyczny

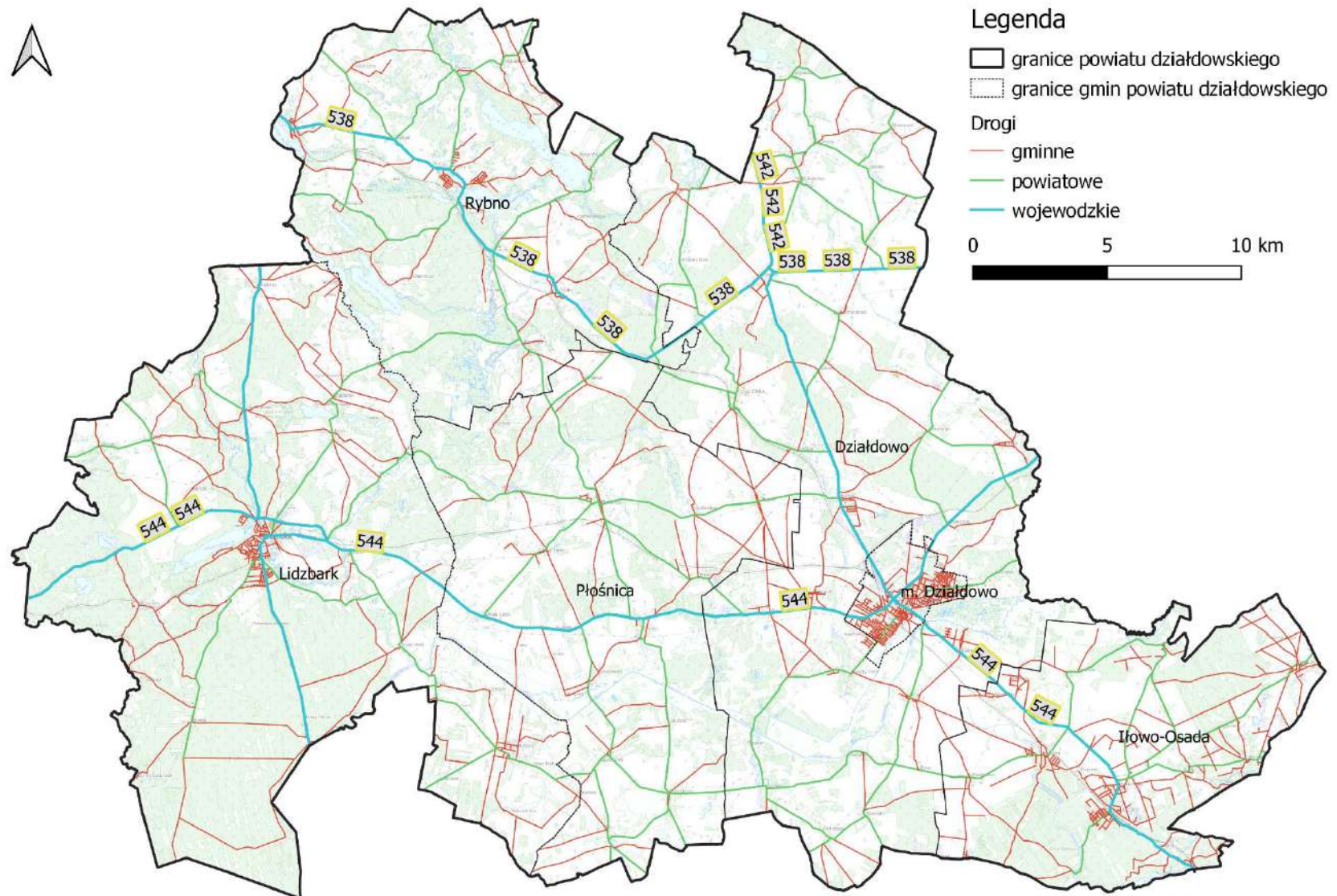
źródło: Jakubowski, J. (1976). Motoryzacja a środowisko. Warszawa: Wydawnictwo Komunikacji i Łączności

Powiat działdowski posiada sieć drogową, która składa się z:¹¹

- Drogi wojewódzkie:
 - DW 538 Radzyń Chełmiński – Łasin – Nowe Miasto Lubawskie – Uzdowo – Rozdroże – DK7/Węzeł Nidzica Południe/
długość w granicach powiatu: 29,786 km;
 - DW 541 Lubawa – Lidzbark – Żuromin – Biezuń – Sierpc – Tłuchowo – Dobrzyń nad Wisłą
długość w granicach powiatu: 22,968 km;
 - DW 542 Rychnowo – Działdowo
długość w granicach powiatu: 17,714 km;
 - DW 544 Brodnica – Lidzbark – Działdowo – Mława – Przasnysz – Krasnosielc – Ostrołęka
długość w granicach powiatu: 48,287 km;
 - DW 545 Działdowo – Nidzica – Jedwabno
długość w granicach powiatu: 7,847 km;
- Drogi powiatowe:
 - 1253 N Rychnowo – Pacółtowo – Zybułtowo – Wierzbowo – Kłęczkowo – Komorniki;
 - 1254 N Tuszewo – gr. pow. – Truszczyń – Dębien;
 - 1255 N Dąbrówno – Tuczki – Płońska – Gródki;
 - 1256 N Dębien – Rumian – Groszki – Lewańd Wlk.;
 - 1263 N Brzeźno Mazurskie – Grzybiny – Myśłeta – Turza Wlk.;
 - 1264 N Leszcz – Jankowice – Rączki – Moczysko;
 - 1265 N Gardyny – Lipówka – dr. nr 1542 N;
 - 1267 N Wierzbica – Gutowo – Rumian – Rybno;
 - 1274 N (Ostaszewo)gr. pow. – Gronowo – Rybno – dr. woj. nr 538;
 - 1278 N (Leżno Wlk.) gr. woj. – Słup;
 - 1280 N (dr. woj. nr 544) Lidzbark – Koszelewy;
 - 1282 N dr. nr 1255 N – Gralewo – Gralewo Stacja;
 - 1284 N dr. woj. nr 542 – gr. pow. – Ruszkowo – Lipówka – Dziurdziewo;
 - 1286 N dr. woj. 544 – Koty – Płońska;
 - 1288 N Wielki Łęck – Płońska – Burkat;
 - 1290 N Płońska – Prioma – dr. woj. nr 544 (Wysoka);
 - 1292 N (dr. woj. nr 541) Lidzbark – Bełk – dr. nr 1294 N;
 - 1294 N (dr. woj. nr 544) Cibórz – Dłutowo – Jabłonowo;
 - 1296 N Nick – gr. woj. (Zieluń);
 - 1298 N (Zieluń) gr. woj. – Dłutowo;
 - 1300 N Zalesie – Niechłonin;
 - 1302 N Zalesie – gr. woj. (Sarnowo);
 - 1304 N dr. woj. nr 544 – Jabłonowo – Niechłonin – Narzym – Wola (dr. nr 1548 N);

¹¹ Dane: ZDW w Olsztynie oraz PZD w Działdowie

- 1335 N Nowe Miasto Lubawskie – Mroczno – Słup – dr. woj. nr 544;
- 1349 N dr. woj. 538 – Jeglia – Gronowo;
- 1351 N Chełsty – dr. woj. nr 541;
- 1353 N (dr. woj. nr 541) Lidzbark – Bryńsk;
- 1359 N dr. nr 1294 N – Zalesie – gr. woj. (Zielona);
- 1361 N dr. woj. nr 544 Gródki – Niechłonin – gr. woj. (Szronka);
- 1363 N Działdowo – Prusinowo – Gnojno – Petrykozy;
- 1365 N dr. woj. nr 544 – Kurki – Petrykozy – gr. woj. (Łążek);
- 1367 N Rywociny – gr. woj. (Kęczewo);
- 1369 N Jankowice – Mosznica;
- 1371 N Ruszkowo – Uzdowo;
- 1373 N dr. nr 1263 N – Gralew – Turza Wlk. – Filice (dr.woj.542);
- 1542 N dr. nr 1284 N – Ruszkowo – Sławkowo – dr. woj. nr 538;
- 1544 N Uzdowo – Kramarzewo – dr. woj. nr 542;
- 1554 N dr. woj. nr 544 Iłowo Osada – Białuty – gr. pow. Napierki;
- 1556 N dr. nr 1554 N – Sochy – gr. woj. (Uniszki);
- 1587 N Szkotowo – Rogóż – Kozłówek – Zakrzewo – Sarnowo – Działdowo (ul. Nidzicka);
- 1591 N dr. nr 1304 N – Janowo – Iłowo Osada (dr. nr 1554 N);
- 1593 N dr. nr 1591 N – Pruski – dr. nr 1554 N;
- 1595 N dr. woj. 544 Iłowo Osada – Dwukoły;
- 1904 N Klęczkowo – Krasnołąka – gr. pow. – Sarnowo;
- Drogi gminne;
- Drogi wewnętrzne.

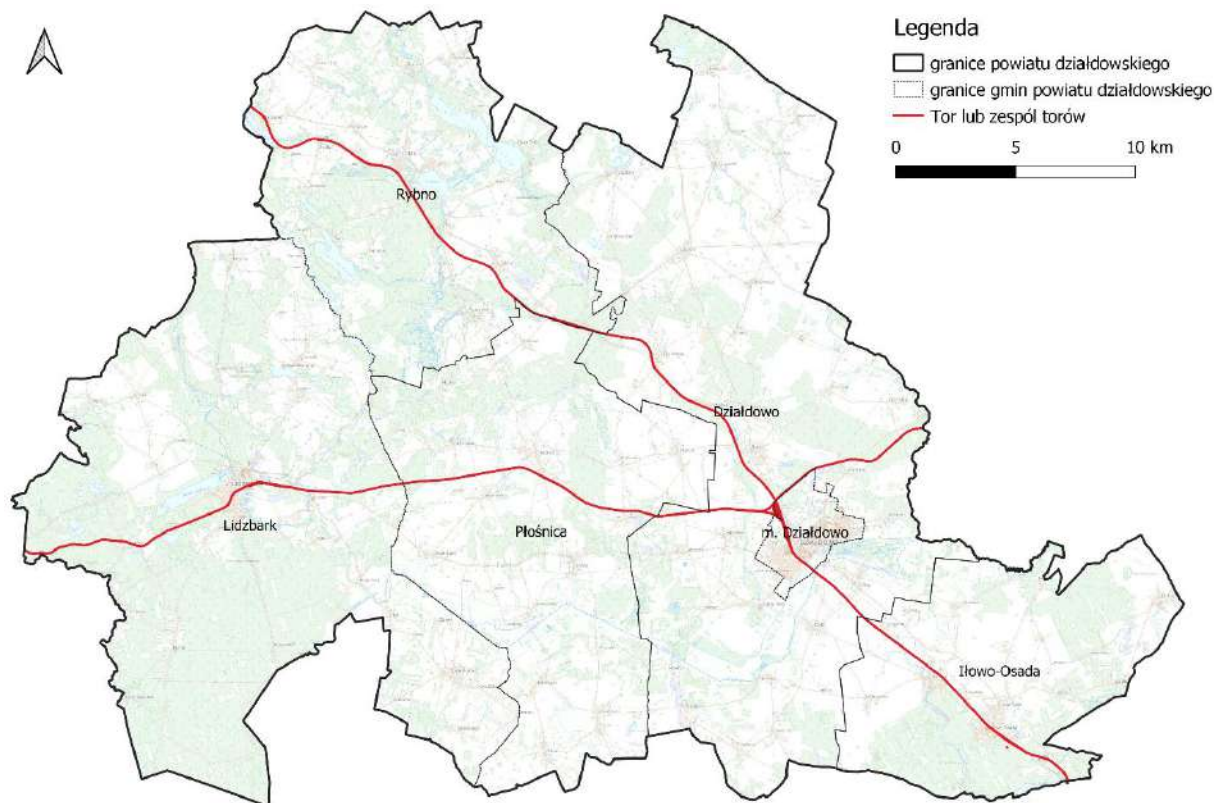

Rysunek 11. Układ dróg na terenie powiatu działdowskiego
źródło: opracowanie własne na podstawie danych geoportal.gov.pl

Transport kolejowy¹²

Na układ kolejowy w powiecie działdowskim składają się:

- Linia kolejowa nr 9 relacji Warszawa Wschodnia – Gdańsk Główny;
- Linia kolejowa nr 208 relacji Działdowo – Chojnice;
- Linia kolejowa nr 216 relacji Działdowo – Olsztyn Główny.

Rysunek 12. Układ linii kolejowych przebiegających przez teren powiatu działdowskiego
źródło: opracowanie własne na podstawie danych geoportal.gov.pl

Komunikacja publiczna

Zgodnie z danymi GUS, stan na dzień 31.12.2024 r., na terenie powiatu działdowskiego zlokalizowanych było 357 przystanków autobusowych.

Na terenie miasta Działdowo funkcjonuje Działdowska Komunikacja Miejska, która prowadzona jest przez Urząd Miasta Działdowo. Podstawową działalnością DKM jest świadczenie usług w zakresie lokalnego transportu zbiorowego na terenie Miasta Działdowo.¹³

Transport rowerowy

W powiecie działdowskim dostępne są szlaki rowerowe, a informacje o nich można znaleźć na portalach takich jak Velomapa, a także poprzez Mapy Google. We współpracy Powiatu Działdowskiego, Gminy Działdowo, Gminy Miasto Działdowo i Nadleśnictwa Lidzbark opracowano przebieg 4 tras rowerowych wokół Działdowa. Trasy zostały oznakowane tablicami i znakami kierunkowymi. Każda z tras oznaczona została innym kolorem (żółta, zielona, niebieska, czerwona). Na trasach umieszczono tablice informacyjne z opisami historycznymi miejscowości i mapami tras. Na każdej trasie mniej więcej w połowie ich długości

¹² Źródło: <https://mapa.plk-sa.pl/> [data dostępu: 24.10.2025 r.]

¹³ Źródło: <https://www.dzialdowo.pl/dzialdowska-komunikacja-miejska/> [data dostępu: 24.10.2025 r.]

znajdują się miejsca odpoczynkowe z wiatami, boiskami i grillami kamiennymi. Trasy łączą się ze sobą co umożliwia zaplanowanie własnej trasy przejazdu w zależności od stopnia zaawansowania rowerzystów.¹⁴

Szczegółowe dane odnośnie dróg rowerowych w powiecie przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 11. Długość dróg dla rowerów [km] na terenie powiatu działdowskiego

Obszar	Rok			
	2021	2022	2023	2024
Działdowo (gm. miejska)	11,1	11,0	12,9	12,9
Działdowo (gm. wiejska)	6,2	6,4	7,0	7,0
Iłowo-Osada	1,3	1,3	1,3	1,3
Lidzbark	4,9	5,6	5,6	5,6
Płońnica	2,3	2,3	2,3	2,3
Rybno	3,8	5,0	5,0	5,0
POWIAT DZIAŁDOWSKI	29,5	31,6	34,1	34,1

źródło: GUS, stan na 31.12.2024 r. [stan na dzień 20.10.2025 r.]

4) Zanieczyszczenia z sektora komunalno-bytowego

Głównym źródłem tego rodzaju zanieczyszczeń powietrza może być:

- o stosowanie paliw wysokoemisyjnych w starych, o niskiej sprawności urządzeniach grzewczych,
- o spalanie odpadów w piecach indywidualnych gospodarstw domowych,
- o zły stan techniczny znacznej części kotłów, w których odbywa się spalanie paliw w celach grzewczych.

Zanieczyszczenia z tzw. niskiej emisji mają największy wpływ na stan jakości powietrza. Szczególny wzrost zanieczyszczeń z palenisk domowych odczuwany jest w sezonie grzewczym. Zjawisku sprzyja tzw. inwersja termiczna oraz niska temperatura powietrza i bezwietrzne dni. Wzrasta wtedy stężenie zanieczyszczeń głównie takich jak: B(a)P oraz pył zawieszony PM10 i PM2,5.

5) Inne zanieczyszczenia antropogeniczne tzw. emisja niezorganizowana¹⁵

Emisja niezorganizowana to przeciwieństwo do źródeł emisji zorganizowanej, których głównym kryterium klasyfikacji jest praktyczna możliwość kontroli emisji poprzez pomiary natężenia przepływu gazów odlotowych z procesu technologicznego (tzw. odgazów procesowych) i stężeń substancji w nich zawartych. Źródła, które według tego kryterium nie należą do źródeł emisji zorganizowanej, można podzielić na dwa rodzaje:

- **emisje z nieszczelności:** emisje do środowiska powstające w wyniku stopniowej utraty szczelności elementów wyposażenia przeznaczonego do przesyłania cieczy lub gazów. Zazwyczaj emisja spowodowana jest nadciśnieniem w przewodach instalacji. Przykładem emisji lotnych mogą być wycieki z kołnierzy połączeniowych, pomp lub innych elementów wyposażenia oraz „wycieki” z urządzeń do magazynowania

¹⁴ Źródło: <https://www.dzialdowo.pl/rowerem-dookola-dzialdowa/> [data dostępu: 24.10.2025 r.]

¹⁵ Źródło: <https://wszystkooemisjach.pl/69/emisja-niezorganizowana-dokumenty-referencyjne-bat>

produktów gazowych lub ciekłych. Do emisji dochodzi w wyniku dyfuzji, z tego też względu emisję tę klasyfikuje się jako podgrupę rodzaju „emisje z dyfuzji”,

- **emisje powodowane dyfuzją:** emisje powstające w normalnych warunkach eksploatacji w wyniku bezpośredniego kontaktu substancji lotnych lub pyłących ze środowiskiem, w wyniku którego dochodzi do dyfundowania (samorzutnego przenikania) wykorzystywanych substancji do powietrza. Głównymi mechanizmami dyfuzji prowadzącej do emisji gazów jest parowanie i sublimacja, ale również w zakresie tej definicji zawiera się samorzutne uwalnianie pyłów powstających podczas niektórych operacji. Do kategorii tej zalicza się również wtórną emisję pyłów (porywanie pyłów), wywołaną erozją wietrzną.

Do emisji powodowanych dyfuzją należą następujące rodzaje źródeł:

- suszenie (suszenie masy, suszenie powierzchni po lakierowaniu lub drukowaniu),
- magazynowanie cieczy w zbiornikach bezciśnieniowych (lub z poduszką gazową) umożliwiające uwalnianie gazów zmagazynowanej cieczy do atmosfery w trakcie jej przechowywania lub podczas napełniania zbiornika, gdy opary są wypierane ze zbiornika w trakcie jego napełniania,
- magazynowanie „świeżych” produktów stałych, zawierających w swojej masie pozostałości procesowe, np. mocznika lub produktów niestabilnych chemicznie, umożliwiające częściowy rozkład, np. w wyniku hydrolizy,
- magazynowanie materiałów sypkich na otwartym terenie,
- transportu materiałów z wykorzystaniem przenośników, przesypów, ładowarek,
- emisje pośrednie, np. w wyniku nieszczelności układów chłodniczych w obszarze procesowym i przedostawania się zanieczyszczeń do układu chłodniczego, a następnie ich dyfuzję w trakcie odparowywania w wieżach chłodniczych lub chłodniach wentylatorowych,
- konserwacja maszyn z wykorzystaniem LZO (VOC).

Źródła emisji powodowanej dyfuzją mogą mieć następujący charakter:

- źródła punktowe (odpowietrzenia, układy oddechowe zbiorników, przesypy),
- źródła liniowe (transportery taśmowe),
- źródła powierzchniowe (otwarte zbiorniki, laguny i odstojniki, komory napowietrzania ścieków, hałdy magazynowe i place składowe),
- źródła przestrzenne (instalacje zlokalizowane poza budynkami).

5.1.3 Jakość powietrza

Zgodnie z art. 88 ust. 1 ustawy Prawo ochrony środowiska oceny jakości powietrza i obserwacji zmian dokonuje się w ramach państwowego monitoringu środowiska. Podstawowym celem monitoringu jakości powietrza jest uzyskanie informacji o poziomach stężeń substancji w powietrzu oraz wyników ocen jakości powietrza. W celu oceny jakości powietrza na terenie województwa warmińsko-mazurskiego wyznaczono strefy:

- miasto Olsztyn – kod strefy PL2801;
- miasto Elbląg – kod strefy PL2802;
- strefa warmińsko-mazurska – kod strefy PL2803, do której należy powiat działdowski.

Roczna ocena jakości powietrza, dokonywana przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska, była prowadzona w odniesieniu do wszystkich substancji, dla których obowiązek taki wynika z rozporządzenia Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 11 grudnia 2020 r.

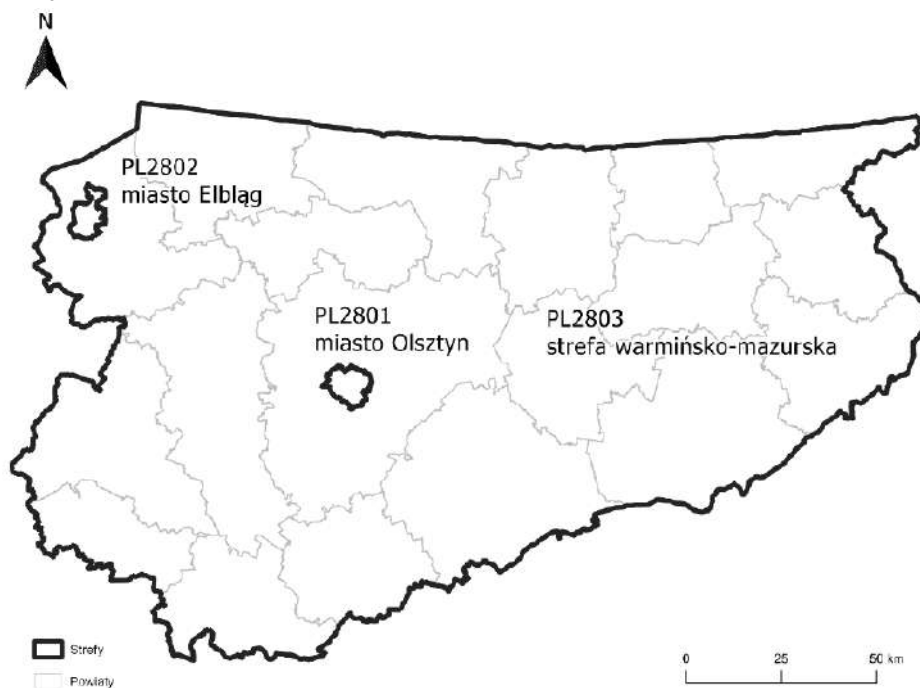
w sprawie dokonywania oceny poziomów substancji w powietrzu (Dz.U. 2020 r. poz. 2279). Są to równocześnie substancje, dla których w prawie krajowym (rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu) i w dyrektywach UE (2008/50/WE i 2004/107/WE) określono normatywne stężenia w postaci poziomów dopuszczalnych/docelowych/celu długoterminowego w powietrzu, ze względu na ochronę zdrowia ludzi i ochronę roślin.

Lista zanieczyszczeń, jakie należy uwzględnić w ocenie dokonywanej pod kątem spełnienia kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia ludzi, obejmuje 12 substancji:

- dwutlenek siarki SO₂,
- dwutlenek azotu NO₂,
- tlenek węgla CO,
- benzen C₆H₆,
- ozon O₃,
- pył PM₁₀,
- pył PM_{2.5},
- ołów Pb w PM₁₀,
- arsen As w PM₁₀,
- kadm Cd w PM₁₀,
- nikiel Ni w PM₁₀,
- benzo(a)piren B(a)P w PM₁₀.

W ocenach dokonywanych pod kątem spełnienia kryteriów odniesionych do ochrony roślin uwzględnia się 3 substancje:

- dwutlenek siarki SO₂,
- tlenki azotu NO_x,
- ozon O₃.

Rysunek 13. Podział województwa warmińsko-mazurskiego na strefy ochrony powietrza
 źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie warmińsko-mazurskim, raport wojewódzki za rok 2024

Wynik oceny i klasyfikacji strefy dla danego zanieczyszczenia zależy od stężeń tego zanieczyszczenia występujących na terenie strefy - zwykle w rejonach o najwyższym stopniu zanieczyszczenia daną substancją. Uzyskany wynik przekłada się na określone wymagania w zakresie działań na rzecz poprawy jakości powietrza (w przypadku, gdy nie są spełnione odpowiednie kryteria) lub na rzecz utrzymania tej jakości (jeżeli spełnia ona przyjęte standardy).

Poniżej zestawiono klasy stref i wymagane działania w zależności od poziomów stężeń zanieczyszczenia uzyskanych w rocznej ocenie jakości powietrza:

- Klasa A - poziom stężeń zanieczyszczenia nie przekracza poziomu dopuszczalnego/docelowego,
- Klasa C - poziom stężeń zanieczyszczenia przekracza poziom dopuszczalny/docelowy,
- Klasa D1 - poziom stężeń zanieczyszczenia nie przekracza poziomu celu długoterminowego (dotyczy tylko ozonu),
- Klasa D2 - poziom stężeń zanieczyszczenia przekracza poziom celu długoterminowego (dotyczy tylko ozonu).

Informacje odnośnie stref zanieczyszczeń w zależności od poziomów stężeń zanieczyszczeń zebrano w poniższej tabeli.

Tabela 12. Klasyfikacja stref zanieczyszczeń powietrza w zależności od poziomów stężeń zanieczyszczenia uzyskanych w rocznej ocenie jakości powietrza

Poziom stężenie	Klasa strefy	Wymagane działania
W przypadku, gdy dla zanieczyszczenia określony jest poziom dopuszczalny		
nie przekracza poziomu dopuszczalnego	A	utrzymanie stężeń zanieczyszczenia poniżej poziomu dopuszczalnego oraz dążenie do utrzymania najlepszej jakości powietrza zgodnej ze zrównoważonym rozwojem
powyżej poziomu dopuszczalnego	C	- określenie obszarów przekroczeń poziomów dopuszczalnych, - opracowanie lub aktualizacja programu ochrony powietrza w celu osiągnięcia odpowiednich poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu, - kontrolowanie stężeń zanieczyszczenia na obszarach przekroczeń i prowadzenie działań mających na celu obniżenie stężeń przynajmniej do poziomów dopuszczalnych
W przypadku, gdy dla zanieczyszczenia określony jest poziom docelowy		
nie przekracza poziomu docelowego	A	utrzymanie stężeń zanieczyszczenia w powietrzu poniżej poziomu docelowego
powyżej poziomu docelowego	C	- dążenie do osiągnięcia poziomu docelowego substancji w określonym czasie za pomocą ekonomicznie uzasadnionych działań technicznych i technologicznych - opracowanie lub aktualizacja programu ochrony powietrza, w celu osiągnięcia odpowiednich poziomów docelowych w powietrzu
W przypadku, gdy dla ozonu określony jest poziom celu długoterminowego		
poniżej poziomu celu długoterminowego	D1	utrzymanie stężeń zanieczyszczenia w powietrzu poniżej poziomu celu długoterminowego

Poziom stężenie	Klasa strefy	Wymagane działania
powyżej poziomu celu długoterminowego	D2	dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego

* z uwzględnieniem dozwolonych częstości przekroczeń określonych w rozporządzeniu MŚ w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu.

źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie warmińsko-mazurskim raport wojewódzki za rok 2024

Tabela 13. Kryteria klasyfikacji stref ze względu na ochronę zdrowia ludzi w zakresie: SO₂, NO₂, CO, C₆H₆, PM₁₀, PM_{2,5}, Pb, As, Cd, Ni, B(a)P i O₃

Zanieczyszczenie	Normowany poziom	Czas uśredniania	Klasa A	Klasa C
dwutlenek siarki	dopuszczalny	1-godz.	nie więcej niż 24 stężenia 1-godz. $S_1 > 350 \mu\text{g}/\text{m}^3$	więcej niż 24 stężenia 1-godz. $S_1 > 350 \mu\text{g}/\text{m}^3$
dwutlenek siarki	dopuszczalny	24-godz.	nie więcej niż 3 stężenia 24-godz. $S_{24} > 125 \mu\text{g}/\text{m}^3$	więcej niż 3 stężenia 24-godz. $S_{24} > 125 \mu\text{g}/\text{m}^3$
dwutlenek azotu	dopuszczalny	1-godz.	nie więcej niż 18 stężeń 1-godz. $S_1 > 200 \mu\text{g}/\text{m}^3$	więcej niż 18 stężeń 1-godz. $S_1 > 200 \mu\text{g}/\text{m}^3$
dwutlenek azotu	dopuszczalny	rok	$S_a \leq 40 \mu\text{g}/\text{m}^3$	$S_a > 40 \mu\text{g}/\text{m}^3$
tlenek węgla	dopuszczalny	8-godz.	$S_{8\text{max}} \leq 10 \text{mg}/\text{m}^3$	$S_{8\text{max}} > 10 \text{mg}/\text{m}^3$
benzen	dopuszczalny	rok	$S_a \leq 5 \mu\text{g}/\text{m}^3$	$S_a > 5 \mu\text{g}/\text{m}^3$
pył zawieszony PM ₁₀	dopuszczalny	24-godz.	nie więcej niż 35 stężeń 24-godz. $S_{24} > 50 \mu\text{g}/\text{m}^3$	więcej niż 35 stężeń 24-godz. $S_{24} > 50 \mu\text{g}/\text{m}^3$
pył zawieszony PM ₁₀	dopuszczalny	rok	$S_a \leq 40 \mu\text{g}/\text{m}^3$	$S_a > 40 \mu\text{g}/\text{m}^3$
pył zawieszony PM _{2,5}	dopuszczalny - faza II*	rok	$S_a \leq 20 \mu\text{g}/\text{m}^3$ (klasa A1)	$S_a > 20 \mu\text{g}/\text{m}^3$ (klasa C1)
pył zawieszony PM _{2,5}	dopuszczalny – faza I*	rok	$S_a \leq 25 \mu\text{g}/\text{m}^3$	$S_a > 25 \mu\text{g}/\text{m}^3$
ołów	dopuszczalny	rok	$S_a \leq 0,5 \mu\text{g}/\text{m}^3$	$S_a > 0,5 \mu\text{g}/\text{m}^3$
arsen	docelowy	rok	$S_a \leq 6 \text{ng}/\text{m}^3$	$S_a > 6 \text{ng}/\text{m}^3$
kadm	docelowy	rok	$S_a \leq 5 \text{ng}/\text{m}^3$	$S_a > 5 \text{ng}/\text{m}^3$
nikiel	docelowy	rok	$S_a \leq 20 \text{ng}/\text{m}^3$	$S_a > 20 \text{ng}/\text{m}^3$
benzo(a)piren	docelowy	rok	$S_a \leq 1 \text{ng}/\text{m}^3$	$S_a > 1 \text{ng}/\text{m}^3$
ozon	docelowy	8-godz.	nie więcej niż 25 dni ze stężeniem $S_{8\text{max}_d} >$	więcej niż 25 dni ze stężeniem $S_{8\text{max}_d} > 120$

Zanieczyszczenie	Normowany poziom	Czas uśredniania	Klasa A	Klasa C
			120 µg/m ³ (średnio dla ostatnich 3 lat)	µg/m ³ (średnio dla ostatnich 3 lat)

Objaśnienia do tabeli:

S_a – stężenie średnie roczne, S₁ – stężenie 1-godzinne,

S₂₄ – stężenie średnie dobowe,

S_{8max} – maksimum ze stężeń średnich ośmiogodzinnych krocących (obliczanych ze stężeń 1-godzinnych) w ciągu roku kalendarzowego,

S_{8max_d} – maksimum dobowe ze stężeń średnich ośmiogodzinnych krocących obliczanych ze stężeń średnich jednogodzinnych; każdą wartość średnią ośmiogodzinną przypisuje się dobie, w której kończy się ośmiogodzinny okres uśredniania,

ołów, arsen, kadm, nikiel, benzo(a)piren – oznaczane w pyłe zawieszonym PM₁₀,

* kryteria klasyfikacji stref dla PM_{2,5}:

faza I – obowiązująca w Polsce do dnia 31 grudnia 2019 r. (dodatkowa klasyfikacja),

faza II – obowiązująca w Polsce od dnia 1 stycznia 2020 r.

źródło: GIOŚ, Roczna ocena jakości powietrza w województwie warmińsko-mazurskim raport wojewódzki za rok 2024

Tabela 14. Kryteria dodatkowej klasyfikacji stref dla ozonu (O₃) ze względu na ochronę zdrowia ludzi (w odniesieniu do poziomu celu długoterminowego - do osiągnięcia w 2020 roku)

Zanieczyszczenie	Normowany poziom	Czas uśredniania	Klasa D1	Klasa D2
Ozon	cel długoterminowy	8-godz.	S _{8max} ≤ 120 µg/m ³ w ocenianym roku	S _{8max} > 120 µg/m ³ w ocenianym roku

Objaśnienia do tabeli:

S_{8max} – maksimum ze stężeń średnich ośmiogodzinnych krocących (obliczanych ze stężeń 1-godzinnych) w ciągu roku kalendarzowego.

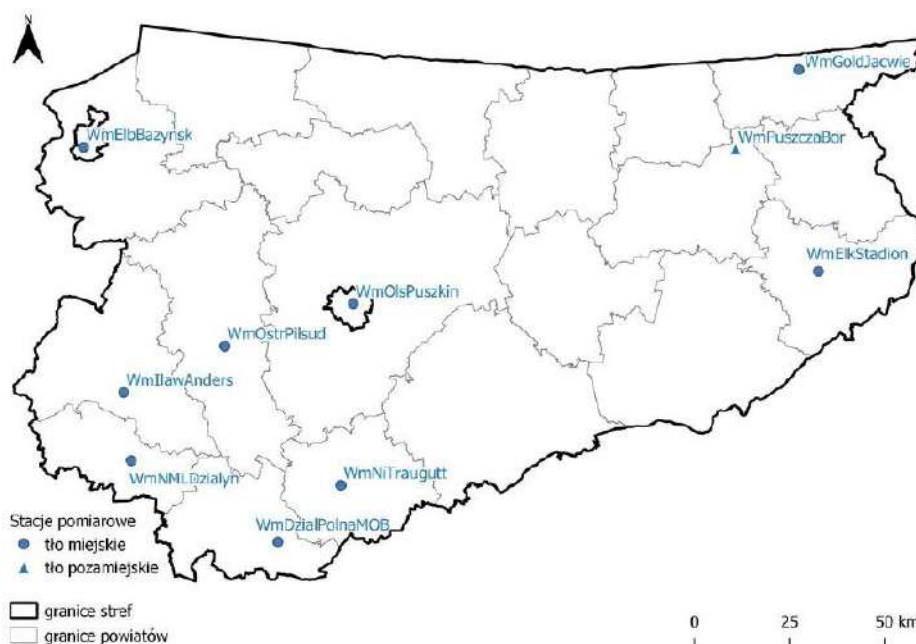
źródło: GIOŚ, Roczna ocena jakości powietrza w województwie warmińsko-mazurskim raport wojewódzki za rok 2024

Roczna ocena została wykonana zgodnie z obowiązującymi zasadami, bazującymi na przepisach prawnych. Zgodnie z art. 89 ustawy Prawo ochrony środowiska Główny Inspektor Ochrony Środowiska dokonuje oceny poziomów substancji w powietrzu w danej strefie za rok poprzedni, a następnie dokonuje klasyfikacji stref, dla każdej substancji odrębnie, według określonych kryteriów.

W 2024 r. w ramach systemu PMŚ, na terenie województwa warmińsko-mazurskiego funkcjonowało ogółem 10 stacji pomiarowych. Pomiar realizowane były przez:

- Główny Inspektorat Ochrony Środowiska – monitoring w wojewódzkiej sieci stacji i punktów pomiarowych, w ramach ogólnopolskiego systemu monitoringu powietrza – 9 stacji pomiarowych,
- Instytut Ochrony Środowiska - Państwowy Instytut Badawczy – monitoring jakości powietrza dla potrzeb programów EMEP i GAW/WMO na 1 stacji w Puszczy Boreckiej.

Lokalizację stacji pomiarowych wykorzystanych w Rocznej ocenie jakości powietrza w województwie warmińsko-mazurskim prezentuje poniższy rysunek.

Rysunek 14. Lokalizacja stacji pomiarowych na terenie województwa warmińsko-mazurskiego
źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie warmińsko-mazurskim, raport wojewódzki
za rok 2024

Na terenie powiatu działdowskiego znajduje się jeden punkt pomiarowy, który zlokalizowany jest w Działdowie przy ul. Polnej 6.

Osiągnięte w latach 2021-2024 klasy dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w rocznych ocenach dokonanych z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia przedstawia poniższa tabela.

Tabela 15. Wynikowe klasy dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej w latach 2021-2024 dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia dla strefy warmińsko-mazurskiej

	Symbol klasy wynikowej											
	SO ₂	NO ₂	CO	C ₆ H ₆	O ₃ ¹⁾	PM10	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P	PM2,5 ²⁾
2021	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	C	A1
2022	A	A	A	A	A	C	A	A	A	A	C	A1
2023	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	C	A1
2024	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	C	A1

¹⁾ Dla ozonu – poziom celu długoterminowego, strefa uzyskała klasę D2

²⁾ Dla pyłu PM2,5 – poziom dopuszczalny I faza, 3 strefa uzyskała klasę A.

źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie warmińsko-mazurskim, raport wojewódzki za lata 2021, 2022, 2023 oraz 2024

Na podstawie klasyfikacji stref województwa warmińsko-mazurskiego za rok 2024 stwierdzono potrzebę realizacji działań naprawczych mających na celu poprawę jakości powietrza ze względu na ochronę zdrowia ludzi w strefie warmińsko-mazurskiej, ze względu na przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM10. Strefa ta została zakwalifikowana do klasy C.

Od lat w strefie przekraczany poziom celu długoterminowego ozonu – klasa D2.

Na przeważającym obszarze województwa warmińsko-mazurskiego w ostatnich latach występuje niski poziom zanieczyszczenia powietrza (poniżej poziomów dopuszczalnych/docelowych) dla następujących substancji: dwutlenek siarki, benzen, tlenek węgla oraz oznaczanych w pyłe zawieszonym PM10 metali: ołów, arsen, kadm i nikiel.

Największym problemem w skali województwa warmińsko-mazurskiego są wysokie stężenia benzo(a)pirenu zawartego w pyłe zawieszonym PM10. Podobnie jak w latach poprzednich, wysokie wartości stężeń tego zanieczyszczenia rejestrowano w okresach grzewczych (styczeń – marzec, październik – grudzień). W 2024 r. przekroczenie poziomu docelowego B(a)P stwierdzono na dwóch z ośmiu stacji pomiarowych w województwie. Problem ten dotyczy głównie miast gminnych i powiatowych. Jako główną przyczynę przekroczeń wskazuje się „niską emisję” pochodzącą z indywidualnego ogrzewania budynków.

W ostatnim dziesięcioleciu na poszczególnych stacjach można zauważyć stopniową poprawę jakości powietrza pod względem poziomu zanieczyszczenia pyłem. Jednakże wysokie dobowe stężenia pyłu zawieszonego PM10 rejestrowane w sezonie grzewczym roku pozostają istotnym problemem.

W ostatnich latach w województwie warmińsko-mazurskim stężenie średnioroczne pyłu zawieszonego PM2,5 nie było przekraczane.

W sezonie letnim rejestrowany jest wzrost stężeń ozonu, spowodowany obecnością w atmosferze jego prekursorów oraz w dużej mierze warunkami meteorologicznymi. W 2024 r. nie stwierdzono przekroczenia poziomu docelowego ozonu określonego dla kryterium ochrony zdrowia ludzi.

W latach 2021-2024 roku dla strefy warmińsko-mazurskiej przeprowadzono ocenę roczną pod kątem ochrony roślin. Klasy poszczególnych zanieczyszczeń przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 16. Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin w strefie warmińsko-mazurskiej

	Symbol klasy wynikowej		
	SO ₂	NO _x	O ₃
2021	A	A	A ¹⁾
2022	A	A	A ¹⁾
2023	A	A	A ¹⁾
2024	A	A	A ¹⁾

¹⁾Dla ozonu wg poziomu celu długoterminowego, strefa otrzymała klasę D2

źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie warmińsko-mazurskim, raport wojewódzki za lata 2021, 2022, 2023 oraz 2024

W odniesieniu do kryterium ochrony roślin, w ostatnich latach pomiary jakości powietrza oraz wyniki modelowania nie wykazały przekroczeń poziomów dopuszczalnych określonych dla dwutlenku siarki i tlenków azotu oraz poziomu docelowego ozonu.

Przekroczenia w strefie warmińsko-mazurskiej od lat występują w przypadku ozonu w odniesieniu do poziomu celu długoterminowego.

W 2024 roku w powiecie działdowskim, działała mobilna stacja monitoringu powietrza, zlokalizowana na ul. Polnej 11. Stacja mierzyła zanieczyszczenia powietrza przez rok.

Określenia stanu jakości powietrza dla powiatu działdowskiego dokonano na podstawie map rozkładów stężeń zanieczyszczeń dla których podstawę stanowiły wyniki modelowania matematycznego wykonanego przez IOŚ-PIB.

W poniższej tabeli przedstawiono wartości średniorocznych stężeń substancji w powietrzu.

Tabela 17. Wartości stężeń średniorocznych na terenie powiatu działdowskiego

Substancja	Wartości stężeń średniorocznych na terenie powiatu działdowskiego w poszczególnych latach			Poziom dopuszczalny / docelowy ¹⁶
	2022	2023	2024	
Dwutlenek azotu nr CAS 10102-44-0	7,0-8,0 µg/m ³	8,0-9,0 µg/m ³	8,0-9,0 µg/m ³	40 µg/m ³
Dwutlenek siarki nr CAS 7446-09-5 ¹⁷	3,0-4,0 µg/m ³	3,0 µg/m ³	2,0 µg/m ³	20 µg/m ³
Pył zawieszony PM10	15,0-22,0 µg/m ³	16,0-21,0 µg/m ³	16,0-25,0 µg/m ³	40 µg/m ³
Pył zawieszony PM2,5	8,0 -15,0 µg/m ³	9,0 -12,0 µg/m ³	9,0 -19,0 µg/m ³	20 µg/m ³
Benzen nr CAS 71-43-2	0,7-1,4 µg/m ³	0,5-0,9 µg/m ³	0,5-1,0 µg/m ³	5 µg/m ³
Ołów nr CAS 7439-92-1 ¹⁸	0,01 µg/m ³	0,01 µg/m ³	0,01 µg/m ³	0,5 µg/m ³
Tlenek węgla nr CAS 630-08-0 ¹⁹	160 - 320 µg/m ³	175-330 µg/m ³	157-313 µg/m ³	10 000 µg/m ³
Benzo(a)piren nr CAS 50-32-8 ²⁰	0,4 – 2,6 ng/m ³	0,2-1,1 ng/m ³	0,5-2,9 ng/m ³	1 ng/m ³
Arsen nr CAS 7440-38-2 ²¹	0,3-0,5 ng/m ³	0,4 -0,5 ng/m ³	0,5 ng/m ³	6 ng/m ³
Nikiel nr CAS 7440-02-0 ²³	0,7 ng/m ³	0,3-0,5 ng/m ³	0,5-1,2 ng/m ³	20 ng/m ³
Kadm nr CAS 7440-43-9 ²³	0,1 ng/m ³	0,1 ng/m ³	0,06-0,1 ng/m ³	5 ng/m ³

źródło: Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Olsztynie

¹⁶ dopuszczalne poziomy substancji w powietrzu określone w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (t.j. Dz.U. 2021 r. poz. 845)

¹⁷ Poziom dopuszczalny jako wartość średnioroczna dla SO₂ jest określony w polskim prawie jedynie pod kątem ochrony roślin, co oznacza, że norma ta nie dotyczy stref będących aglomeracjami lub miastami, o których mowa w ustawie Prawo ochrony środowiska.

¹⁸ Stężenie oznaczone jako suma metalu i jego związków w pyłe zawieszonym PM10

¹⁹ W polskim prawie nie został określony dopuszczalny poziom średniej rocznej wartości stężenia CO, poziom ten został określony jedynie w odniesieniu do wartości średniej 8-godzinnej.

²⁰ Stężenie w pyłe zawieszonym PM10. Dla benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM10 nie został w polskim prawie określony poziom dopuszczalny. Oceny jakości powietrza w odniesieniu do benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM10 dokonuje się w oparciu o poziom docelowy, który jest wartością średnioroczną.

²¹ Stężenie oznaczone jako suma metalu i jego związków w pyłe zawieszonym PM. Dla arsenu, kadmu i niklu w pyłe PM10 nie zostały w polskim prawie określone normy dopuszczalne. Oceny jakości powietrza w odniesieniu do tych zanieczyszczeń dokonuje się w oparciu o poziomy docelowe, które są wartościami średniorocznymi.

Zgodnie z powyższymi danymi na terenie powiatu działdowskiego zanotowano przekroczenia poziomu benzo(a)pirenu wartości średniorocznych stężeń substancji w powietrzu. w latach 2022-2024.

System Airly

W 2019 r. Powiat Działdowski, w porozumieniu z wszystkimi gminami, zakupił 21 szt. sensorów do monitorowania jakości powietrza. Urządzenia te zostały zainstalowane na obiektach publicznych (urzędach, szkołach, świetlicach itp.). Począwszy od 2020 r. mieszkańcy powiatu działdowskiego mają stały dostęp do danych o zanieczyszczeniu powietrza za pomocą aplikacji Airly na urządzenia mobilne oraz za pomocą strony internetowej: <https://airly.eu/map/pl#53.27486,20.14624,i10303>.

System Airly jest to sieć sensorów zainstalowanych w różnych częściach powiatu, która pozwala na monitorowanie jakości powietrza w czasie rzeczywistym za pomocą mapy online lub aplikacji na telefon. Znajdziemy tam dane z 24 godzin oraz dodatkowo prognozę zanieczyszczenia na następną dobę. Sensory Airly są w stanie zmierzyć poziom pyłów zawieszonych PM_{2,5} i PM₁₀, temperaturę i wilgotność powietrza oraz ciśnienie atmosferyczne.

Lokalizacja czujników w poszczególnych gminach:

- **Miasto Działdowo:**
 1. Przedszkole nr 5, ul. Karłowicza 3, 13-200 Działdowo;
 2. Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji, ul. Robotnicza 10, 13-200 Działdowo;
 3. Przedszkole nr 4, ul. Mrongowiusza 7, 13-200 Działdowo;
 4. Przedszkole nr 1, ul. Grunwaldzka 2, 13-200 Działdowo;
 5. Zespół Boisk Sportowych „Moje Boisko Orlik-2012”, ul. Makowa 13, 13-200 Działdowo;
 6. Urząd Miasta Działdowo – Ratusz Pl. Mickiewicza 43, 13-200 Działdowo;
- **Gmina Działdowo:**
 1. Szkoła Podstawowa im. Kazimierza Górskiego, Burkat 46, 13-200 Działdowo;
 2. Szkoła Podstawowa im. Janusza Korczaka, Księży Dwór 32, 13-200 Działdowo;
 3. Szkoła Podstawowa im. Adama Mickiewicza, Uzdowo 75, 13-200 Działdowo;
- **Gmina Lidzbark:**
 1. Budynek Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lidzbarku, ul. Jeleńska 26;
 2. Na słupie zasilającym przepompownię przy boisku sportowym (ul. Tuwima w Lidzbarku);
- **Gmina Rybno:**
 1. Szkoła Podstawowa w Rybnie, ul. Wyzwolenia 12, 13-220 Rybno;
 2. Zespół Szkół w Rybnie, ul. Sportowa 24, 13-220 Rybno;
 3. Szkoła Podstawowa w Żabinach, Żabiny 26, 13-220 Rybno;
 4. Szkoła Podstawowa w Hartowcu, Hartowiec 40, 13-220 Rybno;
- **Gmina Płońnica:**
 1. Gminne Centrum Kultury i Biblioteka w Płońnicy, ul. Kościelna 38, 13-206 Płońnica;
 2. Filia Biblioteczna w Niechłonie, Niechłonia 146, 13-206 Płońnica;
- **Gmina Iłowo-Osada:**
 1. Urząd Gminy Iłowo-Osada ul. Wyzwolenia 5, 13-240 Iłowo-Osada;
 2. Gminny Ośrodek Kultury i Sportu Filia w Białutach;
 3. Zespół Szkół Nr 2 w Narzymiu, ul. Kościelna 14;

4. Świetlica wiejska w Brodowie.

5.1.4. Odnawialne Źródła Energii (OZE)

Wraz z rosnącym zapotrzebowaniem na energię przy jednoczesnym wyczerpywaniu się zasobów konwencjonalnych wzrasta zainteresowanie alternatywnymi sposobami pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych. Energia odnawialna jest to energia pochodząca z naturalnych, powtarzających się procesów przyrodniczych, uzyskiwana z odnawialnych niekopalnych źródeł energii (energia: wody, wiatru, promieniowania słonecznego, geotermalna, fal, prądów i pływów morskich, oraz energia wytwarzana z biomasy stałej, biogazu i biopaliw ciekłych).²² Odnawialne źródło energii to natomiast źródło wykorzystujące w procesie przetwarzania energię wiatru, promieniowania słonecznego, aerotermalną, geotermalną, hydrotermalną, fal, prądów i pływów morskich, spadku rzek oraz energię pozyskiwaną z biomasy, biogazu pochodzącego ze składowisk odpadów, a także biogazu powstałego w procesach odprowadzania lub oczyszczania ścieków albo rozkładu składowanych szczątków roślinnych i zwierzęcych.²³

Biogaz

Biogaz to paliwo gazowe otrzymywane w procesie fermentacji metanowej surowców rolniczych, produktów ubocznych rolnictwa, płynnych lub stałych odchodów zwierzęcych, produktów ubocznych lub pozostałości z przetwórstwa produktów pochodzenia rolniczego lub biomasy leśnej, z wyłączeniem gazu pozyskanego z surowców pochodzących z oczyszczalni ścieków oraz składowisk odpadów. Biogaz powstaje w wyniku fermentacji metanowej ścieków. Przyjmuje się, iż ze 100 m³ osadu o zawartości suchej masy na poziomie 5% można uzyskać od 10 do 30 m³ gazu, który może być wykorzystany do produkcji energii cieplnej, elektrycznej, do napędzania pojazdów bądź przesyłany wprost do sieci gazowej.²⁴

Biomasa

Biomasę stanowią organiczne, niekopalne substancje o pochodzeniu biologicznym, które mogą być wykorzystywane w charakterze paliwa do produkcji ciepła lub wytwarzania energii elektrycznej.²⁵ Do najważniejszych rodzajów tego typu paliw należą:

- drewno,
- słoma i odpady pochodzące z produkcji rolniczej,
- odpady organiczne,
- oleje roślinne,
- tłuszcze zwierzęce,
- osady ściekowe,
- rośliny szybko rosnące, takie jak: wierzba wiciowa, miskant olbrzymi (trawa słoniowa), słonecznik bulwiasty, ślazier pensylwański, rdest sachaliński.

Biomasa jest obecnie źródłem energii o największym potencjale. Udział paliw takich jak słoma, drewno czy wierzba energetyczna w bilansie energetycznym kraju systematycznie wzrasta. Po odliczeniu areалу upraw do celów spożywczych oraz upraw na potrzeby produkcji

²² Źródło: Energia ze źródeł odnawialnych w 2015 r., Warszawa 2016, Główny Urząd Statystyczny

²³ Źródło: <https://stat.gov.pl/metainformacje/slownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej/3520,pojecie.html>

²⁴ Źródło: [https://orka.sejm.gov.pl/WydBAS.nsf/0/3D66B00AC9EB43DDC1257567002E78FE/\\$file/Infos_51.pdf](https://orka.sejm.gov.pl/WydBAS.nsf/0/3D66B00AC9EB43DDC1257567002E78FE/$file/Infos_51.pdf)

²⁵ Źródło: Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady WE nr 1099/2008

komponentów biopaliw, ostateczna powierzchnia możliwa do wykorzystania pod uprawy substratów energetycznych na terenie kraju wynosi około 600-700 tys. ha.²⁶

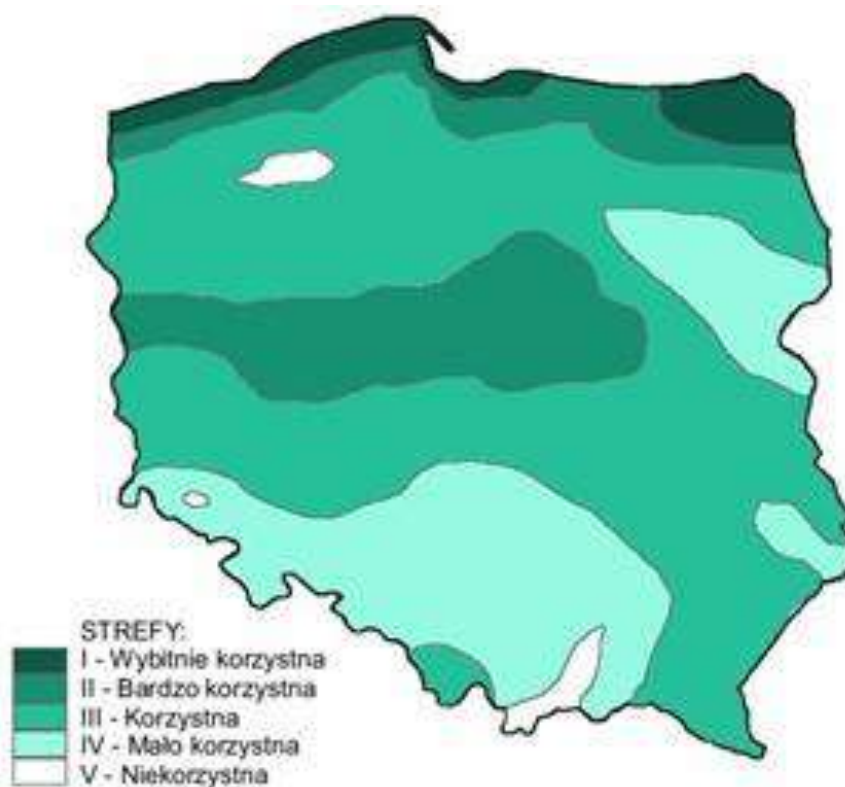
Energia wiatru

Energię wiatru stanowi energia kinetyczna wiatru wykorzystywana do produkcji energii elektrycznej w turbinach wiatrowych. Potencjał elektrowni wiatrowych jest określany przez możliwości generowania przez nie energii elektrycznej. Tereny o korzystnym potencjale wyznacza się na podstawie badań kierunku, siły oraz częstotliwości występowania wiatrów.²⁷

Na tej podstawie sporządzono strefy energetyczne wiatru oraz podzielono powierzchnię kraju zgodnie z potencjałem energetycznym. Według IMGW obszar Polski można podzielić na 5 stref energetycznych warunków wiatrowych:

- Strefa I – wybitnie korzystna,
- Strefa II – bardzo korzystna,
- Strefa III – korzystna,
- Strefa IV – mało korzystna,
- Strefa V – niekorzystna.

Zgodnie z podziałem wprowadzonym przez Ośrodek Meteorologii IMGW, który przedstawia poniższy rysunek teren powiatu działdowskiego w większości leży w strefie III – korzystnej.

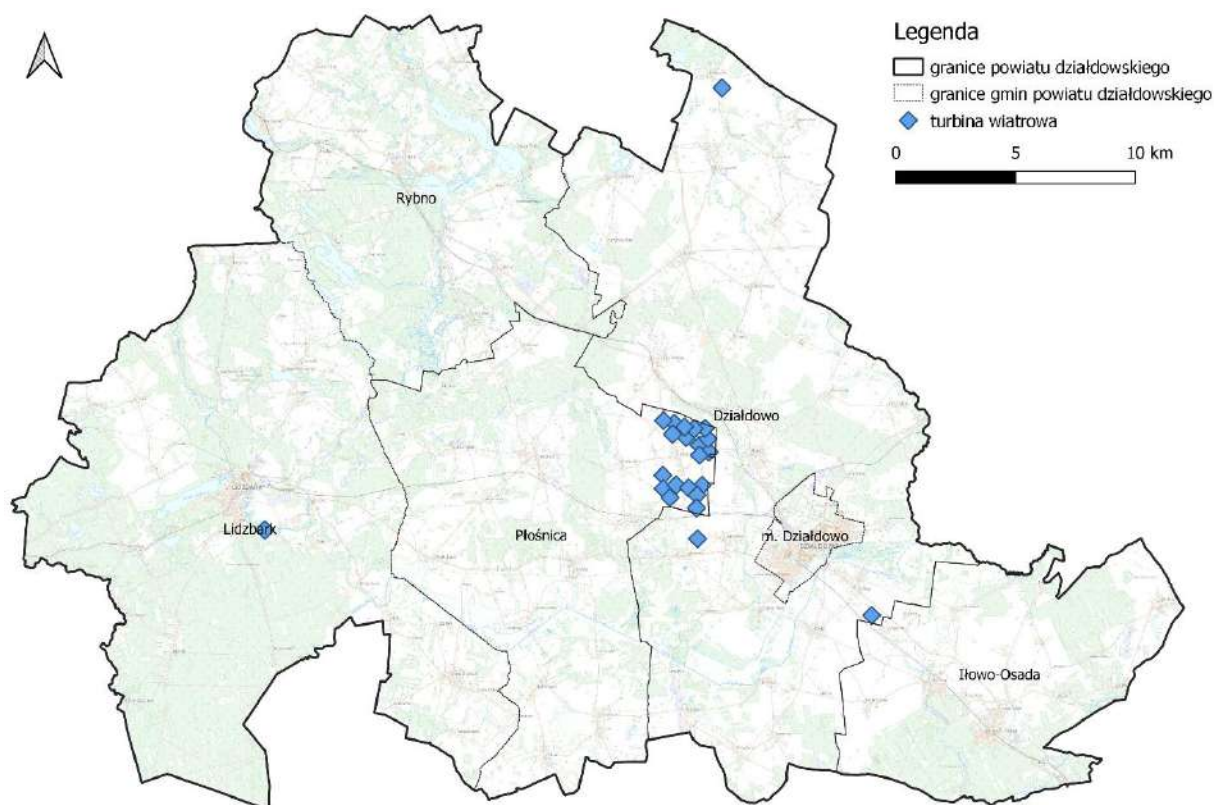

Rysunek 15. Strefy energetyczne warunków wiatrowych
źródło: imgw.pl

Na poniższym rysunku przedstawiono lokalizację turbin wiatrowych na terenie powiatu działdowskiego.

²⁶ Źródło: Ginalski Z. 2016. Substraty dla biogazowni rolniczych. DR O/Radom

²⁷ Źródło: <https://mae.com.pl/oferta-mae/baza-wiedzy/odnawialne-zrodla-energii/energia-sloneczna-2>

Rysunek 16. Turbiny wiatrowe na tle powiatu działdowskiego
źródło: opracowanie własne na podstawie danych geoportal.gov.pl

Wpływ na faunę²⁸

Użytkowanie farm wiatrowych może wpływać negatywnie na awifaunę poprzez:

- utratę lub fragmentację istniejących siedlisk;
- zmianę dotychczasowych wzorców wykorzystania terenów;
- prawdopodobieństwem śmiertelnych zderzeń z elementami wiatraków;
- tworzenie efektu bariery.

Na chiropterofaunę poprzez:

- utraty tras przelotu;
- zmiany tras przelotu;
- śmiertelne kolizje;
- utratę miejsc żerowania lub kryjówek.

Użytkowanie turbin generuje hałas mechaniczny (emitowany przez przekładnię i generator) oraz szum aerodynamiczny – generowany przez obracające się łopaty wirnika. W związku z tym zaleca się, aby podczas budowy instalacji służących do pozyskiwania energii z wiatru:

- dobrze dobrać lokalizację inwestycji,
- ograniczyć do minimum negatywne oddziaływanie na awifaunę oraz chiropterofaunę,
- prace budowlane prowadzić poza okresem lęgowym ptaków, gdyż zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 12 października 2011 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt zabrania się niszczenia siedlisk i ostoi oraz gniazd gatunków chronionych, natomiast terminy i sposoby wykonywania prac budowlanych

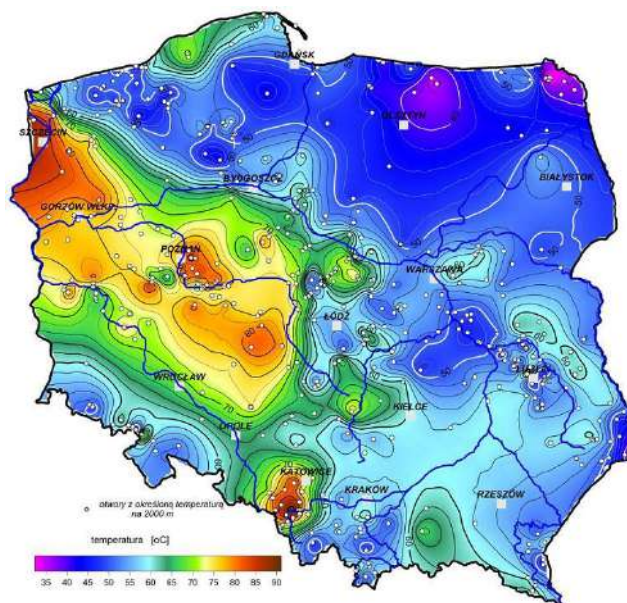
²⁸ Źródło: https://www.lgdzpt.pl/wp-content/uploads/2018/08/folder_ZPT_Energia-3.pdf

muszą być dostosowane w sposób umożliwiający zminimalizowanie ich wpływ na biologię poszczególnych gatunków i ich siedliska.

Energia geotermalna

Rozwój energetyki w Polsce, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju jest możliwy poprzez pozyskanie i wykorzystanie zasobów energii odnawialnej między innymi geoenergetyki, która wykorzystuje energię geotermiczną, a dokładniej jej część – energię geotermalną. Geoenergia jest energią pochodzącą z okresu kształtowania się planety, która została wzbogacona energią pochodzącą z rozpadów pierwiastków promieniotwórczych. Energia geotermalna jest niewyczerpalna, gdyż jest stale uzupełniana strumieniem ciepła z wnętrza ziemi o temperaturze ok. 6000°C. Energia geotermalna jest częścią energii geotermicznej i jest zawarta w wodach, parze wodnej oraz otaczających skałach. W warunkach geologicznych Polski energia geotermalna zakumulowana jest głównie w podziemnych zbiornikach geotermalnych w tzw. naturalnych basenach sedymentacyjno-strukturalnych, które wypełnione są wodami geotermalnymi o zróżnicowanych poziomach temperatury. Na terenie Polski wstępują tereny o temperaturze wód geotermalnych od 20 do ok 80-90°C. Możliwości wykorzystania wód geotermalnych zależą głównie od ich poziomu temperatury, wykorzystuje się je w ciepłownictwie na cele grzewcze oraz przygotowania ciepłej wody użytkowej, ogrzewania pomieszczeń gospodarczych oraz upraw w gruncie.²⁹

Mapa rozkładu temperatury na głębokości 2 000 m p.p.t. przedstawiona została poniżej.

Rysunek 17. Mapa temperatury na głębokości 2000 metrów pod powierzchnią terenu
źródło: Szewczyk 2010, Państwowy Instytut Geologiczny

²⁹ Źródło: P. Kubski, "Przegląd zasobów i wykorzystania energii geotermalnej w Polsce Overview of resources and utilization of geothermal energy in Poland," pp. 14–16, 2012

Warto jednak zaznaczyć, iż możliwe jest wykorzystanie energii wód podskórnych i ciepła ziemi przy zastosowaniu indywidualnych pomp ciepła. Rozwiązania tego typu mogą znaleźć zastosowanie w domach jednorodzinnych oraz budynkach użyteczności publicznej w terenach o rozproszonej zabudowie.

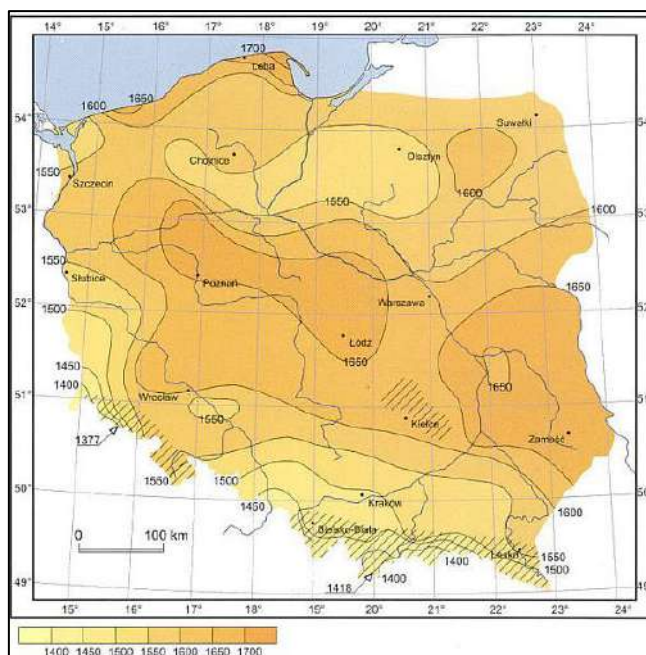
Energia cieków wód powierzchniowych

Potencjalna i kinetyczna energia cieków wód powierzchniowych wykorzystywana jest do wytwarzania energii w elektrowniach wodnych. Potencjał energii wodnej zależy od spadku i przepływu. Przepływy ze względu na dużą zmienność w czasie muszą być przyjęte na podstawie wieloletnich obserwacji dla przeciętnego roku przy średnich warunkach hydrologicznych. Spadek to różnica wysokości poziomu wody na dwóch stanowiskach. Rzeczywiste możliwości wykorzystania zasobów wodnych są znacznie mniejsze. Do energii odnawialnej zalicza się tylko i wyłącznie produkcję energii elektrycznej w elektrowniach na dopływie naturalnym (przepływowych). Planując tego typu inwestycję należy wziąć pod uwagę uwarunkowania przyrodnicze (ocena zasobów przez IMGW, warunków geomorfologicznych i geologicznych), techniczne (tryb pracy elektrowni, specyfikacja techniczna turbin, wydajność, środowiskowe (przede wszystkim formy ochrony przyrody: obszary Natura 2000, prawne (pozwolenie wodnoprawne zgodność z planem zagospodarowania przestrzennego), ekonomiczne oraz społeczne (np. turystyka).

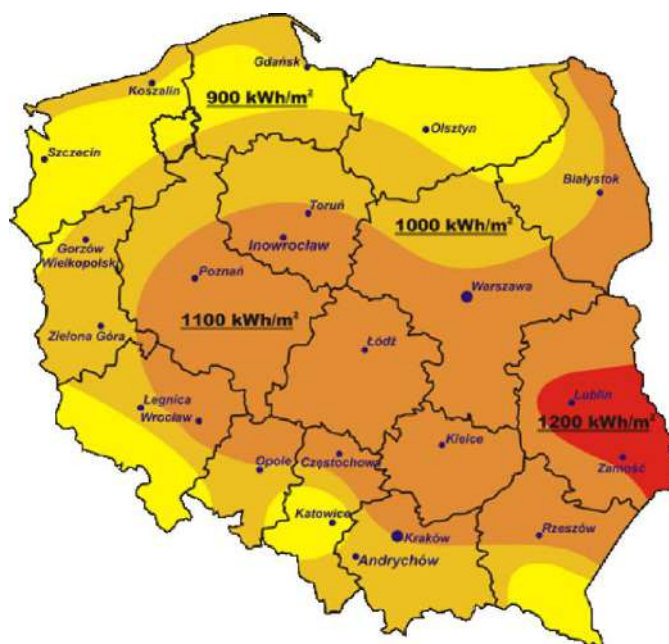
Energia słońca

Energia promieniowania słonecznego wykorzystywana jest w dwojaki sposób: do produkcji energii elektrycznej bądź ciepła. Ciepło może być pozyskiwane w sposób bierny poprzez nagrzewanie pomieszczeń bezpośrednim promieniowaniem bądź poprzez systemy cieczowych lub powietrznych kolektorów słonecznych służących ogrzewaniu mieszkań, podgrzewaniu wody użytkowej itp. Konwersja promieniowania na prąd elektryczny odbywa się natomiast poprzez zastosowanie ogniw fotowoltaicznych bądź elektrowni termicznych. Zastosowanie kolektorów słonecznych oraz ogniw fotowoltaicznych może okazać się zasadne już nawet w przypadku użytkowania przez pojedyncze gospodarstwa domowe, w zależności od stopnia zapotrzebowania na ciepłą wodę użytkową oraz energię elektryczną. Poniższe rysunki przedstawiają dwa najważniejsze czynniki wpływające na opłacalność inwestycji związanych z wykorzystaniem energii słonecznej.³⁰

³⁰ Źródło: Nowak W. i Stachel A., 2011. Kolektory słoneczne i panele fotowoltaiczne jako źródło energii w małych instalacjach ciepłych i elektroenergetycznych. Automatyka – Energetyka – Zakłócenia

Rysunek 18. Średni czas nasłonecznienia w ciągu roku na terenie Polski
źródło: imgw.pl

Rysunek 19. Mapa nasłonecznienia Polski
źródło: cire.pl

Powiat działdowski zlokalizowany jest w strefie, gdzie średnioroczna suma promieniowania słonecznego wynosi 1000 kWh/m^2 .

Instalacje OZE na terenie powiatu działdowskiego

Do Energa Operator SA Oddział w Płocku przyłączone są na terenie powiatu działdowskiego następujące źródła:

- elektrownie wiatrowe o łącznej mocy zainstalowanej 4,800 MW. Średnioroczna ilość energii wprowadzona do sieci przez powyższe źródła wynosi 11 660 MWh;

- elektrownie fotowoltaiczne o łącznej mocy zainstalowanej 23,872 MW. Średnioroczna ilość energii wprowadzona do sieci przez powyższe źródła wynosi 21 900 MWh;
- mikroinstalacje:
 - fotowoltaiczne 2 508 szt. o łącznej mocy zainstalowanej 21,994 MW. Średnioroczna ilość energii wprowadzona do sieci przez powyższe mikroinstalacje wynosi 13 100 MWh;
 - hybrydowe 3 szt. o łącznej mocy zainstalowanej 0,023 MW. Średnioroczna ilość energii wprowadzona do sieci przez powyższe mikroinstalacje wynosi 22 MWh;
 - wodne 1 szt. o mocy zainstalowanej 0,045 MW. Średnioroczna ilość energii wprowadzona do sieci przez powyższą mikroinstalację wynosi 105 MWh.

Na terenie powiatu działdowskiego w ramach termomodernizacji wykonano montaż instalacji fotowoltaicznych na dachach budynków następujących jednostek organizacyjnych powiatu:

1. Zespołu Szkół im. Emilii Sukertowej-Biedrawiny w Malinowie;
2. Domu Pomocy Społecznej w Uzdowie.

Na terenie powiatu działdowskiego funkcjonują instalacje odnawialnych źródeł energii we własności Urzędów w następujących lokalizacjach:

- ❖ Gmina Rybno:
 - Urząd Gminy Rybno;
 - Samodzielny Publiczny Gminny Zakład Opieki Zdrowotnej w Rybnie;
 - Zespół Szkół w Rybnie;
 - Szkoła Podstawowa w Żabinach;
 - Szkoła Podstawowa w Koszelewach;
 - Ośrodek Sportu i Rekreacji w Rybnie;
 - Szkoła Podstawowa w Hartowcu;
 - Świetlica w Koszelewach;
 - Remiza OSP Rybno;
 - Przedszkole w Rybnie ul. Wyzwolenia 10;
 - Centrum Sportu i Rekreacji w Rybnie;
 - Hydrofornia w Koszelewach;
- ❖ Gmina Iłowo-Osada:
 - Oczyszczalnia ścieków w m. Iłowo-Osada, ul. Krzywa 42;
 - Oczyszczalnia ścieków w Białutach;
 - Hydrofornia w m. Narzym, ul. Wierzbowska 17;
 - Hydrofornia w m. Iłowo-Wieś, ul. Stefczyka;
- ❖ Gmina Działdowo:
 - Budynek świetlicy Mosznica (panele fotowoltaiczne);
 - Budynek świetlicy Rywociny (panele fotowoltaiczne);
 - Budynek przedszkola w Burkacie (panele fotowoltaiczne);
 - Latarnie hybrydowe (solarno-wiatrowe) przy drogach gminnych;
- ❖ Gmina Lidzbark:
 - Przychodnia Zdrowia Lidzbark, ul. Brzozowa;
 - Instalacja paneli fotowoltaicznych na budynku świetlicy w m. Bryńsk;
 - Montaż paneli fotowoltaicznych przy świetlicy wiejskiej w Nowym Dłutowie;
 - Montaż paneli fotowoltaicznych na budynku świetlicy w Zdroju;
 - Montaż paneli fotowoltaicznych na budynku świetlicy w Wąpiersku.

5.1.5. Zagadnienia horyzontalne

Adaptacja do zmian klimatu	Zgodnie z analizami wykonanymi na potrzeby projektu KLIMADA 2.0 ³¹ , w następnych latach warunki klimatyczne Polski zmieniają się. Przewidywane jest zwiększenie się temperatury powietrza. W miesiącach grudzień, styczeń, luty obserwowany jest największy wzrost średniej temperatury powietrza, zmniejszy się liczba dni z ujemną temperaturą. Porównując dekadę 2021-2030 z dekadą 2091-2100, średnia różnica temperatury w powiecie działdowskim może się zwiększyć o nawet 3°C. Efektem tego może być ograniczenie zapotrzebowania na energię potrzebną do ogrzewania pomieszczeń mieszkalnych, co jednocześnie spowoduje ograniczenie emisji gazów cieplarnianych. Zwiększenie się ilości dni upalnych, może z kolei spowodować wzrost zapotrzebowania na energię (urządzenia klimatyzacyjne). Większa ilość dni słonecznych przyczyni się natomiast do polepszenia się warunków słonecznych, wyjątkowo ważnych przy korzystaniu z energii odnawialnej. Konieczne będzie dostosowanie systemu energetycznego do wahań temperatur oraz zapotrzebowania energetycznego, wdrożenie rozproszonych, niskoemisyjnych źródeł energii oraz wykorzystywanie energii odnawialnej.
Nadzwyczajne zagrożenia środowiska	Do nadzwyczajnych zagrożeń środowiska, w zakresie ochrony powietrza, można zaliczyć wszelkiego rodzaju awarie sieci przesyłowych oraz awarie w zakładach przemysłowych. Awaria instalacji przemysłowych lub przesyłowych może doprowadzić do uwolnienia dużych ilości lotnych związków chemicznych do powietrza. Substancje takie mogą cechować się negatywnym wpływem na organizmy żywe oraz środowisko naturalne. Zasięg skażenia po awarii przemysłowej jest zależny od lokalnych uwarunkowań terenowych, klimatu oraz pogody i w zależności od tych parametrów może pokryć bardzo duży obszar.
Działania edukacyjne	Jednym z najważniejszych zadań starostwa powiatowego jest zwiększanie świadomości ekologicznej ich mieszkańców – zwłaszcza tych dorosłych. Cel ten można osiągnąć poprzez organizowanie szkoleń oraz akcji edukacyjnych podejmujących tematykę zmian klimatu, sposobów minimalizowania ich skutków, ograniczania niskiej emisji oraz minimalizacji negatywnego wpływu na powietrze atmosferyczne.
Monitoring środowiska	Monitoring powietrza w województwie warmińsko-mazurskim prowadzony jest przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska: Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Olsztynie.

5.1.6. Tendencje zmian stanu środowiska

Tendencje korzystne	Tendencje niekorzystne
- wzrost świadomości społecznej na temat zagrożeń powodowanych przez zanieczyszczone powietrze; - wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii;	- występowanie zjawisk ekstremalnych takich jak intensywne opady deszczu oraz występowanie fal upałów i susz; - wzrost emisji dwutlenku siarki oraz tlenu węgla pochodzących z zakładów

³¹ Projekt KLIMADA to opracowanie i wdrożenie strategicznego planu adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu

Tendencje korzystne	Tendencje niekorzystne
- coraz więcej podejmowanych działań mieszkańców związanych z poprawą jakości powietrza (wymiany kotłów, termomodernizacje); - wzrost odbiorców gazu; - rozwój sieci rowerowej;	przemysłowych - wciąż duże zanieczyszczenia z emisji przemysłowej;

5.1.7. Analiza SWOT

OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- Szereg prowadzonych działań zmierzających do obniżenia zanieczyszczeń powietrza z niskiej emisji. - Coraz większe zainteresowanie mieszkańców montażem instalacji OZE. - Możliwość efektywnego wykorzystania energii słonecznej dzięki korzystnym warunkom naturalnym. - Funkcjonujący punkt pomiarowy, z którego wyniki są wykorzystywane w Rocznej ocenie jakości powietrza dla województwa warmińsko-mazurskiego. 51,1% mieszkańców korzysta z sieci gazowej.	- Wciąż występujące na terenie powiatu tradycyjne, nie ekologiczne źródła ciepła, w których spalane są paliwa niskiej jakości. - Przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu zawartego w pyłe zawieszonym PM10 w strefie warmińsko-mazurskiej. - Występowanie liniowych i punktowych źródeł zanieczyszczeń. - Emisja zanieczyszczeń z zakładów przemysłowych. - Niska efektywność energetyczna starszych budynków mieszkaniowych. - Wzrost samochodów powodujących emisję spalin.
SZANSE	ZAGROŻENIA
- Stopniowe zastąpienie ogrzewania węglowego, bardziej ekologicznym systemem (ciepło systemowe, gaz, OZE). - Modernizacja kotłowni opartych na spalaniu węgla, a także urządzeń przemysłowych emitujących zanieczyszczenia do powietrza. - Termomodernizacja budynków. - Rosnąca świadomość klimatyczna mieszkańców. - Realizacja programów wsparcia finansowego mieszkańców ze środków wojewódzkich, krajowych i unijnych. - Dostępność unijnych funduszy wsparcia dla instalacji OZE, rozwoju elektromobilności, adaptacji do zmian klimatu, likwidacji źródeł niskiej emisji oraz poprawy efektywności energetycznej budynków.	- Zanieczyszczenie powietrza wynikające z tzw. niskiej emisji, w tym spalania odpadów komunalnych w piecach domowych. - Wzrost natężenia ruchu pojazdów samochodowych szlakami komunikacyjnymi przebiegającymi przez teren powiatu. - Ograniczone zasoby finansowe, mogące hamować realizację inwestycji proekologicznych. - Zanieczyszczenia powietrza pochodzące spoza obszaru powiatu. - Zanieczyszczenia powietrza wynikające z działalności przemysłowej. - Wysokie ceny przyjaznych środowisku nośników energii. - Zmiany klimatyczne, prowadzące do ekstremalnych zjawisk pogodowych, takich jak susze czy intensywne opady, wpływające na infrastrukturę i jakość życia.

5.2. Zagrożenia hałasem

5.2.1. Stan wyjściowy

Hałas definiuje się jako wszystkie niepożądane, nieprzyjemne, dokuczliwe lub szkodliwe drgania mechaniczne ośrodka sprężystego oddziałujące na organizm ludzki. Zgodnie z ustawą z Prawo ochrony środowiska, podstawowe pojęcia z zakresu ochrony przed hałasem są następujące:

- emisja – wprowadzane bezpośrednio lub pośrednio energie do powietrza, wody lub ziemi, związane z działalnością człowieka (takie jak hałas czy wibracje),
- hałas – dźwięki o częstotliwościach od 16 Hz do 16.000 Hz,
- poziom hałasu – równoważny poziom dźwięku A wyrażony w decybelach (dB).

Oceny stanu akustycznego środowiska i obserwacji zmian dokonuje się w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, zgodnie z art. 117 ustawy Prawo ochrony środowiska. W rozumieniu ustawy ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska, w szczególności na utrzymaniu poziomu hałasu poniżej dopuszczalnego lub co najmniej na tym poziomie, oraz zmniejszeniu poziomu hałasu co najmniej do dopuszczalnego, gdy nie jest on dotrzymany.

W związku ze stwierdzoną uciążliwością akustyczną hałasów komunikacyjnych Państwowy Zakład Higieny opracował skalę subiektywnej uciążliwości zewnętrznych tego rodzaju hałasów. Zgodnie z dokonaną klasyfikacją uciążliwość hałasów komunikacyjnych zależy od wartości poziomu równoważnego L_{Aeq} i wynosi odpowiednio:

- mała uciążliwość $L_{Aeq} < 52$ dB
- średnia uciążliwość 52 dB $< L_{Aeq} < 62$ dB
- duża uciążliwość 63 dB $< L_{Aeq} < 70$ dB
- bardzo duża uciążliwość $L_{Aeq} > 70$ dB

5.2.2. Źródła hałasu

Hałas drogowy

Kryteria dopuszczalności hałasu drogowego określa Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz.U. 2014 r. poz. 112). Dla rodzajów terenu, wyróżnionych ze względu na sposób zagospodarowania i pełnione funkcje (tj. tereny zabudowy mieszkaniowej, tereny szpitali, szkoły, tereny rekreacyjno – wypoczynkowe i uzdrowiska), ustalono dopuszczalny równoważny poziom hałasu L_{AeqD} w porze dziennej i L_{AeqN} w porze nocnej. Podstawą określenia dopuszczalnej wartości poziomu równoważnego hałasu dla danego terenu jest zaklasyfikowanie go do określonej kategorii, o wyborze której decyduje sposób jego zagospodarowania. Dla hałasu drogowego, dopuszczalne wartości poziomów hałasu wynoszą w porze dziennej – w zależności od funkcji terenu – od 50 do 65 dB, w porze nocnej 45–56 dB. Dopuszczalne poziomy hałasu, w zależności od przeznaczenia terenu, zestawiono w poniższej tabeli.

Poziomy dopuszczalne zostały określone dla dwóch grup wskaźników mających zastosowanie:

- w prowadzeniu długookresowej polityki w zakresie ochrony środowiska przed hałasem, w szczególności do sporządzania map akustycznych oraz Programów ochrony środowiska przed hałasem:
 - L_{DWN} – długookresowy średni poziom dźwięku A wyrażony w decybelach [dB], wyznaczony w ciągu wszystkich dób w roku, z uwzględnieniem pory dnia od godz. 6:00 – 18:00, pory wieczoru od godz. 18:00 – 22:00 oraz pory nocy od godz. 22:00 – 6:00;
 - L_N – długookresowy średni poziom dźwięku A wyrażony w decybelach [dB], wyznaczony w ciągu wszystkich pór nocy w roku od godz. 22:00-6:00,
- do ustalania i kontroli warunków korzystania ze środowiska w odniesieniu do jednej doby:
 - L_{AeqD} jest to równoważny poziom dźwięku A dla pory dnia, rozumianej jako przedział czasu od godz. 6:00 – 22:00,
 - L_{AeqN} – równoważny poziom dźwięku A dla pory nocy, rozumianej jako przedział czasu od godz. 22:00 – 6:00.

Tabela 18. Dopuszczalne poziomy hałasu w zależności od przeznaczenia terenu

Przeznaczenie terenu	Dopuszczalny poziom hałasu w dB			
	Drogi lub linie kolejowe*		Pozostałe obiekty i działalność będąca źródłem hałasu	
	L_{AeqD}	L_{AeqN}	L_{AeqD}	L_{AeqN}
a) Obszary A ochrony uzdrowiskowej b) Tereny szpitali poza miastem	50	45	45	40
a) Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej b) Tereny zabudowy związanej ze stałym lub wielogodzinnym pobytem dzieci i młodzieży** c) Tereny domów opieki d) Tereny szpitali w miastach	61	56	50	40
a) Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego b) Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z usługami rzemieślniczymi c) Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe poza miastem d) Tereny zabudowy zagrodowej	65	56	55	45
Tereny w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców ***	68	60	55	45

gdzie:

* Wartości określone dla dróg i linii kolejowych stosuje się także dla torowisk tramwajowych poza pasem drogowym i kolei linowych.

** W przypadku niewykorzystywania tych terenów, zgodnie z ich funkcją, w porze nocy, nie obowiązuje na nich dopuszczalny poziom hałasu w porze nocy.

*** Strefa śródmiejska miast powyżej 100 tys. mieszkańców to teren zwartej zabudowy mieszkaniowej z koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych. W przypadku miast, w których występują dzielnice o liczbie mieszkańców powyżej 100 tys., można wyznaczyć w tych dzielnicach strefę śródmiejską, jeżeli charakteryzuje się ona zwartą zabudową mieszkaniową z koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych

źródło: Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz.U. 2014 r. poz. 112)

Natężenie ruchu pojazdów poruszających się drogami na terenie powiatu działdowskiego na przestrzeni lat ulega zwiększeniu, przez co negatywne oddziaływanie akustyczne nasila się. Hałas, oddziałując bezpośrednio na tereny sąsiadującej zabudowy, stanowi główne źródło zagrożenia. Hałas drogowy stanowi dominujące źródło na terenie powiatu, zarówno pod względem wielkości jak i zasięgu oddziaływania.

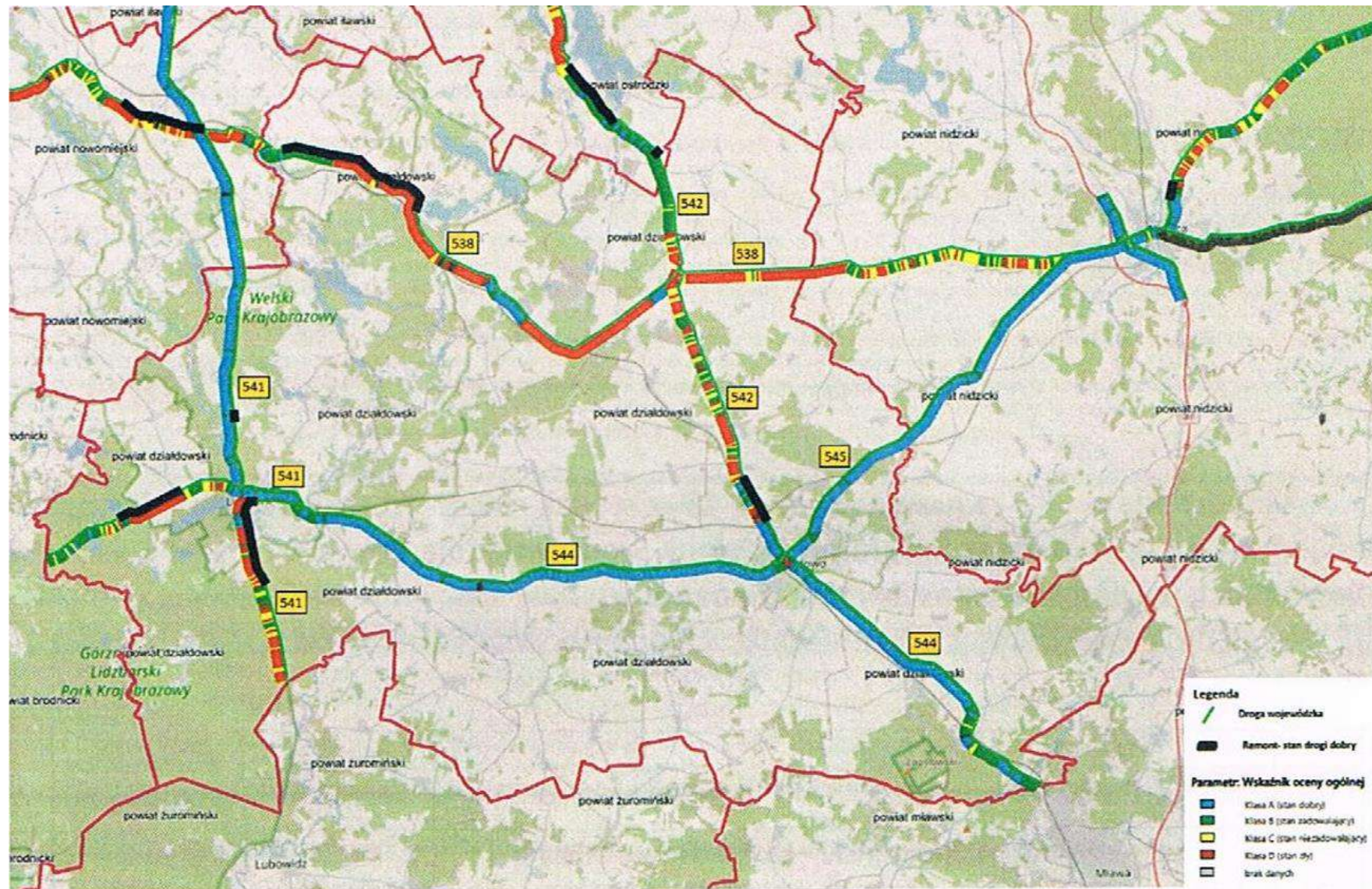
Tabela 19. Liczba zarejestrowanych pojazdów w powiecie działdowskim w latach 2021-2024

Kategoria pojazdów	Lata			
	2021	2022	2023	2024
pojazdy samochodowe i ciągniki	56 216	57 518	58 935	47 516
samochody osobowe	41 894	42 864	43 900	36 874
motocykle ogółem	3 727	3 822	3 957	2 074
motocykle o pojemności silnika do 125 cm ³	1 515	1 557	1 600	645
autobusy ogółem	136	140	150	85
samochody ciężarowe	5 034	5 158	5 274	3 848
samochody ciężarowo - osobowe	293	296	301	22
samochody specjalne (łącznie z sanitarnymi)	289	309	322	270
ciągniki samochodowe	756	784	822	628
ciągniki siodłowe	755	783	821	628
ciągniki rolnicze	4 380	4 441	4 510	3 737
motorowery	3 944	3 999	4 062	3 486

źródło: GUS [data dostępu: 20.10.2025 r.]

Drogi dojazdowe i osiedlowe charakteryzuje duża zmienność natężenia ruchu w ciągu doby, ruch jest największy podczas dnia, a w czasie nocy spada znacząco. Charakteryzują się one także mniejszym udziałem pojazdów ciężkich. Stopień zagrożenia hałasem obszarów położonych wokół dróg jest zależny od struktury ruchu, rodzaju drogi, stanu i rodzaju nawierzchni, ale także ukształtowania terenu. Na stopień zagrożenia hałasem wpływa również typ zabudowy zlokalizowanej wokół dróg oraz sposób jej zagospodarowania i użytkowania.

Stan dróg wojewódzkich przedstawia poniższy rysunek.

Rysunek 20. Stan techniczny dróg wojewódzkich w powiecie działdowskim – wskaźnik oceny ogólnej (WOG) – kampania diagnostyczna 2021
źródło: Zarząd Dróg Wojewódzkich w Olsztynie

Zarówno wzdłuż dróg wojewódzkich jak i powiatowych brak jest zabezpieczeń akustycznych.

Ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego klimatu akustycznego środowiska, w szczególności poprzez utrzymanie poziomu hałasu poniżej wartości dopuszczalnej lub na tym poziomie oraz na zmniejszaniu poziomu hałasu do co najmniej dopuszczalnego, gdy nie jest on dotrzymany. Do głównych działań zapobiegawczych należą przede wszystkim ekrany akustyczne, wały ziemne, ewentualnie pasy zieleni, lokalizowane w obszarze rozwiązań ochronnych. Do najczęstszych metod stosowanych w miejscu powstawania hałasu należą np. wyprowadzenie ruchu tranzytowego poza obręb dzielnic mieszkalnych poprzez budowę obwodnic, zakaz wjazdu pojazdów ciężarowych do centrów miast, stosowanie nawierzchni „cichych”, ogólna poprawa stanu nawierzchni dróg i ulic, zachęcanie kierowców do korzystania z transportu zbiorowego, budowa i promowanie urządzeń typu Park&Ride, kontrole prędkości, stosowanie środków uspokojenia ruchu w obrębie osiedli mieszkalnych.

Hałas przemysłowy

Hałas przemysłowy powodowany jest eksploatacją instalacji lub urządzeń związanych z prowadzoną działalnością przemysłową. Obejmuje dźwięki emitowane przez maszyny i urządzenia, procesy technologiczne, a także instalacje i wyposażenie małych zakładów rzemieślniczych i usługowych. Do tego rodzaju hałasu zalicza się także dźwięki emitowane przez urządzenia obiektów handlowych np.: wentylatory i urządzenia klimatyzacyjne. Hałas ten ma charakter lokalny i występuje głównie na terenach sąsiadujących z zakładami przemysłowymi. Poziom hałasu jest kształtowany indywidualnie dla każdego obiektu i zależy od wykorzystywanych maszyn i urządzeń, zastosowanej izolacji hal produkcyjnych oraz prowadzonych procesów technologicznych. W przypadku przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu przez zakłady przemysłowe, wydawane są dla zakładu decyzje o dopuszczalnym poziomie hałasu (odrębnie dla pory dziennej i nocnej). Uciążliwość hałasu emitowanego z obiektów przemysłowych zależy między innymi od ich ilości, czasu pracy czy odległości od terenów podlegających ochronie akustycznej.

W okresie od uchwalenia ostatniego Programu tj. od 2021 r. Starosta Działdowski nie wydawał decyzji ustalającej dopuszczalny poziom hałasu emitowanego do środowiska.

Hałas kolejowy

Hałas kolejowy może być generowany wzdłuż odcinków szlakowych i mieć charakter lokalny.

Hałas lotniczy

Ten rodzaj uciążliwości akustycznych związany jest z funkcjonowaniem portów lotniczych, lotnisk sportowych, turystycznych czy wojskowych. Cechami charakterystycznymi hałasu lotniczego są: oddziaływanie na duże powierzchnie terenu, wysokie poziomy emisji hałasu wszystkich typów statków powietrznych zwłaszcza w operacjach startu i lądowania.³²

Na terenie powiatu brak jest ww. obiektów.

³² Źródło: https://www.krakow.wios.gov.pl/Press/publikacje/raporty/raport12/4_halas.pdf

Strefy ciszy na terenie powiatu działdowskiego

Wszystkie otwarte zbiorniki wodne położone w granicach Welskiego Parku Krajobrazowego są objęte zakazem używania łodzi motorowych i innego sprzętu motorowego na mocy § 5 ust. 1 pkt 12 Uchwały nr XIX/337/20 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 29 września 2020 r. w sprawie *Welskiego Parku Krajobrazowego* (Dz. Urzęd. Woj. Warm.-Maz. z 2020 r. poz. 4207), oraz przepisów aktu poprzedzającego, tj. § 4 ust. 1 pkt 13 Rozporządzenia Nr 34 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 27 września 2005 r. w sprawie *Welskiego Parku Krajobrazowego* (Dz. Urzęd. Woj. Warm.-Maz. Nr 40, poz. 1646).

Z uwagi na to, iż dwa jeziora: Hartowieckie i Lidzbarskie, usytuowane są poza obszarem Welskiego Parku Krajobrazowego lokalne samorządy zwróciły się do Rady Powiatu Działdowskiego o wprowadzenie strefy ciszy na tych akwenach.

W świetle obowiązujących przepisów rada powiatu, działając na podstawie art. 116 ust. 1 ustawy *Prawo ochrony środowiska*, może w drodze uchwały ograniczyć lub zakazać używania jednostek pływających lub niektórych ich rodzajów na określonych zbiornikach powierzchniowych wód stojących oraz wodach płynących, jeżeli jest to konieczne do zapewnienia odpowiednich warunków akustycznych na terenach przeznaczonych na cele rekreacyjno-wypoczynkowe.

Korzystając z powyższego uprawnienia Rada Powiatu Działdowskiego wprowadziła zakaz używania jednostek pływających napędzanych silnikami spalinowymi:

- na jeziorze Hartowieckim w granicach powiatu działdowskiego (Uchwała Nr XXXV/268/06 Rady Powiatu Działdowskiego z dnia 30 czerwca 2006 r. w sprawie *zakazu używania jednostek pływających na niektórych akwenach powiatu działdowskiego* Dz. Urzęd. Woj. Warm.-Maz. Nr 97, poz. 1602).

Zakaz ten nie dotyczy jednostek pływających, których użycie jest konieczne do celów bezpieczeństwa publicznego lub do utrzymania cieków i zbiorników wodnych,

- na jeziorze Lidzbarskim (Uchwała Nr XXXVII/297/18 Rady Powiatu Działdowskiego z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie zakazu używania jednostek pływających o napędzie spalinowym na jeziorze Lidzbarskim Dz. Urzęd. Woj. Warm.-Maz. z 2018 r. poz. 2973). Powyższa uchwała została zmieniona Uchwałą Nr LXII/473/2024 Rady Powiatu Działdowskiego z dnia 17 kwietnia 2024 r. (Dz. Urzęd. Woj. Warm. – Maz. z 2024 r. poz. 2925).

Zakaz ten nie dotyczy:

- 1) jednostek pływających, których użycie jest konieczne do celów bezpieczeństwa publicznego lub utrzymania cieków i zbiorników wodnych,
- 2) jednostek pływających używanych do rekreacji świadczących usługi w zakresie przewozu pasażerów, o mocy silnika nie większej niż 23 kW.

5.2.3. Monitoring poziomu hałasu

Pomiary hałasu środowiskowego prowadzone są w ramach:

- Państwowego Monitoringu Środowiska,
- działalności kontrolnej Inspekcji Ochrony Środowiska,
- realizacji obowiązków prawnych nałożonych na zakłady przemysłowe jak również na zarządzających drogami, liniami kolejowymi lub lotniskami.

Państwowy Monitoring Środowiska (PMŚ)

Celem Państwowego Monitoringu Środowiska (PMŚ) jest uzyskanie danych i ich ocena oraz obserwacja zmian stanu środowiska, w tym stanu akustycznego. Uzyskane informacje służą zapewnieniu ochrony przed hałasem, realizowanej przez poprawne planowanie przestrzenne oraz instrumenty ochrony środowiska, takie jak mapy akustyczne, Programy ochrony przed hałasem oraz rozwiązania techniczne zmierzające do zminimalizowania oddziaływania źródła hałasu (np. budowa ekranów akustycznych, wałów ziemnych, zakładanie pasów zieleni). Na terenie województwa warmińsko-mazurskiego niezmiennie od kilkunastu lat decydujące znaczenie dla odczuwania uciążliwości hałasowej ma hałas komunikacyjny, tj. dźwięki powstające w związku z komunikacją samochodową.

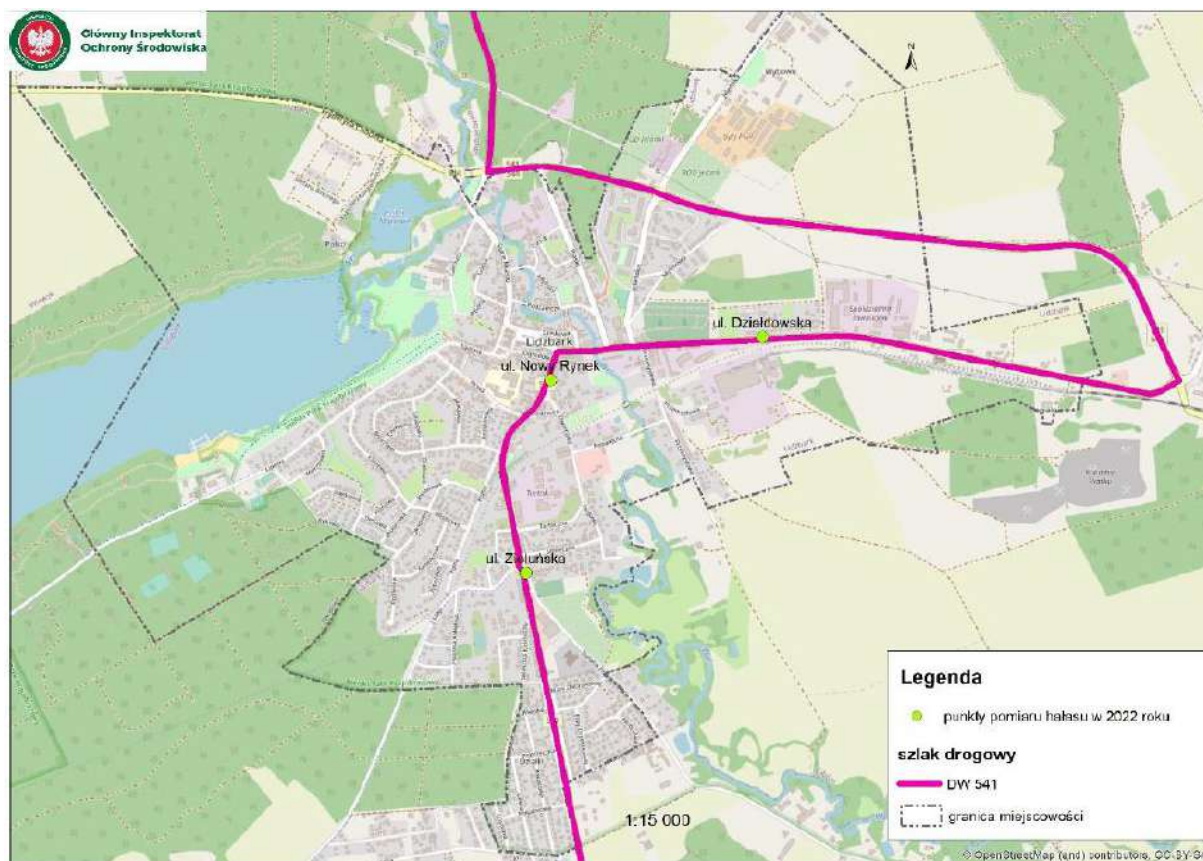
Na podstawie art. 117 ustawy Prawo ochrony środowiska oceny stanu akustycznego środowiska i obserwacji zmian dokonuje Główny Inspektor Ochrony Środowiska w ramach państwowego monitoringu środowiska dla terenów:

- o których mowa w art. 118 ust. 2 – na podstawie strategicznych map hałasu lub wyników pomiarów poziomów hałasu wyrażonych wskaźnikami hałasu L_{AeqD} , L_{AeqN} , L_{DWN} i L_N , z uwzględnieniem w szczególności danych demograficznych oraz dotyczących sposobu zagospodarowania i użytkowania terenu;
- innych niż tereny, o których mowa w art. 118 ust. 2 – na podstawie wyników pomiarów poziomów hałasu wyrażonych wskaźnikami hałasu L_{AeqD} , L_{AeqN} , L_{DWN} i L_N lub innych metod oceny poziomu hałasu.

Strategiczne mapy hałasu sporządza się co 5 lat. Stanowią podstawę oceny klimatu akustycznego, ich celem jest graficzne przedstawienie rozkładu pola akustycznego na danym obszarze. Opracowanie strategicznych map hałasu stanowi podstawę do sporządzenia Programów ochrony środowiska przed hałasem. Programy te mają na celu wskazanie odpowiednich działań naprawczych minimalizujących zagrożenie hałasem.

Badania hałasu drogowego w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska wykonano w 2022 r. w miejscowości Lidzbark.

Miasto jest siedzibą gminy miejsko-wiejskiej w powiecie działdowskim. Miejscowość zamieszkują 7403 osoby. Punkty pomiarowe hałasu komunikacyjnego zlokalizowano w miejscach o największym natężeniu ruchu kołowego w ciągu drogi wojewódzkiej 541. Przedstawiono je na poniższym rysunku.

Rysunek 21. Punkty pomiarowe hałasu drogowego w miejscowości Lidzbark w 2022 r.
 źródło: Ocena stanu akustycznego środowiska w województwie warmińsko-mazurskim w 2022 roku,
 RWMŚ w Olsztynie

Pomiarami objęto 1,1 km jednorodnych odcinków dróg w granicach administracyjnych miasta. Jednorodne odcinki wyznaczono na ulicy Działdowskiej, Nowy Rynek i Zieluńskiej, wszystkie w ciągu drogi wojewódzkiej nr 541. Długookresowy poziom dźwięku badano przy ul. Nowy Rynek w centrum miasta.

Natężenie ruchu w punktach pomiarowych przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 20. Długookresowy średni poziom dźwięku A w Lidzbarku w 2022 roku

Lokalizacja punktu	długookresowy średni poziom dźwięku [dB]		wartość dopuszczalna [dB]		przekroczenie poziomu dopuszczalnego [dB]	
	L _{DWN}	L _N	L _{DWN}	L _N	L _{DWN}	L _N
Lidzbark, ul. Nowy Rynek	62,6	53,4	68	59	-	-

źródło: Ocena stanu akustycznego środowiska w województwie warmińsko-mazurskim w 2022 roku,
 RWMŚ w Olsztynie

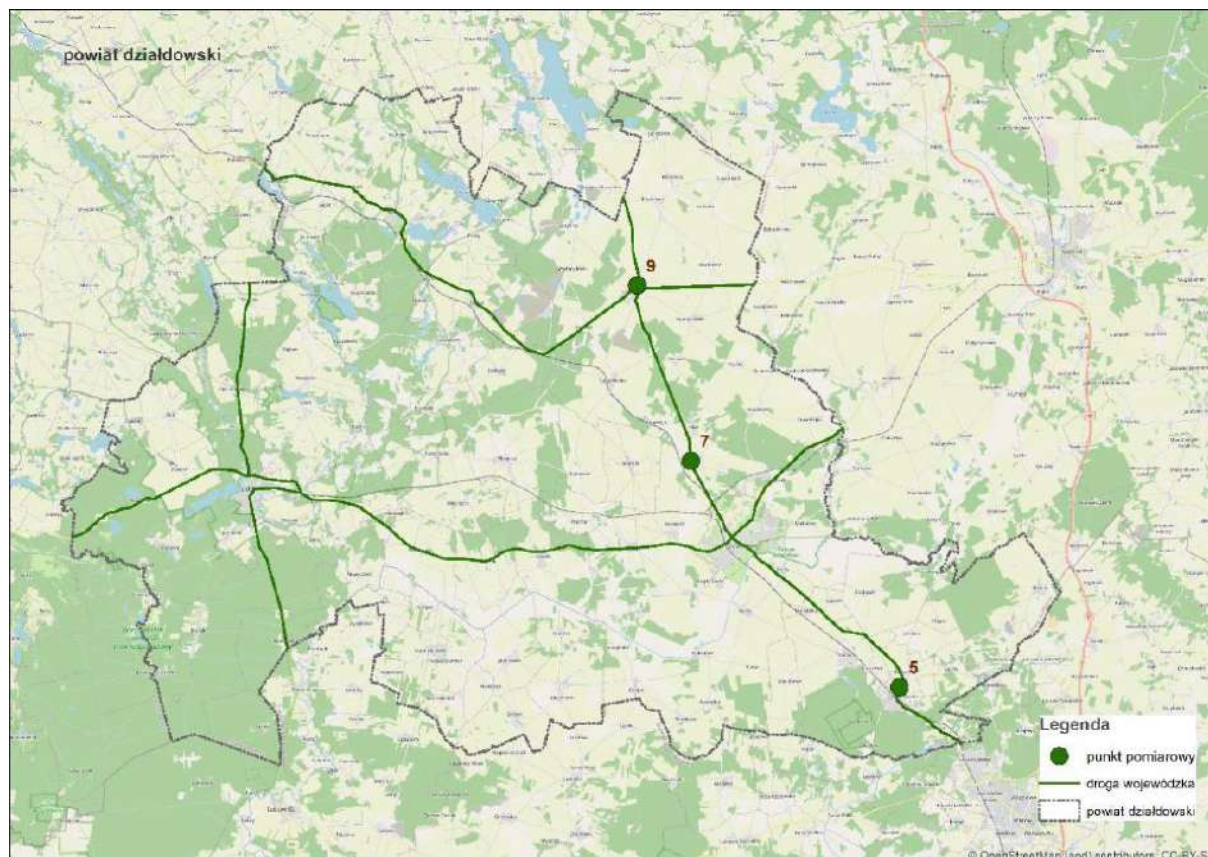
Tabela 21. Krótkookresowe poziomy hałas komunikacyjny w Lidzbarku w 2022 roku

Lokalizacja punktu	równoważny poziom dźwięku [dB]		wartość dopuszczalna [dB]		przekroczenie poziomu dopuszczalnego [dB]	
	L _{AeqD}	L _{AeqN}	L _{AeqD}	L _{AeqN}	L _{AeqD}	L _{AeqN}
Lidzbark, ul. Działdowska	64,5	51,3	65	56	-	-
Lidzbark, ul. Zieluńska	62,4	52,6	65	56	-	-

źródło: Ocena stanu akustycznego środowiska w województwie warmińsko-mazurskim w 2022 roku, RWMŚ w Olsztynie

Wyznaczona na podstawie pomiarów wartość wskaźnika L_{DWN} wyniosła 62,6 dB i nie przekraczała wartości dopuszczalnej ustalonej dla zabudowy mieszkaniowo-usługowej. Wartość L_N wyznaczona dla wszystkich pór nocy również mieściła się w normie dopuszczalnej i wynosiła 53,4 dB. Poziomy krótkookresowe dźwięku mierzono w innych newralgicznych punktach Lidzbarka. Zmierzony poziom dźwięku w porze dnia i nocy był niższy od wartości dopuszczalnych dla zabudowy mieszkaniowo-usługowej.

W 2023 r. pomiary krótkookresowe zostały wykonane w 3 punktach pomiarowych w powiecie działdowskim, przedstawiono je na poniższym rysunku.

Rysunek 22. Punkty pomiarowe hałasu drogowego w powiecie działdowskim w 2023 r.

źródło: Ocena stanu akustycznego środowiska w województwie warmińsko-mazurskim w 2023 roku, RWMŚ w Olsztynie

W poniższej tabeli zestawiono wyniki pomiarów w 2023 r.

Tabela 22. Wyniki pomiaru hałasu drogowego w wybranych punktach pomiarowych na terenie województwa warmińsko-mazurskiego w 2023 roku

Lokalizacja punktu	Współrzędne geograficzne	Równoważny poziom dźwięku [dB]		Natężenie ruchu ogółem		Natężenie ruchu poj. ciężarowych [poj./h]	
		L _{AeqD}	L _{AeqN}	Pora dnia	Pora nocy	Pora dnia	Pora nocy
DW 544 - Iłowo-Osada	20.295278 53.171139	63	50.4	319	27	53	9
DW 542 - Burkat	20.144917 53.272333	64	57.7	340	49	33	3
DW 538 - Uzdowo	20.107444 53.349917	61.6	53.3	174	25	36	6

źródło: Ocena stanu akustycznego środowiska w województwie warmińsko-mazurskim w 2023 roku, RWMŚ w Olsztynie

Pomiary jednodobowe w 2 punktach, na obszarach podlegających ochronie akustycznej wskazały na przekroczenia poziomów dopuszczalnych. W 1 punkcie w porze dnia (pomiar między godz. 6.00 a 22.00) oraz w 1 punkcie w porze nocnej (pomiar między 22.00 a 6.00).

Na 2024 i 2025 rok nie planowano i nie wykonano badań monitoringowych hałasu drogowego w powiecie działdowskim.

Strategiczne mapy hałasu 2022

Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad realizując zadania wynikające z art. 118 ust. 3 ustawy Prawo ochrony środowiska opracowała w ramach IV rundy mapowania strategiczne mapy hałasu dla dróg krajowych o ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie.

W 2022 r. w powiecie działdowskim strategiczne mapy hałasu obejmowały:

- dla dróg wojewódzkich w powiecie działdowskim o natężeniu ruchu > 3 mln pojazdów rocznie;
- dla linii kolejowych w powiecie działdowskim o natężeniu ruchu > 30 tysięcy pociągów rocznie.

Szacunkowa liczba mieszkańców na terenach zagrożonych hałasem na terenie powiatu działdowskiego wynosi wg. przedziałów wartości poziomów hałasu L_{DWN}:

- 55-59.9 dB: 400;
- 60-64.9 dB: 300;
- 65-69.9 dB: 200;
- 70-74.9 dB: 0;
- 75 - 79.9 dB: 0;
- ≥80 dB: 0.

Szacunkowa liczba mieszkańców na terenach zagrożonych hałasem dla pory nocnej na terenie powiatu działdowskiego wynosi wg. przedziałów wartości poziomów hałasu L_N:

- 55-59.9 dB: 300;
- 60-64.9 dB: 200;
- 65-69.9 dB: 0;
- 70-74.9 dB: 0;

- 75 - 79.9 dB: 0;
- ≥ 80 dB: 0.

Szacunkowa powierzchnia obszarów zagrożonych hałasem na terenie powiatu działdowskiego wynosi wg. przedziałów wartości poziomów hałasu L_{DWN} :

- 55-59.9 dB: 0,4010 km²;
- 60-64.9 dB: 0,2320 km²;
- 65-69.9 dB: 0,1590 km²;
- 70-74.9 dB: 0,0970 km²;
- 75 - 79.9 dB: 0 km²;
- ≥ 80 dB: 0 km².

Szacunkowa powierzchnia obszarów zagrożonych hałasem na terenie powiatu działdowskiego wynosi wg. przedziałów wartości poziomów hałasu L_N :

- 55-59.9 dB: 0,4400 km²;
- 60-64.9 dB: 0,2870 km²;
- 65-69.9 dB: 0,2020 km²;
- 70-74.9 dB: 0,0220 km²;
- 75 - 79.9 dB: 0 km²;
- ≥ 80 dB: 0 km².

Na przestrzeni 5 lat (odstęp między kolejnymi edycjami strategicznej mapy hałasu) zmniejszył się obszar negatywnego oddziaływania hałasu na ludność zarówno w porze dnia i nocy.

5.2.4. Zagadnienia horyzontalne

Adaptacja do zmian klimatu	Wzrost średnich temperatur powietrza towarzyszący zmianom klimatycznym powoduje zwiększenie się poziomów dźwięków – zwłaszcza tych generowanych przez urządzenia mechaniczne oraz elektryczne. Wzrost temperatury wymusza również, intensywniejsze działanie układów chłodzących co również może powodować uciążliwości dla środowiska, zwłaszcza w gminach, gdzie naturalny krajobraz uległ największym przekształceniom. Aby zmniejszyć negatywny wpływ wysokich temperatur należy zwiększać ilość terenów zielonych oraz niwelować efekt tzw. „miejskiej wyspy ciepła”.
Nadzwyczajne zagrożenia środowiska	Do nadzwyczajnych zagrożeń środowiska, w zakresie zagrożenia hałasem można zaliczyć wszelkiego rodzaju zdarzenia losowe powodujące nagłe zwiększenie emisji dźwięku.
Działania edukacyjne	Zwiększenie świadomości mieszkańców dotyczącej zagrożenia nadmiernym poziomem hałasu w powietrzu, zwłaszcza przy nieustannie rosnącej ilości pojazdów mechanicznych, powinno być jednym z priorytetów jednostek samorządu terytorialnego. Ważnym krokiem w tym kierunku może być organizacja szkoleń dla mieszkańców powiatu, mających na celu propagowanie wiedzy na temat zagrożeń związanych z hałasem, niwelowania ich skutków oraz ustanawianie stref ciszy.
Monitoring środowiska	Monitoring poziomów dźwięku w województwie warmińsko-mazurskim prowadzony jest przez Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Olsztynie. Badania obejmują okolice dróg o dużym natężeniu ruchu, okolice linii kolejowych oraz lotniska.

5.2.5. Tendencje zmian stanu środowiska

Tendencje korzystne	Tendencje niekorzystne
- wzrost świadomości społecznej na temat zagrożeń powodowanych przez hałas; - rozwój inwestycji drogowych; - rozwój infrastruktury i taboru cichych pojazdów elektrycznych	- dynamiczny przyrost liczby pojazdów i wzrost natężenia ruchu; - rozwój urbanizacji;

5.2.6. Analiza SWOT

ZAGROŻENIA HAŁASEM	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- Systematyczne prace związane z ograniczeniem nadmiernego hałasu na terenie powiatu – remonty, modernizacje dróg. - Ustanowione strefy ciszy.	- Nadmierny poziom hałasu na terenach położonych wzdłuż dróg. - Brak zabezpieczeń akustycznych wzdłuż dróg. - Drogi wymagające modernizacji.
SZANSE	ZAGROŻENIA
- Monitorowanie poziomów hałasu wzdłuż ciągów komunikacyjnych z największym natężeniem ruchu. - Budowa ekranów akustycznych na obszarach narażonych na nadmierny poziom hałasu. - Dbanie o poprawny stan techniczny nawierzchni ciągów komunikacyjnych. - Dostępność technik i technologii ograniczania emisji hałasu do środowiska i jego tłumienia. - Realizacja strategii i Programów w zakresie ochrony środowiska przed hałasem oraz transportu (m.in. budowy obwodnic).	- Niedostateczny poziom środków finansowych oraz funduszy na inwestycje zmierzające do poprawy stanu środowiska akustycznego. - Rosnąca liczba pojazdów, zwiększająca natężenie ruchu drogowego. - Negatywny wpływ gwałtownych zjawisk pogodowych na drogi. - Rozwój urbanizacji. - Dopuszczalne normy nie gwarantujące komfortu mieszkańców.

5.3. Pola elektromagnetyczne

5.3.1. Stan wyjściowy

Źródłami naturalnego pola elektromagnetycznego, w którym człowiek żyje „od zawsze”, są Ziemia (wytworząca w swoim jądrze pole magnetyczne), zjawiska atmosferyczne (związane z wyładowaniami elektrycznymi), Słońce (wytworzące promieniowanie w zakresie od podczerwieni do nadfioletu, w tym światło widzialne, jak również wiatr słoneczny), zjawiska kosmiczne oraz każda materia o temperaturze przekraczającej temperaturę zera bezwzględnego.³³

Człowiek wskutek rozwoju cywilizacyjnego rozpoczął wytwarzanie sztucznych źródeł pola elektromagnetycznego. Każde urządzenie zasilane energią elektryczną, czy to z sieci energetycznej, czy bateryjnie, wytwarza pole elektromagnetyczne. Sztuczne pole elektromagnetyczne może więc stanowić efekt zamierzony lub uboczny. Z wytwarzanym polem elektromagnetycznym mamy do czynienia w przypadku wszystkich urządzeń radiowych czy mikrofalowych. Należą do nich zarówno duże obiekty, takie jak nadawcze stacje radiowe i telewizyjne, stacje bazowe telefonii komórkowej, stacje radiolokacyjne i radionawigacyjne, jak również zdecydowanie mniejsze urządzenia, m.in. CB radio, radiotelefony wykorzystywane np. przez służby ratunkowe, telefony komórkowe, piloty do zdalnego sterowania (np. centralnym zamkiem w samochodzie lub bramą garażową), urządzenia do identyfikacji radiowej RFID, punkty dostępowe sieci Wi-Fi, telefony bezsznurowe DECT, urządzenia wyposażone w interfejs Bluetooth. Szczególny rodzaj urządzeń celowo wytwarzających pole elektromagnetyczne stanowią urządzenia stosowane w medycynie: do diagnozowania pacjentów oraz w fizykoterapii i rehabilitacji.³⁴

Podstawowym aktem prawnym regulującym zasady ochrony środowiska przed polami elektromagnetycznymi jest ustawa Prawo ochrony środowiska – dział VI Ochrona przed polami elektromagnetycznymi. Zgodnie z powyższym ochrona przed polami polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu środowiska poprzez:

- utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnych lub co najmniej na tych poziomach,
- zmniejszanie poziomów pól elektromagnetycznych co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane.

Dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych w środowisku określone są w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. roku w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. 2019 r. poz. 2448) w rozporządzeniu Ministra Klimatu z dnia 17 lutego 2020 r. w sprawie sposobów sprawdzania dotrzymania dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. 2022 r. poz. 263) i zebrano je w poniższej tabeli.³⁵

³³ Źródło: Pole elektromagnetyczne a człowiek, Instytut Łączności – Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa 2019

³⁴ Źródło: Pole elektromagnetyczne a człowiek, Instytut Łączności – Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa 2019

³⁵ Oba rozporządzenia zastąpiły rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów dotrzymania tych poziomów (Dz.U. 2003 r. Nr 192 poz. 1883)

Tabela 23. Zakresy częstotliwości pól elektromagnetycznych, dla których określa się parametry fizyczne charakteryzujące oddziaływanie pól elektromagnetycznych na środowisko oraz dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych, charakteryzowane przez dopuszczalne wartości parametrów fizycznych dla miejsc dostępnych dla ludności.

Parametr fizyczny Zakres częstotliwości pola elektromagnetycznego		Składowa elektryczna E (V/m)	Składowa magnetyczna H (A/m)	Gęstość mocy S (W/m ²)
Lp.	1	2	3	4
1.	0 Hz	10000	2500	ND
2.	od 0 Hz do 0,5 Hz	ND	2500	ND
3.	od 0,5 Hz do 50 Hz	10000	60	ND
4.	od 0,05 kHz do 1 Hz	ND	3 / f	ND
5.	od 1 kHz do 3 kHz	250 / f	5	ND
6.	od 3 kHz do 150 kHz	87	5	ND
7.	od 0,15 MHz do 1 MHz	87	0,73 / f	ND
8.	od 1 MHz do 10 MHz	87 / f ^{0,5}	0,73 / f	ND
9.	od 10 MHz do 400 MHz	28	0,073	2
10.	od 400 MHz do 2000 MHz	1,375 x f ^{0,5}	0,0037 x f ^{0,5}	f / 200
11.	od 2 GHz do 300 GHz	61	0,16	10

Oznaczenia:

f – wartość częstotliwości pola elektromagnetycznego z tego samego wiersza kolumny „Zakres częstotliwości pola elektromagnetycznego”. ND – nie dotyczy.

Objaśnienia:

Dopuszczalne poziomy podane w tabeli określono do oceny oddziaływania pól elektromagnetycznych emitowanych podczas użytkowania stałych sieci elektroenergetycznych i radiokomunikacyjnych. Wymagania te nie mają zastosowania do oceny pól elektromagnetycznych emitowanych przez elektryczne urządzenia przenośne i urządzenia użytkowane w mieszkaniach. Ocena oddziaływania pola elektromagnetycznego w środowisku pracy określona jest odrębnymi przepisami.

Dla miejsc dostępnych dla ludności rozumianych jako wszelkie miejsca, z wyjątkiem miejsc, do których dostęp ludności jest zabroniony lub niemożliwy bez użycia sprzętu technicznego, ustalane według istniejącego stanu zagospodarowania i zabudowy nieruchomości – parametry charakteryzujące oddziaływanie pola elektromagnetycznego na środowisko (kolumny 2, 3 i 4 w tabeli), reprezentują wartości graniczne natężenia pola elektrycznego i magnetycznego oraz gęstości mocy i odpowiadają:

wartościom skutecznym natężeń pól elektrycznych E i magnetycznych H o częstotliwości od 0 Hz do 300 GHz, podanym z dokładnością do jednego miejsca znaczącego;

wartości równoważnej gęstości mocy S dla pól elektromagnetycznych o częstotliwości od 10 MHz do 300 GHz, podanej z dokładnością do jednego miejsca znaczącego po przecinku.

Dla częstotliwości od 100 kHz do 10 GHz wartości E₂, H₂ oraz S w tabeli należy uśredniać w ciągu 6 minut, przy czym dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych muszą być dotrzymane w każdym 6-minutowym okresie czasu. Dla częstotliwości wyższych niż 10 GHz wartości E₂, H₂ oraz S w tabeli należy uśredniać w ciągu t minut, przy czym dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych muszą być dotrzymane w dowolnym t-minutowym okresie czasu, gdzie $t = 68 / f^{1,05}$, f oznacza częstotliwość wyrażoną w GHz. W przypadku ekspozycji krótkotrwałych, wywoływanych przez pola impulsowe, wartości szczytowe natężeń pól elektrycznych E i magnetycznych H nie powinny przekraczać n-krotności odpowiednich poziomów odniesienia określonych w tabeli, przy czym:

w zakresie częstotliwości do 100 kHz: $n = 1,4$. Uwaga: Dla impulsów o czasie trwania t_p należy przyjąć częstotliwość równoważną obliczoną jako $f = 1/(2t_p)$.

w zakresie częstotliwości od 100 kHz do 10 MHz: $n = 10a$, gdzie $a = 0,176 + 0,665 \times \log(f/100)$, f oznacza częstotliwość wyrażoną w kHz.

w zakresie częstotliwości od 10 MHz do 300 GHz: $n = 32$.

W przypadku ekspozycji krótkotrwałych, wywoływanych przez pola impulsowe, wartość szczytowa równoważnej gęstości mocy S w zakresie częstotliwości powyżej 10 MHz nie powinna przekraczać 1000-krotności odpowiednich poziomów odniesienia określonych w tabeli.

źródło: Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. roku w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. 2019 r. poz. 2448)

5.3.2. Źródła promieniowania elektromagnetycznego

Na terenie powiatu działdowskiego źródła promieniowania niejonizującego stanowią:³⁶

- linie i stacje elektroenergetyczne najwyższego, wysokiego, średniego i niskiego napięcia,
- urządzenia radiokomunikacyjne,
- urządzenia radionawigacyjne i radiolokacyjne,
- stacje transformatorowe,
- stacje bazowe telefonii komórkowej,
- radiostacje amatorskie i stacje CB-radio,
- stacje bazowe łączności radiotelefonicznej,
- urządzenia emitujące pola elektromagnetyczne pracujące w przemyśle, placówkach naukowo-badawczych,
- urządzenia powszechnego użytku emitujące pola elektromagnetyczne, np. pojedyncze aparaty telefonii komórkowej.

Marszałek Województwa nie wydał pozwoleń dla instalacji wytwarzających pola elektromagnetyczne.³⁷

Elektroenergetyka

Zaopatrzywaniem mieszkańców powiatu działdowskiego w energię elektryczną zajmuje się Energa-Operator S.A. Oddział w Płocku.

Na terenie powiatu działdowskiego PGE Dystrybucja S.A. Oddział Białystok. posiada linie elektroenergetyczne o napięciu: 110 kV, 15 kV oraz 0,4 kV wraz ze stacjami transformatorowymi 15/0,4 kV.

Długość trasy sieci elektroenergetycznej na terenie powiatu działdowskiego wynosi:

- WN 110kV 67,8 km;
- SN 15kV 729,1 km;
- nN 0,4kV 992,6 km.

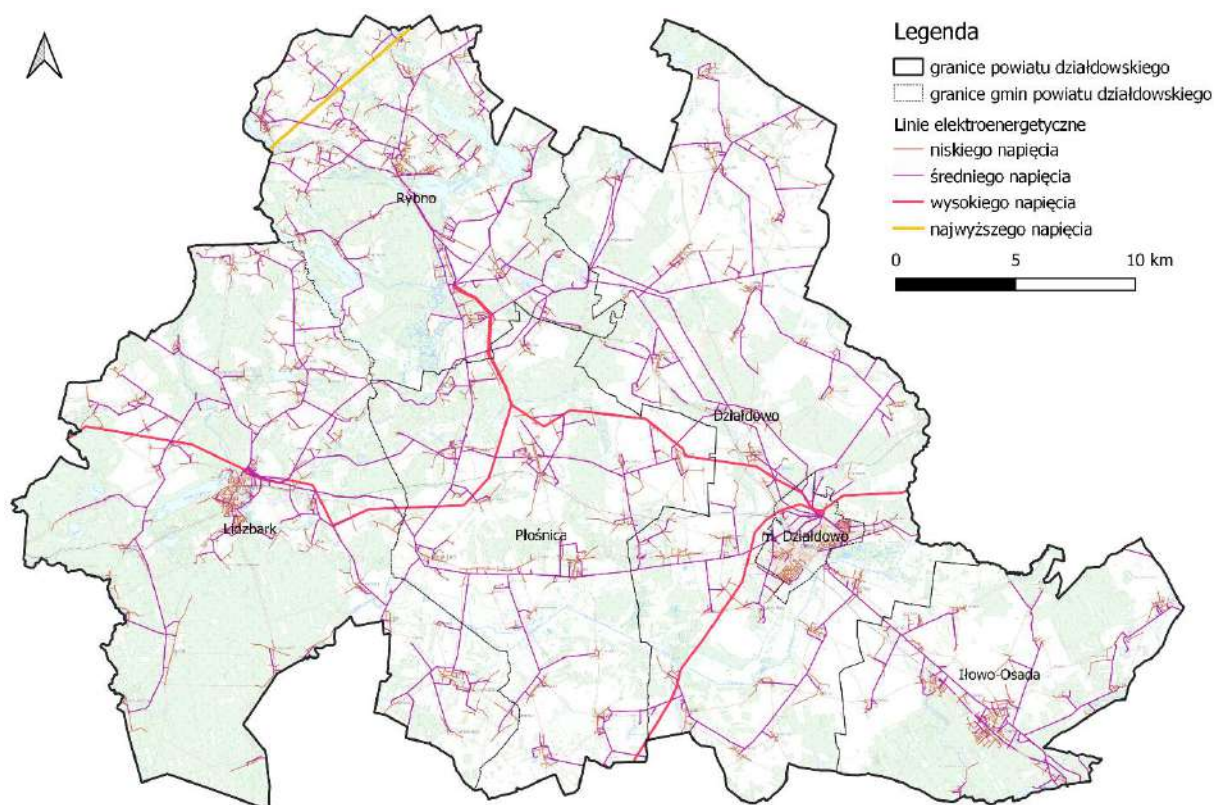
Na terenie powiatu posadowiono 579 stacji EOP oraz 114 stacji abonenckich.

Obszar powiatu zasilają stacje GPZ: Lidzbark Welski, Tuczek, Działdowo, Mława.

Ponadto, na obszarze powiatu działdowskiego we własności PSE S.A. zlokalizowana jest jednotorowa linia 220 kV w relacji Olsztyn – Włocławek Azoty.

³⁶ Źródło: Ocena poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku w roku 2024 w województwie warmińsko-mazurskim, GIOŚ, Olsztyn, Czerwiec 2025

³⁷ Stan na dzień 15.07.2025 r.

Rysunek 23. Napowietrzne linie elektroenergetyczne na tle powiatu działdowskiego
źródło: opracowanie własne na podstawie danych geoportal.gov.pl

Instalacje wytwarzające pola elektromagnetyczne

Zgodnie z art. 152 b ust. 1 ustawy *Prawo ochrony środowiska* Starosta Działdowski jako organ ochrony środowiska udostępniania informacje o instalacjach wytwarzających pola elektromagnetyczne, objętych obowiązkiem zgłoszenia tj.:

- zgłoszenia nowych instalacji lub ponowne zgłoszenia istniejących, jeżeli zmiana wprowadzona w instalacji ma charakter istotnej zmiany lub w przypadku nierozpoczęcia eksploatacji instalacji przed 12 miesięcy od dnia upływu terminu do wniesienia przez organ sprzeciwu, o którym mowa w art. 152 ust. 4 ww. ustawy, albo od dnia wydania zaświadczenia, o którym mowa w art. 152 ust. 4b ww. ustawy;
- informacje, o których mowa w art. 152 ust. 6 pkt 1 ww. ustawy, tj. informacje o:
 1. rezygnacji z rozpoczęcia eksploatacji instalacji,
 2. zakończeniu eksploatacji instalacji,
 3. zmianie w zakresie danych lub informacji zawartych w zgłoszeniu;
- sprzeciw, o mowa w art. 152 ust. 4 ww. ustawy wnoszony przez organ właściwy do przyjęcia zgłoszenia w terminie 30 dni od dnia doręczenia zgłoszenia w drodze decyzji, a w przypadku braku sprzeciwu - zaświadczenie, wydawane z urzędu, przed upływem terminu, o braku podstaw do wniesienia sprzeciwu (art. 152 ust. 4b ww. ustawy);
- uwagi organizacji pozarządowych lub mieszkańców gminy, na terenie której jest lub ma być eksploatowana instalacja oraz odpowiedzi na wniesione uwagi, udzielone przez prowadzącą instalację lub użytkownika urządzenia.

Zgodnie z art. 152 b ust. 3 ustawy *Prawo ochrony środowiska* organizacja pozarządowa w rozumieniu art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. *o działalności pożytku publicznego*

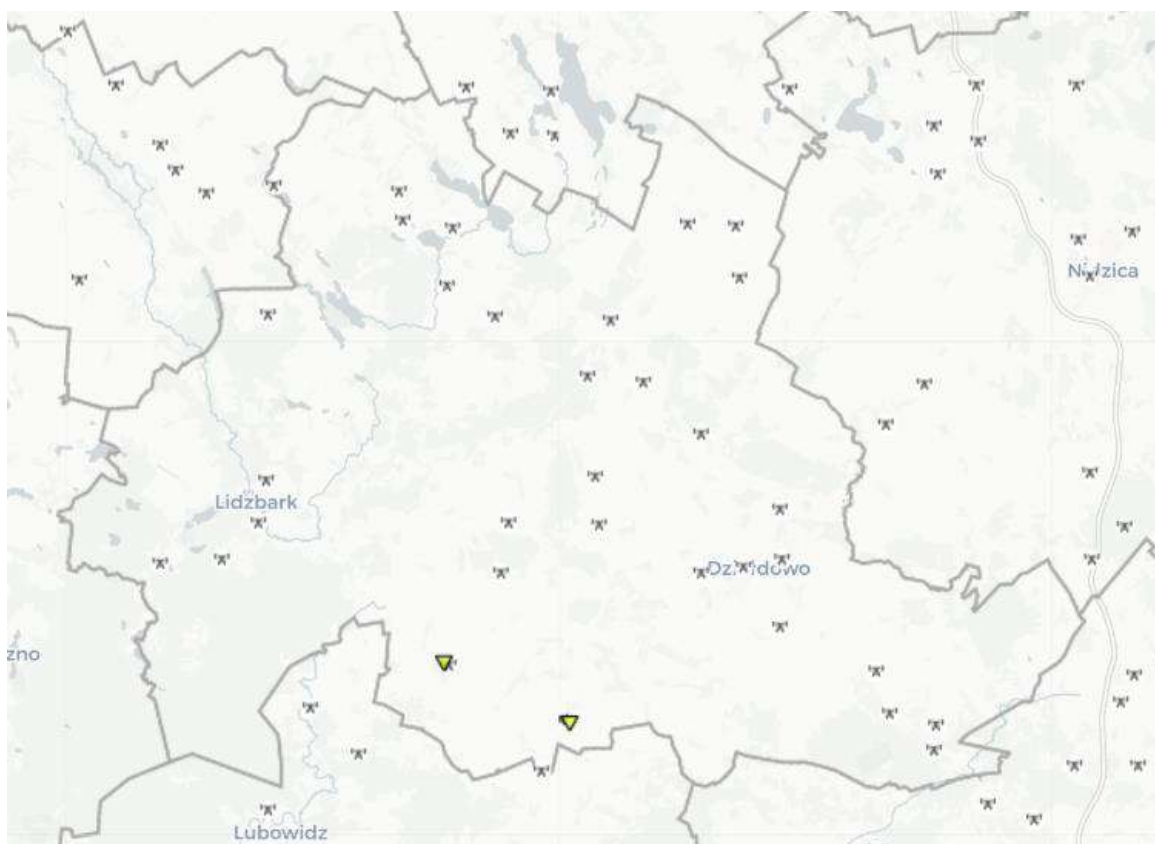
i o wolontariacie prowadząca działalność w zakresie, o którym mowa w art. 4 ust. 1 pkt 6 lub 18 tej ustawy, lub osoba zamieszkała w gminie, na terenie, której ma być lub jest eksploatowana instalacja, może wnieść do organu ochrony środowiska właściwego do przyjęcia zgłoszenia uwagi dotyczące okoliczności, o których mowa w art. 152 ust. 4a ww. ustawy, wraz z ich szczegółowym uzasadnieniem uprawdopodobniającym zasadność ich uzasadnienia.

Zgodnie z art. 29i ust. 4 ustawy z dnia 7 maja 2010 r. o *wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych* organy ochrony środowiska udostępniają w systemie informacyjnym PEM informacje o zgłoszeniach, o których mowa w art. 152 ust. 1 ustawy *Prawo ochrony środowiska* oraz o ponownych zgłoszeniach, o których mowa w art. 152 ust. 6 pkt 2 *Prawo ochrony środowiska* dotyczących instalacji radiokomunikacyjnych emitujących pola elektromagnetyczne o częstotliwościach od 30 kHz do 300 GHz, których równoważna moc promieniowana izotropowo wynosi nie mniej niż 15 W, w terminie 3 dni od dnia dokonania zgłoszenia lub ponownego zgłoszenia.

Mapę pola elektromagnetycznego (PEM) przedstawiającą położenie stacji bazowych telefonii komórkowej i nadajników DVB-T na terenie Polski (w tym na terenie powiatu działdowskiego) oraz wyniki pomiarów pola elektromagnetycznego (PEM) wykonywanych w ich otoczeniu można znaleźć pod adresami:

- <https://si2pem.gov.pl/>
- <https://m.si2pem.gov.pl/>

Stacje bazowe telefonii komórkowej występujące na terenie powiatu działdowskiego przedstawiono na poniższym rysunku.

Rysunek 24. Stacje bazowe telefonii komórkowej na terenie powiatu działdowskiego

źródło: <https://si2pem.gov.pl/> [data dostępu: 26.10.2025 r.]

5.3.3. Monitoring poziomu pola elektromagnetycznego

Oceny poziomów pól elektromagnetycznych (PEM) i obserwacji zmian dokonuje się w ramach państwowego monitoringu środowiska (PMŚ), a okresowe badania poziomów tych pól prowadzi Główny Inspektor Ochrony Środowiska (GIOŚ).

Podstawą prawną prowadzenia monitoringu pól elektromagnetycznych jest art. 123 ustawy Poś oraz art. 23 ustawy z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska (Dz.U. 2024 r. poz. 425).

Podstawowym założeniem monitoringu PEM jest śledzenie poziomów sztucznie wytworzonych pól elektromagnetycznych w środowisku w odniesieniu do wartości poziomów dopuszczalnych określonych dla miejsc dostępnych dla ludności rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. 2019 r. poz. 2448). Minimalna wartość dopuszczalna poziomu PEM dla częstotliwości objętych monitoringiem (80 MHz-40GHz) wynosi 28 V/m.

Badania poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku prowadzone są przez Inspekcję Ochrony Środowiska w ramach PMŚ, w sposób ujednolicony dla całego kraju, od roku 2008. W styczniu 2021 r. rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 15 grudnia 2020 r. w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. 2020 r. poz. 2311), wprowadziło nowe założenia monitoringu PEM.

Zgodnie z nowym rozporządzeniem na terenie każdego województwa punkty pomiarowe wyznacza się w dwuletnim cyklu pomiarowym dla stałej sieci monitoringu na obszarach miast oraz w czteroletnim cyklu pomiarowym dla monitoringu badawczego na terenach gmin wiejskich.

W ramach stałej sieci monitoringu punkty wyznacza się w każdym mieście, według zasady:

- poniżej 20 000 mieszkańców – 1 punkt pomiarowy;
- w przedziale od 20 000 do 50 000 mieszkańców – 2 punkty pomiarowe;
- w przedziale powyżej 50 000 do 100 000 mieszkańców – 3 punkty pomiarowe;
- w przedziale powyżej 100 000 do 200 000 mieszkańców – 4 punkty pomiarowe;
- powyżej 200 000 mieszkańców – 4 punkty pomiarowe (dodatkowo 3 punkty pomiarowe na każde rozpoczęte kolejne 100 000 mieszkańców).

W ramach monitoringu badawczego wyznacza się jeden punkt pomiarowy w każdej gminie wiejskiej.

W 2021 r. w ramach stałej sieci monitoringu punkty pomiarowe zlokalizowane były w gminie Działdowo, w miejscowości Działdowo przy Ratuszu Miejskim (N_2021_D_3) oraz przy ul. Świerkowa/ Leśna (N_2021_D_4) dla kategorii miasta w przedziale od 20000 do 50 000 mieszkańców. W obu punktach wynik 0,5 godz. pomiaru wyniósł <0,8 V/m.

W 2021 r. w ramach monitoringu badawczego punkty pomiarowe zlokalizowane były w:

- gminie Działdowo, miejscowość Ruszkowo (N_2021_GW_1), wynik 0,5 godz. pomiaru wyniósł <0,8 V/m;
- gminie Iłowo-Osada, miejscowość Iłowo – Osada, przy ul. Wyzwolenia 11 (N_2021_GW_2) wynik 0,5 godz. pomiaru wyniósł 1,2 V/m;

- gminie Płońnica, miejscowość Niechłonin, Niechłonin 26 (N_2021_GW_3) wynik 0,5 godz. pomiaru wyniósł <0,8 V/m;
- gminie Rybno, miejscowość. Rybno, przy ul. Wyzwolenia 12 (N_2021_GW_4) wynik 0,5 godz. pomiaru wyniósł <0,8 V/m.

W 2023 r. w ramach stałej sieci monitoringu punkt pomiarowy zlokalizowano w miejscowości Lidzbark (gm. Lidzbark) przy ul. Zieluńskiej 54 (N_2021_E_7) dla kategorii obszaru miasta poniżej 20000 mieszkańców. Wynik 0,5 godz. pomiaru wyniósł <0,8 V/m.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. 2019 r. poz. 2448), pomiary natężenia składowej elektrycznej pola elektromagnetycznego wykonane w 2021 i 2023 roku na terenie powiatu działdowskiego nie wykazały przekroczeń poziomu dopuszczalnego.

5.3.4. Zagadnienia horyzontalne

Adaptacja do zmian klimatu	Wzrost temperatur powietrza towarzyszący zmianom klimatycznym może powodować zmiany w rozchodzeniu się pól elektromagnetycznych wokół emiterów, a w efekcie mieć negatywny wpływ na ludzi oraz środowisko. W celu zmniejszenia takiego wpływu należy zwiększać powierzchnię terenów zielonych oraz brać pod uwagę czynniki klimatyczne, podczas wybierania lokalizacji dla źródeł promieniowania elektromagnetycznego.
Nadzwyczajne zagrożenia środowiska	Do nadzwyczajnych zagrożeń środowiska, w zakresie PEM można zaliczyć wszelkiego rodzaju awarie urządzeń powodujące nadmierną emisję promieniowania mogącą negatywnie wpłynąć na środowisko oraz organizmy żywe.
Działania edukacyjne	Działania edukacyjne na terenie powiatu powinny skupić się wokół zwiększenia świadomości mieszkańców na temat zagrożeń związanych z promieniowaniem elektromagnetycznym oraz urządzeniami, które takie promieniowanie emitują.
Monitoring środowiska	Monitoring poziomów PEM w województwie warmińsko-mazurskim prowadzony jest przez Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Olsztynie.

5.3.5. Tendencje zmian stanu środowiska

Tendencje korzystne	Tendencje niekorzystne
• utrzymujące się niskie wartości pól elektromagnetycznych; • stała weryfikacja zgłoszeń w zakresie eksploatacji instalacji wytwarzania pól elektromagnetycznych;	• wzrastająca ilość urządzeń będących źródłami promieniowania elektromagnetycznego;

5.3.6. Analiza SWOT

POLA ELEKTROMAGNETYCZNE	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
1. Stały monitoring poziomu pól elektromagnetycznych. 2. Brak przekroczeń poziomu promieniowania PEM na terenie powiatu.	1. Lokalizacja potencjalnych źródeł promieniowania elektromagnetycznego w bezpośredniej bliskości zabudowy mieszkaniowej. 2. Rozwój infrastruktury telekomunikacyjnej i elektroenergetycznej zwiększający ryzyko wzrostu natężenia pól elektromagnetycznych.
SZANSE	ZAGROŻENIA
1. Stała kontrola istniejących oraz planowanych inwestycji mogących emitować promieniowanie elektromagnetyczne. 2. Rozwój monitoringu państwowego (także w zakresie promieniowania elektromagnetycznego m.in. monitoring sieci 5G). 3. Uwzględnianie w dokumentach planistycznych lokalizacji źródeł promieniowania elektromagnetycznego w sposób jak najmniej negatywnie wpływający na mieszkańców.	1. Wzmacnianie istniejących pól elektromagnetycznych przez nowe emitery. 2. Dynamiczny rozwój telekomunikacji oraz wzrost zapotrzebowania na energię elektryczną.

5.4. Gospodarowanie wodami

5.4.1. Wody powierzchniowe

Obszar ten położony jest w granicach dorzecza Wisły, w obrębie dwóch regionów wodnych. Północno – zachodnia część powiatu położona jest w granicy regionu wodnego Dolnej Wisły, a południowo wschodnia w granicy regionu wodnego Środkowej Wisły.

Głównymi rzekami tworzącymi sieć hydrograficzną na omawianym obszarze są Wkra oraz Wel. Natomiast mniejsze cieki to Płończanka, Szkotówka czy Mławka. System wód płynących stanowią także mniejsze strugi i kanały. W przypadku jezior, największe zbiorniki wodne położone są w północno-wschodniej części powiatu. Należy tutaj wymienić przepływowe jeziora Lidzbarskie, Grądy, Tarczyńskie, Zarybinek oraz Rumian.

Największą rzeką przepływającą przez powiat działdowski jest Wkra. Jest to prawobrzeżny dopływ Narwi o długości 249,1 km i powierzchni dorzecza równej 5 322 km². Źródła Wkry znajdują się w okolicy miejscowości Januszkowo. Rzeką prowadzi swoje wody w kierunku południowym, stosunkowo szeroką doliną by w okolicach Nowego Dworu Mazowieckiego ujść do Narwi.

Wel to lewobrzeżny dopływ Drwęcy o długości 107,45 km i powierzchni zlewni równej 822 km². Rzeką swój bieg rozpoczyna jako ciek Wkra Wielka, mający swoje źródła na południowych stokach Wzgórz Dylewskich, na wysokości ok. 210 m n.p.m. Wel przebiega przez teren województwa warmińsko – mazurskiego przepływając przez kilka jezior. Rzeką uchodzi do Drwęcy w okolicy Nowego Miasta Lubawskiego.

Jeziora znajdujące się w północno-wschodniej części powiatu działdowskiego są jednymi z najcenniejszych terenów pod względem przyrodniczym i krajobrazowym na omawianym obszarze. Świadczą o tym licznie występujące tam formy ochrony przyrody, w skład których wchodzi m. inn. rezerваты, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu czy obszary Natura 2000. Jeziora na tym obszarze wchodzi w skład Pojezierza Chełmińsko – Dobrzyńskiego. Największe zbiorniki powiatu to jeziora rynnowe, które zasila rzeka Wel.

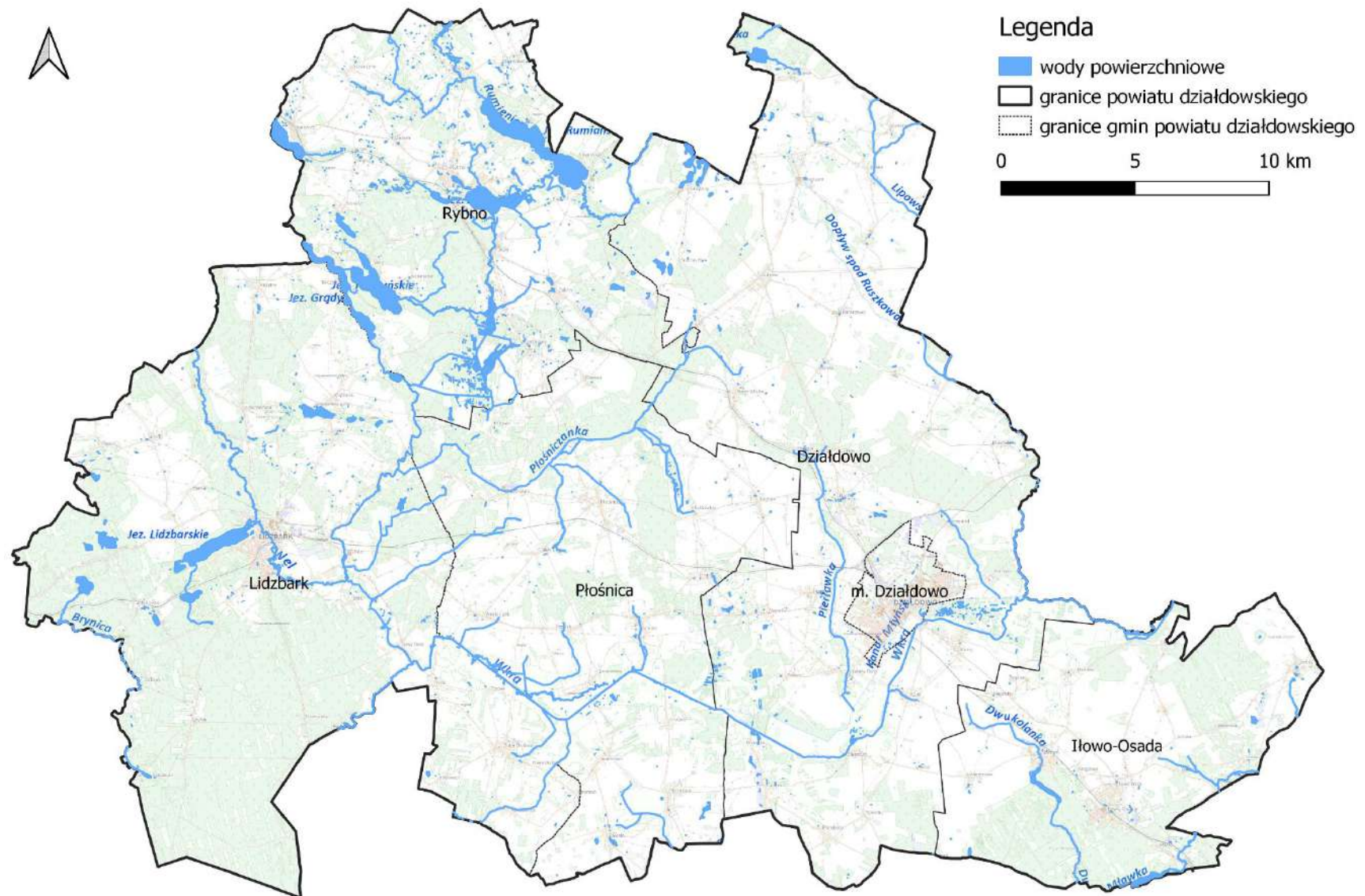
Jezioro Rumian – mające powierzchnię niemal 306 ha jest największym zbiornikiem wodnym w powiecie. Średnia głębokość jeziora wynosi 6,5m, natomiast maksymalna dochodzi do 14,4 m. Linia brzegowa jeziora jest stosunkowo prosta. Nie ma tu dużych zatok, półwyspów czy przybrzeżnych wysepek.

Jezioro Tarczyńskie - powierzchnia zbiornika wynosi ok. 163,8 ha, a średnia głębokość 3,8 m. W najgłębszym miejscu wynosi ok. 9,2 m. W północnej części jezioro rozdziela się na dwie zatoki, między którymi znajduje się półwysep. na jeziorze znajduje się także mała wyspa.

Jezioro Grądy – zbiornik o powierzchni 112,70 ha. Średnia głębokość jeziora wynosi 4,7 m a maksymalna 9,1 m. Charakterystyczną cechą jeziora jest urozmaicona linia brzegowa, którą wyróżniają często występujące przewężenia czy zatoczki.

Jezioro Lidzbarskie – jezioro o powierzchni 131 ha, średniej głębokości 10,1m, dochodzącej do 25,5 m. Akwen ten charakteryzuje się stosunkowo prostym kształtem. Jedynym urozmaicheniem linii brzegowej jest zatoka i półwysep znajdujący się we wschodniej części jeziora.

Na poniższym rysunku przedstawiono układ hydrologiczny powiatu.

Rysunek 25. Wody powierzchniowe na tle powiatu działdowskiego
źródło: opracowanie własne na podstawie danych geoprzestrzennych: <https://dane.gov.pl/pl/dataset>

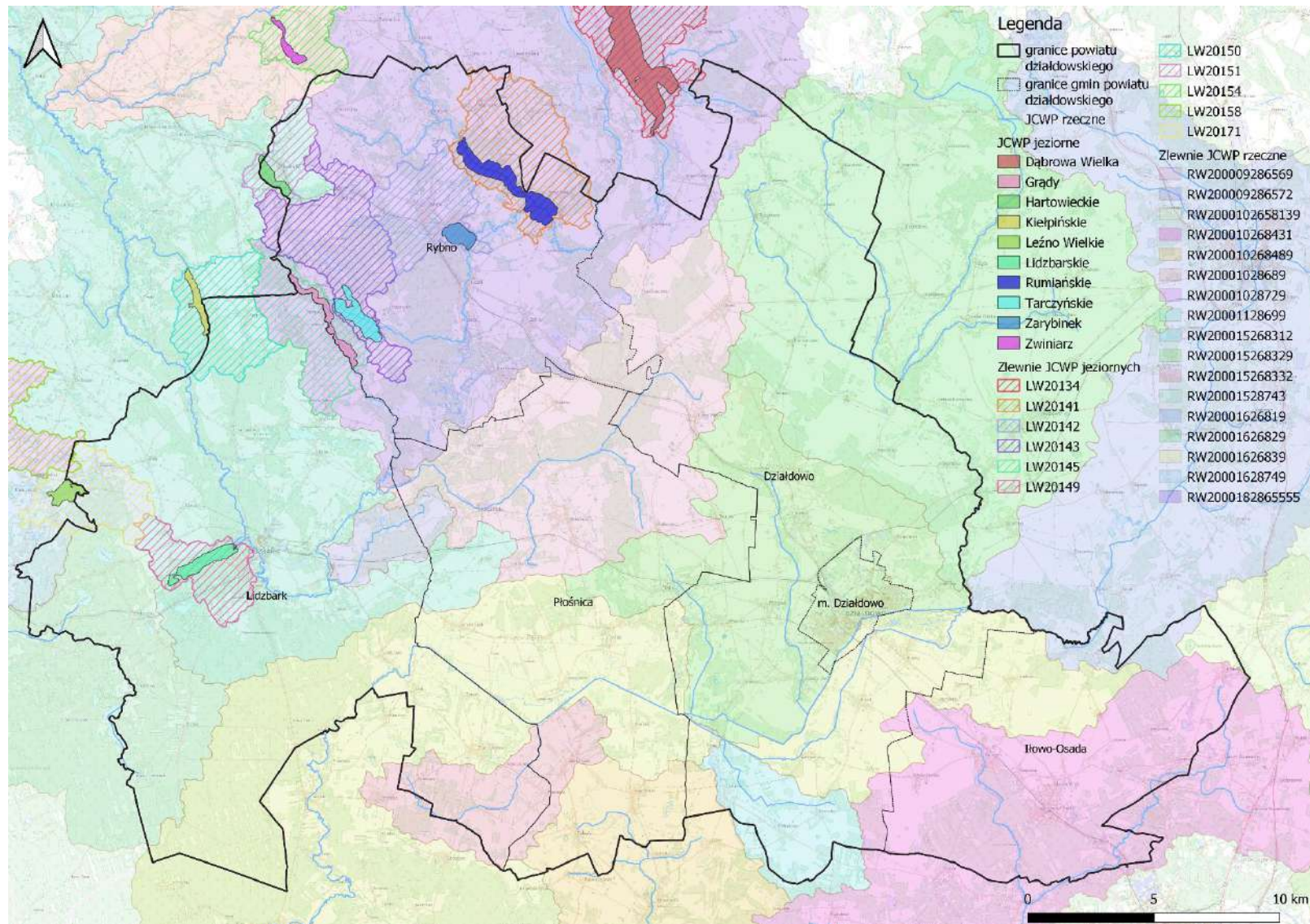
W poniższej tabeli zestawiono JCWP rzecznych i jeziornych, w obrębie których znajduje się powiat działdowski.

Tabela 24. Wykaz JCWP, na obszarze których leży powiat działdowski

Lp.	Kod JCWP	Nazwa JCWP
JCWP rzeczne		
1.	RW20001528743	Brynica do Pissy
2.	RW20001128699	Wel od Płośniczanki do ujścia
3.	RW20001626839	Wkra od Szkotówki do Mławki
4.	RW20001628749	Brynica od Pisi do ujścia
5.	RW20001028729	Sugajnica
6.	RW200015275615	Skrwa do Dopływu spod Przywitowa
7.	RW200009286569	Płośniczanka
8.	RW200015268329	Kanał Młyński
9.	RW2000182865555	Wel do Płośniczanki
10.	RW20001028689	Wólka
11.	RW2000102658139	Orzyc do Tamki
12.	RW200010268489	Przylepnica
13.	RW200015268312	Dopływ spod Petrykoz
14.	RW200010268431	Mławka do Krupionki
15.	RW20001626819	Wkra do Szkotówki
16.	RW20001626829	Szkotówka
17.	RW200015268332	Dopływ z Marszewnicy
18.	RW200009286572	Dopływ poniżej Cibórza
JCWP jeziorne		
1.	LW20158	Sosno
2.	LW20171	Leżno Wielkie
3.	LW20142	Zarybinek
4.	LW20149	Lidzbarskie
5.	LW20154	Zwiniarz
6.	LW20145	Grądy
7.	LW20150	Kiełpińskie
8.	LW20143	Tarczyńskie
9.	LW20151	Hartowieckie
10.	LW20134	Dąbrowa Wielka
11.	LW20141	Rumiańskie

źródło: <http://karty.apgw.gov.pl:4200/jcw-powierzchniowe>, dostęp: 20.10.2025 r.

Lokalizację ww. JCWP przedstawiono na poniższej mapie.

Rysunek 26. JCWP rzeczne oraz jeziorne wraz z zlewniami w zasięgu których znajduje się powiat działdowski

źródło: opracowanie własne na podstawie danych geoprzestrzennych: <https://dane.gov.pl/pl/dataset>

5.4.2. Obszary zagrożone powodzią

Zgodnie z ustawą z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (t.j. Dz.U. 2025 r. poz. 960) powódź to: „czasowe pokrycie przez wodę terenu, który w normalnych warunkach nie jest pokryty wodą, w szczególności wywołane przez wezbranie wody w ciekach naturalnych, zbiornikach wodnych, kanałach oraz od strony morza z wyłączeniem pokrycia przez wodę terenu wywołanego przez wezbranie wody w systemach kanalizacyjnych”.

Ze względu na źródło oraz mechanizmy powstania, powodzie występujące na obszarze Polski dzieli się na:

- powodzie rzeczne o mechanizmie naturalnego wezbrania,
- powodzie rzeczne powstałe w wyniku przelania lub zniszczenia obwałowań przeciwpowodziowych,
- powodzie rzeczne zimowe o mechanizmie zatorowym,
- powodzie opadowe, związane z zalaniem terenu wodami pochodzącymi bezpośrednio z opadów deszczu lub z topnienia śniegu,
- powodzie od wód podziemnych,
- powodzie od strony morza,
- powodzie powstałe w wyniku zniszczenia lub uszkodzenia budowli piętrzących.³⁸

Mapy zagrożenia powodziowego

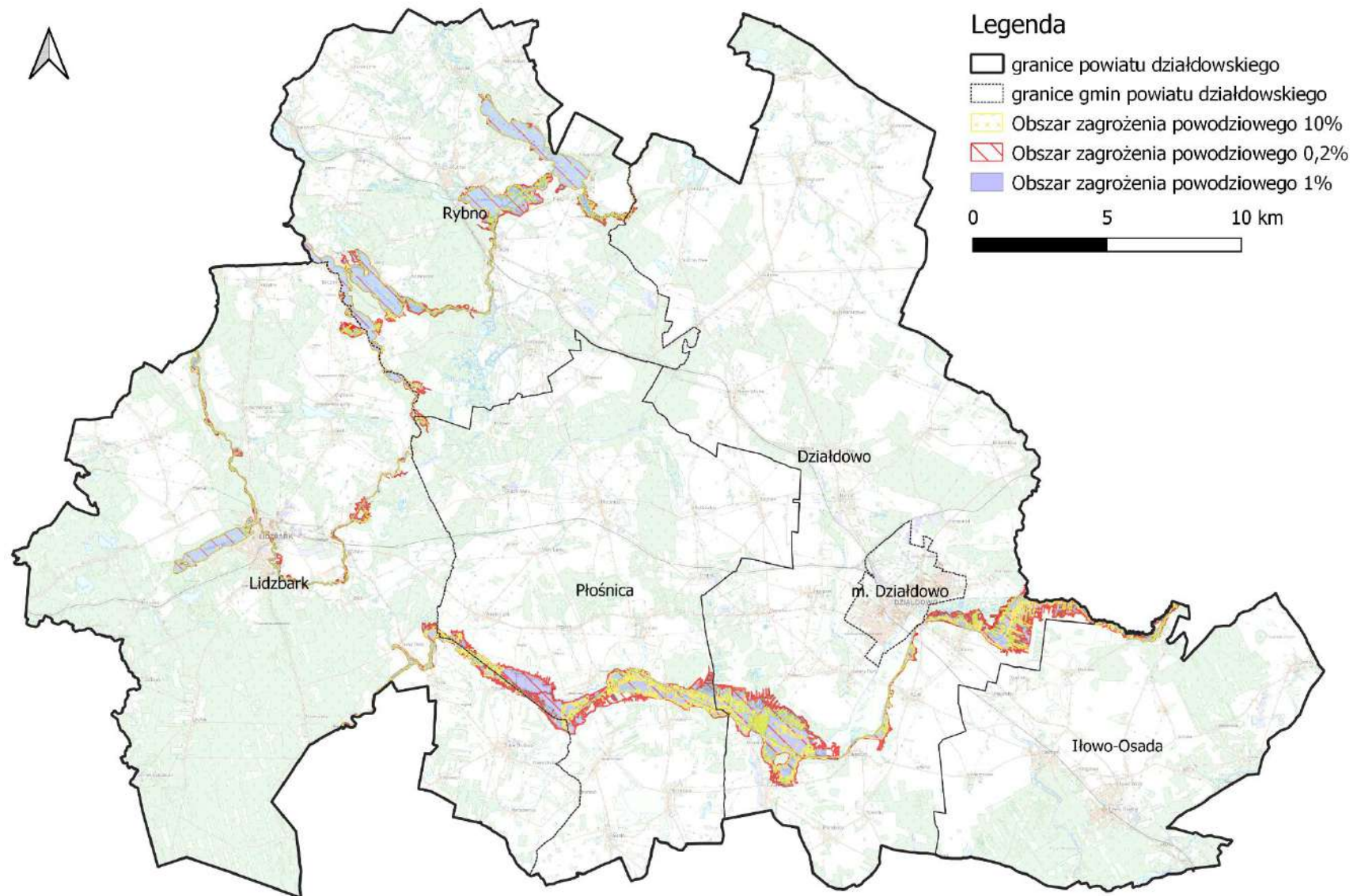
Zgodnie z wymogami Dyrektywy 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim Prezes Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie (dawniej Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej) przygotowuje mapy zagrożenia powodziowego (MZP) oraz mapy ryzyka powodziowego (MRP). Na mapach zagrożenia powodziowego przedstawia się w szczególności:

1. obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi 0,2% lub na których istnieje prawdopodobieństwo wystąpienia zdarzenia ekstremalnego;
2. obszary szczególnego zagrożenia powodzią, w tym:
 - a) obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1%,
 - b) obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10%,
 - c) obszary między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano wał przeciwpowodziowy, a także wyspy i przymuliska, o których mowa w art. 224, stanowiące działki ewidencyjne,
 - d) pas techniczny;
3. obszary obejmujące tereny narażone na zalanie w przypadku uszkodzenia lub zniszczenia:
 - a) wału przeciwpowodziowego,
 - b) wału przeciwsztormowego,
 - c) budowli piętrzącej.

Na poniższym rysunku przedstawiono fragmenty mapy zagrożenia powodziowego dla powiatu działdowskiego.

³⁸

Źródło:
https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/resources/help/ISOK_Dokumentacja_uzytkownika_Hydroportal_v.1.00.pdf

Rysunek 27. Mapa zagrożenia powodziowego powiatu działdowskiego.
źródło: opracowanie własne na podstawie danych udostępnianych przez PGW WP

5.4.3. Obszary zagrożone suszą

Susza jest zjawiskiem ciągłym o zasięgu regionalnym i oznacza dostępność wody poniżej średniej w określonych warunkach naturalnych. Suszą nazywa się nie tylko zjawiska ekstremalne, ale wszystkie, które występują w warunkach mniejszej dostępności wody dla danego regionu. Wyróżnia się następujące typy suszy:

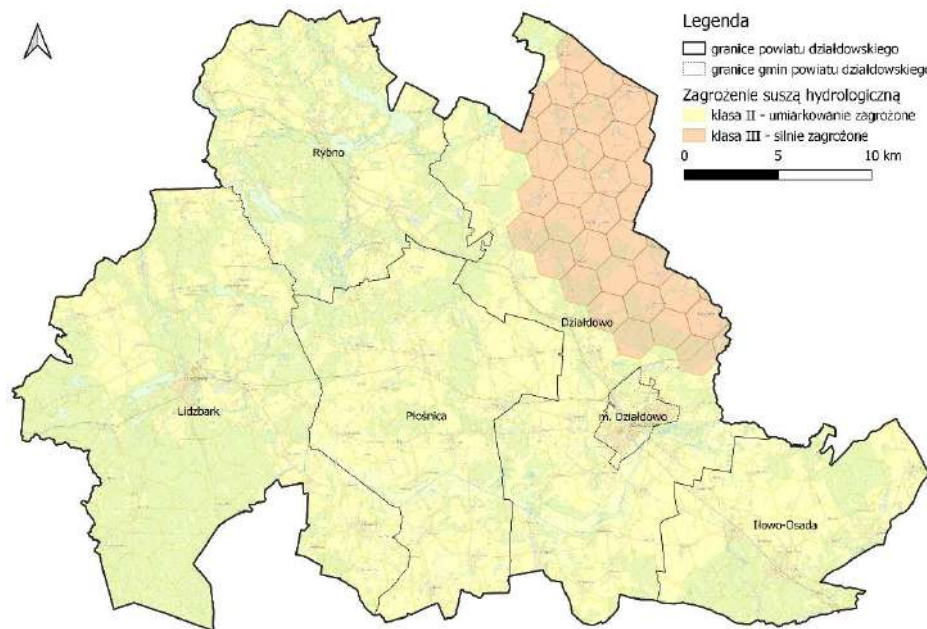
- susza atmosferyczna – występuje, kiedy mamy do czynienia z deficytem opadów. Zwana również suszą meteorologiczną. Jest to pierwszy etap rozwoju zjawiska suszy. Pojawia się wówczas, gdy opady występują poniżej średniej wieloletniej lub jest ich całkowicie brak.
- susza rolnicza - pojawia się, gdy wilgotność gleby jest niedostateczna do zaspokojenia potrzeb wodnych roślin i prowadzenia normalnej gospodarki w rolnictwie. Zwana również suszą glebową. Jest bezpośrednią konsekwencją wydłużającej się suszy atmosferycznej.
- susza hydrologiczna - przejawia się długotrwałym obniżeniem ilości wody w rzekach i jeziorach. Zwana również „niżówką hydrologiczną”. Dotyczy wód powierzchniowych. Występuje wtedy, kiedy przepływ w rzekach spada poniżej przepływu średniej wartości wieloletniej.
- susza hydrogeologiczna - susza definiowana jako długotrwałe obniżenie zasobów wód podziemnych. Zjawisko tego rodzaju suszy jest zwykle poprzedzone powyższymi rodzajami suszy. Wstępna faza objawia się m.in. wysychaniem studni.³⁹

Susza, obok zjawiska powodzi, jest jednym z najbardziej dotkliwych i bezpośrednich zjawisk naturalnych oddziałujących na środowisko, gospodarkę i lokalne społeczności. Jednakże w przeciwieństwie do powodzi nie ma praktycznie możliwości prowadzenia działań doraźnych, które przyczynią się do zminimalizowania skutków suszy.

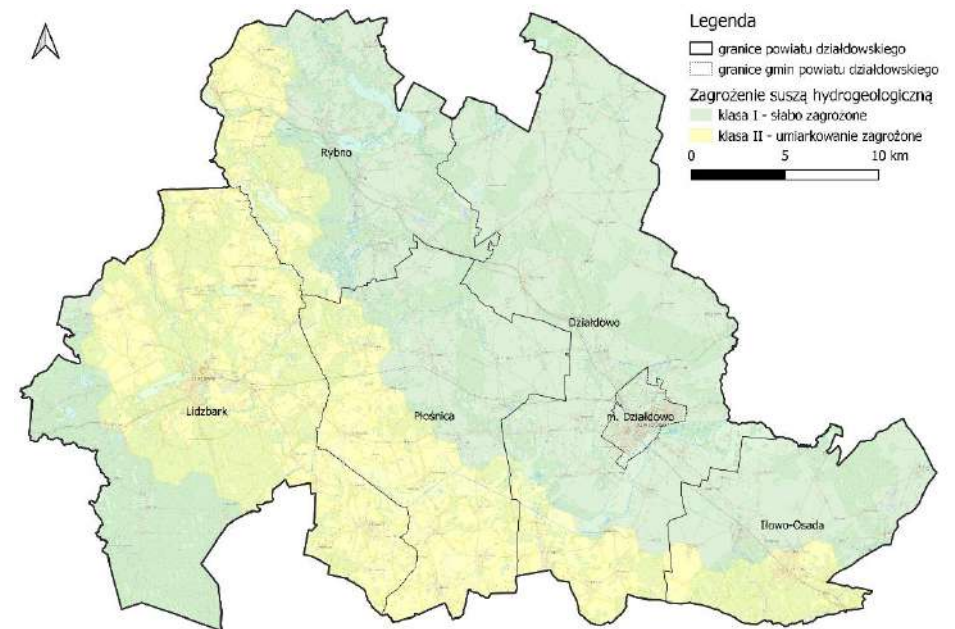
W walce z suszą potrzebne są działania długofalowe, strategiczne które poprzez swą ilość przyczynią się do minimalizowania jej skutków. Takim działaniem jest m.in. opracowanie planu przeciwdziałania skutkom suszy, który jest głównym, strategicznym dokumentem w Polsce, zgodnie z którym prowadzi się walkę z suszą.

Dnia 15 lipca 2021 r. przyjęto Rozporządzenie Ministra Infrastruktury w sprawie Planu przeciwdziałania skutkom suszy (Dz.U. 2021 r. poz. 1615 z późn. zm.). Celem dokumentu jest wskazanie najistotniejszych kierunków działań, które pomogą zapobiec kryzysowi wodnemu w Polsce. Dzięki realizacji jego założeń możliwe będzie zapewnienie odpowiedniej ilości i co najmniej dobrej jakości wody niezbędnej dla społeczeństwa, środowiska i wszystkich sektorów gospodarki narodowej. Realizacja działań zawartych w Planie przyczyni się do ograniczenia zjawiska suszy oraz minimalizowania skutków suszy. Wraz z planami gospodarowania wodami oraz planami zarządzania ryzykiem powodziowym stanowić będzie program przyczyniający się do zintegrowanej ochrony wód i gospodarki wodami. Jego celem jest zapewnienie dobrej jakości oraz wystarczającej ilości wód służących wszystkim działom gospodarki narodowej oraz środowisku naturalnemu. W ramach opracowania Planów zostanie dokonana identyfikacja i hierarchizacja obszarów zagrożonych wystąpieniem zjawiska suszy na poszczególnych obszarach dorzeczy, ocena potrzeb w zakresie ochrony przed suszą. Zostanie również opracowany zestaw działań mający na celu zapobieganie i łagodzenie skutków suszy na społeczeństwo, środowisko i gospodarkę.

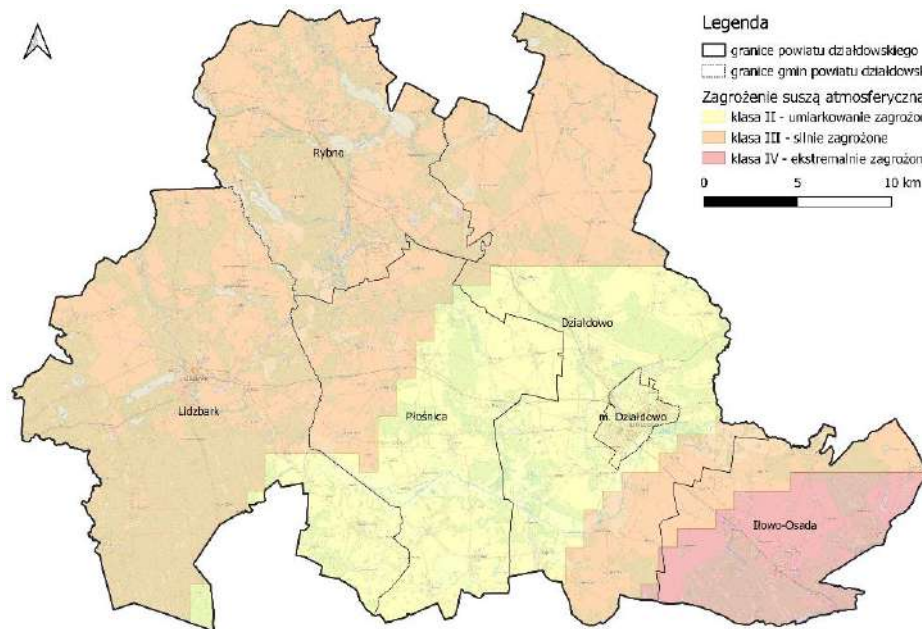
³⁹ Źródło: <https://www.gov.pl/web/susza/susza>

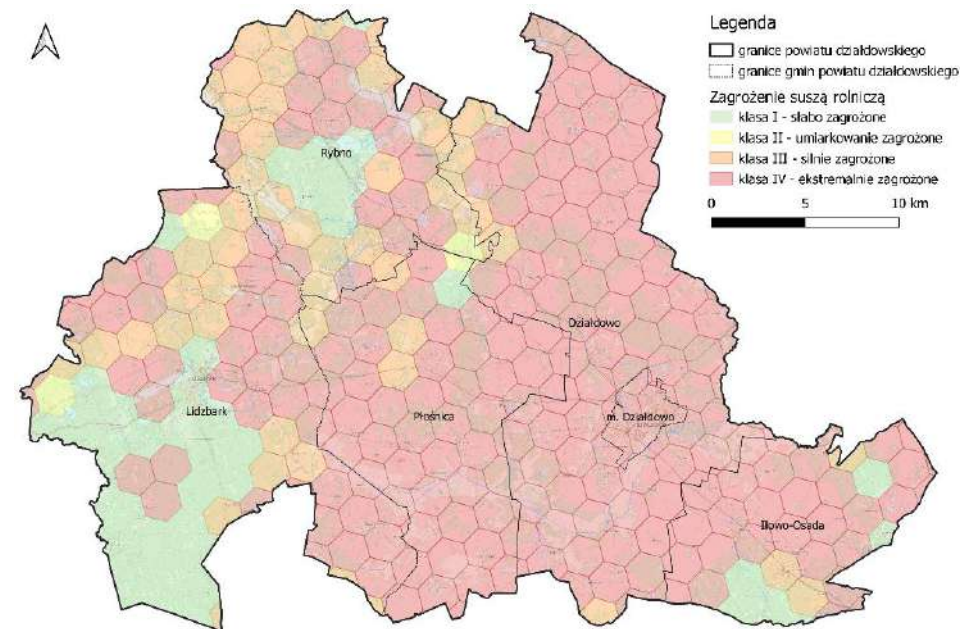
Rysunek 28. Klasy zagrożenia suszą hydrologiczną
źródło: opracowanie własne na podstawie danych geoprzestrzennych:
<https://dane.gov.pl/pl/dataset>

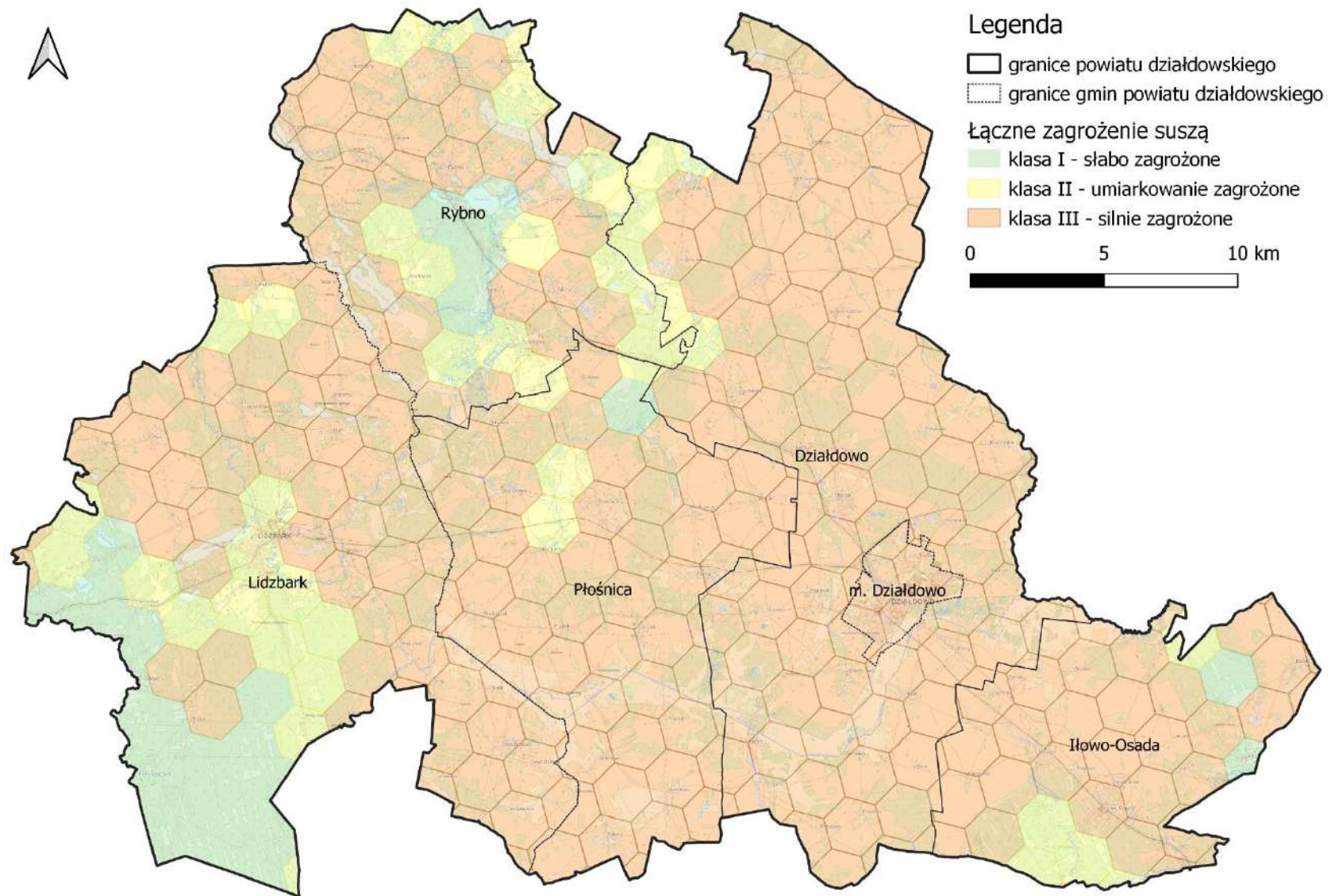
Rysunek 29. Klasy zagrożenia suszą hydrogeologiczną
źródło: opracowanie własne na podstawie danych geoprzestrzennych:
<https://dane.gov.pl/pl/dataset>

Rysunek 30. Klasy zagrożenia suszą atmosferyczną
 źródło: opracowanie własne na podstawie danych geoprzestrzennych:
<https://dane.gov.pl/pl/dataset>

Rysunek 31. Klasy zagrożenia suszą rolniczą
 źródło: opracowanie własne na podstawie danych geoprzestrzennych:
<https://dane.gov.pl/pl/dataset>

Rysunek 32. Klasy łącznego zagrożenia suszą na tle powiatu działdowskiego
źródło: opracowanie własne na podstawie danych geoprzestrzennych: <https://dane.gov.pl/pl/dataset>

5.4.4. Jakość wód powierzchniowych

Obowiązek badania i oceny jakości wód powierzchniowych w ramach państwowego monitoringu środowiska (PMŚ) wynika z art. 349 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne. Zgodnie z ust. 3 tego artykułu, badania jakości wód powierzchniowych w zakresie elementów biologicznych, fizykochemicznych, chemicznych (w tym substancji priorytetowych w matrycy będącej wodą) należą do kompetencji inspekcji ochrony środowiska. W zakresie obowiązków leży również prowadzenie obserwacji elementów hydromorfologicznych na potrzeby oceny stanu ekologicznego. Stan ichtiofauny jako jednego z biologicznych elementów jakości wód jest badany przez wykonawców zewnętrznych, a jego ocena jest przekazywana do GIOŚ. Badania substancji priorytetowych, dla których określono środowiskowe normy jakości we florze i faunie, są zlecane przez GIOŚ. Zgodnie z ustawą – Prawo wodne, realizacja monitoringu wód powierzchniowych ma na celu m.in. pozyskanie informacji o stanie wód powierzchniowych na potrzeby planowania w gospodarowaniu wodami i oceny osiągnięcia celów środowiskowych przypisanych jednolitym częściom wód powierzchniowych, czyli oddzielnym i znaczącym elementom wód powierzchniowych, takim jak: jezioro lub inny naturalny zbiornik wodny; sztuczny zbiornik wodny; struga, strumień, potok, rzeka, kanał lub ich części; morskie wody wewnętrzne, wody przejściowe lub wody przybrzeżne.

Podstawę prawną dokonanej klasyfikacji stanu wód stanowi Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 25.06.2021 r. w sprawie klasyfikacji stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego i stanu chemicznego oraz sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych, a także środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz.U. 2021 r. poz. 1475).

Ocenę stanu na podstawie oceny stanu GIOŚ 2019-2024 i oceny eksperckiej (wg klasyfikacji obowiązującej od 1 stycznia 2022 r.) JCWP zlokalizowanych na terenie powiatu działdowskiego przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 25. Ocena stanu wód JCWP zlokalizowanych na terenie powiatu działdowskiego

Nazwa JCWP	Typ JCWP	Powierzchnia zlewni JCWP [km ²]	Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Stan (ogólny)	Cel środowiskowy		Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego
						Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	
Brynica do Pissy	P_org	113,24	umiarkowany stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji gatunków o znaczeniu gospodarczym na odcinku cieku głównego Brynica od ujścia Pissy do zapory w Traczyskach oraz na dopływie Górzynka w obrębie JCWP (dla troci wędrownej)	dobry stan chemiczny	zagrożona
Wel od Płońniczanki do ujścia	RzN	277,23	umiarkowany stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny na odcinku cieku istotnego Wel od ujścia do jez. Lidzbarskiego (dla łososia); zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych; zapewnienie drożności cieku dla migracji gatunków o znaczeniu gospodarczym na odcinku cieku głównego Wel od ujścia do jez. Lidzbarskiego (dla troci wędrownej) oraz Wel w obrębie JCWP (dla węgorza europejskiego)	dobry stan chemiczny	zagrożona
Wkra od Szkotówki do Mławki	Rz_org	398,76	słaby stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód	dobry stan ekologiczny	dobry stan chemiczny	zagrożona

Nazwa JCWP	Typ JCWP	Powierzchnia zlewni JCWP [km²]	Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Stan (ogólny)	Cel środowiskowy		Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego
						Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	
Brynica od Pisi do ujścia	Rz_org	52,96	umiarkowany stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji gatunków o znaczeniu gospodarczym na odcinku cieku głównego Brynica w obrębie JCWP (dla troci wędrownej)	stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [związki tributylocyny(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	zagrożona
Sugajnica	PNp	50,15	umiarkowany stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D	dobry stan chemiczny	zagrożona
Skrwa do Dopływu spod Przywitowa	P_org	164,87	umiarkowany stan ekologiczny	brak klasyfikacji	zły stan wód	dobry stan ekologiczny	dobry stan chemiczny	zagrożona
Płośniczanka	PN	99,24	słaby stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D	dobry stan chemiczny	zagrożona
Kanał Młyński	P_org	101,41	słaby stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód	dobry stan ekologiczny	stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w), benzo(b)fluoranten(w), benzo(g,h,i)perylen(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	zagrożona

Nazwa JCWP	Typ JCWP	Powierzchnia zlewni JCWP [km²]	Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Stan (ogólny)	Cel środowiskowy		Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego
						Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	
Wel do Płończanki	R_poj	363,82	umiarkowany stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód	umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [EFI+PL/IBI_PL]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości); zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych; zapewnienie drożności cieku dla migracji gatunków o znaczeniu gospodarczym na odcinku cieku głównego Wel w obrębie JCWP (dla węgorza europejskiego)	stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	zagrożona
Wólka	PNp	83,15	umiarkowany stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych; zapewnienie drożności cieku dla migracji gatunków o znaczeniu gospodarczym na odcinku cieku głównego Wólka w obrębie JCWP (dla troci wędrownej)	stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w), benzo(g,h,i)perylen(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	zagrożona
Orzyc do Tamki	PNp	182,09	zły stan ekologiczny	brak klasyfikacji	zły stan wód	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D	dobry stan chemiczny	zagrożona

Nazwa JCWP	Typ JCWP	Powierzchnia zlewni JCWP [km²]	Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Stan (ogólny)	Cel środowiskowy		Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego
						Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	
Przylepnica	PNp	245,35	słaby stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D	stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	zagrożona
Dopływ spod Petrykoz	P_org	22,80	zły stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód	umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [MMI]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości)	stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	zagrożona
Mławka do Krupionki	PNp	158,14	umiarkowany stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód	umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [azot amonowy, fosforany, MIR]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości); zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D	dobry stan chemiczny	zagrożona
Wkra do Szkotówki	Rz_org	225,53	umiarkowany stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód	umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [EFI+PL/IBI_PL]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości)	dobry stan chemiczny	zagrożona
Szkotówka	Rz_org	240,42	umiarkowany stan ekologiczny	brak klasyfikacji	zły stan wód	dobry stan ekologiczny	dobry stan chemiczny	zagrożona

Nazwa JCWP	Typ JCWP	Powierzchnia zlewni JCWP [km²]	Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Stan (ogólny)	Cel środowiskowy		Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego
						Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	
Dopływ z Marszewnicy	P_org	30,27	umiarkowany stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód	dobry stan ekologiczny	stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [kadm(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	zagrożona
JCWP jeziorne								
Sosno	WSd_a	27,96	zły stan ekologiczny	brak klasyfikacji	zły stan wód	dobry stan ekologiczny	dobry stan chemiczny	zagrożona
Leżno Wielkie	WSd_a	11,69	dobry stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód	dobry stan ekologiczny	stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren (w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	zagrożona
Zarybinek	WSd_b	13,67	umiarkowany stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym (troć wędrowną)	dobry stan chemiczny	zagrożona
Lidzbarskie	WSd_a	10,58	słaby stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym (troć wędrowną)	dobry stan chemiczny	niezagrożona
Zwiniarz	WSd_b	7,91	brak danych	brak danych	brak danych	dobry stan ekologiczny	dobry stan chemiczny	niezagrożona

Nazwa JCWP	Typ JCWP	Powierzchnia zlewni JCWP [km²]	Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Stan (ogólny)	Cel środowiskowy		Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego
						Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	
Grądy	WSd_a	14,62	umiarkowany stan ekologiczny	brak klasyfikacji	zły stan wód	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym (troć wędrowna)	dobry stan chemiczny	niezagrożona
Kiełpińskie	WSd_a	15,07	umiarkowany stan ekologiczny	brak klasyfikacji	zły stan wód	dobry stan ekologiczny	stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren (w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	zagrożona
Tarczyńskie	WSd_b	21,94	brak klasyfikacji	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym (troć wędrowna)	dobry stan chemiczny	zagrożona
Hartowieckie	WSd_b	6,53	umiarkowany stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód	dobry stan ekologiczny	stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren (w+b)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	zagrożona
Dąbrowa Wielka	WSm_a	19,63	umiarkowany stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym (troć wędrowna)	dobry stan chemiczny	zagrożona

Nazwa JCWP	Typ JCWP	Powierzchnia zlewni JCWP [km ²]	Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Stan (ogólny)	Cel środowiskowy		Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego
						Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	
Rumiańskie	WSd_a	22,28	umiarkowany stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym (troć wędrowna)	dobry stan chemiczny	zagrożona

WSd_a - Jezioro na podłożu wapiennym, o dużej wartości współczynnika Schindlera, stratyfikowane;

WSd_b - Jezioro na podłożu wapiennym, o dużej wartości współczynnika Schindlera, polimiktyczne;

WSm_a - Jezioro na podłożu wapiennym, o małej wartości współczynnika Schindlera, stratyfikowane;

PN - Potok lub strumień nizinny;

PNp - Potok lub strumień nizinny piaszczysty;

RzN - Rzeka nizinna;

R_poj - Rzeka w systemie rzeczno-jeziorowym Pojezierzy;

Rz_org - Rzeka w dolinie o dużym udziale torfowisk

P_org - Potok lub struga w dolinie o dużym udziale torfowisk

źródło: <http://karty.apgw.gov.pl:4200/jcw-powierzchniowe> [data dostępu: 20.10.2025 r.]

Na obszarze powiatu działdowskiego stan jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) – zarówno rzecznych, jak i jeziornych – oceniono w większości przypadków jako zły, co wynika z umiarkowanego lub słabego stanu ekologicznego oraz stanu chemicznego poniżej dobrego.

W przypadku JCWP jeziornych położonych na terenie powiatu działdowskiego – takich jak Lidzbarskie, Hartowieckie, Rumiańskie, Kiełpińskie, Zarybinek czy Dąbrowa Wielka – również stwierdzono przeważnie zły stan ogólny wód, przy umiarkowanym stanie ekologicznym i stanie chemicznym poniżej dobrego.

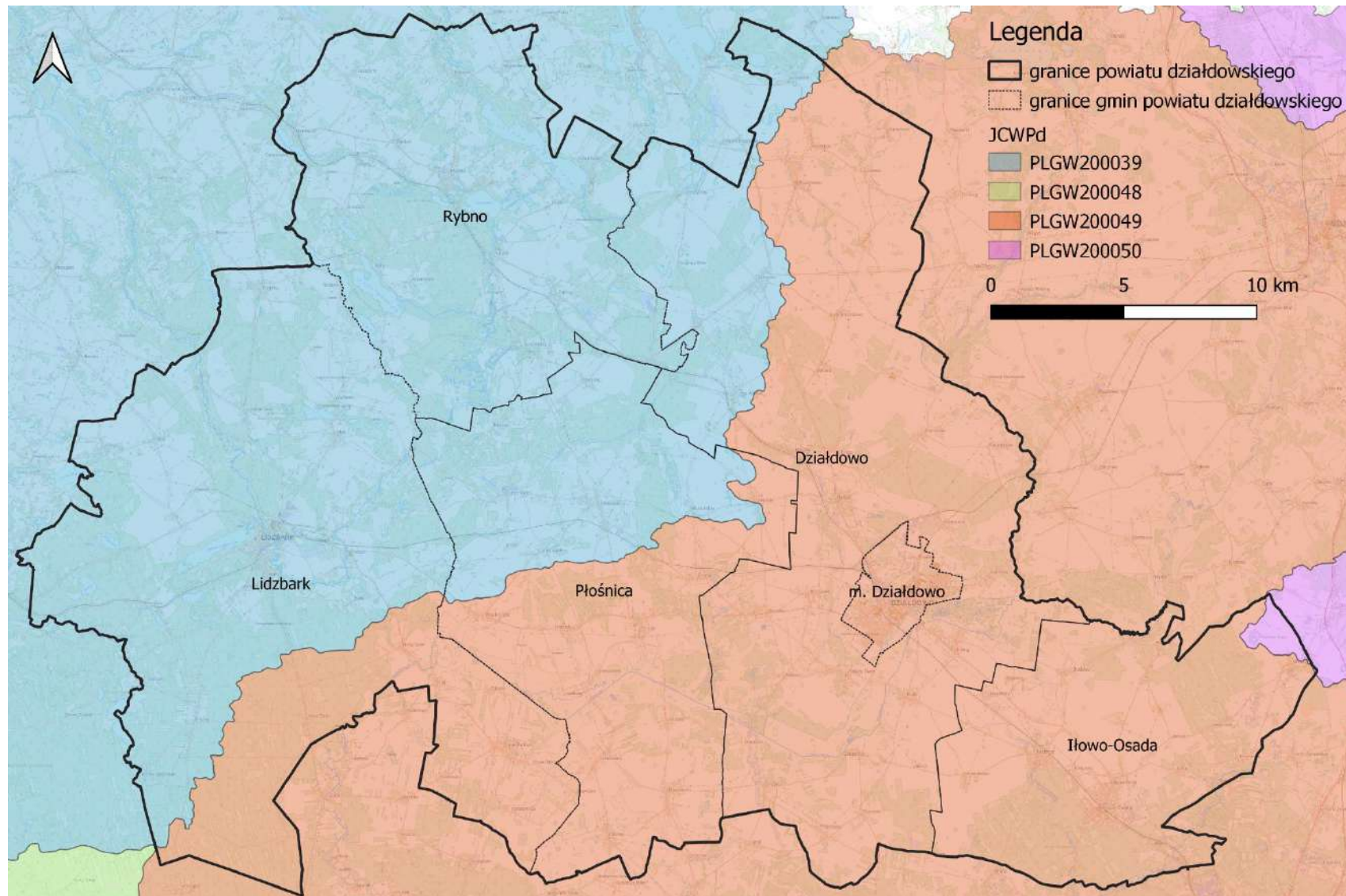
5.4.5. Wody podziemne

Powiat działdowski zlokalizowany jest na obszarze czterech jednolitych części wód podziemnych (JCWPd), które krótko omówiono w poniższej tabeli.

Tabela 26. Charakterystyka JCWPd na terenie powiatu działdowskiego

Kod JCWPd	GW200039	GW200050	GW200048	GW200049
Powierzchnia JCWPd [km ²]	7568,16	6246,13	2967,56	5353,97
Obszar dorzecza	Wisły	Wisły	Wisły	Wisły
Region wodny	Dolnej Wisły	Narwi, Środkowej Wisły	Środkowej Wisły	Środkowej Wisły
Obszar bilansowy	Osa, Mątawa, Zalew Wiślany, Mień, Elbląg i Żuławy Elbląskie, Zlewnia Pastęki i Baudy, Drwęca, Struga Toruńska, Fryba, Wkra, Wisła (P) od Narwi do Korabnika poniżej Włocławka, Łyna	Zbiornik Zegrzyński, Narew poniżej Dębe bez Wkry, Narew od Biebrzy do Pułtusa z wyłączeniem WJM i zlewni Pisy (BI), Narew od Biebrzy do Pułtusa z wyłączeniem WJM i zlewni Pisy (WA), Wielkie Jeziora Mazurskie i zlewnia Pisy, Wkra, Łyna	Tążyna, Mień, Drwęca, Wkra, Wisła (P) od Narwi do Korabnika poniżej Włocławka, Bzura, Wisła (L) od Bzury do Korabnika poniżej Włocławka	Drwęca, Zbiornik Zegrzyński, Narew poniżej Dębe bez Wkry, Narew od Biebrzy do Pułtusa z wyłączeniem WJM i zlewni Pisy (WA), Wkra, Wisła (P) od Narwi do Korabnika poniżej Włocławka, Łyna
Cele środowiskowe	dobry stan chemiczny	dobry stan chemiczny	dobry stan chemiczny	dobry stan chemiczny
	dobry stan ilościowy	dobry stan ilościowy	dobry stan ilościowy	dobry stan ilościowy
Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego	zagrożona chemicznie	niezagrożona	niezagrożona	niezagrożona

źródło: <http://karty.apgw.gov.pl:4200/jcw-powierzchniowe> [data dostępu: 20.10.2025 r.]

Rysunek 33. Lokalizacja JCWPd w zasięgu których leży powiat działdowski
źródło: opracowanie własne na podstawie danych geoprzestrzennych: <https://dane.gov.pl/pl/dataset>

Główne Zbiorniki Wód Podziemnych (GZWP)

Teren powiatu działdowskiego leży w na obszarze dwóch zbiorników wód podziemnych tj. GZWP nr 214 Zbiornik Działdowo oraz nr 215 Subniecka Warszawska.

W latach 2009-2016 dokumentowano i ustanawiano obszary ochronne GZWP. Niestety ze względu na realizację prac dokumentacyjnych zaplanowanych w latach 2009–2016 bez wykonywania wierceń i pompowań badawczych, z listy zbiorników przewidzianych do udokumentowania w tym okresie wyłączono paleogeńsko-neogeński GZWP nr 215 Subniecka Warszawska oraz jego część centralną GZWP nr 2151 (pierwotnie określany numerem 215A), traktowaną jako oddzielny zbiornik. Udokumentowanie tego zbiornika, zarówno ze względu na jego wielkość, jak i głębokie zaleganie oraz słabe rozpoznanie, wymaga szerokiego zakresu prac badawczych.

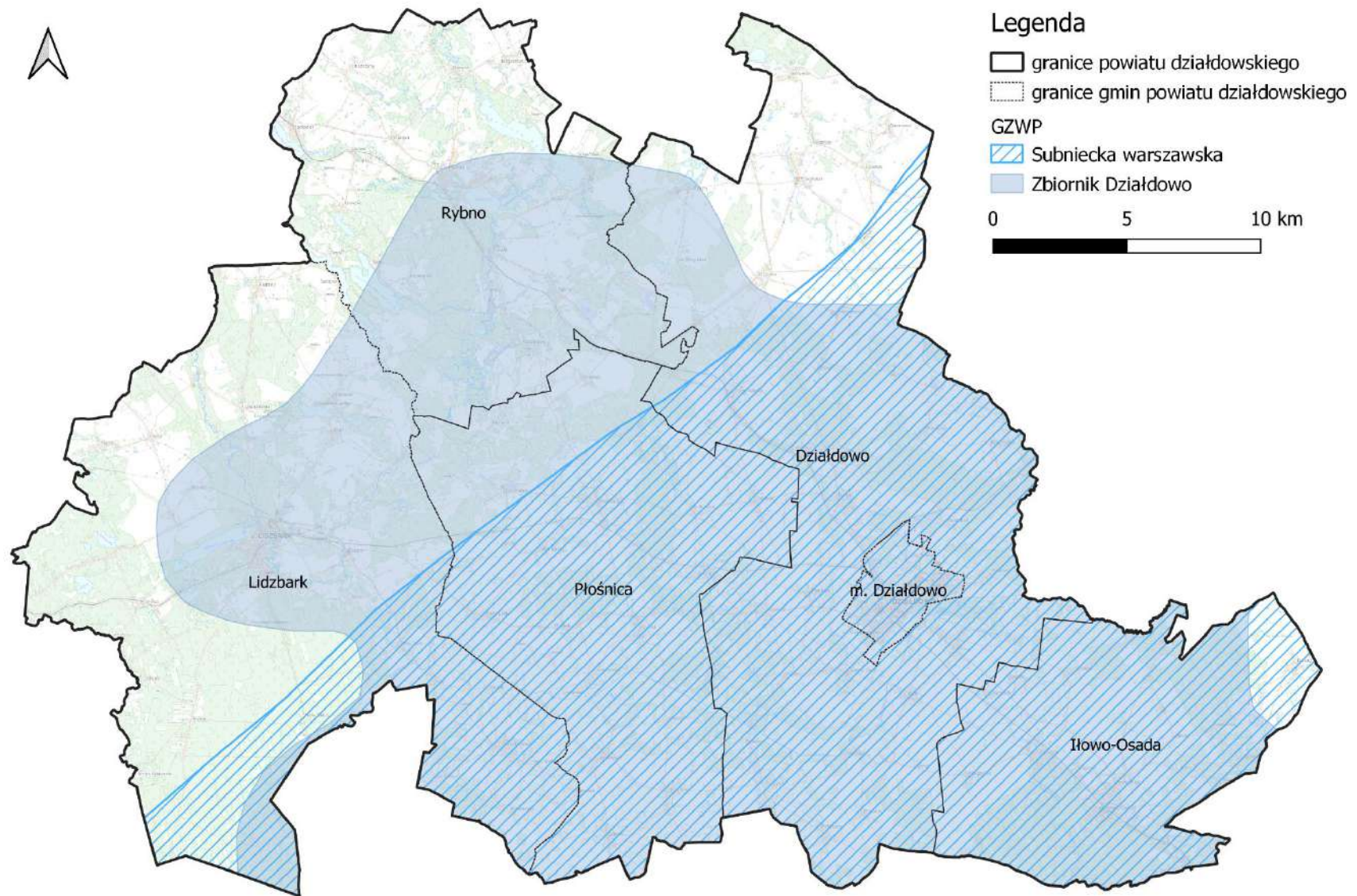
Charakterystyka zbiornika nr 214 została przedstawiona w poniższej tabeli.

Tabela 27. Charakterystyka GZWP na terenie powiatu działdowskiego

Nazwa GZWP	Zbiornik Działdowo
Województwo	warmińsko-mazurskie, mazowieckie, kujawsko-pomorskie
Powiat	działdowski, nidzicki, olsztyński, ciechanowski, mławski, płoński, żuromiński
Numer JCWPd (wg podziału na 172 części)	20, 39, 49, 50
Jednostka hydrogeologiczna wg Paczyńskiego, Sadurskiego (2007)	provincia Wisły: SŚWN – region środkowej Wisły – subregion nizinny; SP – region dolnej Wisły – subregion pojezierny; RNPN – region Narwi, Pregoly i Niemna
Jednostka hydrogeologiczna wg Kleczkowskiego (1990a, b), zmieniona	pasmo zbiorników Pojezierzy Pomorskiego i Mazurskiego (GZWP w paśmie pojezierzy)
Zlewnia powierzchniowa (II rzędu wg MphP)	Narwi, Drwęcy, Pregoly
Prowincja i makroregion fizycznogeograficzne wg Kondrackiego (2002)	Niż Środkowoeuropejski (31): Pojezierze Chełmińsko-Dobrzyńskie (315.1), Nizina Północnomazowiecka (318.6); Niż Wschodniobałtycko-Białoruski (84): Pojezierze Mazurskie (842.8)
Typ zbiornika	porowy
Stratygrafia	czwartorzęd
Klasa jakości wody*	na przeważającym obszarze II, lokalnie I, III
Wodoprzewodność [m^2/d]	240–500
Moduł jednostkowy zasobów dyspozycyjnych [$m^3/d \times km^2$]	14,7
Szacunkowe zasoby dyspozycyjne [m^3/d]	28 272
Podatność zbiornika na antropopresję	bardzo mało podatny

* Wg rozporządzenia MŚ z dnia 23 lipca 2008 r.

źródło: Informator PSH Główne Zbiorniki Wód Podziemnych w Polsce, 2017 r.

Rysunek 34. Lokalizacja GZWP w zasięgu których leży powiat działdowski
źródło: opracowanie własne na podstawie danych geoprzestrzennych: <https://dane.gov.pl/pl/dataset>

5.4.6. Jakość wód podziemnych

Badania w zakresie stanu wód podziemnych prowadzone są w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Wykonawcą badań, na zlecenie Głównego Inspektora Ochrony Środowiska, jest Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy.

Badania i ocenę stanu wód podziemnych wykonuje się dla tzw. jednolitych części wód podziemnych (JCWPd), dla których określany jest stan ilościowy (informacje o dostępnych zasobach, poborze, poziomie zwierciadła) i stan chemiczny. Badania na potrzeby oceny stanu wód podziemnych prowadzone są w ramach monitoringu diagnostycznego i monitoringu operacyjnego. Monitoring diagnostyczny odbywa się raz na trzy lata i obejmuje obszar całego kraju, natomiast w latach pomiędzy monitoringiem diagnostycznym realizowany jest monitoring operacyjny, w ramach którego badane są jednolite części, zagrożone nieosiągnięciem dobrego stanu.

Warunki, jakie musi spełnić stan chemiczny i ilościowy, aby określany był jako dobry znajdują się w rozporządzeniu Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 11 października 2019 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych (Dz.U. 2019 r. poz. 2148 z późn. zm.).

Jak wynika z poniższej tabeli stan wód podziemnych w 2022 r. na terenie powiatu działdowskiego określany jest jako dobry.

Tabela 28. Kompleksowa ocena stanu JCWPd na terenie powiatu działdowskiego

Nr JCWPd	Stan wód	Rok 2012	Rok 2016	Rok 2019	Rok 2022
39	chemiczny	dobry	słaby ⁴⁰	dobry	dobry
	Ilościowy	dobry	dobry	dobry	dobry
48	chemiczny	dobry	dobry	dobry	dobry
	Ilościowy	dobry	dobry	dobry	dobry
49	chemiczny	dobry	dobry	dobry	dobry
	Ilościowy	dobry	dobry	dobry	dobry
50	chemiczny	dobry	dobry	dobry	dobry
	Ilościowy	dobry	dobry	dobry	dobry

źródło: <https://mjwp.gios.gov.pl/mapa/mapa.172.html> [data dostępu: 30.10.2025 r.]

Zgodnie z art. 4.1 Ramowej Dyrektywy Wodnej (RDW) oraz ustawą z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne (t.j. Dz.U. 2025 r. poz. 960) celem środowiskowym dla JCWPd jest zapobieganie lub ograniczanie wprowadzania do niej zanieczyszczeń; zapobieganie pogorszeniu oraz poprawa stanu oraz ochrona i podejmowanie działań naprawczych, a także zapewnianie równowagi między poborem a zasilaniem wód, tak aby osiągnąć i utrzymać ich dobry stan.

⁴⁰ Wskaźniki powodujące słaby stan wód: (1) Stwierdzono wysokie prawdopodobieństwo, co najmniej okresowej, znaczącej migracji azotanów z wód podziemnych do wód powierzchniowych obszaru zlewniowego JCW „Osa do wypływu z jez. Trupel bez Osówki”.

5.4.7. Zagadnienia horyzontalne

Adaptacja do zmian klimatu	Przeprowadzone analizy wskazują na zwiększenie się prawdopodobieństwa występowania powodzi błyskawicznych, wywołanych gwałtownymi zjawiskami pogodowymi, mogących spowodować zalewanie obszarów, na których gospodarka przestrzenna prowadzona jest w sposób nieodpowiedni. Przewidywane jest również skrócenie się okresu zalegania warstwy śnieżnej co może mieć skutki pozytywne (mniejsze prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi roztopowych) jak i negatywne (niedobór wód i susze). Planowane działania mają na celu usprawnienie funkcjonowania w warunkach nadmiaru, jak i niedoboru wody. Osiągnięcie tego planowane jest poprzez zreformowanie struktur gospodarki wodnej z uwzględnieniem adaptacji do zmian klimatu, opracowanie i wdrożenie metod oceny ryzyka powodziowego i ryzyka podtopień, odpowiednie zarządzanie ryzykiem powodziowym oraz przywracanie i utrzymanie dobrego stanu wód, ekosystemów wodnych. Zgodnie z projektem KLIMADA⁴¹, rekomendowanymi kierunkami działań adaptacyjnych są: – zwiększenie poziomu ochrony przeciwpowodziowej, przeciwdziałanie osuwiskom i deficytowi wodnemu; – powiązanie systemu dolin rzecznych z systemem obszarów chronionych; – uwzględnianie problemu gwałtownych zmian temperatury, ulewnych opadów, oblodzenia i silnych wiatrów w inwestycjach budowlanych, transportowych i energetycznych; – rozwijanie alternatywnych źródeł produkcji energii na poziomie lokalnym; – tworzenie systemów wczesnego ostrzegania mieszkańców przed zagrożeniami powodziowymi.
Nadzwyczajne zagrożenia środowiska	Do nadzwyczajnych zagrożeń środowiska w zakresie gospodarowania wodami należą powodzie, podtopienia oraz susze. • <u>Zagrożenie powodziowe oraz zagrożenie podtopieniami</u> MZP wskazuje, iż teren powiatu jest narażony na występowanie powodzi. • <u>Susza</u> Powiat działdowski jest narażony na występowanie suszy. Dużym zagrożeniem dla wód jest spływ zanieczyszczeń z powierzchni ziemi, nielegalne zrzuty ścieków.
Działania edukacyjne	Działania edukacyjne dotyczące gospodarowania wodami powinny dotyczyć zagadnień takich jak: racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi oraz ochrona wód przed zanieczyszczeniami.
Monitoring środowiska	Monitoring wód powierzchniowych w województwie warmińsko-mazurskim prowadzony jest przez Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Olsztynie. W ramach monitoringu prowadzone są badania wód rzecznych i jeziornych. Wykonawcą monitoringu wód podziemnych (chemicznego i ilościowego) jest Państwowa Służba Hydrogeologiczna (PSH). Kontrolą sytuacji hydrologicznej zajmuje się również PGW WP Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Gdańsku i Warszawie.

⁴¹Projekt KLIMADA to opracowanie i wdrożenie strategicznego planu adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu

5.4.8. Tendencje zmian stanu środowiska

Tendencje korzystne	Tendencje niekorzystne
- stały monitoring wód powierzchniowych i podziemnych; - utrzymujący się dobry stan JCWPd;	- przeważający zły stan JCWP; - zmiany klimatyczne sprzyjające występowaniu suszy lub powodzi.

5.4.9. Analiza SWOT

GOSPODAROWANIE WODAMI	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- Rozbudowana sieć hydrologiczna. - Stały monitoring wód powierzchniowych i podziemnych. - Dobry stan ilościowy i jakościowy JCWPd.	- Zły stan wód JCWP, w obrębie których leży powiat. - Brak oceny niektórych JCWP. - Narażenie na suszę a także na występowanie powodzi i podtopień.
SZANSE	ZAGROŻENIA
- Poprawa retencji na terenie powiatu. - Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków tam, gdzie jest to uzasadnione ekonomicznie i zgodne z przepisami prawa. - Kontrola umów i dowodów potwierdzających korzystanie z usług asenizacyjnych. - Edukacja ekologiczna mieszkańców w zakresie prawidłowego użytkowania wód podziemnych. - Inwestycje w zakresie gospodarki wodno-kanalizacyjnej, nowoczesnych technologii i gospodarki o obiegu zamkniętym.	- Podatność wód na zanieczyszczenia pochodzenia antropogenicznego w całym powiecie. - Przedostawianie się do wód powierzchniowych zanieczyszczeń z dzikich składowisk odpadów, nieszczelnych zbiorników bezodpływowych i kanalizacji. - Niedostosowanie do pojawiających się ekstremalnych zjawisk atmosferycznych (powodzi i suszy) oddziałujących na stan wód. - Spływy powierzchniowe, wymywanie nawozów i środków ochrony roślin z pól.

5.5. Gospodarka wodno-ściekowa

Na terenie powiatu działdowskiego działalnością z zakresu gospodarki wodno-ściekowej zajmują się:

- Gmina miejska Działdowo - Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp. z o.o. w Działdowie;
- Gmina wiejska Działdowo - Gminny Zakład Usług Komunalnych w Uzdowie;
- Gmina Iłowo-Osada - Zakład Gospodarki Komunalnej w Iłowie-Osadzie;
- Gmina Lidzbark - Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Lidzbarku;
- Gmina Rybno - Zakład Gospodarki Komunalnej w Rybnie;
- Gmina Płońska - siecią wodno-kanalizacyjną zarządza Urząd Gminy w Płośnie, za wyjątkiem dwóch miejscowości Murawki i Gralewo, które są obsługiwane przez Zakład Gospodarki Komunalnej w Rybnie.

5.5.1. Zaopatrzenie w wodę

Łączna długość eksploatowanej sieci wodociągowej na terenie powiatu wg stanu na dzień 31.12.2024 r. wynosiła 706,7 km i korzystało z niej 93,5% mieszkańców. Ogólną charakterystykę sieci wodociągowej funkcjonującej na terenie powiatu działdowskiego zawarto w poniższej tabeli.

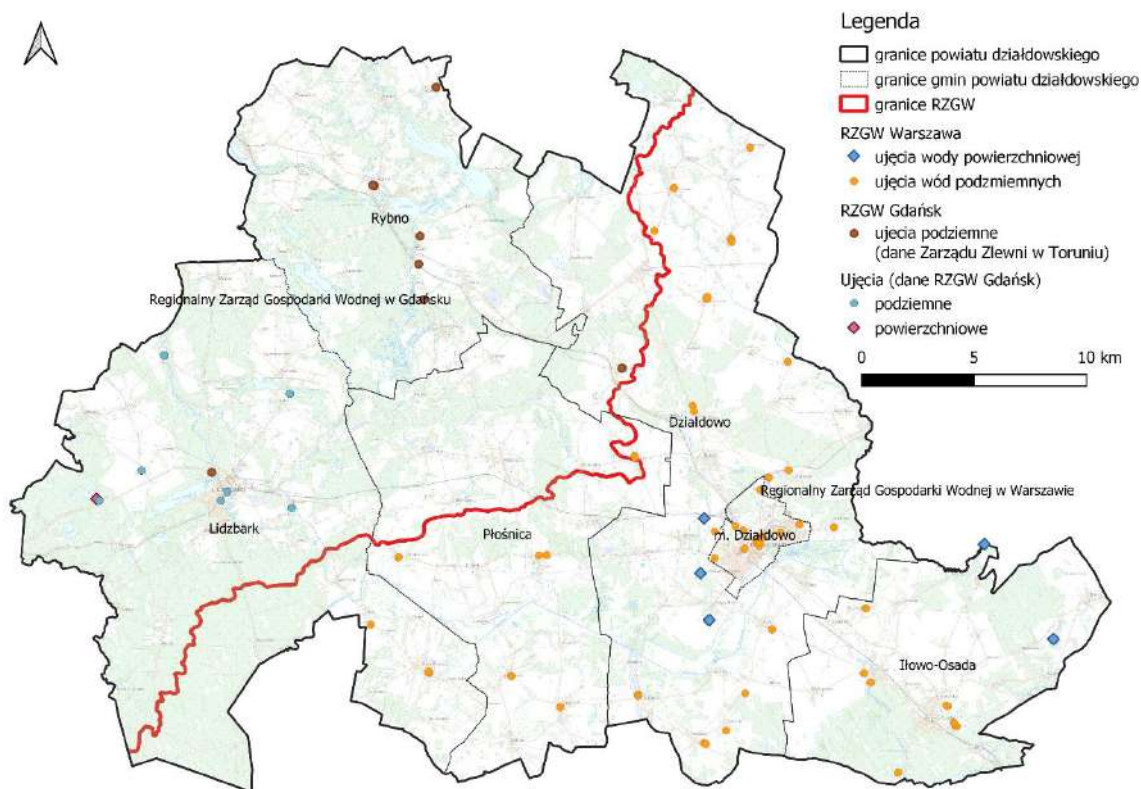
Tabela 29. Charakterystyka sieci wodociągowej na terenie powiatu działdowskiego

Wskaźnik	Rok	Powiat	Gmina					
			m. Działdowo	Działdowo	Iłowo- Osada	Lidzbark	Płońska	Rybno
Długość eksploatowanej sieci wodociągowej [km]	2021	692,2	71,1	118,1	92,1	196,7	100,4	113,8
	2022	695,9	73,2	119,1	92,6	196,8	100,4	113,8
	2023	704,8	74,2	116,1	92,8	196,8	100,4	124,5
	2024	706,7	74,5	116,6	92,9	196,8	100,5	125,4
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania [szt.]	2021	12 224	2 965	1 512	1 346	3 401	1 252	1 748
	2022	12 347	3 007	1 548	1 346	3 416	1 257	1 773
	2023	12 457	3 027	1 558	1 370	3 431	1 263	1 808
	2024	12 586	3 063	1 566	1 390	3 446	1 266	1 855
Ludność korzystająca z sieci wodociągowej [os.]	2021	58 214	20 325	7 873	6 851	12 113	4 811	6 241
	2022	57 889	20 176	7 973	6 790	11 991	4 730	6 229
	2023	57 417	19 937	8 041	6 700	11 869	4 691	6 179
	2024	57 050	19 765	8 041	6 651	11 781	4 664	6 148
Korzystający z sieci wodociągowej w	2021	93,4	99,0	83,3	100,0	90,1	92,3	91,6
	2022	93,5	99,1	83,6	100,0	90,2	92,3	91,7
	2023	93,5	99,1	83,7	100,0	90,1	92,3	91,8

Wskaźnik	Rok	Powiat	Gmina					
			m. Działdowo	Działdowo	Iłowo- Osada	Lidzbark	Płońnica	Rybno
% ogółu ludności [%]	2024	93,5	99,1	83,8	100,0	90,2	92,3	92,0
Zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca [m ³]	2021	33,8	27,3	51,8	25,2	30,0	53,9	28,9
	2022	34,3	27,2	51,6	28,7	28,0	59,5	30,1
	2023	32,0	25,6	39,8	29,1	28,7	56,6	31,1
	2024	33,5	27,2	40,4	30,2	30,3	58,6	32,7
Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w ciągu roku [dam ³]	2021	6 335,9	1 270,4	308,8	841,1	759,0	317,1	2 839,5
	2022	6 400,9	1 252,7	312,0	846,8	812,5	332,4	2 844,5
	2023	6 807,2	1 276,7	344,0	1179,9	832,0	317,1	2 857,5
	2024	6 837,4	1 338,0	346,7	1186,0	735,8	330,6	2 900,3
Udział przemysłu w zużyciu wody ogółem [%]	2021	3,2	10,8	1,4	0,0	10,1	0,0	0,4
	2022	3,5	10,5	5,9	0,0	9,7	0,0	0,5
	2023	3,1	12,4	5,0	0,0	6,0	0,0	0,4
	2024	3,4	14,5	5,3	0,0	5,9	0,0	0,3
Awaryje sieci wodociągowej [szt.]	2021	76	18	17	18	9	10	4
	2022	75	9	23	16	7	10	10
	2023	72	15	20	7	13	12	5
	2024	92	15	26	21	13	12	5

źródło: GUS [data dostępu: 20.10.2025 r.]

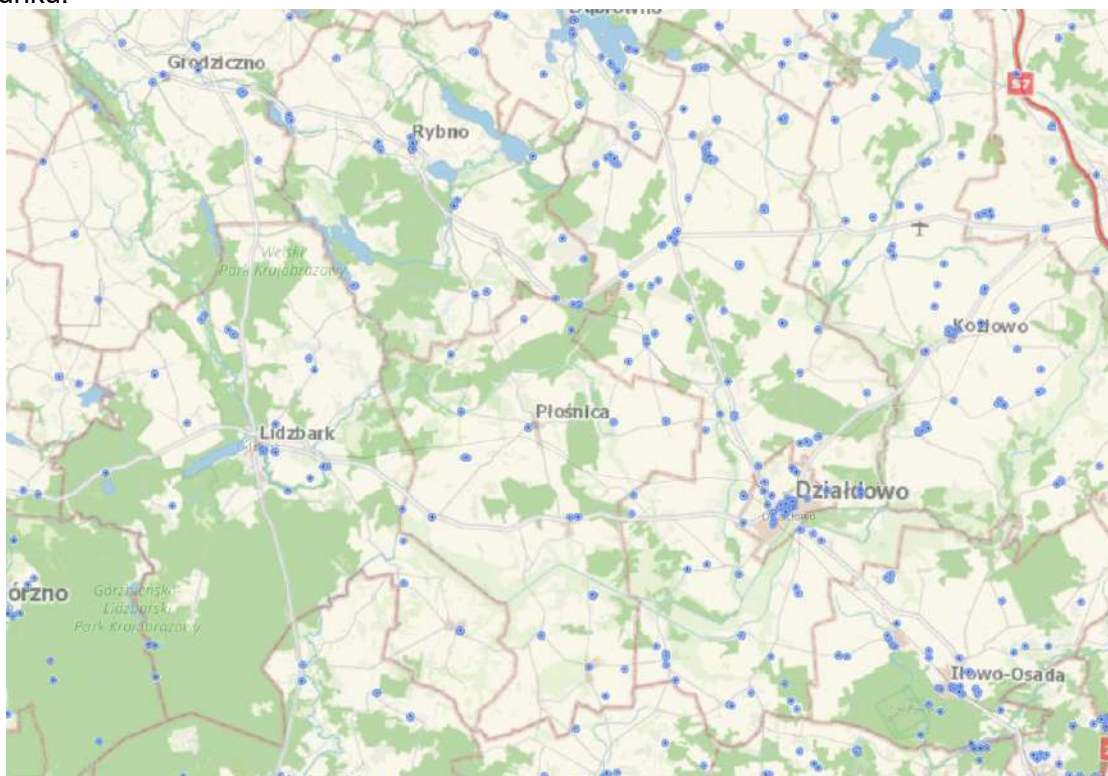
Na terenie powiatu działdowskiego znajdują się ujęcia wód podziemnych oraz powierzchniowych, zostały one przedstawione na poniższym rysunku zgodnie z danymi RZGW w Gdańsku oraz RZGW w Warszawie.

Rysunek 35. Ujęcia wód na tle powiatu działdowskiego zgodnie z udostępnionymi danymi od PGW
WP RZGW

źródło: opracowanie własne na podstawie danych: RZGW w Gdańsku, RZGW w Warszawie

Obiekty hydrogeologiczne na terenie powiatu działdowskiego przedstawiono na poniższym rysunku.

Rysunek 36. Obiekty hydrogeologiczne na terenie powiatu działdowskiego
źródło: <https://geolog.pgi.gov.pl/> [data dostępu: 31.10.2025 r.]

Tabela 30. Charakterystyka ujęć wody na terenie powiatu działdowskiego

Gmina	Nazwa	Lokalizacja	Wydajność [m³/h]	Obsługiwany obszar
Działdowo gmina miejska	Studnia 1 A	ul. Konopnickiej, działka nr 848/3	78,00	Miasto Działdowo
Działdowo gmina miejska	Studnia 1 B	ul. Orzeszkowej, działka nr 862/5	180,00	Miasto Działdowo oraz sprzedaż dla miejscowości w gm. wiejskiej: Księży Dwór, Wysoka, Pierławki, Rudolfowo, Komorniki, Malinowo
Działdowo gmina miejska	Studnia HS – 1a	ul. Lenartowicza, działka nr 195	25,00	j.w.
Działdowo gmina miejska	Studnia HS-5	ul. Lenartowicza	27,00	j.w.
Działdowo gmina miejska	Studnia II	Teren SUW	115,00	j.w.
Działdowo gmina miejska	Studnia IIIA	działka nr 164/6	22,00	j.w.
Działdowo gmina miejska	Studnia IV	Teren SUW	58,00	j.w.
Działdowo gmina miejska	Studnia V	działka nr 164/6	154,00	j.w.
Działdowo gmina wiejska	SUW Uzdowo	Uzdowo	6,67	Uzdowo, Grzybiny, Myśłeta, Kramarzewo
Działdowo gmina wiejska	SUW Ruszkowo	Ruszkowo	2,33	Ruszkowo, Jankowice, Mosznica, Lipówka
Działdowo gmina wiejska	SUW Sławkowo	Sławkowo	1,83	Sławkowo
Działdowo gmina wiejska	SUW Gąsiorowo	Gąsiorowo	1,30	Gąsiorowo
Działdowo gmina wiejska	SUW Wilamowo	Wilamowo	2,08	Wilamowo, Pożary, Kłęczowo, Krasnołąka, Sękowo
Działdowo gmina wiejska	SUW Turza Wielka	Turza Wielka	6,67	Turza Wielka, Filice, Niesytno, Burkat
Działdowo gmina wiejska	SUW Kurki	Kurki	5,21	Kurki, Kisiny
Działdowo gmina wiejska	SUW Gnojno	Gnojno	7,92	Gnojno, Rywociny, Petrykozy, Zakrzewo, Gnojnek, Łązek
Iłowo-Osada	Ujęcie Narzym	Działka nr 106/2 obręb Narzym	39,40	Narzym, Bursz, Wierzbowa
Iłowo-Osada	Ujęcie Iłowo – Wieś	Działki nr 701/2 i 703/1 obręb Iłowo-Osada	131,90	Iłowo-Osada, Iłowo-Wieś, Kraszewo, Janowo, Sochy, Piekiełko, Dźwierznia, Białuty, Pruski

Gmina	Nazwa	Lokalizacja	Wydajność [m³/h]	Obsługiwany obszar
Iłowo-Osada	Ujęcie Gajówki	Gajówki	16,00	Gajówki, Brodowo, Mansfeldy, Narzym Kolonia
Lidzbark	SUW Lidzbark	Lidzbark	65,50	Lidzbark, Wleusk, Śluza, Zalesie, Janmil, Bryńsk Kolonia, Nowe, Buczkowo, Czarny Bryńsk, Bryńsk, Ostrowy, Koty, Podcibórz, Cibórz, Miłostajki
Lidzbark	SUW Dłutowo	Stare Dłutowo	14,38	Dłutowo, Nowe Dłutowo, Marszewnica, Wawrowo, Nick
Płońnica	SUW Jeleń	Jeleń	7,80	Zdrojek, Adamowo, Biernat, Nowy Dwór, Bełk
Płońnica	SUW Jabłonowo	Jabłonowo	74,00	Jabłonowo, Zalesie, Niechłonin, Grzaska
Płońnica	SUW Wielkie Łęck	Wielkie Łęck	24,00	Wielki Łęck, Przełęk Kościelny, Przełęk Mały, Przełęk Mały Łąk, Turza Mała
Płońnica	SUW Płońnica	Płońnica	19,00	Płońnica, Gródki
Płońnica	SUW Skurpie	Skurpie	23,00	Skurpie, Rutkowice, Prioma
Rybno	Hydrof. Hartowiec	Hartowiec, działki 272 i 348	7,08	Hartowiec, Dębień, Jeglia, Rumian, Truszczyń, Gronowo
Rybno	Hydrof. Koszelewy	Koszelewy, działki 290 i 292	10,77	Koszelewy, Tuczek, Grabacz, Gralew, Murawki
Rybno	Hydrof. Gralew Stacja	Gralew Stacja, działka nr 518	11,25	Gralew Stacja, Prusy, Rapaty, Szczupelmin, Tuczek, Żabiny, Groszki, Nizgórzyń, Nowa Wieś, Rybno – ul. Żarybińska
Rybno	SUW Rybno	Rybno działki nr 554/1 i 554/3	10,08	Rybno

źródło: Program ochrony środowiska dla powiatu działdowskiego do roku 2024

5.5.2. Odprowadzanie ścieków

Pod koniec 2024 roku łączna długość sieci kanalizacyjnej na terenie powiatu działdowskiego wynosiła 382,7 km i korzystało z niej ok. 67,3% mieszkańców powiatu.

Tabela 31. Charakterystyka sieci kanalizacyjnej na terenie powiatu działdowskiego

Wskaźnik	Rok	Powiat	Gmina					
			m. Działdowo	Działdowo	Iłowo- Osada	Lidzbark	Płońnica	Rybno
Długość czynnej sieci kanalizacyjnej [km]	2021	351,7	60,8	50,5	68,1	64,4	68,1	39,8
	2022	354,0	62,7	50,8	68,1	64,5	68,1	39,8
	2023	377,5	62,7	58,0	68,1	64,5	68,1	56,1
	2024	382,7	63,0	61,8	68,1	64,5	68,1	57,2
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania [szt.]	2021	7 213	2 659	574	1 087	1 295	651	947
	2022	7 330	2 686	651	1 087	1 296	656	954
	2023	7 466	2 708	662	1 088	1 297	656	1 055
	2024	7 573	2 747	672	1 101	1 307	658	1 088
Ścieki bytowe odprowadzone siecią kanalizacyjną [dam ³]	2021	1 513,9	652,4	217,7	164,8	259,0	91,1	128,9
	2022	1 448,3	642,7	221,2	136,2	242,0	90,1	116,1
	2023	1 444,8	625,6	232,8	161,1	218,0	94,2	113,1
	2024	1 504,8	628,8	256,3	162,1	223,0	103,7	130,9
Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej [os.]	2021	41 548	19 889	3 713	5 188	7 071	1 905	3 782
	2022	41 515	19 747	3 984	5 142	6 977	1 884	3 781
	2023	41 275	19 516	4 044	5 075	6 872	1 868	3 900
	2024	41 072	19 353	4 065	5 052	6 820	1 863	3 919
Korzystający z sieci kanalizacyjnej w % ogółu ludności	2021	66,7	96,9	39,3	75,7	52,6	36,5	55,5
	2022	67,0	97,0	41,8	75,7	52,5	36,8	55,6
	2023	67,2	97,0	42,1	75,7	52,2	36,8	57,9
	2024	67,3	97,0	42,3	75,9	52,2	36,9	58,7
Awaryje sieci kanalizacyjnej [szt.]	2021	39	0	7	10	2	20	0
	2022	45	0	8	12	4	20	1
	2023	57	0	9	15	2	30	1
	2024	60	0	12	16	0	30	2
Ścieki przemysłowe i	2021	1 753,0	983,0	90,0	217,0	262,0	81,0	120,0

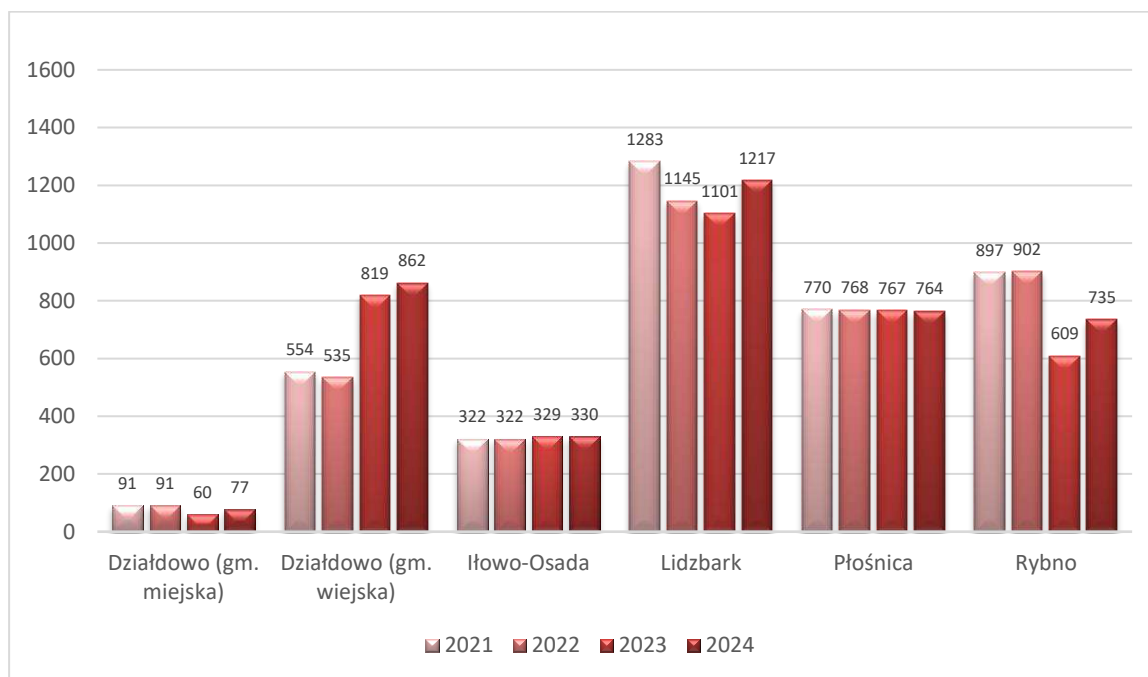
Wskaźnik	Rok	Powiat	Gmina					
			m. Działdowo	Działdowo	Iłowo- Osada	Lidzbark	Płońnica	Rybno
komunalne wymagające oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi w ciągu roku [dam ³]	2022	1 707,0	953,0	91,0	218,0	245,0	84,0	116,0
	2023	1 678,0	949,0	98,0	208,0	222,0	88,0	113,0
	2024	1 775,0	1002,0	100,0	217,0	227,0	98,0	131,0

źródło: GUS [data dostępu: 20.10.2025 r.]

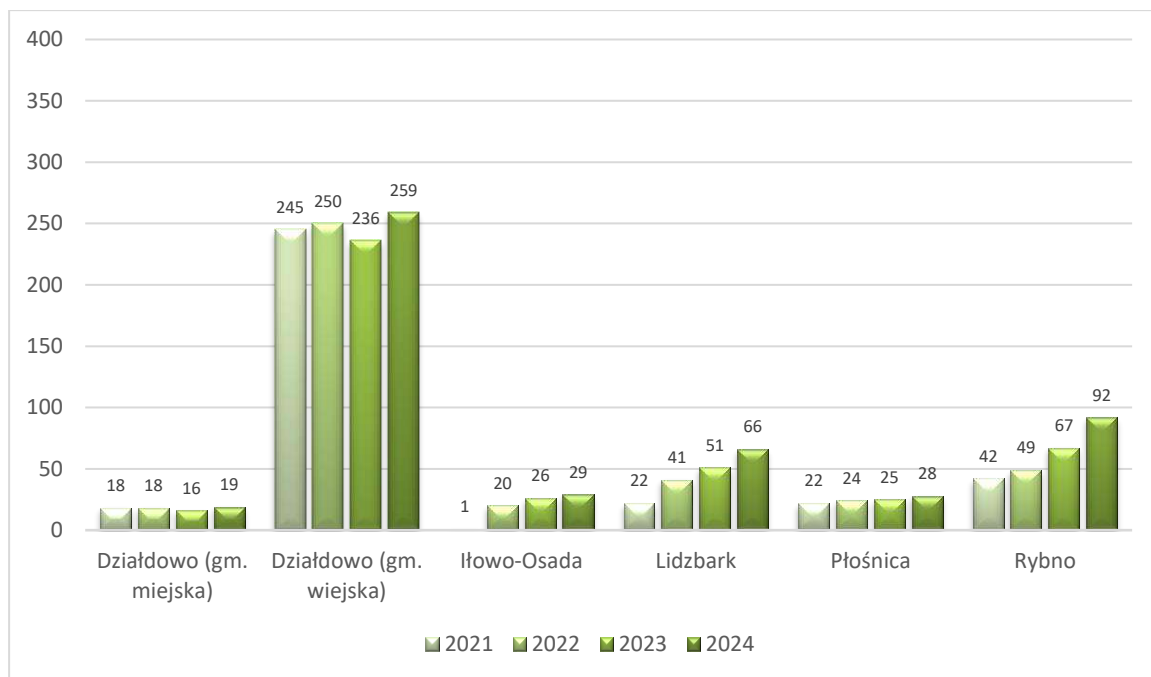
Ogółem, zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego, na dzień 31.12.2024 r., na terenie powiatu działdowskiego zlokalizowanych jest 11 oczyszczalni biologicznych.

Na terenie powiatu działdowskiego część mieszkańców korzysta ze zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków. Liczbę poszczególnych instalacji przedstawiono na poniższych wykresach.

Według danych GUS, w 2024 roku w powiecie zlokalizowanych było 3 985 zbiorników bezodpływowych oraz 493 przydomowych oczyszczalni ścieków. Największą liczbę zbiorników bezodpływowych posiada gmina Lidzbark, a przydomowych oczyszczalni ścieków posiada gmina wiejska Działdowo.

Rysunek 37. Liczba zbiorników bezodpływowych w poszczególnych gminach w latach 2021-2024 na terenie powiatu działdowskiego
źródło: GUS [data dostępu: 20.10.2025 r.]

Rysunek 38. Liczba przydomowych oczyszczalni ścieków w poszczególnych gminach w latach 2021-2024 na terenie powiatu działdowskiego
źródło: GUS [data dostępu: 20.10.2025 r.]

Tabela 32. Oczyszczalnie ścieków na terenie powiatu działdowskiego

Gmina	Miejscowość	Nazwa (adres)	Użytkownik	Obsługiwany obszar	Typ oczyszczalni	Obciążenie [RLM]	Projektowana przepustowość [m³/d]	Odbiornik oczyszczonych ścieków
Działdowo gmina miejska	Działdowo	ul. Księżodworska 93A, 13-200 Działdowo	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp. z o.o.	Działdowo, Kisiny, Kurki, Księży Dwór, Rudolfowo, Komorniki	mechaniczno- biologiczny	25 000	5 300,00	Kanał Młyński
Działdowo gmina wiejska	Burkat	Oczyszczalnia ścieków w Burkacie	—	Burkat	mechaniczno- biologiczny	980	117,60	Rów melioracyjny R- P-81 uchodzący do rzeki Pławki
Działdowo gmina wiejska	Požary	Oczyszczalnia ścieków w Pożarach	—	Požary	mechaniczno- biologiczny	316	32,00	Staw ziemny na rowie melioracyjnym L-9-4
Działdowo gmina wiejska	Gąsiorowo	Oczyszczalnia ścieków w Gąsiorowie	Gminny Zakład Usług Komunalnych w Uzdrowie	Gąsiorowo	mechaniczno- biologiczny	250	30,00	Rów melioracyjny R- E uchodzący do rzeki Lipówki
Działdowo gmina wiejska	Uzdowo	Oczyszczalnia ścieków w Uzdowie	Gminny Zakład Usług Komunalnych w Uzdrowie	Uzdowo, Grzybiny, Myśłeta, Turza Wielka, Ruszkowo, Sławkowo	mechaniczno- biologiczny	4600	400,00	Rów melioracyjny R- D uchodzący do rzeki Płońniczanki
Działdowo gmina wiejska	Kramarzewo	Oczyszczalnia ścieków w Kramarzewie	—	Kramarzewo	mechaniczno- biologiczny	400	48,00	Rów melioracyjny L- 5
Iłowo-Osada	Iłowo-Osada	Oczyszczalnia ścieków w Iłowie- Osadzie	Zakład Gospodarki Komunalnej w Iłowie- Osadzie	Iłowo-Osada, Iłowo-Wieś, Narzym,	mechaniczno- biologiczny	5739	670,00	Rzeka Dwukolanka

Gmina	Miejscowość	Nazwa (adres)	Użytkownik	Obsługiwany obszar	Typ oczyszczalni	Obciążenie [RLM]	Projektowana przepustowość [m³/d]	Odbiornik oczyszczonych ścieków
				Wierzbowo, Kraszewo, Pruski				
Lidzbark	Lidzbark	Oczyszczalnia ścieków w Lidzbarku	PGK Sp. z o.o. Lidzbark	Lidzbark, Cibórz, Chełsty, Wlews	mechaniczno-biologiczny	10 308	2942,00	Rzeka Wel
Płońnica	Płońnica	Oczyszczalnia ścieków w Płońnicy, ul. Kościelna 14	Gmina Płońnica	Płońnica, Gródki, Prioma, Skurpie, Rutkowice, Turza Mała, Mały Łęck, Wielki Łęck	biologiczny	2 807	450,00	Rów melioracyjny R-B (dopływ Płońniczanki)
Rybno	Rybno	Oczyszczalnia ścieków w Rybnie, ul. Żarybińska 9	Zakład Gospodarki Komunalnej w Rybnie Sp. z o.o.	Rybno, Szczupelmin, Tuczki, Żabiny, Koszelewy	biologiczny	7 700	700,00	Rów melioracyjny uchodzący do rzeki Wel

źródło: Program ochrony środowiska dla powiatu działdowskiego do roku 2024

Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych⁴²

Głównym celem KPOŚK jest ograniczenie zrzutów niedostatecznie oczyszczonych ścieków na terenie poszczególnych aglomeracji. W Programie wraz z aktualizacjami opracowane zostały szczegółowe potrzeby oraz działania dla aglomeracji o RLM>2 000 w zakresie rozbudowy systemów kanalizacyjnych oraz oczyszczalni ścieków.

Zgodnie z postanowieniami Dyrektywy Rady z dnia 21 maja 1991 r. dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych (91/271/EWG) (Dz.U. UE L z dnia 30 maja 1991 r.) warunkami koniecznymi do spełnienia przez aglomerację są następujące wymogi:

- I. Wydajność oczyszczalni ścieków w aglomeracjach odpowiada przynajmniej ładunkowi generowanemu na ich obszarze (art. 10 dyrektywy 91/271/EWG).
- II. Standardy oczyszczania ścieków w oczyszczalniach uzależnione są od wielkości aglomeracji. Jakość ścieków oczyszczonych odprowadzanych z każdej oczyszczalni jest zgodna z wymaganiami ustawy Prawo wodne i Rozporządzeniem Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 12 lipca 2019 r. w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego oraz warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu do wód lub do ziemi ścieków, a także przy odprowadzaniu wód opadowych lub roztopowych do wód lub do urządzeń wodnych. W każdej oczyszczalni zlokalizowanej na terenie aglomeracji powyżej 10 000 RLM wymagane jest podwyższone usuwanie biogenów (art. 4 lub/i 5 dyrektywy 91/271/EWG).
- III. Wyposażenie aglomeracji w systemy zbierania ścieków komunalnych gwarantujące przynajmniej 98 % poziom obsługi, przy czym pozostałe 2% niezbranego siecią kanalizacyjną ładunku nie może być większe niż 2 000 RLM. Ładunek niezabrany siecią musi być oczyszczany w innych systemach oczyszczania ścieków (pojedyncze systemy lub inne właściwe systemy), zapewniających ten sam poziom ochrony środowiska jak dla całej aglomeracji (art. 3 dyrektywy 91/271/EWG).

Zgodnie z wymogami prawa oraz interpretacją KE należy tak planować granice aglomeracji, aby w jak największym stopniu cały produkowany przez aglomerację ładunek ścieków był zbierany siecią kanalizacyjną i odprowadzany na oczyszczalnię ścieków albo do końcowego punktu zrzutu ścieków komunalnych. Dlatego w aglomeracjach ujętych w KPOŚK powinien zostać osiągnięty blisko 100% poziom obsługi zbiorczymi systemami kanalizacyjnymi (% RLM korzystających z systemu kanalizacyjnego). Pozostali mieszkańcy aglomeracji, nieobsługiwani przez zbiorcze systemy kanalizacyjne, powinni korzystać z innych systemów oczyszczania ścieków. Cały ładunek zanieczyszczeń powstających w aglomeracji powinien być doprowadzany do oczyszczalni obsługującej aglomerację albo końcowego punktu zrzutu tych ścieków, a w uzasadnionych przypadkach usuwany w innych systemach oczyszczania ścieków (pojedyncze systemy lub inne właściwe systemy), zapewniających ten sam poziom ochrony środowiska. Każdy przypadek stosowania systemów indywidualnych do odprowadzania bądź odprowadzania i oczyszczania ścieków z terenu aglomeracji wymagać będzie szczegółowych wyjaśnień. W każdym przypadku jednak oczyszczalnie obsługujące aglomerację powinny być przystosowane do odbioru 100% ładunku zanieczyszczeń powstających w aglomeracji. Jednocześnie zgodnie z wymogami KE zastosowano hierarchię zgodności z artykułami 3, 4, 5 i 10 dyrektywy 91/271/EWG. Oznacza to, że jeżeli aglomeracja nie spełnia wymogu w zakresie ww. warunku wynikającego

⁴² Źródło: www.wody.gov.pl

z art. 3 dyrektywy 91/271/EWG, to uznaje się, że równocześnie nie spełnia pozostałych warunków dyrektywy.

W tabeli poniżej zebrano wszystkie aglomeracje występujące w powiecie działdowskim.

Tabela 33. Charakterystyka aglomeracji na terenie powiatu działdowskiego

Nazwa aglomeracji	Gminy w aglomeracji	RLM aglomeracji zgodnie z obowiązującą uchwałą	Liczba mieszkańców aglomeracji zameldowana na pobyt stały i czasowy na terenie aglomeracji	Liczba mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej	Długość istniejącej sieci kanalizacyjnej ogółem (sanitarnej i ogólnospławnej) [km]
Działdowo	Gmina-Miasto Działdowo, Gmina Działdowo	27 067	22 754	21 975	74,0
Uzdowo	Działdowo	3 191	3 133	3 030	44,4
Łłowo-Osada	Łłowo - Osada	5 739	5 670	5 670	57,8
Lidzbark	Lidzbark	10 305	9 545	9 450	63,8
Rybno	Rybno	4 446	4 350	4 299	46,4

źródło: VI AKPOŚK Załącznik nr 3 za 2023 r.

5.5.3. Zagadnienia horyzontalne

Adaptacja do zmian klimatu	Zmiany zachodzące obecnie w klimacie cechuje zwiększenie się gwałtowności zjawisk pogodowych. Częściej występują także skrajne zjawiska takie jak burze. Wiąże się to z dostarczeniem do sieci kanalizacyjnych dużych ilości wody w krótkim czasie. Infrastruktura może być nieprzygotowana na taką sytuację co może spowodować wydostawanie się wody wraz z zanieczyszczeniami z sieci kanalizacyjnej, zwiększa się ryzyko przerwania sieci elektrycznej oraz pracy pompowni. Fale upałów mogą powodować wzrost intensywności korozji, może wystąpić ryzyko pęknięcia rur na skutek osiadania terenu przez obniżenie poziomu wód gruntowych. Natomiast występowanie bardzo niskich temperatur może skutkować pękaniem rur, a także występowaniem zmniejszonej efektywności oczyszczania z powodu niskiej temperatury ścieków. Również przepustowość oczyszczalni ścieków może być niewystarczająca w przypadku wystąpienia gwałtownych zjawisk pogodowych. Aby zminimalizować efekty takich zjawisk należy brać je pod uwagę już na etapie planowania przedsięwzięć związanych z gospodarką wodno-ściekową.
Nadzwyczajne zagrożenia środowiska	Do nadzwyczajnych zagrożeń środowiska, w zakresie gospodarki wodno-ściekowej można zaliczyć wszelkiego rodzaju nieszczelności i awarie sieci kanalizacyjnej powodujące zanieczyszczenie środowiska. Ponadto istnieje zagrożenie przedostania się ścieków przemysłowych do środowiska. Przyczyną mogą być awarie w zakładach przemysłowych oraz awarie podczas transportu ścieków. Przedstawianie się ścieków

	do środowiska może powodować przedostanie się szkodliwych substancji do gleb, a poprzez spływ powierzchniowy, również do wód. Zagrożenia związane z tymi procesami zostały opisane w rozdziale dotyczącym gospodarowania wodami. Awaryjne sieci wodociągowej mogą doprowadzić do skażenia wody pitnej co niesie za sobą bezpośrednie zagrożenie zdrowia ludności.
Działania edukacyjne	Działania edukacyjne na terenie powiatu powinny skupić się wokół zwiększenia świadomości mieszkańców na temat roli sieci wodno-kanalizacyjnych w ochronie wód oraz propagowaniu racjonalnego gospodarowania zasobami wodnymi.
Monitoring środowiska	Oceną jakości wód pitnych na terenie powiatu działdowskiego zajmuje się Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna. W celu wykonania takiej oceny wykorzystywane są wyniki próbek pobieranych i badanych przez Państwową Inspekcję Sanitarną, a także wyniki uzyskane przez producentów wody w ramach prowadzonej kontroli wewnętrznej. Badania jakości ścieków są natomiast prowadzone przez jednostki zarządzające oczyszczalniami ścieków oraz sieciami kanalizacyjnymi, a także przez wytwórców ścieków - w tym zakłady przemysłowe. Kontrolą przestrzegania reżimu jakości oczyszczanych ścieków zajmuje się Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska.

5.5.4. Tendencje zmian stanu środowiska

Tendencje korzystne	Tendencje niekorzystne
- wzrost długości sieci wodociągowej; - wzrost długości sieci kanalizacyjnej;	- awaryjne sieci wodociągowej i kanalizacyjnej; - zużycie wody na 1 mieszkańca na podobnym poziomie;

5.5.5. Analiza SWOT

GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
1. Zadowalający stopień zwodociągowania powiatu – 93,5 %. 2. Zadowalający stopień skanalizowania powiatu – 67,3 %. 3. Prace związane z budową i modernizacją sieci wodociągowej oraz kanalizacyjnej.	1. Możliwe niewłaściwe opróżnianie zbiorników bezodpływowych przez mieszkańców tam, gdzie nie ma sieci kanalizacyjnej. 2. Awarie sieci wod-kan. 3. Nadal istniejące zbiorniki bezodpływowe na terenie powiatu.
SZANSE	ZAGROŻENIA
1. Kontrola umów i dowodów potwierdzających korzystanie z usług asenizacyjnych. 2. Edukacja ekologiczna mieszkańców ze szczególnym naciskiem na zagadnienia dotyczące prawidłowej gospodarki wodno-ściekowej. 3. Rozwój nowych technologii w zakresie gospodarowania wodą (np. zamykanie obiegów wody). 4. Rozwój sieci wodno-kanalizacyjnej na terenie powiatu.	1. Rozwój budownictwa jednorodzinnego, co wywołuje rosnący popyt na wodę pitną. 2. Nieszczelne zbiorniki bezodpływowe. 3. Rozwój stref przemysłowych, co wywołuje coraz większe pobory wody. 4. Zmiany klimatu prowadzące do uszkodzenia infrastruktury związanej z gospodarką wodno-ściekową (sieci, oczyszczalni ścieków, ujęć wody do spożycia).

5.6. Zasoby geologiczne

5.6.1. Przepisy prawne

Zasady eksploatacji złóż surowców mineralnych zostały określone w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. - Prawo geologiczne i górnicze (t.j. Dz.U. 2024 r. poz. 1290 z późn. zm.). Zgodnie z art. 21 ww. ustawy działalność w zakresie:

1. Poszukiwania lub rozpoznawania złóż kopalin, o których mowa w art. 10 ust. 1, z wyłączeniem złóż węglowodorów
 - 1a. poszukiwania lub rozpoznawania kompleksu podziemnego składowania dwutlenku węgla,
2. Wydobywania kopalin ze złóż,
 - 2a. Poszukiwania i rozpoznawania złóż węglowodorów oraz wydobywania węglowodorów ze złóż,
3. Podziemnego bezzbiornikowego magazynowania substancji,
4. Podziemnego składowania odpadów,
5. Podziemnego składowania dwutlenku węgla,

- może być wykonywana po uzyskaniu koncesji.

Art. 22 ww. ustawy opisuje, w jakich przypadkach stosownej koncesji udziela: Minister właściwy do spraw środowiska, Marszałek lub Starosta.

Uzyskanie koncesji nie jest konieczne w przypadku, gdy prowadzone działania służą zaspokojeniu potrzeb własnych osób fizycznych i spełniają odpowiednie warunki, gdyż zgodnie z „art. 4 ust. 1. ustawy przepisów działu III-VIII oraz art. 168-174 nie stosuje się do wydobywania piasków i żwirów, przeznaczonych dla zaspokojenia potrzeb własnych osoby fizycznej, z nieruchomości stanowiących przedmiot jej prawa własności (użytkowania wieczystego), bez prawa rozporządzania wydobytą kopaliną, jeżeli jednocześnie wydobywanie:

1. będzie wykonywane bez użycia środków strzałowych
2. nie będzie większe niż 10 m³ w roku kalendarzowym;
3. nie naruszy przeznaczenia nieruchomości.

Zgodnie z art. 4 ust. 2 ustawy:

ten, kto zamierza podjąć wydobywanie, o którym mowa w ust. 1, jest obowiązany z 7-dniowym wyprzedzeniem na piśmie zawiadomić o tym właściwy organ nadzoru górniczego, określając lokalizację zamierzonych robót oraz zamierzony czas ich wykonywania.

Art. 4 ust. 3 ustawy:

W przypadku naruszenia wymagań określonych w ust. 1 i 2, właściwy organ nadzoru górniczego, w drodze decyzji, ustala prowadzącemu taką działalność opłatę podwyższoną, o której mowa w art. 140 ust. 3 pkt 3.

5.6.2. Stan aktualny

Wykaz złóż surowców zlokalizowanych na terenie powiatu działdowskiego zestawiono w poniższej tabeli opracowanej na podstawie danych Państwowego Instytutu Geologicznego.

Tabela 34. Złóża kopalin występujące na terenie powiatu działdowskiego

Lp.	Kod	ID	Nazwa złoża	Gmina	Stan zagospodarowania kop	Powierzchnia złoża [m ²]	Kopalina główna
1.	KN	4508	Białuty	Iłowo-Osada	[E] złożo zagospodarowane	6,3727	piaski i żwiry
2.	KN	11344	Białuty 2	Iłowo-Osada	[Z] eksploatacja złoża zaniechana	39,5827	piaski i żwiry
3.	KN	9676	Białuty dz.252	Iłowo-Osada	[M] złożo skreślone z bilansu zasobów	7,0037	piaski i żwiry
4.	KN	2810	Dźwierznia	Iłowo-Osada	[Z] eksploatacja złoża zaniechana	0,5916	piaski i żwiry
5.	KN	7451	Dźwierznia II	Iłowo-Osada	[Z] eksploatacja złoża zaniechana	0,7636	piaski i żwiry
6.	KN	10912	Dźwierznia III	Iłowo-Osada	[Z] eksploatacja złoża zaniechana	1,8571	piaski i żwiry
7.	KN	13527	Dźwierznia IV	Iłowo-Osada	[Z] eksploatacja złoża zaniechana	1,8880	piaski i żwiry
8.	KN	15850	Dźwierznia V	Iłowo-Osada	[E] złożo zagospodarowane	1,6845	piaski i żwiry
9.	KN	4500	Filice	Działdowo	[P] złożo rozpoznane wstępnie	31,6500	b.d.
10.	KN	12122	Filice II	Działdowo	[Z] eksploatacja złoża zaniechana	7,1058	piaski i żwiry
11.	KN	13560	Filice III	Działdowo	[M] złożo skreślone z bilansu zasobów	7,5247	piaski i żwiry
12.	KN	15987	Filice IV	Działdowo	[M] złożo skreślone z bilansu zasobów	6,6300	piaski i żwiry
13.	KN	21609	Filice V	Działdowo	[R] złożo rozpoznane szczegółowo	5,7864	piaski i żwiry
14.	KN	21850	Filice V 1	Działdowo	[R] złożo rozpoznane szczegółowo	3,8876	piaski i żwiry
15.	KN	8369	Gnojenko	Działdowo	[Z] eksploatacja złoża zaniechana	0,9064	piaski i żwiry
16.	KN	9266	Gnojenko II	Działdowo	[M] złożo skreślone z bilansu zasobów	0,4834	piaski i żwiry
17.	KN	9415	Gnojenko III	Działdowo	[R] złożo rozpoznane szczegółowo	0,4881	piaski i żwiry

Lp.	Kod	ID	Nazwa złoża	Gmina	Stan zagospodarowania kop	Powierzchnia złoża [m²]	Kopalina główna
18.	KN	16078	Gnojenko III-1	Działdowo	[Z] eksploatacja złoża zaniechana	0,5387	piaski i żwiry
19.	KN	17812	Gnojenko IV	Działdowo	[T] złoża eksploatowane okresowo	1,3935	piaski i żwiry
20.	KN	15131	Gnojno	Działdowo	[M] złoża skreślone z bilansu zasobów	0,8316	piaski i żwiry
21.	KN	16079	Gnojno I	Działdowo	[M] złoża skreślone z bilansu zasobów	0,9225	piaski i żwiry
22.	KN	16193	Gnojno II	Działdowo	[Z] eksploatacja złoża zaniechana	1,9232	piaski i żwiry
23.	KN	4510	Gnojno-Petrykozy I	Działdowo	[Z] eksploatacja złoża zaniechana	2,5187	piaski i żwiry
24.	KN	18881	Gnojno-Petrykozy I 1	Działdowo, Kuczbork-Osada	[E] złoża zagospodarowane	9,9870	piaski i żwiry
25.	KN	4511	Gnojno-Petrykozy II	Działdowo	[M] złoża skreślone z bilansu zasobów	4,3900	piaski i żwiry
26.	KN	7298	Gnojno-Petrykozy-p. W	Działdowo	[Z] eksploatacja złoża zaniechana	2,8000	piaski i żwiry
27.	KN	2813	Gralewo	Płońnica	[E] złoża zagospodarowane	1,6624	piaski i żwiry
28.	KN	13559	Gralewo II	Płońnica	[Z] eksploatacja złoża zaniechana	1,5372	piaski i żwiry
29.	KN	16662	Gralewo III	Płońnica	[Z] eksploatacja złoża zaniechana	1,7895	piaski i żwiry
30.	KN	18415	Gralewo IV	Płońnica	[Z] eksploatacja złoża zaniechana	1,3717	piaski i żwiry
31.	KR	1079	Gronowo	Rybno	[R] złoża rozpoznane szczegółowo	21,9070	kredy
32.	KN	11878	Gruszka	Płońnica	[R] złoża rozpoznane szczegółowo	20,2100	piaski i żwiry
33.	KN	4575	Grzybiny	Działdowo	[M] złoża skreślone z bilansu zasobów	79,3000	piaski i żwiry
34.	KN	10313	Grzybiny I	Działdowo	[Z] eksploatacja złoża zaniechana	15,9200	piaski i żwiry
35.	KN	19810	Grzybiny I/1	Działdowo	[E] złoża zagospodarowane	1,8874	piaski i żwiry

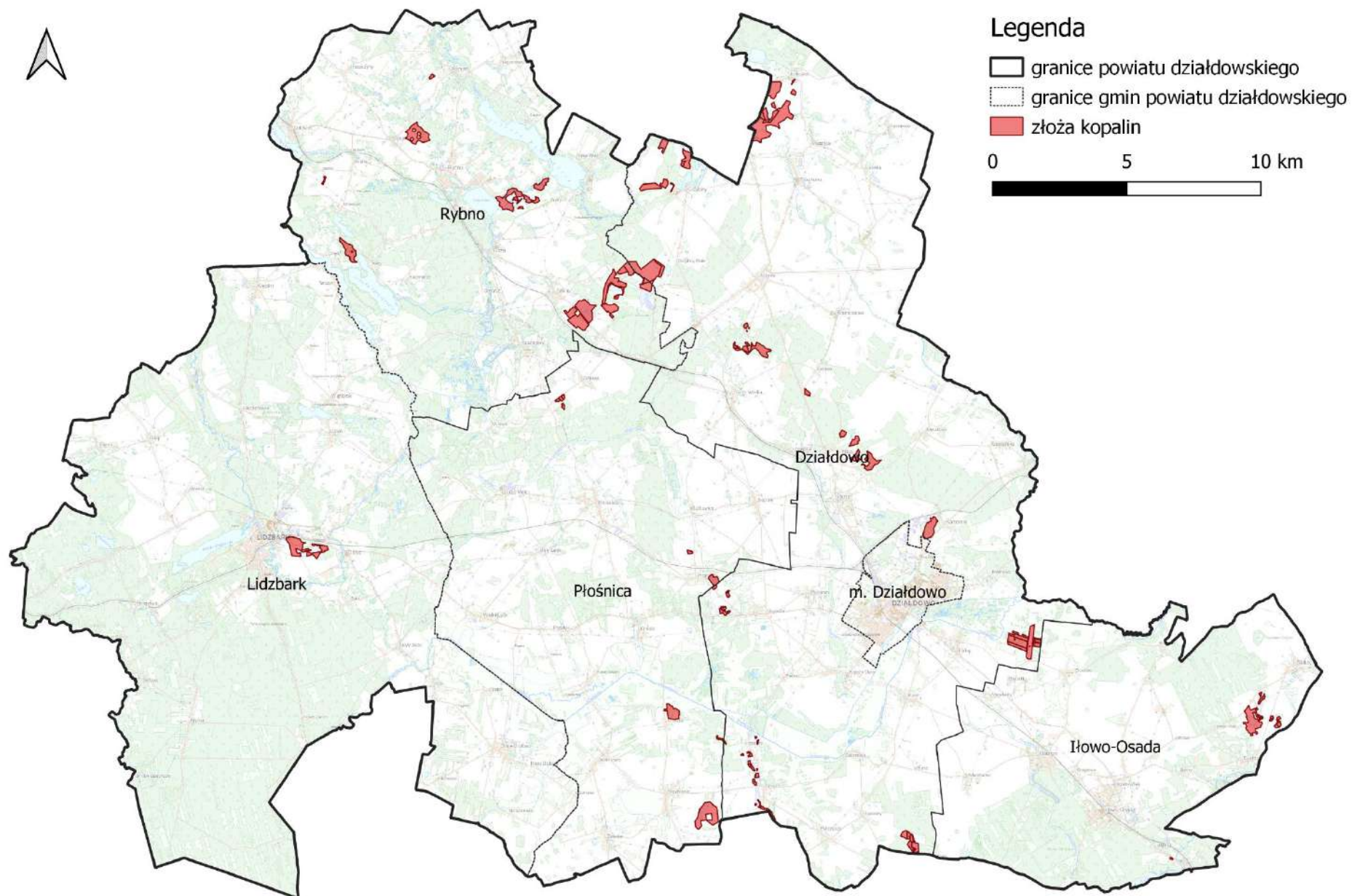
Lp.	Kod	ID	Nazwa złoża	Gmina	Stan zagospodarowania kop	Powierzchnia złoża [m²]	Kopalina główna
36.	KN	8207	Grzybiny II	Działdowo	[Z] eksploatacja złoża zaniechana	0,7349	piaski i żwiry
37.	KN	10314	Grzybiny III	Działdowo	[Z] eksploatacja złoża zaniechana	13,5873	piaski i żwiry
38.	KN	13689	Grzybiny IV	Działdowo	[Z] eksploatacja złoża zaniechana	5,9636	piaski i żwiry
39.	KN	14979	Grzybiny V	Działdowo	[M] złożo skreślone z bilansu zasobów	11,2987	piaski i żwiry
40.	KN	15703	Grzybiny VI	Działdowo	[M] złożo skreślone z bilansu zasobów	24,1560	piaski i żwiry
41.	KN	17379	Grzybiny VII	Działdowo	[M] złożo skreślone z bilansu zasobów	5,0241	piaski i żwiry
42.	KN	21297	Grzybiny VIII	Działdowo	[R] złożo rozpoznane szczegółowo	9,9200	piaski i żwiry
43.	KN	9112	Jankowice	Działdowo	[M] złożo skreślone z bilansu zasobów	8,3257	piaski i żwiry
44.	KN	21279	Jankowice II	Działdowo	[M] złożo skreślone z bilansu zasobów	8,6927	piaski i żwiry
45.	KN	21279	Jankowice III	Działdowo	[R] złożo rozpoznane szczegółowo	21,5400	piaski i żwiry
46.	KN	16646	Jeglia	Rybno	[R] złożo rozpoznane szczegółowo	1,4000	piaski i żwiry
47.	KN	4579	Kalbornia-Mosznica	Działdowo, Dąbrówno	[Z] eksploatacja złoża zaniechana	127,4500	piaski i żwiry
48.	TO	21143	Kisiny	Działdowo	[R] złożo rozpoznane szczegółowo	64,7100	torfy
49.	TO	21469	Kisiny 1	Działdowo	[E] złożo zagospodarowane	22,0472	torfy
50.	KN	4499	Komorniki	Działdowo, m. Działdowo	[Z] eksploatacja złoża zaniechana	24,5459	piaski i żwiry
51.	KN	2800	Krajewo	Iłowo-Osada, Wieczfnia Kościelna	[M] złożo skreślone z bilansu zasobów	3,2000	piaski i żwiry
52.	PB	4594	Lidzbark Welski	Lidzbark	[E] złożo zagospodarowane	44,9654	piaski kwarcowe d/p betonów

Lp.	Kod	ID	Nazwa złoża	Gmina	Stan zagospodarowania kop	Powierzchnia złoża [m²]	Kopalina główna
							komórkowych
53.	PC	3851	Lidzbark Welski	Lidzbark	[Z] eksploatacja złoża zaniechana	1,4820	piaski kwarcowe d/p cegły wapienno-piaskowej
54.	KN	15202	Mławka	Łłowo-Osada	[Z] eksploatacja złoża zaniechana	0,5798	piaski i żwiry
55.	KN	4497	Myśłeta	Działdowo	[Z] eksploatacja złoża zaniechana	6,9816	piaski i żwiry
56.	KN	5420	Myśłeta II	Działdowo	[Z] eksploatacja złoża zaniechana	22,6400	piaski i żwiry
57.	KN	5780	Niechłonin	Płońnica	[Z] eksploatacja złoża zaniechana	46,7207	piaski i żwiry
58.	KN	7263	Niechłonin II	Działdowo, Płońnica	[Z] eksploatacja złoża zaniechana	2,4637	piaski i żwiry
59.	KN	17338	Niestoja	Działdowo	[R] złożo rozpoznane szczegółowo	3,3141	piaski i żwiry
60.	KN	14397	Prioma	Płońnica	[E] złożo zagospodarowane	9,1241	piaski i żwiry
61.	KN	19422	Prioma I	Płońnica	[E] złożo zagospodarowane	1,9800	piaski i żwiry
62.	KR	129	Prusy	Rybno	[Z] eksploatacja złoża zaniechana	54,2342	kredy
63.	KR	5812	Prusy II	Rybno	[Z] eksploatacja złoża zaniechana	0,6680	kredy
64.	KN	11464	Rumian	Rybno	[Z] eksploatacja złoża zaniechana	1,9826	piaski i żwiry
65.	KN	4506	Rybno	Rybno	[R] złożo rozpoznane szczegółowo	37,7688	piaski i żwiry
66.	KN	11588	Rywociny I	Działdowo	[M] złożo skreślone z bilansu zasobów	7,9575	piaski i żwiry
67.	KN	13760	Rywociny II	Działdowo	[Z] eksploatacja złoża zaniechana	1,0400	piaski i żwiry
68.	KN	18908	Rywociny III	Działdowo	[E] złożo zagospodarowane	7,6167	piaski i żwiry
69.	KN	4507	Rywociny-Kęczewo	Działdowo, Lipowiec Kościelny	[R] złożo rozpoznane szczegółowo	46,9855	piaski i żwiry

Lp.	Kod	ID	Nazwa złoża	Gmina	Stan zagospodarowania kop	Powierzchnia złoża [m²]	Kopalina główna
70.	KN	21704	Uzdowo	Działdowo	[R] złożo rozpoznane szczegółowo	1,1405	piaski i żwiry
71.	KN	2799	Wysoka I	Działdowo	[Z] eksploatacja złoża zaniechana	0,4622	piaski i żwiry
72.	KN	14184	Wysoka II	Działdowo	[Z] eksploatacja złoża zaniechana	1,9310	piaski i żwiry
73.	KN	16918	Wysoka III	Działdowo	[Z] eksploatacja złoża zaniechana	1,6888	piaski i żwiry
74.	KN	17280	Wysoka IV	Działdowo	[E] złożo zagospodarowane	5,1360	piaski i żwiry
75.	KN	4505	Żabiny	Działdowo, Rybno	[Z] eksploatacja złoża zaniechana	88,8000	piaski i żwiry
76.	KN	11946	Żabiny 1	Działdowo	[M] złożo skreślone z bilansu zasobów	21,7240	piaski i żwiry
77.	KN	15883	Żabiny 2	Rybno	[Z] eksploatacja złoża zaniechana	5,6500	piaski i żwiry
78.	KN	14510	Żabiny I	Rybno	[R] złożo rozpoznane szczegółowo	28,4876	piaski i żwiry
79.	KN	16142	Żabiny II	Rybno	[T] złożo eksploatowane okresowo	5,4426	piaski i żwiry
80.	KN	16143	Żabiny III	Rybno	[E] złożo zagospodarowane	26,5262	piaski i żwiry
81.	KN	16671	Żabiny IV	Rybno	[M] złożo skreślone z bilansu zasobów	19,9258	piaski i żwiry
82.	KN	18023	Żabiny V	Rybno	[R] złożo rozpoznane szczegółowo	16,4258	piaski i żwiry
83.	KN	21054	Żabiny VI	Rybno	[R] złożo rozpoznane szczegółowo	9,6980	piaski i żwiry

źródło: geoportal.pgi.gov.pl, stan na dzień 20.10.2025 r., <https://geoportal.pgi.gov.pl/midas-web/pages/index.jsf?conversationContext=3>

Na poniższej mapie przedstawiono lokalizację złóż kopalin na tle powiatu.

Rysunek 39. Lokalizacja złóż kopalin na terenie powiatu działdowskiego
źródło: opracowanie własne na podstawie danych geoprzestrzennych: <https://dane.gov.pl/pl/dataset>

W roku 2024 prowadzono eksploatacje na terenie powiatu z 13 złóż, które zestawiono w poniższej tabeli.

Tabela 35. Złóża znajdujące się na terenie powiatu działdowskiego, na których terenie w 2024 roku prowadzono eksploatację kopalin

Lp.	Nazwa złoża	Zasoby [tys. t]		Wydobycie [tys. t] w 2024 roku
		geologiczne bilansowe	przemysłowe	
1.	Gnojno-Petrykozy I 1	1 058	1 043	30
2.	Białuty	834	593	18
3.	Dźwierznia V	157	-	32
4.	Gralewo	135	-	11
5.	Grzybiny I/1	119	-	2
6.	Prioma	1 304	1 250	41
7.	Prioma I	169	-	16
8.	Rywociny III	496	252	122
9.	Wysoka III	117	-	2
10.	Wysoka IV	373	315	6
11.	Żabiny III	1 408	1 072	963
12.	Lidzbark Welski	5 108,81	683,35	20,10
13.	Kisiny I	458,67	466,53	6,90
SUMA				1 270,0

źródło: Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2024 r.

Łącznie, w roku 2024 wydobyto ponad 1 243 tys. ton piasków i żwirów, 6,9 tys. ton torfów oraz 20,10 tys. ton piasków kwarcowych.

Zgodnie z danymi Urzędu Marszałkowskiego w Olsztynie aktualnie (stan na dzień 15.07.2025 r.) obowiązują koncesje, które zestawiono w poniższej tabeli.

Tabela 36. Zestawienie wydanych koncesji przez Marszałka Województwa dotyczących złóż z terenu powiatu działdowskiego

Lp.	Nazwa złoża	Przedsiębiorca	Znak decyzji	Data obowiązywania
Wydane przez Marszałka Województwa Warmińsko-Mazurskiego				
1.	Białuty	Marcin Morawski – Wytwórnia Prefabrykatów i Mas Betonowych – Betonmax Mława	GW.7422.66.2020	31.12.2030
2.	Jankowice III	DIREX KRUSZYWA Sp. z o.o.	GW.7422.82.2024	31.12.2035
3.	Kisiny 1	TORFAN Sp. z o.o.	GW.7422.67.2024	15.10.2037
4.	Lidzbark Welski	H+H Polska Sp. z o.o.	OŚ.GW.7512-21/09	31.12.2025

Lp.	Nazwa złoża	Przedsiębiorca	Znak decyzji	Data obowiązywania
5.	Prioma	Marcin Zgliczyński KRUSZ-MAR	GW.7422.54.2014	31.12.2025
6.	Rywociny III	Marek Wszeborowski KAMEX	GW.7422.80.2018	31.12.2029
7.	Wysoka IV	ROBOTY ZIEMNE USŁUGI BUDOWLANE I ROZBIÓRKOWE Wiesław Ogrodowczyk	GW.7422.69.2024	31.12.2029
8.	Żabiny II	DIREX KRUSZYWA Sp. z o.o.	GW.7422.74.2024	31.12.2035
9.	Żabiny III	DIREX KRUSZYWA Sp. z o.o.	GW.7422.64.2021	31.12.2039
10.	Żabiny VI	DIREX KRUSZYWA Sp. z o.o.	GW.7422.21.2024	31.12.2026
Wydane przez Marszałka Województwa Mazowieckiego				
11.	Gnojno – Petrykozy I 1	Przedsiębiorstwo Robót Drogowo – Inżynieryjnych „PRDI” S.A.	123/24/PE.I	31.07.2033

źródło: Urząd Marszałkowski, stan na dzień 15.07.2025 r.

Natomiast w poniższej tabeli zamieszczono wykaz obowiązujących koncesji wydanych przez Starostę Działdowskiego zezwalających na wydobywanie kopalin.

Tabela 37. Obowiązujące koncesje wydane przez Starostę Działdowskiego zezwalające na wydobywanie kopaliny na terenie powiatu działdowskiego

Lp.	Nazwa złoża	Przedsiębiorca	Znak i data wydania koncesji	Data ważności koncesji
1.	„DŹWIERZNIA V”	Przedsiębiorstwo Robót Drogowo-Inżynieryjnych PRDI S.A. ul. S. Roweckiego „Grota” 8 06-500 Mława	Ro.6522.35.2015 z dnia 08.01.2016 r.	08.01.2026 r.
2.	„GNOJENKO IV”	Przedsiębiorstwo Transportowo-Handlowo-Usługowe Wiesław Skrzypek ul. Zacisze 19, 13-200 Działdowo	Ro.6522.7.2016 z dnia 22.04.2016 r.	22.04.2031 r.
3.	„GRZYBINY I/1”	APEH Sp. z o.o. ul. Okrzei 64/3 25-526 Kielce	Ro.6522.8.2020 z dnia 26.05.2020 r.	26.05.2030 r.
4.	„GRALEWO” W GRANICACH OBSZARU GÓRNICZEGO „GRALEWO-2”	Spółdzielnia Kółek Rolniczych, ul. Lipowa 10 13-206 Płońsk Przeniesiono na rzecz:	Ro.6522.22.2019 z dnia 07.11.2019 r.	31.12.2035 r.

Lp.	Nazwa złoża	Przedsiębiorca	Znak i data wydania koncesji	Data ważności koncesji
		Roboty Ziemne, Usługi Budowlane i Rozbiórkowe Wiesław Ogrodowczyk ul. Rumiankowa 21 13-200 Działdowo	przeniesienie decyzją: Ro.6522.4.2022 z dnia 14.02.2022r.	
5.	„PRIOMA I”	Przedsiębiorstwo Transportowo-Handlowe „WAPNOPOL” ul. Nadrzeczna 12, 06-450 Głinojeck	Ro.6522.14.2019 z dnia 04.06.2019 r.	04.06.2029 r.

źródło: Starostwo Powiatowe w Działdowie

Okręgowy Urząd Górniczy w Warszawie w latach 2019-2025 na terenie powiatu działdowskiego przeprowadził 9 kontroli zakładów górniczych eksploatujących złoża: GNOJNO-PETRYKOZY I 1, DŹWIERZNIA V, JANKOWICE, BIAŁUTY, GRALEWO III, GRALEWO IV, PRIOMA, WYSOKA IV, ŻABINY.

Ponadto, w latach 2019-2025 organ nadzoru górniczego wydał 9 postanowień w zakresie wykonywanych robót rekultywacyjnych.

5.6.3. Zagadnienia horyzontalne

Adaptacja do zmian klimatu	Zmiany klimatu mają również wpływ na wydobywanie surowców. Do negatywnego wpływu zmian klimatycznych na przemysł wydobywczy należą głównie ekstremalne warunki pogodowe – powodzie, wiatry huraganowe, ulew, deszcze marznące oraz długotrwałe zaleganie pokrywy lodowej. Działania adaptacyjne w sektorze powinny być skupione wokół zagadnień związanych z: • technicznymi i organizacyjnymi sposobami dostosowania infrastruktury, • monitoringiem i wymianą informacji, • podjęciem niezbędnych badań naukowych, • prowadzeniem szkoleń i edukacji.
Nadzwyczajne zagrożenia środowiska	Do nadzwyczajnych zagrożeń środowiska, w zakresie gospodarki kopalniami można zaliczyć nielegalne wydobywanie zasobów naturalnych oraz szkody powstające podczas wydobywania surowców.
Działania edukacyjne	Działania edukacyjne dotyczące gospodarki zasobami geologicznymi powinny dotyczyć głównie uświadamiania mieszkańcom powiatu wagi wykorzystania surowców naturalnych oraz związanego w tym, możliwego realnego negatywnego wpływu na środowisko i mieszkańców.
Monitoring środowiska	Organy nadzoru górniczego, w granicach swojej właściwości, wykonują zadania określone w przepisach ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. — Prawo geologiczne i górnicze (t.j. Dz.U. 2024 r. poz. 1290 z późn. zm.). Zgodnie z art. 168 ww. organy nadzoru górniczego sprawują nadzór i kontrolę nad ruchem zakładów górniczych, w szczególności w zakresie: 1. bezpieczeństwa i higieny pracy; 2. bezpieczeństwa pożarowego;

	3. ratownictwa górniczego; 4. gospodarki złożami kopalin w procesie ich wydobywania; 5. ochrony środowiska i gospodarki złożem, w tym według kryterium wykonywania przez przedsiębiorców obowiązków określonych w odrębnych przepisach lub na ich podstawie; 6. zapobiegania szkodom; 7. budowy i likwidacji zakładu górniczego, w tym rekultywacji gruntów po działalności górniczej.
--	--

5.6.4. Tendencje zmian stanu środowiska

Tendencje korzystne	Tendencje niekorzystne
• systematycznie przeprowadzane kontrole zakładów górniczych;	• ingerencja w środowisko naturalne związana z eksploatacją surowców naturalnych; • część złóż została skreślona z bilansu zasobów; • ciągłe prowadzenie wydobywania kopalin;

5.6.5. Analiza SWOT

ZASOBY GEOLOGICZNE	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
1. Obecność na terenie powiatu udokumentowanych złóż surowców. 2. Systematycznie przeprowadzane kontrole zakładów górniczych.	1. Ingerencja w środowisko naturalne.
SZANSE	ZAGROŻENIA
1. Stosowanie najnowszych technologii w czasie eksploatacji zasobów naturalnych, co ma na celu minimalizację wpływu na stosunki wodne oraz środowisko gleby. 2. Zapotrzebowanie na surowce energetyczne.	1. Potencjalne konflikty przestrzenne związane z występowaniem obszarów chronionych i cennych turystycznie. 2. Nielegalne wydobywanie surowców naturalnych.

5.7. Gleby

5.7.1. Stan aktualny

Najczęściej występującymi glebami w powiecie działdowskim są gleby płowe, brunatne wyługowane i opadowo-glejowe, utworzone z piasków gliniastych, glin, utworów pyłowych wodnego pochodzenia i iłów, które zajmują niemal całą północną, wschodnią i centralną część powiatu. W południowo zachodniej części powiatu pojawiają się regosole, bielice, gleby bielicowe utworzone z piasków słabogliniastych i luźnych, a wzdłuż południowej granicy występują gleby rdzawe i bielicowe utworzone z piasków gliniastych, słabogliniastych i luźnych. Natomiast w dolinach rzecznych Welu i Wkry znajdują się mady rzeczne utworzone z piasków, glin, pyłów i iłów.

W przypadku podziału gleb na klasy bonitacyjne, największa powierzchnia gruntów ornych została zaklasyfikowana do IVb klasy bonitacyjnej, tj. gleb średniej jakości, gorsze.

Monitoring chemizmu gleb ornych⁴³

Gatunek gleby, który wynika z jej składu granulometrycznego, ma istotne znaczenie dla wielu fizycznych i chemicznych właściwości gleb, w tym odczynu, naturalnej zawartości zanieczyszczeń w glebie oraz pojemności sorpcyjnej gleb, wpływającej bezpośrednio na procesy migracji zanieczyszczeń w środowisku.

Program „Monitoring chemizmu gleb ornych Polski” stanowi element Państwowego Monitoringu Środowiska w zakresie jakości gleb i ziemi. Celem programu jest ocena stanu zanieczyszczenia i zmian właściwości gleb w wymiarze czasowym i przestrzennym. Realizowany od roku 1995. W 5-letnich odstępach czasowych pobierane są próbki glebowe z 216 stałych punktów pomiarowo-kontrolnych, zlokalizowanych na gruntach ornych charakterystycznych dla pokrywy glebowej kraju. Kolejna, piąta tura Monitoringu przypadła na lata 2015-2017 i podobnie jak w poprzednich latach była realizowana przez Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa – Państwowy Instytut Badawczy, na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska. Środki na realizację programu Monitoringu pochodzą z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Baza danych gromadzonych od 1995 r. w ramach programu „Monitoring chemizmu gleb ornych Polski” pozwala na określenia stanu jakości gleb, ocenę kierunków jej zmian oraz identyfikację potencjalnych zagrożeń dla funkcji gleb użytkowanych rolniczo, wpisując się w potrzeby działań określonych w Strategii Ochrony Gleb (COM 231, 2006). Do zagrożeń tych należą m.in. ubytek materii organicznej, zanieczyszczenie gleb i zasolenie. Wyniki badań prowadzonych w latach 1995-2020 pozwalają na ocenę jakości gleb i stanu ich zanieczyszczenia w 25 - letniej perspektywie czasowej, w zależności od czynników antropogenicznych, takich jak regionalne zróżnicowanie produkcji rolniczej, jej intensyfikacja, oddziaływanie przemysłu, transportu i urbanizacji, oraz warunków środowiskowych, decydujących o przebiegu procesów glebowych.

W ostatnich latach na terenie powiatu działdowskiego w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska nie prowadzono badań jakości gleby i ziemi.

⁴³ Źródło: https://www.gios.gov.pl/chemizm_gleb/

Użytkowanie powierzchni ziemi

Podział terenu powiatu działdowskiego według kierunków wykorzystania przedstawiono w poniższej tabeli. Aż 64 % powierzchni stanowią grunty rolne.

Tabela 38. Użytkowanie powierzchni ziemi na terenie powiatu działdowskiego

				Wartość [ha]	
1. Grunty rolne	Użytki rolne	grunty orne	R	45 863	
		łąki trwałe	Ł	7 561	
		pastwiska trwałe	Ps	3 331	
		sady	S	46	
		grunty rolne zabudowane	Br	1 491	
		grunty zadrzewione i zakrzewione na użytkach rolnych	Lzr	203	
		grunty pod stawami	Wsr	134	
		grunty pod rowami	W	357	
	Nieużytki			N	1 733
	Razem				60 719
2. Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione	las		Ls	28 967	
	grunty zadrzewione i zakrzewione		Lz	435	
	grunty pod rowami		W	0	
	Razem			29 402	
3. Grunty zabudowane i zurbanizowane	tereny mieszkaniowe		B	622	
	tereny przemysłowe		Ba	172	
	inne tereny zabudowane		Bi	241	
	zurbanizowane tereny niezabud. lub w trakcie zabudowy		Bp	24	
	tereny rekreacyjno-wypoczynkowe		Bz	103	
	użytki kopalne		K	51	
	Tereny komunikacyjne	drogi	dr	2 158	
		tereny kolejowe	Tk	354	
		inne tereny komunikacyjne	Ti	6	
		grunty przezn. pod budowę dróg pub. lub linii kolejowych	Tp	17	
	Razem			3 748	
4. Grunty pod wodami	morskimi wewnętrznymi		Wm	0	
	powierzchniowymi płynącymi		Wp	1 332	
	powierzchniowymi stojącymi		Ws	173	
	Razem			1 505	
5. Tereny różne			Tr	16	

źródło: Starostwo Powiatowe w Działdowie, Geoportal Krajowy [data dostępu: 30.10.2025 r.]

W poniższej tabeli zestawiono informacje dot. gruntów przeznaczonych do rekultywacji i grunt zrekultywowanych w latach 2021-2024.

Tabela 39. Tereny zrekultywowane i wymagające rekultywacji na terenie powiatu działdowskiego

Wskaźnik	Jednostka a miary	Wartość			
		2021	2022	2023	2024
Grunty przeznaczone do rekultywacji					
Ogółem	ha	966,90	996,62	1 000,78	1 017,59
Zdewastowane	ha	966,90	996,62	1 000,78	1 017,59
Zdegradowane	ha	0	0	0	0
Grunty zrekultywowane w ciągu roku					
Zrekultywowane	ha	1,56	38,99	4,89	8,48
Zagospodarowane	ha	0	0	0	0
W tym na cele					
Rolne	ha	1,56	38,99	4,89	6,83
Leśne	ha	0	0	0	1,66

źródło: Starostwo Powiatowe w Działdowie

Historyczne zanieczyszczenia środowiska

Zgodnie z art. 101a ust. 1, 2 i 3 ustawy Prawo ochrony środowiska zanieczyszczenie powierzchni ziemi ocenia się na podstawie przekroczenia dopuszczalnych zawartości substancji powodujących ryzyko w glebie lub w ziemi. Dopuszczalna zawartość w glebie i w ziemi substancji powodującej ryzyko oznacza zawartość, poniżej której żadna z funkcji pełnionych przez powierzchnię ziemi nie jest znacząco naruszona, z uwzględnieniem wpływu tej substancji na zdrowie ludzi i stan środowiska. Funkcję pełnioną przez powierzchnię ziemi ocenia się na podstawie jej faktycznego zagospodarowania i wykorzystania, chyba że inna funkcja wynika z planu zagospodarowania przestrzennego.

Zgodnie z danymi RDOŚ w Olsztynie:⁴⁴

- w rejestrze historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi, o którym mowa w art. 101c ustawy *Prawo ochrony środowiska* figuruje:
 - działka nr 2176/9 oraz 2175 obręb 0001 miasta Działdowo, wskazana jako: teren, na którym występuje historyczne zanieczyszczenie powierzchni ziemi, na którym nie podjęto remediacji;
 - działka nr 848/10 obręb 0001 miasta Działdowo, wskazana jako: teren, na którym zakończono remediację.

Na terenie powiatu działdowskiego nie znajdują się szkody w środowisku.

⁴⁴ Stan na dzień 18.07.2025 r.

Osuwiska i tereny zagrożone ruchami masowymi

Ruchy masowe ziemi są jednymi z najbardziej rozpowszechnionych zjawisk powodujących katastrofy naturalne. Obejmują one różne procesy i zjawiska, których wspólną cechą jest niszczenie struktury skał i gruntu objawiające się jego wyraźnym przemieszczeniem i deformacją pod wpływem siły ciężkości. Ze względu na charakter i tempo procesu wyróżnia się zjawiska: osuwania, spelzwywania, odpadania, osiadania i ześlizgiwania się skał. Szybkość osuwania się ziemi jest różna i wynosi od kilku centymetrów do kilku metrów na sekundę. Osuwanie następuje nagle i niespodziewanie, albo jest poprzedzone pewnymi objawami, jak rysy, pęknięcia i szczeliny, otwierające się na granicy obszaru oderwania. Ze względu na wielkość wyróżnia się osuwiska małe, o powierzchni do 1 ha lub duże - powyżej 100 ha, a ze względu na jego głębokość (od powierzchni osuwiska do jego powierzchni odkłucia) płytkie - do 5 m, lub bardzo głębokie, dochodzące do kilkudziesięciu metrów miąższości. Częstym zjawiskiem jest odnawianie się osuwisk na tych samych obszarach.⁴⁵

W Polsce do głównych przyczyn powstawania osuwisk należą:

- budowa geologiczna i rzeźba terenu,
- opady atmosferyczne,
- działalność człowieka.

Na terenie powiatu działdowskiego znajdują się dwa osuwiska o nr ewidencyjnych:

- 86739 (współrzędne geograficzne: 19°52'59.825"E, 53°12'11.299"N);
- 86741 (współrzędne geograficzne: 19°53'00.798"E, 53°12'13.446"N).

Znajdują się one na granicy gminy Lidzbark, powiat działdowski z gminą Ludowidz, powiat żuromiński, wzdłuż wschodniego zbocza rzeki Wkry.

Zarejestrowane przez powiat żuromiński i według Systemu Osłony Przeciwośuwiskowej SOPO znajdują się również na terenie powiatu działdowskiego.

5.7.2. Zagadnienia horyzontalne

Adaptacja do zmian klimatu	Efektom przewidywanych zmian klimatycznych będzie wzrost częstotliwości oraz intensywności susz co będzie miało negatywny wpływ na gleby oraz rolnictwo. Wymagane będzie zintensyfikowane nawadnianie terenów dotkniętych suszami. Do działań adaptacyjnych będzie można zaliczyć wsparcie inwestycyjne gospodarstw oraz szkolenia i doradztwo technologiczne a także doskonalenie systemu tworzenia i zarządzania rezerwami żywności, materiału siewnego i paszy na wypadek nieurodzaju.
Nadzwyczajne zagrożenia środowiska	Do nadzwyczajnych zagrożeń gleb można zaliczyć brak stosowania tzw. „dobrych praktyk rolniczych”, awarie w zakładach przemysłowych, zanieczyszczenia powstające podczas ruchu komunikacyjnego, odprowadzanie ścieków do gleby oraz gromadzenie odpadów na dzikich wysypiskach.

⁴⁵ Źródło: <https://www.gov.pl/web/klimat/osuwiska>

Działania edukacyjne	Działania edukacyjne dotyczące rolnictwa oraz zagospodarowania gleb powinny dotyczyć tematów takich jak dobre praktyki rolnicze, ochrona gleb, bezpieczne stosowanie środków ochrony roślin, nawozów oraz ograniczanie erozji gleb. Szkolenia poruszające tematy rolnicze organizowane są przez Warmińsko-Mazurski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Olsztynie. Organizowane są tam szkolenia dla rolników obejmujące zagadnienia takie jak: nowe rozwiązania chroniące środowisko w gospodarstwach rolnych, pozyskiwaniu dofinansowań na wymianę źródeł ciepła, rolnictwa ekologicznego oraz tematykę rolnictwa przyjaznego środowisku. W szkoleniach tych mogą brać udział zainteresowani właściciele gospodarstw rolnych.
Monitoring środowiska	Monitoringiem jakości gleb zajmuje się Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza w Olsztynie oraz Instytut Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa – Państwowy Instytut Badawczy w Puławach.

5.7.3. Tendencje zmian stanu środowiska

Tendencje korzystne	Tendencje niekorzystne
• promocja rolnictwa ekologicznego; • szkolenie rolników przez ODR; • rekultywacja gleb.	• w dalszym ciągu występują grunty zdegradowane i zdewastowane; • zubażanie się warstwy glebowej przez intensywne wykorzystywanie rolnicze;

5.7.4. Analiza SWOT

GLEBY	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
1. Użytki rolne stanowiące dużą część obszaru powiatu.	1. Występowanie historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi na terenie powiatu. 2. Wciąż występujące gleby zdegradowane i zdewastowane.
SZANSE	ZAGROŻENIA
1. Zwiększenie świadomości ekologicznej rolników i mieszkańców. 2. Ograniczenie użycia chemicznych środków ochrony roślin oraz nawozów sztucznych. 3. Zalesianie gleb o niskim potencjale rolnym. 4. Przeciwdziałanie zakwaszeniu gleb poprzez wapnowanie. 5. Rekultywacja terenów zdegradowanych lub zdewastowanych.	1. Nieprawidłowe praktyki rolnicze. 2. Degradacja gleb. 3. Brak środków finansowych na inwestycje związane z ochroną powierzchni ziemi. 4. Zmiany klimatyczne powodujące m.in. przesuszanie gruntów. 5. Przesuszanie gruntów spowodowane działalnością górniczą.

5.8. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

5.8.1. Gospodarowanie odpadami komunalnymi

Obecnie obowiązuje Plan Gospodarki Odpadami dla województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2023-2028 przyjęty Uchwałą Nr X/167/25 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 18 lutego 2025 r. oraz zmieniony Uchwałą Nr XIV/261/25 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 24 czerwca 2025 r. w sprawie uchwalenia zmiany Planu gospodarki odpadami dla województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2023-2028 uchwalonego uchwałą Nr X/167/25 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 18 lutego 2025 r.

Zgodnie z ustawą o odpadach, plany gospodarki odpadami sporządza się dla osiągnięcia celów założonych w polityce ochrony środowiska, oddzielenia tendencji wzrostu ilości wytwarzanych odpadów i ich wpływu na środowisko od tendencji wzrostu gospodarczego kraju, wdrażania hierarchii sposobów postępowania z odpadami oraz zasady samowystarczalności i bliskości, a także utworzenia i utrzymania w kraju zintegrowanej i wystarczającej sieci instalacji gospodarowania odpadami, spełniających wymagania ochrony środowiska.

Zgodnie z ustawowo przyjętą hierarchią sposobów postępowania z odpadami, zapobieganie ich powstaniu jest najlepszą praktyką zmierzającą do minimalizacji niekorzystnego oddziaływania odpadów na środowisko i zdrowie ludzi, a co za tym idzie do zrównoważonego wykorzystania zasobów.

Zapobieganie powstawaniu odpadów to zastosowanie odpowiednich środków, nim dana substancja, materiał lub produkt staną się odpadem, zatem powinno być ono ukierunkowane na kompleksową poprawę działalności gospodarczej, uwzględniającą efekty ekologiczne, ekonomiczne oraz społeczne.

Wykaz wszystkich funkcjonujących instalacji komunalnych z terenu województwa warmińsko-mazurskiego przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 40. Wykaz funkcjonujących instalacji komunalnych na terenie województwa warmińsko-mazurskiego

Właściciel /Zarządzający	Instalacja	Lokalizacja instalacji
Zakład Utylizacji Odpadów Spółka z o.o. w Elblągu	Instalacja do mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych i wydzielania z niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych frakcji nadających się w całości lub w części do odzysku	Elbląg
	Instalacja do składowania odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych	
Zakład Gospodarki Odpadami Komunalnymi Spółka z o.o. w Olsztynie	Instalacja do mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych i wydzielania z niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych frakcji nadających się w całości lub w części do odzysku	Olsztyn
Zakład Gospodarki Odpadami Spółka z o.o.	Instalacja do składowania odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych	Wysieka

Właściciel /Zarządzający	Instalacja	Lokalizacja instalacji
w Bartoszycach	oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych	
Zakład Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych Spytkowo Spółka z o.o. w Spytkowie	Instalacja do mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych i wydzielania z niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych frakcji nadających się w całości lub w części do odzysku	Spytkowo
	Instalacja do składowania odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych	
Przedsiębiorstwo Gospodarki Odpadami „Eko-Mazury” Spółka z o.o. w Siedliskach	Instalacja do mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych i wydzielania z niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych frakcji nadających się w całości lub w części do odzysku	Siedliska
	Instalacja do składowania odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych	
Zakład Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych RUDNO Spółka z o.o. w Rudnie	Instalacja do mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych i wydzielania z niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych frakcji nadających się w całości lub w części do odzysku	Rudno
	Instalacja do składowania odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych	
Ekologiczny Związek Gmin „Działdowszczyzna” z siedzibą w Działdowie	Instalacja do mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych i wydzielania z niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych frakcji nadających się w całości lub w części do odzysku	Działdowo/ Zakrzewo
NOVAGO Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Mławie	Instalacja do składowania odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych	Zakrzewo
	Instalacja do składowania odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych	Różanki

źródło: Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko-Mazurskiego

Na terenie powiatu działdowskiego funkcjonuje instalacja komunalna prowadzona przez Ekologiczny Związek Gmin „Działdowszczyzna” z siedzibą w Działdowie.

5.8.2. Odpady wytwarzane na terenie powiatu działdowskiego

Odpady komunalne

Gminy z powiatu działdowskiego należą do Ekologicznego Związku Gmin „Działdowszczyzna”. Oprócz nich w skład Związku wchodzi również: Gmina Grodziczno, Gmina Janowiec Kościelny, Gmina Janowo, Gmina Kozłowo, Miasto Lubawa oraz Miasto i Gmina Nidzica.

Odpady komunalne na terenie powiatu działdowskiego powstają głównie w gospodarstwach domowych, ale również na terenach nieruchomości niezamieszkałych, jak: obiekty użyteczności publicznej (ośrodki zdrowia, szkoły) oraz infrastruktury (handel, obiekty turystyczne, usługi). Są to także odpady z terenów otwartych, takie jak: odpady z koszy ulicznych, zmiotki, odpady z placów targowych. Odpady komunalne odbierane są w postaci selektywnej oraz nieselektywnej.

Zgodnie z art. 17 Ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (t.j. Dz.U. 2023 r. poz. 1587 z późn. zm.) wprowadzono następującą hierarchię sposobów postępowania z odpadami:

1. zapobieganie powstawaniu odpadów,
2. przygotowanie do ponownego użycia,
3. recykling,
4. inne procesy odzysku,
5. unieszkodliwianie.

Masę odpadów komunalnych zebranych w ciągu roku oraz masę wytworzonych odpadów przez jednego mieszkańca w powiecie w ostatnich latach prezentuje poniższa tabela.

Tabela 41. Odpady komunalne wytworzone w ciągu roku oraz masa wytworzonych odpadów przez jednego mieszkańca w latach 2021-2024 na terenie powiatu działdowskiego

Gmina	Odpady komunalne wytworzone w ciągu roku [t]				Masa wytworzonych odpadów komunalnych przez jednego mieszkańca [kg]			
	2021	2022	2023	2024	2021	2022	2023	2024
Działdowo (gm. miejska)	8 206,18	7 738,97	7 061,10	7 530,15	398	378	348	377
Działdowo (gm. wiejska)	2 253,64	2 284,22	2 716,53	2 945,56	238	240	285	307
Łłowo-Osada	1 994,28	1 991,38	2 405,62	2 526,74	291	292	356	378
Lidzbark	4 285,80	4 644,96	4 196,98	4 362,01	318	348	317	333
Płońnica	1 083,29	987,90	1 755,31	1 598,18	206	191	343	315
Rybno	1 685,18	1 575,57	1 849,46	2 064,20	247	232	273	308
Powiat	19 508,37	19 223,00	19 985,00	21 026,84	312	310	324	344

źródło: GUS [data dostępu: 20.10.2025 r.]

W analizowanym okresie w całym powiecie obserwuje się stopniowy wzrost łącznej masy odpadów komunalnych – z 19 508,37 ton w 2021 r. do 21 026,84 ton w 2024 r.. Odpowiada temu wzrost ilości odpadów przypadających na jednego mieszkańca z 312 kg w 2021 r. do 344 kg w 2024 r. W większości gmin obserwuje się tendencję wzrostową w zakresie zarówno całkowitej masy odpadów, jak i ilości przypadającej na jednego mieszkańca po nieznacznym spadku w 2023 r. Masę odpadów zebranych selektywnie z podziałem na frakcje w latach 2021-2024 z terenu powiatu działdowskiego przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 42. Masa odpadów zebranych selektywnie [t] w latach 2021-2024 z terenu powiatu działdowskiego

		Jednostka	2021	2022	2023	2024
ogółem	ogółem	t	10 573,81	9 842,61	10 727,14	11 262,85
	z gospodarstw domowych	t	9 587,44	9 282,29	10 461,90	10 918,40
	z innych źródeł*	t	986,37	560,32	265,24	344,45
papier i tektura	ogółem	t	614,76	598,83	533,89	681,38
	z gospodarstw domowych	t	564,37	562,93	528,41	646,48
	z innych źródeł*	t	50,39	35,90	5,48	34,90
szkło	ogółem	t	1 380,58	1 406,76	1 248,53	1 173,24
	z gospodarstw domowych	t	1 285,24	1 360,58	1 227,65	1 112,56
	z innych źródeł*	t	95,34	46,18	20,88	60,68
tworzywa sztuczne	ogółem	t	1 500,30	1 523,10	1 521,68	1 557,61
	z gospodarstw domowych	t	1 385,19	1 446,18	1 500,99	1 474,79
	z innych źródeł*	t	115,11	76,92	20,69	82,82
tekstylia	ogółem	t	1,00	0,00	0,00	0,00
	z gospodarstw domowych	t	1,00	0,00	0,00	0,00
zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne razem	ogółem	t	45,14	56,12	87,06	195,28
	z gospodarstw domowych	t	35,83	41,78	68,04	179,76
	z innych źródeł*	t	9,31	14,34	19,02	15,52
wielkogabarytowe	ogółem	t	514,29	464,32	544,25	650,72
	z gospodarstw domowych	t	423,20	294,72	441,37	607,83
	z innych źródeł*	t	91,09	169,60	102,88	42,89
biodegradowalne	ogółem	t	4 011,16	3 780,84	3 815,47	4 319,76
	z gospodarstw domowych	t	3 762,32	3 616,64	3 734,28	4 234,64
	z innych źródeł*	t	248,84	164,20	81,19	85,12

		Jednostka	2021	2022	2023	2024
pozostałe	ogółem	t	2 506,58	2 012,64	2 976,26	2 684,86
	z gospodarstw domowych	t	2 131,29	1 959,46	2 961,16	2 662,34
	z innych źródeł*	t	375,29	53,18	15,10	22,52
zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne - niebezpieczne	ogółem	t	0,00	0,00	0,00	5,50
	z innych źródeł*	t	0,00	0,00	0,00	5,50
ogółem		%	54,2	51,2	53,7	53,6
z gospodarstw domowych		%	57,1	54,7	57,5	57,3
papier i tektura, metale, szkło i tworzywa sztuczne		%	17,9	18,4	16,5	16,2
biodegradowalne		%	20,6	19,7	19,1	20,5

*usług komunalnych, handlu, małego biznesu, biur i instytucji

źródło: GUS [data dostępu: 21.10.2025 r.]

W ostatnich latach na terenie powiatu działdowskiego odnotowano wzrost ilości odpadów komunalnych zbieranych selektywnie. Wzrost ten świadczy o poprawie świadomości ekologicznej mieszkańców, a także o doskonaleniu systemu selektywnej zbiórki

Zmieszane odpady zebrane w ciągu roku z powiatu działdowskiego zestawiono w poniższej tabeli.

Tabela 43. Zmieszane odpady zebrane w ciągu roku z powiatu działdowskiego

	Jednostka	2021	2022	2023	2024
ogółem	t	8 934,56	9 380,39	9 257,86	9 763,99
ogółem na 1 mieszkańca	kg	142,9	151,1	150,0	159,6
z gospodarstw domowych	t	7 190,88	7 694,79	7 718,78	8 129,55
odpady z gospodarstw domowych przypadające na 1 mieszkańca	kg	115,0	123,9	151,1	132,9
z innych źródeł (usług komunalnych, handlu, małego biznesu, biur i instytucji)	t	1 743,68	1 685,60	1 539,08	1 634,44

źródło: GUS [data dostępu: 21.10.2025 r.]

W analizowanym okresie obserwuje się niewielki, lecz wyraźny wzrost ogólnej ilości zmieszanych odpadów, z 8 934,56 ton w 2021 r. do 9 763,99 ton w 2024 r.. Równocześnie zwiększyła się masa odpadów przypadających na jednego mieszkańca, z 142,9 kg/osobę w 2021 r. do 159,6 kg/osobę w 2024 r., co może wskazywać na rosnącą konsumpcję lub niewystarczającą skuteczność selektywnej zbiórki.

Największą część zmieszanych odpadów stanowią te pochodzące z gospodarstw domowych – w 2024 r. wyniosły one 8 129,55 ton, co odpowiada 132,9 kg na mieszkańca. W porównaniu do 2021 r. (7 190,88 ton) odnotowano tu wzrost o blisko 1 tys. ton. Pozostałe odpady pochodzą z innych źródeł, takich jak usługi komunalne, handel, mały biznes, biura i instytucje – w tej kategorii masa odpadów wzrosła z 1 743,68 ton w 2021 r. do 1 634,44 ton w 2024 r., co wskazuje na utrzymujący się, umiarkowany poziom wytwarzania w sektorze pozadomowym.

Punkty Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK)

Na terenie Ekologicznego Związku Gmin „Działdowszczyzna” funkcjonują 4 Punkty Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w miejscowościach:

- Działdowo, ul. Przemysłowa 61;
- Ciechanówko (gm. Lidzbark) – działka 160/1 i 162;
- Nidzica, ul. Kolejowa 17;
- Lubawa, ul. Dworcowa – działka nr 190/21.

Poziomy recyklingu

Zgodnie z przepisami zawartymi w ustawie z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (t.j. Dz.U. 2025 r. poz. 733) gminy powiatu działdowskiego były zobowiązane do osiągnięcia poziomów określonych w załączniku do Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 grudnia 2016 r. w sprawie poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych (Dz.U. 2016 r. poz. 2167)⁴⁶. Zgodnie z ówczesnym rozporządzeniem:

- poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, metalu, tworzyw sztucznych i szkła przewidziany dla roku 2020 wynosił 50 %;
- poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych przewidziany dla roku 2020 r. wynosił 70 %.

Dyrektywa Rady 1999/31/WE z dnia 26 kwietnia 1999 r. w sprawie składowania odpadów nałożyła na kraje członkowskie konieczność do osiągnięcia poziomu ograniczenia składowania masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji. Dla Polski od wyznaczonych terminów została wprowadzona 4-letnia derogacja. Poziomy na poszczególne lata oraz sposób ich obliczania były określone w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 15 grudnia 2017 r. w sprawie poziomów ograniczenia składowania masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji (Dz.U. 2017 r. poz. 2412). Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazanych do składowania w 2020 r. wynosił 35%.

Zgodnie z ustawą z dnia 17 grudnia 2020 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2021 r. poz. 1648 z późn. zm.) od roku 2021, gminy są obowiązane osiągnąć poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych w wysokości co najmniej:

- 20% wagowo – za rok 2021;
- 25% wagowo – za rok 2022;
- 35% wagowo – za rok 2023;
- 45% wagowo – za rok 2024;
- 55% wagowo – za rok 2025;
- 56% wagowo – za rok 2026;
- 57% wagowo – za rok 2027;
- 58% wagowo – za rok 2028;
- 59% wagowo – za rok 2029;
- 60% wagowo – za rok 2030;
- 61% wagowo – za rok 2031;
- 62% wagowo – za rok 2032;
- 63% wagowo – za rok 2033;
- 64% wagowo – za rok 2034;
- 65% wagowo – za rok 2035 i za każdy kolejny rok.

⁴⁶ Rozporządzenie uchylone Ustawą z dnia 17 grudnia 2020 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2020 r. poz. 2361)

Zgodnie z Analizami stanu gospodarki odpadami komunalnymi Ekologicznego Związku Gmin „Działdowszczyzna” w latach 2021-2024 odnotowano następujące poziomy przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych:

- w 2021 r. 34,02%;
- w 2022 r. 32,00%;
- w 2023 r. 34,18%;
- w 2024 r. 38,60%.

Poziomy w 2023 i 2024 roku nie zostały osiągnięte.

Natomiast poziomy ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania kształtowały się następująco:

- w 2021 r. 0,00%;
- w 2022 r. 0,00%;
- w 2023 r. 0,00%;
- w 2024 r. 0,00%.

Maksymalny poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania wynosi 35 %, w związku z czym poziomy zostały osiągnięte.

Dzikie wysypiska

Pod pojęciem likwidacji dzikich wysypisk rozumie się czynności związane z usunięciem wskazanego miejsca zalegania odpadów komunalnych, gruzu i odpadów poremontowych, odpadów wielkogabarytowych, odpadów zielonych czy odpadów stanowiących pozostałości po sprzęcie elektrycznym i elektronicznym. W myśl art. 3 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach – likwidacją dzikich wysypisk zajmuje się gmina. Dane dotyczące dzikich wysypisk z ostatnich lat zamieszczono w poniższej tabeli.

Tabela 44. Dzikie wysypiska na terenie powiatu działdowskiego

Dzikie wysypiska - podgrupa	Jednostka	2021	2022	2023	2024
Powierzchnia istniejących – stan w dniu 31 grudnia	m ²	300	860	10	0
Istniejące – stan w dniu 31 grudnia	szt.	1	2	1	0

źródło: GUS [data dostępu: 21.10.2025 r.]

Odpady przemysłowe

Zgodnie z danymi GUS, w 2024 r. wytworzono 3,2 tys. ton odpadów przemysłowych.

Starosta Działdowski wydawał pozwolenia na wytwarzanie odpadów, zestawiono je w poniższej tabeli.

Tabela 45. Wykaz podmiotów posiadających pozwolenia na wytworzenie odpadów na terenie powiatu działdowskiego wydane przez Starostę Działdowskiego

Lp.	Firma	Decyzja Starosty Działdowskiego	Zakres i miejsce prowadzenia działalności	Okres ważności
1.	Eltrim Kable Sp. z o.o. Ruszkowo 18, 13-200 Działdowo	Ro.6220.2.2022 z dnia 29.06.2022 r. zmiana powyższego pozwolenia Ro.6220.4.2022 z dnia 29.09.2022 r. zmiana powyższego pozwolenia Ro.6220.1.2023 z dnia 17.07.2023 r. zmiana powyższego pozwolenia Ro.6220.1.2025 z dnia 07.04.2025 r.	wytwarzanie odpadów w m. Ruszkowo 18	do dnia 29.06.2032 r.
2.	2 HD Sp. z o.o. ul. Przemysłowa 65, 13-200 Działdowo	Ro.6220.4.2023 z dnia 14.12.2023 r. zmiana powyższego pozwolenia Ro.6220.2.2025 z dnia 24.02.2025 r.	wytwarzanie odpadów przy ul. Przemysłowej 65 w Działdowie	do dnia 14.12.2033 r.
3.	Classic Sofa Sp. z o.o. ul. Jeleńska 57, 13-230 Lidzbark	Ro.6220.4.2020 z dnia 07.12.2020 r.	wytwarzanie odpadów przy ul. Jeleńskiej 57 w Lidzbarku	do dnia 07.12.2030 r.
4.	Zbigniew Szymański Drukarnia „TINTA” ul. Żwirki i Wigury 22, 13-200 Działdowo	Ro.6220.3.2020 r. z dnia 16.04.2020 r. zmiana powyższego pozwolenia Ro.6220.4.2021 z dnia 12.11.2021 r. zmiana powyższego pozwolenia Ro.6220.3.2022 z dnia 20.09.2022 r.	wytwarzanie odpadów przy ul. Żwirki i Wigury w Działdowie	do dnia 16.04.2030 r.
5.	Rafał Hoffer Firma Budowlana ul. Dożynkowa 2, 13-200 Działdowo	Ro.6220.2.2019 z dnia 16.10.2019 r. zmiana powyższego pozwolenia Ro.6220.3.2021 z dnia 15.06.2021 r.	wytwarzanie odpadów w Fabryce Mebli Hoffer przy ul. Grunwaldzkiej 27 w Działdowie	do dnia 16.10.2029 r.
6.	H+H Polska Sp. z o.o. ul. Kupiecka 6, 03-046 Warszawa	Ro.6220.3.2016 z dnia 02.12.2016 r. zmiana praw i obowiązków Ro. 6220.3.2013 z dnia 18.12.2013 r. zmiana powyższego pozwolenia Ro.6220.2.2018 z dnia 06.06.2018 r.	wytwarzanie odpadów przy ul. Przemysłowej 14 w Lidzbarku	do dnia 02.12.2026 r.

Lp.	Firma	Decyzja Starosty Działdowskiego	Zakres i miejsce prowadzenia działalności	Okres ważności
7.	Spółka Akcyjna Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej ul. Stefana Roweckiego „Grota” 12, 06-500 Mława	Ro.6220.2.2016 z dnia 06.06.2016 r.	wytwarzanie odpadów na terenie Placówki Terenowej przy ul. Grunwaldzkiej 44 w Działdowie	do dnia 06.06.2026 r.
8.	Dekorglass Działdowo S.A. ul. Grunwaldzka 35, 13-200 Działdowo	Ro.6220.2.2024 z dnia 20.11.2024 r.	wytwarzanie odpadów przy ul. Grunwaldzkiej 35 w Działdowie oraz w Komornikach 16	do dnia 20.11.2034 r.
9.	„ABF Zakład Obróbki Skrawaniem” Sp. z o.o - Sp.k. ul. Orłowskiego 18/22, 13-200 Działdowo	Ro.6220.3.2024 z dnia 21.02.2025 r. zmiana powyższego pozwolenia Ro.6220.3.2025 z dnia 10.04.2025 r.	wytwarzanie odpadów przy ul. Orłowskiego 18/22 w Działdowie	do dnia 21.02.2035 r.
10.	HEINZ-PLASTICS Polska Sp.z.o.o. ul. Przemysłowa 57, 13-200 Działdowo	Ro.62220.3.2018 z dnia 05.07.2018 r.	wytwarzanie odpadów przy ul. Przemysłowej 57 w Działdowie	do dnia 05.07.2028r.

źródło: Starostwo Powiatowe w Działdowie

Na terenie powiatu działdowskiego funkcjonuje również EKO-TRANS Sp. z o.o. w miejscowości Zakrzewo posiadający pozwolenie zintegrowane wydane przez Marszałka Województwa Warmińsko-Mazurskiego:

- Decyzja pierwotna udzielona przez Wojewodę Warmińsko-Mazurskiego z dnia 09.10.2006 r., znak: ŚR.I.6619-9-6/05/06 udzielająca pozwolenia zintegrowanego dla instalacji do składowania odpadów komunalnych w miejscowości Zakrzewo, gm. Działdowo. Zmiany ww. decyzji przez Marszałka kwatera nr 2 zamknięta:
 - decyzja z dnia 16.12.2008 r., znak: OŚ-PŚ.7650-30/08,
 - decyzja z dnia 10.09.2010 r., znak: OŚ-PŚ.7650-25/10,
 - decyzja z dnia 25.07.2013 r., znak: OŚ-PŚ.7222.12.2013,
 - decyzja z dnia 27.11.2014 r., znak: OŚ-PŚ.7222.94.2014,
 - decyzja z dnia 08.06.2015 r., znak: OŚ-PŚ.7222.31.2015,
 - decyzja z dnia 27.03.2023 r., znak: OŚ-PŚ.7222.19.2023 stwierdzająca wygaśnięcie pozwolenia zintegrowanego na prowadzenie instalacji do składowania odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne zlokalizowanej na dz. o nr ew. 141/1 i 141/2 w miejscowości Zakrzewo, gm. Działdowo.
- Decyzja z dnia 20.07.2016 r., znak: OŚ-PŚ.7222.5.2016 udzielająca pozwolenia zintegrowanego dla instalacji do składowania odpadów, o zdolności przyjmowania ponad 10 ton odpadów na dobę lub o całkowitej pojemności ponad 25 000 ton, wyjątkiem składowisk odpadów obojętnych lub obiektów unieszkodliwiania odpadów wydobywczych, zlokalizowanej w miejscowości Zakrzewo, gm. Działdowo (Kwatera nr 3). Zmiany ww. decyzji:
 - decyzja z dnia 02.09.2016 r., znak: OŚ-PŚ.7222.51.2016,
 - decyzja z dnia 16.09.2022 r., znak: OŚ-PŚ.7222.103.2018.

Odpady w postaci wyrobów zawierających azbest

Programy usuwania odpadów zawierających azbest z terenu gmin powiatu działdowskiego zostały opracowane i wdrożone ze względu na narastający problem bezpiecznego dla środowiska i kosztownego procesu unieszkodliwiania tych niebezpiecznych odpadów. Funkcjonowanie programów otwiera drogę do starania się o dofinansowanie działań związanych z demontażem, transportem i składowaniem (unieszkodliwieniem) wyrobów azbestowych dzięki m.in. temu, że wraz z aktualną inwentaryzacją szacuje koszty stopniowego usuwania wyrobów azbestowych.

Celem każdego programu jest bezpieczne usunięcie azbestu i wyrobów zawierających azbest z obszaru gmin powiatu działdowskiego. Cel ten zostanie osiągnięty poprzez realizację zadań określonych w Programach, takich jak:

- Zwiększenie zakresu wiedzy mieszkańców na temat azbestu, jego bezpiecznego użytkowania i usuwania (likwidacja przyzwolenia społecznego na nielegalne zachowania związane z azbestem – nieuprawniony demontaż i wyrzucanie eternitu m.in. do lasów);
- Stworzenie właściwych warunków do wdrożenia obowiązujących przepisów prawnych oraz dobrych praktyk związanych z wyrobami azbestowymi;
- Stworzenie mechanizmów zapewniających mieszkańcom pomoc finansową podczas usuwania i unieszkodliwiania wyrobów azbestowych w całym okresie działania programu;
- Skuteczny monitoring powstawania odpadów azbestowych i gospodarki nimi;
- Stworzenie systemu dotowania usuwania azbestu.

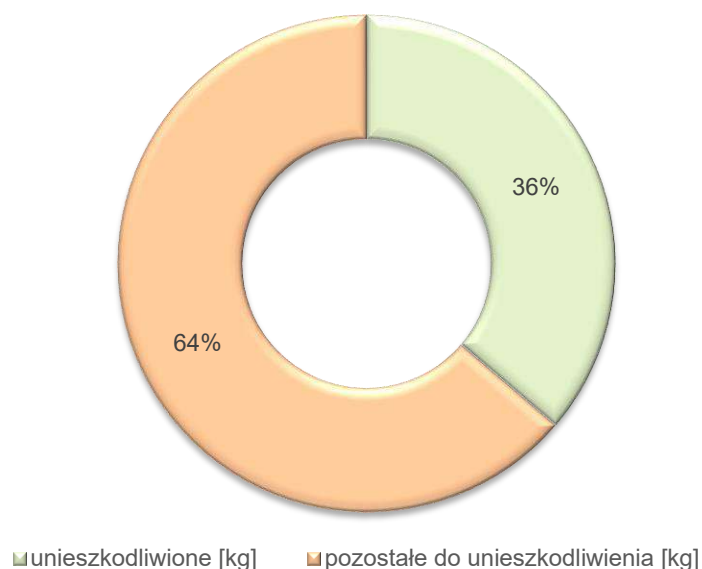
Materiały zawierające azbest występują przede wszystkim jako pokrycia dachowe na budynkach mieszkalnych i budynkach gospodarczych (stodoły, wiaty, garaże, altany) oraz w rurach i złączach azbestowo-cementowych. Wyroby zawierające azbest składowane są także na posesjach mieszkańców i działkach gruntowych.

Ilości wyrobów zawierających azbest zestawiono w poniższej tabeli.

Tabela 46. Ilość azbestu zinwentaryzowanego, unieszkodliwionego oraz pozostałego do unieszkodliwienia na terenie gmin powiatu działdowskiego

Jednostka terytorialna	Ilość azbestu		
	Zinwentaryzowanego [kg]	Unieszkodliwionego [kg]	Pozostałego do unieszkodliwienia [kg]
Działdowo (gm. miejska)	1 240 145	279 193	960 952
Działdowo (gm. wiejska)	8 081 623	1 953 323	6 128 300
Łłowo-Osada	3 073 740	1 369 350	1 704 390
Lidzbark	9 019 877	5 128 346	3 891 531
Płońnica	4 856 777	343 281	4 513 496
Rybno	4 966 354	2 256 012	2 710 342
POWIAT	31 238 517	11 329 505	19 909 012

źródło: bazaazbestowa.gov.pl, stan na 21.10.25 r.

Rysunek 40. Stosunek ilości unieszkodliwionych wyrobów zawierających azbest do pozostałych do unieszkodliwienia z terenu powiatu działdowskiego

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Bazy Azbestowej, stan na 21.10.2025 r.

Na terenie analizowanego powiatu, udało się unieszkodliwić 36% zinwentaryzowanych odpadów zawierających azbest.

Na ten sam dzień, dla województwa warmińsko-mazurskiego, poziom usunięcia azbestu kształtuje się na poziomie 26,7%.

5.8.3. Zapobieganie powstawaniu odpadów

Wspólny System Segregacji Odpadów (WSSO)

W dniu 1 lipca 2017 r. wszedł w życie Wspólny System Segregacji Odpadów (WSSO), zgodnie z którym odpady są zbierane w sposób określony w ówczynie obowiązującym rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 29 grudnia 2016 r. w sprawie szczegółowego sposobu selektywnego zbierania wybranych frakcji odpadów (Dz.U. 2019 r. poz. 2028)⁴⁷.

Realizowana na terenie powiatu działdowskiego gospodarka odpadami komunalnymi nakierowana jest na tworzenie warunków właściwego zbierania odpadów w sposób selektywny oraz zagospodarowania odpadów, zapewniających osiągnięcie określonych przepisami poziomów recyklingu i odzysku oraz ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 10 maja 2021 r. w sprawie sposobu selektywnego zbierania wybranych frakcji odpadów (Dz.U. 2021 r. poz. 906) pojemniki oraz worki do zbierania poszczególnych rodzajów odpadów komunalnych oznaczone powinny być w następujący sposób:

- 1) papier – odpady z papieru, w tym odpady z tektury, odpady opakowaniowe z papieru i odpady opakowaniowe z tektury, zbiera się w pojemnikach lub workach koloru niebieskiego, oznaczonych napisem „Papier”;
- 2) szkło – odpady ze szkła, w tym odpady opakowaniowe ze szkła, zbiera się w pojemnikach lub workach koloru zielonego, oznaczonych napisem „Szkło”;
- 3) metale, tworzywa sztuczne, odpady opakowaniowe wielomateriałowe – odpady metali, w tym odpady opakowaniowe z metali, odpady z tworzyw sztucznych, w tym odpady opakowaniowe z tworzyw sztucznych oraz odpady opakowaniowe wielomateriałowe, zbiera się w pojemnikach lub workach koloru żółtego, oznaczonych napisem „Metale i tworzywa sztuczne”;
- 4) bioodpady - zbiera się w pojemnikach lub workach koloru brązowego, oznaczonych napisem „BIO”.

Gospodarka o obiegu zamkniętym – nowe wytyczne Komisji Europejskiej

2 grudnia 2015 r. Komisja Europejska przedstawiła pakiet dotyczący budowania gospodarki o obiegu zamkniętym (tzw. circular economy). Idea gospodarki o obiegu zamkniętym polega na zamknięciu cyklu życia produktu, który w ujęciu linearnym oznacza sekwencję: produkcja - użytkowanie - usunięcie odpadu (ujęcie zwane "od kołyski do grobu" – ang. "from cradle to grave"). Zamykając cykl życia otrzymujemy zaś sekwencję: produkcja – użytkowanie – wykorzystanie odpadu w kolejnym cyklu produkcyjnym (ujęcie zwane "od kołyski do kołyski" – ang. "from cradle to cradle"). Istotą tego podejścia jest wykorzystanie odpadów powstałych w cyklu życia produktu i tym samym ograniczenie zużycia surowców, zmniejszenie ilości składowanych odpadów oraz zwiększenie strumienia odpadów wykorzystywanych w ramach odzysku i recyklingu.

⁴⁷Akt zastąpiony rozporządzeniem Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 10 maja 2021 r. w sprawie sposobu selektywnego zbierania wybranych frakcji odpadów (Dz.U. poz. 906)

Poprzez wdrożenie proponowanych rozwiązań planuje się na terenie poszczególnych gmin całego kraju m.in. osiągnięcie do 2035 r. poziomu 65% w zakresie przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych. Strumień odpadów przeznaczonych do składowania ma wynieść do 2035 r. maksymalnie 10%. Zagadnienia te uwzględnia zarówno *Krajowy plan gospodarki odpadami 2028*, jak również *Plan Gospodarki Odpadami dla województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2023-2028*. W celu wdrożenia gospodarki odpadami w obiegu zamkniętym zostały już uruchomione fundusze na pilotażowe programy, których celem jest upowszechnienie doświadczeń we wdrażaniu gospodarki odpadami o obiegu w *Krajowym planie gospodarki odpadami 2028* wyznaczono następujące kierunki działań w zakresie powstawania odpadów oraz kształtowania systemu gospodarki odpadami komunalnymi:

- 1) Stosowanie działań na rzecz Zapobiegania Powstawania Odpadów (ZPO) komunalnych m.in. przez: promowanie ponownego użycia produktów, tworzenie punktów napraw produktów, promowanie wytwarzania i użytkowania produktów o wydłużonym okresie użytkowania, tworzenie punktów ponownego użycia przy PSZOK-ach lub innych miejscach ogólnodostępnych dla społeczności lokalnej;
- 2) monitorowanie składu morfologicznego odpadów komunalnych, w tym fizycznych i chemicznych właściwości odpadów;
- 3) organizowanie i prowadzenie działań edukacyjno-informacyjnych na szczeblu zarówno ogólnokrajowym, jak i gminnym, mających na celu między innymi: podnoszenie świadomości i wiedzy społeczeństwa w zakresie ZPO, właściwe postępowanie z odpadami, promowanie prawidłowego sposobu postępowania z odpadami oraz korzyści z tego wynikających;
- 4) zapewnienie finansowania w obszarze ZPO w zakresie podnoszenia świadomości i wiedzy społeczeństwa;
- 5) zwiększenie dostępności PSZOK-ów dla mieszkańców;
- 6) zwiększenie efektywności prowadzenia selektywnego zbierania „u źródła”, w tym również komunalnych odpadów ulegających biodegradacji;
- 7) zagospodarowanie bioodpadów w biogazowniach rolniczych lub we własnym zakresie np. w kompostownikach przydomowych, również na terenach z zabudową jednorodzinną;
- 8) tworzenie przez jednostki samorządu terytorialnego zachęt w zakresie zagospodarowywania bioodpadów w przydomowych kompostownikach (finansowanie lub współfinansowanie zakupu kompostowników);
- 9) budowa lub modernizacja instalacji recyklingu zgodnie z określonym zakresem zapotrzebowania, w tym instalacji do fermentacji bioodpadów z wytworzeniem biometanu, energii elektrycznej, ciepłej, chłodu;
- 10) modernizacja instalacji Mechaniczno-Biologicznego Przetwarzania Odpadów (MBP) w kierunku przetwarzania odpadów selektywnie zbieranych; po modernizacji część mechaniczna w tych instalacjach powinna służyć do efektywnego sortowania odpadów zebranych selektywnie u źródła, natomiast część biologiczna powinna być wykorzystywana do fermentacji lub kompostowania zbieranych selektywnie bioodpadów i odpadów zielonych;
- 11) zmniejszenie ilości kierowanych do składowania odpadów komunalnych oraz pochodzących z przetworzenia odpadów komunalnych, które nie nadają się do przygotowania do ponownego użycia lub recyklingu, przez zagospodarowanie tych odpadów zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami w innych procesach odzysku, w tym przez termiczne przekształcanie z odzyskiem energii;

- 12) zapewnienie wysokiej automatyzacji linii sortowniczych w celu maksymalizacji odzysku surowcowego;
- 13) zapewnienie finansowania przedsięwzięć niwelujących zapotrzebowanie na obiekty i instalacje do zagospodarowania odpadów komunalnych, o których mowa w załączniku nr 2 do KPGO 2028, ze szczególnym uwzględnieniem instalacji do fermentacji bioodpadów;
- 14) zapewnienie finansowania przedsięwzięć w zakresie modernizacji instalacji przetwarzających odpady komunalne i pochodzące z przetworzenia odpadów komunalnych, w tym odpady ulegające biodegradacji selektywnie zebrane, w celu zapewnienia wysokich standardów ochrony środowiska ich funkcjonowania;
- 15) w przypadku odpadów żywności preferowanie technologii fermentacji z wytworzeniem biometanu, energii elektrycznej, ciepłej, chłodu, a dla pozostałych odpadów i przy mniejszych wydajnościach technologii tlenowych;
- 16) kontynuacja zapewnienia bezpiecznego składowania odpadów powstałych po przetwarzaniu odpadów, w tym stabilizatu, które nie mogą zostać poddane innym procesom przetwarzania, w tym recyklingowi; budowa składowisk lub ich rozbudowa powinna zostać ograniczona wyłącznie do potrzeb wynikających z ilości odpadów wytwarzanych w instalacjach do przetwarzania odpadów komunalnych i odpadów, dla których nie ma innej możliwości przetwarzania;
- 17) monitorowanie i kontrola przez gminy funkcjonowania systemów gospodarowania odpadami komunalnymi, w tym ograniczanie nielegalnego składowania odpadów komunalnych;
- 18) poprawa jakości zbieranych i gromadzonych danych w BDO.

5.7.4. Zagadnienia horyzontalne

Adaptacja do zmian klimatu	Wpływ gwałtownych zjawisk pogodowych oraz ich efektów należy mieć na uwadze podczas wybierania lokalizacji oraz projektowania obiektów typu PSZOK oraz składowisk odpadów.
Nadzwyczajne zagrożenia środowiska	Większość nadzwyczajnych zagrożeń środowiska dotyczących gospodarki odpadami, jest związana ze składowiskami odpadów. Można do nich zaliczyć przedostawanie się odpadów poza miejsce wyznaczone do ich składowania, ruchy masowe ziemi a także samozapłon gazów składowiskowych.
Działania edukacyjne	Działania edukacyjne dotyczące gospodarki powinny dotyczyć zagadnień, takich jak prawidłowa gospodarka odpadami, w tym przede wszystkim zapobieganie powstawaniu odpadów, znaczenie segregacji odpadów oraz obejmować akcje, takie jak „Sprzątanie Świata”.
Monitoring środowiska	Monitoringiem składowisk odpadów zajmują się jednostki zarządzające takimi instalacjami oraz Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Olsztynie, który zajmuje się działalnością kontrolną.

5.8.5. Tendencje zmian stanu środowiska

Tendencje korzystne	Tendencje niekorzystne
- sukcesywne usuwanie wyrobów zawierających azbest; - prowadzenie działań mających na celu zapobieganie powstawaniu odpadów; - prowadzenie licznych akcji informacyjno-educacyjnych; - spadek masy wytwarzanych odpadów komunalnych;	- nadal niska świadomość społeczeństwa w zakresie należytego postępowania z odpadami; - brak tendencji wzrostowej udziału zebranych odpadów w sposób selektywny;

5.8.6. Analiza SWOT

GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- Systematyczne usuwanie wyrobów zawierających azbest. - Prowadzenie akcji informacyjno-educacyjnych.	- Niewystarczająca świadomość ekologiczna społeczeństwa w temacie gospodarki odpadami. - Wciąż istniejące wyroby azbestowe na terenie powiatu. - Nie w wszystkich gminach jest PSZOK. - Nieosiąganie przez Ekologiczny Związek Gmin „Działdowszczyzna” wymaganego poziomu przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych.
SZANSE	ZAGROŻENIA
- Intensyfikacja działań informacyjno-educacyjnych w zakresie zwiększenia świadomości społeczeństwa na temat należytego gospodarowania odpadami. - Dalszy rozwój systemu gospodarki odpadami komunalnymi poprzez wzrastający udział masy odpadów zbieranych selektywnie. - Zwiększenie stopnia odzysku materiałów ze strumienia odpadów komunalnych. - Możliwość pozyskania dotacji na cele usuwania i unieszkodliwiania materiałów zawierających azbest. - Likwidacja miejsc nielegalnego składowania odpadów.	- Nieprzepisowe składowanie odpadów. - Spalanie odpadów w przydomowych kotłowniach. - Zmiany prawne powodujące konieczność ciągłego dostosowywania się instalacji zagospodarowania odpadów oraz trudności organizacyjne i finansowe z tym związane. - Wciąż otwarty obieg gospodarki odpadami.

5.9. Zasoby przyrodnicze

Realizując zadania zawarte w niniejszym Programie Ochrony Środowiska należy uwzględnić ochronę gatunkową roślin i zwierząt, wynikającą z ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. 2024 r. poz. 1478 z późn. zm.) mającą na celu zapewnienie przetrwania i właściwego stanu okazów gatunków oraz ich siedlisk i ostoi. Wymagane jest również przestrzeganie zapisów ww. ustawy, dotyczących zakazów oraz odstępstw od zakazów w odniesieniu do ww. gatunków oraz wydanych na jej podstawie przepisów wykonawczych, zwłaszcza:

- rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz.U. 2022 r. poz. 2380 z późn. zm.);
- rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz.U. 2014 r. poz. 1409);
- rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz.U. 2014 r. poz. 1408).

5.9.1. Formy ochrony przyrody

Zgodnie z CRFOP na terenie powiatu działdowskiego występują następujące formy ochrony przyrody:

- Obszary Natura 2000:
 - Przełomowa Dolina Rzeki Wel;
 - Ostoja Lidzbarska;
 - Góra Dębowa koło Mławy;
 - Ostoja Welska;
 - Doliny Wkry i Mławki;
- Obszary chronionego krajobrazu:
 - Dąbrówieński;
 - Doliny Górnej Wkry;
 - Dolin Rzeki Nidy i Szkotówki;
 - Grzybiny;
 - Hartowiecki;
 - Naguszewski;
 - Otuliny Welskiego Parku Krajobrazowego - Dębień;
 - Otuliny Welskiego Parku Krajobrazowego – Słup;
- Park krajobrazowy:
 - Welski Park Krajobrazowy;
 - Górznieńsko-Lidzbarski Park Krajobrazowy;
- Rezerwat przyrody:
 - Klonowo;
 - Bagno Koziana;
 - Góra Dębowa;
 - Ostrów Tarczyński;
 - Świńskie Bagno;
 - Jar Brynicy (rezerwat leśny);
 - Jezioro Neliwa;
 - Jar Brynicy (rezerwat krajobrazowy);
- Użytki ekologiczne:
 - Torfianki Działdowskie;
 - Kurojady;
 - Bładowo;
 - Studnia Nietoperzowa Zalesie;
 - Torfowisko Wąpierskie;
 - Chełsty;
 - Koszelewki;
 - Ptasie Bagno;
 - b.n.;

- zespół przyrodniczo-krajobrazowy Dolina rzeki Szkotówki;
- 91 pomników przyrody.

Ogółem, obszary prawnie chronione zajmują 38,4 % powierzchni powiatu działdowskiego.

Tabela 47. Powierzchnia obszarów chronionych na terenie powiatu działdowskiego

	jednostka	2021	2022	2023	2024
ogółem	ha	36 626,68	36 626,63	36 626,63	36 616,16
rezerваты przyrody	ha	418,22	418,22	418,22	418,22
obszary chronionego krajobrazu	ha	11 127,75	11 127,75	11 127,75	11 127,75
parki krajobrazowe	ha	24 695,50	24 695,50	24 695,50	24 695,50
zespoły przyrodniczo-krajobrazowe	ha	365,00	364,95	364,95	364,95
użytki ekologiczne	ha	1 081,76	1 081,76	1 081,76	1 071,29

źródło: GUS

Obszary Natura 2000

Obszar utworzony w celu ochrony populacji dziko występujących ptaków lub siedlisk przyrodniczych lub gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty.

Sieć obszarów Natura 2000 obejmuje:

- obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO),
- specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO),
- obszary mające znaczenie dla Wspólnoty.

Obszar Natura 2000 może obejmować część lub całość obszarów i obiektów objętych innymi formami ochrony przyrody (z wyjątkiem ochrony gatunkowej roślin, zwierząt i grzybów).⁴⁸

⁴⁸ Źródło: <https://stat.gov.pl/metainformacje/slownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej/1391,pojecie.html>

<https://stat.gov.pl/metainformacje/slownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej/1391,pojecie.html>

Tabela 48. Charakterystyka obszarów Natura 2000 na terenie powiatu działdowskiego

Nazwa	Przełomowa Dolina Rzeki Wełpy	Ostoja Lidzbarska	Góra Dębowa koło Mławy	Ostoja Welska	Doliny Wkry i Mławki
Kod obszaru	PLH280015	PLH280012	PLH280057	PLH280014	PLB140008
Rodzaj ochrony	Dyrektywa siedliskowa	Dyrektywa siedliskowa	Dyrektywa siedliskowa	Dyrektywa siedliskowa	Dyrektywa ptasia
Data wyznaczenia przez KE	2009-02-13	2009-02-13	2013-12-21	2009-02-13	-
Data wyznaczenia w Polsce	2022-02-24	2022-03-03	2022-02-23	2022-03-01	2007-10-13
Powierzchnia [ha]	1259,6800	8865,4200	386,6000	3384,3700	28751,5400
Powiaty	działdowski, nowomiejski	działdowski, brodnicki, żuromiński	działdowski	działdowski, ostródzki	działdowski, mławski, żuromiński
Gminy	Lidzbark (gmina miejsko-wiejska), Grodziczno (gmina wiejska)	Lubowidz (gmina miejsko-wiejska), Lidzbark (gmina miejsko-wiejska), Świdziebna (gmina wiejska), Brzozie (gmina wiejska), Bartniczka (gmina wiejska), Górzno (gmina miejsko-wiejska)	Iłowo-Osada (gmina wiejska)	Płońnica (gmina wiejska), Dąbrówno (gmina wiejska), Lidzbark (gmina miejsko-wiejska), Działdowo (gmina wiejska), Rybno (gmina wiejska)	Płońnica (gmina wiejska), Lubowidz (gmina miejsko-wiejska), Siemiątkowo (gmina wiejska), Szreńsk (gmina wiejska), Lidzbark (gmina miejsko-wiejska), Działdowo (gmina wiejska), Wiśniewo (gmina wiejska), Lipowiec Kościelny (gmina wiejska), Żuromin (gmina miejsko-wiejska), Lutocin (gmina wiejska), Radzanów (gmina wiejska), Biezuń (gmina miejsko-wiejska)
Dane aktu prawnego o ustanowieniu	Decyzja Komisji z dnia 12 grudnia 2008 r. przyjmująca na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG drugi	Decyzja Komisji z dnia 12 grudnia 2008 r. przyjmująca na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG drugi	Decyzja wykonawcza Komisji z dnia 7 listopada 2013 r. w sprawie przyjęcia siódmego zaktualizowanego wykazu	Decyzja Komisji z dnia 12 grudnia 2008 r. przyjmująca na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG drugi	Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 5 września 2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie

Nazwa	Przełomowa Dolina Rzeki Weł	Ostoja Lidzbarska	Góra Dębowa koło Mławy	Ostoja Welska	Doliny Wkry i Mławki
	zaktualizowany wykaz terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2008) 8039) (2009/93/WE)	zaktualizowany wykaz terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2008) 8039) (2009/93/WE)	terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2013) 7358) (2013/741/UE)	zaktualizowany wykaz terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2008) 8039) (2009/93/WE)	obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000
Dane pozostałych aktów prawnych	Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 12 stycznia 2022 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Przełomowa Dolina Rzeki Weł (PLH280015)	Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 12 stycznia 2022 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Ostoja Lidzbarska (PLH280012)	Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 12 stycznia 2022 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Góra Dębowa koło Mławy (PLH280057)	Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 12 stycznia 2022 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Ostoja Welska (PLH280014)	Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków
Typy siedlisk przyrodniczych występujących na terenie obszaru	3150, 3160, 3260, 6430, 6510, 7110, 7140, 9170, 91D0, 91E0, 91F0	3140, 3150, 3160, 3260, 4030, 6120, 6210, 6410, 6510, 7110, 7120, 7140, 7210, 7230, 9170, 91D0, 91E0, 91F0, 91I0	6510, 9170, 91E0	3140, 3150, 3160, 6510, 7140, 7230, 9170, 91D0, 91E0, 91F0	-
Gatunki objęte art. 4 dyrektywy 2009/147/WE i gatunki wymienione w załączniku II do dyrektywy 92/43/EEG	<i>Bombina bombina</i> , <i>Castor fiber</i> , <i>Cobitis taenia</i> , <i>Cottus gobio</i> , <i>Hamatocaulis vernicosus</i> , <i>Lampetra planeri</i> , <i>Lutra lutra</i> , <i>Misgurnus fossilis</i> , <i>Rodeus amarus</i> , <i>Triturus cristatus</i>	<i>Angelica palustris</i> , <i>Barbastella barbastellus</i> , <i>Canis lupus</i> , <i>Castor fiber</i> , <i>Cobitis taenia</i> , <i>Cottus gobio</i> , <i>Hamatocaulis vernicosus</i> , <i>Lampetra planeri</i> , <i>Liparis loeselii</i> , <i>Lutra lutra</i> , <i>Lynx lynx</i> , <i>Misgurnus fossilis</i> , <i>Myotis myotis</i> , <i>Pulsatilla patens</i> , <i>Thesium ebracteatum</i> , <i>Triturus cristatus</i>	<i>Castor fiber</i> , <i>Triturus cristatus</i>	<i>Bombina bombina</i> , <i>Castor fiber</i> , <i>Cobitis taenia</i> , <i>Hamatocaulis vernicosus</i> , <i>Leucorrhinia pectoralis</i> , <i>Liparis loeselii</i> , <i>Lutra lutra</i> , <i>Lycaena dispar</i> , <i>Misgurnus fossilis</i> , <i>Rodeus amarus</i> , <i>Saxifraga hirculus</i> , <i>Thesium ebracteatum</i>	<i>Alcedo atthis</i> , <i>Anthus campestris</i> , <i>Aquila clanga</i> , <i>Aquila pomarina</i> , <i>Ardea purpurea</i> , <i>Asio flammeus</i> , <i>Botaurus stellaris</i> , <i>Branta leucopsis</i> , <i>Calidris alpina</i> , <i>Caprimulgus europaeus</i> , <i>Carpodacus erythrinus</i> , <i>Chlidonias hybridus</i> , <i>Chlidonias niger</i> , <i>Ciconia ciconia</i> , <i>Ciconia nigra</i> , <i>Circus</i>

Nazwa	Przełomowa Dolina Rzeki Wełpy	Ostoja Lidzbarska	Góra Dębowa koło Mławy	Ostoja Welska	Doliny Wkry i Mławki
					<i>aeruginosus, Circus cyaneus, Circus pygargus, Crex crex, Cygnus columbianus bewickii, Cygnus cygnus, Dendrocopos medius, Dryocopus martius, Egretta alba, Emberiza hortulana, Falco peregrinus, Gallinago gallinago, Gallinago media, Grus grus, Haliaeetus albicilla, Lanius collurio, Limosa limosa, Lullula arborea, Luscinia svecica, Milvus migrans, Numenius arquata, Pandion haliaetus, Pernis apivorus, Philomachus pugnax, Pluvialis apricaria, Porzana parva, Porzana porzana, Sterna caspia, Sterna hirundo, Sylvia nisoria, Tringa glareola, Tringa totanus</i>
Czy obowiązuje ochrona na podstawie prawa międzynarodowego?	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE
Czy plan zadań ochrony albo plan ochrony	NIE	Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie, Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy oraz Regionalnego Dyrektora	Zarządzenie nr 12 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie z dnia 21 kwietnia 2021 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru	NIE	Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Doliny Wkry i Mławki PLB140008;

Nazwa	Przełomowa Dolina Rzeki We	Ostoja Lidzbarska	Góra Dębowa koło Mławy	Ostoja Welska	Doliny Wkry i Mławki
		Ochrony Środowiska w Warszawie z dnia 3 marca 2015 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Lidzbarska PLH280012; Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Lidzbarska PLH280012	Natura 2000 Góra Dębowa koło Mławy PLH280057		Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie z dnia 23 grudnia 2014 r. i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie z dnia 23 grudnia 2014 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Doliny Wkry i Mławki PLB140008; Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie z dnia 14 czerwca 2016 r. i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Doliny Wkry i Mławki PLB140008

źródło: <https://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/search.jsf> [data dostępu: 21.10.2025 r.]

PLH280015 Przełomowa Dolina Rzeki Wel

Obszar obejmuje odcinek rzeki Wel o naturalnym charakterze od Lidzbarku do mostu na rzece pomiędzy Grodzicznem a Mroczenkiem. Dno jest piaszczysto-kamieniste, a koryto jest tu bardzo kręte i towarzyszą mu starorzecza. Rzeką charakteryzuje się bystrym prądem oraz dużym spadkiem, sięgającym na niektórych odcinkach 4 ś. Wody rzeki zakwalifikowano do III klasy czystości. Między Lidzbarkiem a miejscowością Chełsty rzeka przepływa przez tzw. Las Nadwelski. W pobliżu doliny rozproszone są bagienka śródleśne, z mszarem wysoko- i przejściowotorfowiskowy. Na północ od miejscowości Chełsty znajduje się przełomowy odcinek doliny o znacznym spadku i krętym nurcie ze stromymi zboczami doliny, licznymi bocznymi dolinkami erozyjnymi i źródłiskami, co nadaje temu miejscu podgórski charakter. Poniżej przełomowego odcinka rzeka wykorzystuje fragment rynny polodowcowej. Jest to obszar o bardzo zróżnicowanej młodoglacjalnej rzeźbie, gdzie deniwelacje przekraczają 50 m. Rosną tu lasy łęgowe (*Fraxino-Alnetum*) wilgotne łąki (*Angelico-Cirsietum oleracei*, *Molinion*) i torfowiska (*Rhynchosporion albae*) związane z potorfią i naturalnymi jeziorami w dolinie rzeki i zagłębieniami wytopiskowymi oraz kadłubowe zbiorowiska muraw kserotermicznych (*Festuco-Brometea*) na zboczach doliny i nasłonecznionych stokach wzgórz.

PLH280012 Ostoja Lidzbarska:

Ostoja Lidzbarska obejmuje kompleks lasów, jezior i mokradeł we wschodniej części makroregionu Pojezierza Chełmińskiego-Dobrzyńskiego, na styku sandru (od południa) i wysoczyzny morenowej (od północy). Jest to obszar bardzo zróżnicowany pod względem geomorfologii, uwarunkowań hydrologicznych, gleb, mikroklimatu, szaty roślinnej i fauny.

Teren ostoi, zwłaszcza północna i środkowa jej część, cechuje się znacznymi deniwelacjami, dochodzącymi do 50 m. Na uwagę zasługują głębokie rynny subglacjalne, przełomowe odcinki dolin rzecznych (Gary), nisze źródłiskowe, obniżenia wytopiskowe, drumliny, ozy i kemy. Wymienione wyżej, interesujące formy geomorfologiczne powstały podczas ostatniego zlodowacenia. Częste są rynnowe i wytopiskowe jeziora, rzeki o znacznym spadku, źródła i miejsca wysięku wody.

Tak zróżnicowany teren w wielu miejscach zachował bogactwo i naturalność szaty roślinnej. Dotyczy to zarówno lasów, jak i ekosystemów nieleśnych. W kompleksie leśnym w północnej części ostoi duże powierzchnie zajmujące grądy (*Tilio-Carpinetum*), w tym naturalne lasy klonowo-lipowe (*Acer platanooides-Tilia cordata*) i bogate gatunkowo, ciepłolubne grądy miodownikowe (*Tilio-Carpinetum melittetosum*). W żyznych obniżeniach terenu spotyka się łągi olszowo-jesionowe (*Fraxino-Alnetum*) i olsy (*Ribeso nigri-Alnetum*), częste są olsy źródłiskowe (*Cardamino-Alnetum*), występują zubożałe postacie podgórskiego łęgu jesionowego (*Carici remotae-Fraxinetum*). Oligotroficzne i mezotroficzne obniżenia zajmują różnego typu torfowiska mszarne, stosunkowo często obserwuje się mechowiska. Na uwagę zasługuje obecność licznych fitocenoz brzeziny bagiennej (*Vaccinio-Betuletum pubescentis*). Licznie występują kompleksy ekstensywnie użytkowanych łąk, a także psammofilne murawy. W środkowej i południowej części ostoi dominuje płaski lub pofalowany sandr, zajęty głównie przez bory mieszane (*Quercus roboris-Pinetum*, *Serratulo-Pinetum*), rzadziej bory sosnowe świeże (*Peucedano-Pinetum*). Spotyka się też bardzo bogate florystycznie świetliste dąbrowy (*Potentillo albae-Quercetum*).

Ostoja Lidzbarska jest objęta granicami trzech województw - warmińsko-mazurskiego, kujawsko-pomorskiego i mazowieckiego. Składa się z głównego kompleksu i dwóch enklaw, po południowo-zachodniej jego stronie. Enklawy obejmując jeziora Melno i Księżę, wraz z sąsiadującymi łąkami i szuwarami.

PLH280057 Góra Dębowa koło Mławy:

Wyznaczony obszar obejmuje część uroczyska Narzym-Dwukoły w Nadleśnictwie Dwukoły. Pod względem administracyjnym teren ten położony jest w Gminie Iłowo-Osada, powiecie działdowskim, województwie warmińsko-mazurskim. Zgodnie z podziałem przyrodniczo-leśnym obszar ten jest zaliczany do Krainy Mazowiecko-Podlaskiej, Dzielnicy Niziny Północnomazowieckiej, mezoregionu Wysoczyzny Ciechanowsko-Płońskiej (Tramplera i in. 1990). Według regionalizacji fizyczno-geograficznej obszar ten leży w mezoregionie Wzniesień Mławskich (makroregion Niziny środkowopolskiej) (Kondracki 1994). Natomiast w podziale geobotanicznym Polski teren ten znajduje się w Dziale Mazowiecko-Poleskim, Krainie Północnomazowiecko-Kurpiowskiej, Okręgu Wzniesień Mławskich (Matuszkiewicz 1995). Omawiany obszar znajdował się w zasięgu stadiału północnomazowieckiego zlodowacenia środkowopolskiego. Południowo-zachodnia jego część charakteryzuje się urozmaiconą rzeźbą terenu, gdzie występują morenowe wzgórza, z których najwyższe - Dębowa Góra osiąga wysokość 185 m n.p.m. W pozostałej części, teren jest lekko falisty lub równinny. Podłoże zbudowane jest głównie z piasków i żwirów, w których występują kamienie oraz głazy pochodzenia polodowcowego. Przez wschodnią część obszaru przebiega zatorzona dolina Dwukolanki, ciek który uchodzi do Mławki, będącego dopływem Wkry, która z kolei wpada do Narwi. Na całym obszarze przeważają gleby rdzawe właściwe oraz gleby brunatne kwaśne typowe, a w dolinie Dwukolanki gleby torfowo-murszowe. Dominującym typem siedliskowym lasu jest las świeży. Istotny udział przypada również na las mieszany świeży. Na mniejszych powierzchniach występuje las wilgotny i ols jesionowy. W składzie gatunkowym drzewostanów we wszystkich klasach wieku zdecydowanie dominuje sosna zwyczajna (*Pinus sylvestris*), której udział wynosi około 70%. W starszych klasach wieku istotny, kilkoprocentowy udział, poza sosną ma również dąb szypułkowy (*Quercus robur*) i buk zwyczajny (*Fagus sylvatica*). Dominującym zbiorowiskiem roślinnym w obszarze jest grąd subkontynentalny (*Tilio-Carpinetum*). W dolinach cieków najczęściej występującym leśnym zbiorowiskiem jest łęg jesionowo-olszowy (*Fraxino-Alnetum*), a w odlesionych fragmentach dolin dominują natomiast zbiorowiska łąkowe z klasy *Molinio-Arrhenatheretea*.

PLH280014 Ostoja Welska

Ostoja obejmuje odcinek rzeki Wel i jej doliny (włącznie z Torfowiskiem Kopaniarze), wraz z przyległymi do niej obszarami bagiennymi tzw. Ostoje Koszelewskie, Zompy Jeglijskie i jezioro Neliwa wraz z otoczeniem. W znacznej części są to tereny, na których zarzucono użytkowanie. Rzeka meandrując, płynie przez częściowo przesuszone torfowiska, w dużej części porośnięte lasem i zaroślami. Pośród lasów występują większe płyty podmokłych łąk (*Cirsio-Polygonetum*) oraz alkalicznych torfowisk niskich (*Caricion lasiocarpae*, m.in. *Menyanthes sphagnetum teretis*), mechowisk i szuwarów wielkoturzycowych. Ostoje Koszelewskie to kompleks przyrodniczy suchych i podmokłych lasów, łąk, częściowo osuszonych mokradeł i nieużytków oraz stawów rybnych i torfowisk z zespołem kilkudziesięciu różnej wielkości zbiorników pozostałych po eksploatacji torfu. Zompy Jeglijskie to obszar mokradeł obejmujący torfowiska niskie i przejściowe (*Rhynchosporion albae*) z licznymi zarastającymi potorfowymi zbiornikami wodnymi, wilgotne łąki oraz zespoły zarośli łozowych i młodego olsu (*Alnetae glutinosae*) oraz lasów brzoźowych. Jezioro Neliwa jest płytkim

(maksymalna głębokość 1,5 m) naturalnym jeziorem eutroficznym z podwodnymi łakami ramienic, otoczonym szerokim pasem szuwarów i zarośli. Od południa jezioro graniczy z lasem, zaś na zachód od niego ciągną się podmokłe łąki. Według regionalizacji geobotanicznej Matuszkiewicza (2008) obszar usytuowany jest w: Prowincji Środkowoeuropejskiej, Podprowincji Środkowoeuropejskiej Właściwej, Dziale Mazowiecko-Poleskim (E), Krainie Chełmińsko-Dobrzyńskiej (E.1.), Okręgu Nidzicko-Welskim (E.1.5.), Podokręgu Rybnowskim (E.1.5.b) i Płońskim (E.1.5.c). Do głównych rzek analizowanego regionu należą Skrwa oraz fragmenty Mieni, Wkry, Rypienicy, Welu. Największymi jeziorami są: Dąbrowa Wielka (615,1 ha), Rumian, Urszulewskie, Dąbrowa Mała, Tarczyńskie i Lidzbarskie. Do potencjalnej roślinności naturalnej należą: bory mieszane sosnowo-dębowe, grądy subkontynentalne, subkontynentalne bory sosnowe, łągi jesionowo-olszowe i olsy typowe. Powierzchnie sandrowe w znacznym stopniu porastają lasy, głównie bory, a na fragmentach wysoczyzn i wzniesień morenowych dominują pola uprawne. Łągi zachowały się jedynie w dnach dolin, rynien subglacialnych i zagłębieniach (Richling i in. 2021).

PLB140008 Doliny Wkry i Mławki

OSO Dolina Wkry i Mławki obejmuje górny odcinek doliny Wkry od Działdowa do Radzanowa oraz dolny odcinek doliny Mławki – dopływu Wkry – od Mławy do ujścia rzeki koło Ratowa. W dolinach występują zazwyczaj niewielkie płyty łęgów olszowych, olszowo-jesionowych i łożowisk, a na krawędzi doliny - bory i nasadzenia sosnowe. Dolina Wkry na odcinku wchodzącym w granice OSO Dolina Wkry i Mławki jest zróżnicowana. Na odcinku od Działdowa do Nowego Dworu jest dosyć szeroka (od 0,6 do 1,5 km) z lokalnymi rozszerzeniami, licznymi torfiankami i pozostałościami koryta rzecznej po jego uregulowaniu. Występują znacznej wielkości lasy olszowe i łożowiska. Poniżej Nowego Dworu koryto Wkry nie jest uregulowane, ale dolina jest wąska (średnio około 100 m) z lokalnymi poszerzeniami. Taki charakter rzeki i doliny utrzymuje się do Poniatowa. Poniżej tej miejscowości do granic obszaru Natura 2000 (w rejonie Radzanowa) rzeka jest ponownie uregulowana, a dolina szeroka na 1,5 km. Dominują otwarte łąki i pastwiska z licznymi rowami melioracyjnymi. W rejonie Gołuszyna znajduje się rozległy kompleks olsów (częściowo objęty ochroną rezerwatową). Lokalnie licznie występują torfianki i starorzecza. Niewielkimi dopływami Wkry na tym odcinku są Luta, Swojęcianka i Nowa Rzeka. Mławka jest uregulowana i pomimo niewielkiego przepływu dolina tej rzeki jest szeroka z rozległymi obniżeniami z kompleksami łąk, pastwisk i łęgów olszowych. Większe kompleksy olsów występują w rejonie Mostowa i Rumoki. Obok wsi Rumoka znajduje się kompleks stawów rybnych o pow. 90 ha. Prowadzona jest tu intensywna produkcja rybna, objawiająca się m.in. bardzo wąskimi pasami szuwarów nadbrzeżnych oraz regularnie wykaszanyymi groblami – w efekcie stan awifauny lęgowej jest bardzo ubogi.

Obszary chronionego krajobrazu

Obszar chronionego krajobrazu obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych (art. 23 Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody). Podstawowe informacje dotyczące obszaru zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 49. Charakterystyka obszarów chronionego krajobrazu znajdujących się na terenie powiatu działdowskiego

Nazwa	Powiaty	Gminy	Data wyznaczenia	Powierzchnia [ha]	Akt prawny	Plan ochrony
Dąbrówieński	działdowski, ostródzki	Dąbrówno (gmina wiejska), Działdowo (gmina wiejska)	1998-01-01	5565,0000	Rozporządzenie Nr 37 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 12 lipca 2002 r. w sprawie wprowadzenia zakazów dotyczących obszarów chronionego krajobrazu na terenie województwa warmińsko-mazurskiego; Rozporządzenie Nr 21 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 14 kwietnia 2003 r. w sprawie wprowadzenia obszarów chronionego krajobrazu na terenie województwa warmińsko-mazurskiego; Rozporządzenie Nr 143 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 12 listopada 2008 r. w sprawie Dąbrówieńskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu	Nie
Doliny Górnej Wkry	działdowski	Płońnica (gmina wiejska), Lidzbark (gmina miejsko-wiejska)	1998-01-01	4144,3000	Rozporządzenie Nr 37 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 12 lipca 2002 r. w sprawie wprowadzenia zakazów dotyczących obszarów chronionego krajobrazu na terenie województwa warmińsko-mazurskiego; Rozporządzenie Nr 21 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 14 kwietnia 2003 r. w sprawie wprowadzenia obszarów chronionego krajobrazu na terenie województwa warmińsko-mazurskiego;	Nie

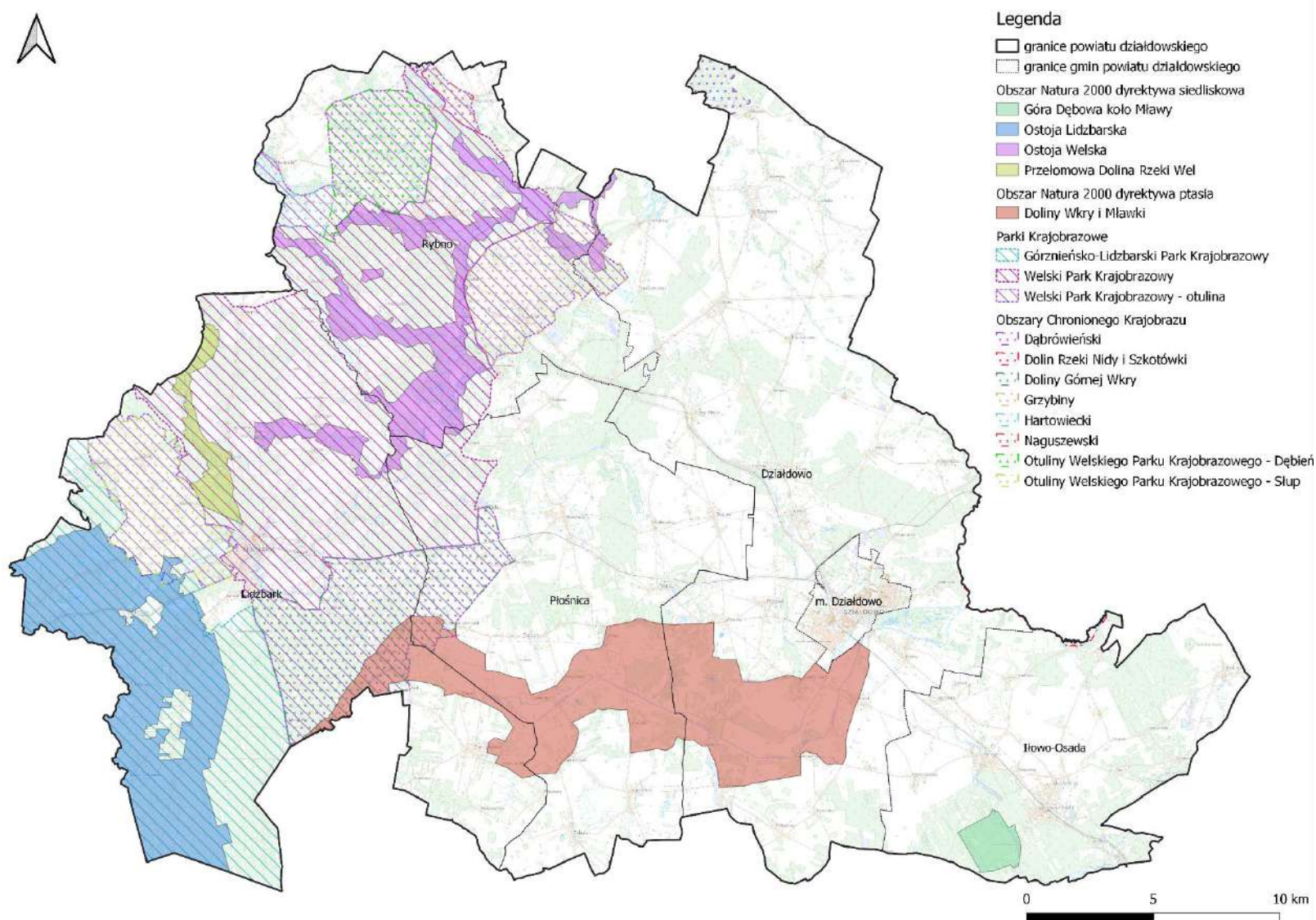
Nazwa	Powiaty	Gminy	Data wyznaczenia	Powierzchnia [ha]	Akt prawny	Plan ochrony
					Rozporządzenie Nr 109 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 3 listopada 2008 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Górnej Wkry; Uchwała Nr XIX/342/20 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 29 września 2020 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Górnej Wkry.	
Dolin Rzeki Nidy i Szkotówki	działdowski, nidzicki	Nidzica (gmina miejsko-wiejska), Iłowo-Osada (gmina wiejska), Działdowo (gmina wiejska), Kozłowo (gmina wiejska)	1998-01-01	8391,9000	Rozporządzenie Nr 37 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 12 lipca 2002 r. w sprawie wprowadzenia zakazów dotyczących obszarów chronionego krajobrazu na terenie województwa warmińsko-mazurskiego; Rozporządzenie Nr 21 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 14 kwietnia 2003 r. w sprawie wprowadzenia obszarów chronionego krajobrazu na terenie województwa warmińsko-mazurskiego; Rozporządzenie Nr 141 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 12 listopada 2008 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Dolin Rzek Nidy i Szkotówki	Nie
Grzybiny	działdowski	Działdowo (gmina wiejska), Rybno (gmina wiejska)	1998-01-01	2081,9000	Rozporządzenie Nr 37 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 12 lipca 2002 r. w sprawie wprowadzenia zakazów dotyczących obszarów chronionego krajobrazu na terenie województwa warmińsko-mazurskiego; Rozporządzenie Nr 21 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 14 kwietnia 2003 r. w sprawie wprowadzenia obszarów chronionego krajobrazu na terenie województwa warmińsko-mazurskiego;	Nie

Nazwa	Powiaty	Gminy	Data wyznaczenia	Powierzchnia [ha]	Akt prawny	Plan ochrony
					Rozporządzenie Nr 24 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 23 kwietnia 2008 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu – Grzybiny; Uchwała Nr XIX/338/20 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 29 września 2020 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu - Grzybiny	
Hartowiecki	działdowski	Rybno (gmina wiejska)	1998-01-01	395,0200	Rozporządzenie Nr 37 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 12 lipca 2002 r. w sprawie wprowadzenia zakazów dotyczących obszarów chronionego krajobrazu na terenie województwa warmińsko-mazurskiego; Rozporządzenie Nr 21 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 14 kwietnia 2003 r. w sprawie wprowadzenia obszarów chronionego krajobrazu na terenie województwa warmińsko-mazurskiego; Rozporządzenie Nr 42 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 23 kwietnia 2008 r. w sprawie Hartowieckiego Obszaru Chronionego Krajobrazu; Uchwała Nr XXXIV/742/18 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 19 lutego 2018 r. w sprawie Hartowieckiego Obszaru Chronionego Krajobrazu	Nie
Naguszewski	działdowski	Rybno (gmina wiejska)	1998-01-01	215,6100	Rozporządzenie Nr 37 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 12 lipca 2002 r. w sprawie wprowadzenia zakazów dotyczących obszarów chronionego krajobrazu na terenie województwa warmińsko-mazurskiego; Rozporządzenie Nr 21 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 14 kwietnia 2003 r. w sprawie	Nie

Nazwa	Powiaty	Gminy	Data wyznaczenia	Powierzchnia [ha]	Akt prawny	Plan ochrony
					wprowadzenia obszarów chronionego krajobrazu na terenie województwa warmińsko-mazurskiego; Rozporządzenie Nr 41 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 23 kwietnia 2008 r. w sprawie Naguszeńskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu; Uchwała Nr XIX/341/20 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 29 września 2020 r. w sprawie Naguszeńskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu	
Otuliny Welskiego Parku Krajobrazowego - Dębien	działdowski	Rybno (gmina wiejska)	1998-01-01	1769,9600	Rozporządzenie Nr 37 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 12 lipca 2002 r. w sprawie wprowadzenia zakazów dotyczących obszarów chronionego krajobrazu na terenie województwa warmińsko-mazurskiego; Rozporządzenie Nr 21 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 14 kwietnia 2003 r. w sprawie wprowadzenia obszarów chronionego krajobrazu na terenie województwa warmińsko-mazurskiego; Rozporządzenie Nr 28 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 23 kwietnia 2008 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Otuliny Welskiego Parku Krajobrazowego – Dębien; Uchwała Nr XIX/339/20 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 29 września 2020 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Otuliny Welskiego Parku Krajobrazowego - Dębien	Nie
Otuliny Welskiego Parku Krajobrazowego - Słup	2169,7000	Lidzbark (gmina miejsko-wiejska)	1998-01-01	2169,7000	Rozporządzenie Nr 37 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 12 lipca 2002 r. w sprawie wprowadzenia zakazów dotyczących obszarów	Nie

Nazwa	Powiaty	Gminy	Data wyznaczenia	Powierzchnia [ha]	Akt prawny	Plan ochrony
					chronionego krajobrazu na terenie województwa warmińsko-mazurskiego; Rozporządzenie Nr 21 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 14 kwietnia 2003 r. w sprawie wprowadzenia obszarów chronionego krajobrazu na terenie województwa warmińsko-mazurskiego; Rozporządzenie nr 29 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 23 kwietnia 2008 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Otuliny Welskiego Parku Krajobrazowego – Słup; Uchwała Nr XIX/340/20 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 29 września 2020 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Otuliny Welskiego Parku Krajobrazowego - Słup.	

źródło: <https://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/search.jsf> [data dostępu: 21.10.2025 r.]

Rysunek 41. Obszary Natura 2000, Parki Krajobrazowe oraz Obszary Chronionego Krajobrazu na tle powiatu działdowskiego
 źródło: opracowanie własne na podstawie danych geoprzestrzennych: <https://dane.gov.pl/pl/dataset>

Rezerваты przyrody

Rezerwat przyrody obejmuje obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi (art. 13 Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody).

Podstawowe informacje dotyczące rezerwatu przyrody występującego na terenie powiatu działdowskiego zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 50. Charakterystyka rezerwatów przyrody znajdujących się na terenie powiatu działdowskiego

Nazwa	Klonowo	Bagno Koziana	Góra Dębowa	Ostrów Tarczyński	Świńskie Bagno	Jar Brynicy	Jezioro Neliwa	Jar Brynicy
Data uznania	1958-08-13	1991-11-05	1994-02-15	1994-02-15	1994-02-15	1955-04-29	2007-01-26	2001-11-22
Powierzchnia [ha]	32,6900	54,7800	163,3800	106,8300	15,9000	28,1400	16,5000	28,2900
Rodzaj rezerwatu	leśny	torfowiskowy	leśny	krajobrazowy	torfowiskowy	leśny	wodny	krajobrazowy
Typ rezerwatu	fitocenotyczny	fitocenotyczny	fitocenotyczny	krajobrazów	biocenotyczny i fizjocenotyczny	fitocenotyczny	biocenotyczny i fizjocenotyczny	fitocenotyczny
Podtyp rezerwatu	zbiorowisk leśnych	zbiorowisk nieleśnych	zbiorowisk leśnych	krajobrazów naturalnych	biocenozy naturalnych i półnaturalnych	zbiorowisk leśnych	biocenozy naturalnych i półnaturalnych	zbiorowisk leśnych
Typ ekosystemu	leśny i borowy	torfowiskowy (bagienny)	leśny i borowy	leśny i borowy	torfowiskowy (bagienny)	leśny i borowy	wodny	leśny i borowy
Podtyp ekosystemu	borów mieszanych nizinnych	torfowisk przejściowych	borów mieszanych nizinnych	borów mieszanych nizinnych	torfowisk przejściowych	lasów nizinnych	jezior meztroficznych i eutroficznych oraz stawów	lasów nizinnych
Dane aktu prawnego o	Zarządzenie Ministra	Zarządzenie Ministra Ochrony	Zarządzenie Ministra	Zarządzenie Ministra	Zarządzenie Ministra	Zarządzenie Ministra	Rozporządzenie Nr 57 Wojewody	Rozporządzenie nr 278/01

Nazwa	Klonowo	Bagno Koziana	Góra Dębowa	Ostrów Tarczyński	Świńskie Bagno	Jar Brynicy	Jezioro Neliwa	Jar Brynicy
utworzeniu, ustanowieniu lub wyznaczeniu	Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 15 lipca 1958 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody	Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 9 października 1991 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody	Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 31 grudnia 1993 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody	Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 31 grudnia 1993 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody	Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 31 grudnia 1993 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody	Leśnictwa z dnia 21 kwietnia 1955 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody	Warmińsko-Mazurskiego z dnia 29 grudnia 2006 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody "Jezioro Neliwa" Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie z dnia 31 października 2017 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Jezioro Neliwa"	Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z dnia 2 października 2001 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody.
Dane pozostałych aktów prawnych	Obwieszczenie Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 3 kwietnia 2001 r. w sprawie ogłoszenia wykazu rezerwatów przyrody	Obwieszczenie Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 3 kwietnia 2001 r. w sprawie ogłoszenia wykazu rezerwatów przyrody	Obwieszczenie Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 3 kwietnia 2001 r. w sprawie ogłoszenia wykazu rezerwatów przyrody	Obwieszczenie Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 3 kwietnia 2001 r. w sprawie ogłoszenia wykazu rezerwatów przyrody utworzonych	Obwieszczenie Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 3 kwietnia 2001 r. w sprawie ogłoszenia wykazu rezerwatów przyrody utworzonych	Zarządzenie Nr 4 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie z dnia 14 lutego 2014 r. w sprawie rezerwatu	-	Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 14 grudnia 2017 r. w sprawie

Nazwa	Klonowo	Bagno Koziana	Góra Dębowa	Ostrów Tarczyński	Świńskie Bagno	Jar Brynicy	Jezioro Neliwa	Jar Brynicy
	utworzonych do dnia 31 grudnia 1998 r. Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie z dnia 30 września 2016 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Klonowo" Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie z dnia 7 maja 2019 r. zmieniające zarządzenie w sprawie rezerwatu przyrody "Klonowo"	utworzonych do dnia 31 grudnia 1998 r. Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie z dnia 31 października 2017 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Bagno Koziana"	utworzonych do dnia 31 grudnia 1998 r. Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie z dnia 23 maja 2016 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Góra Dębowa" Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie z dnia 30 września 2016 r. zmieniające zarządzenie w sprawie rezerwatu przyrody "Góra Dębowa"	do dnia 31 grudnia 1998 r. Zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie z dnia 9 czerwca 2020 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Ostrów Tarczyński"	do dnia 31 grudnia 1998 r. Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie z dnia 16 listopada 2017 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Świńskie Bagno" Dz. Urz. Województwa	przyrody "Jar Brynicy"		rezerwatu "Jar Brynicy"
Gmina	Lidzbark (gmina miejsko-wiejska)	Lidzbark (gmina miejsko-wiejska)	Łłowo-Osada (gmina wiejska)	Rybno (gmina wiejska)	Łłowo-Osada (gmina wiejska)	Lidzbark (gmina miejsko-wiejska)	Rybno (gmina wiejska)	Lidzbark (gmina miejsko-wiejska)

Nazwa	Klonowo	Bagno Koziana	Góra Dębowa	Ostrów Tarczyński	Świńskie Bagno	Jar Brynicy	Jezioro Neliwa	Jar Brynicy
								wiejska), Górzno (gmina miejsko-wiejska)
Czy obowiązuje plan ochrony?	Nie	Nie	Nie	Nie	Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie z dnia 12 października 2022 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Świńskie Bagno”	Nie	Nie	Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 7 listopada 2016 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Jar Brynicy”
Czy obowiązują zadania ochronne?	Nie	Nie	Zarządzenie Nr 58 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie z dnia 17 września 2010 r.	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie

źródło: <https://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/search.jsf> [data dostępu: 22.10.2025 r.]

Użytki ekologiczne

Użytkami ekologicznymi są zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej – naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania się lub miejsca sezonowego przebywania (art. 42 Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody).

Charakterystyka użytków znajdujących się na terenie powiatu działdowskiego została przedstawiona w poniższej tabeli.

Tabela 51. Charakterystyka użytków ekologicznych znajdujących się na terenie powiatu działdowskiego

Nazwa	Torfianki Działdowskie	Kurojady	Bładowo	Studnia Nietoperzowa Zalesie	Torfowisko Wąpierskie	Chełsty	Koszelewki	Ptasie Bagno	Bez nazwy
Rodzaj użytku	siedlisko przyrodnicze i stanowisko rzadkich lub chronionych gatunków	siedlisko przyrodnicze i stanowisko rzadkich lub chronionych gatunków	torfowisko	siedlisko przyrodnicze i stanowisko rzadkich lub chronionych gatunków	torfowisko	siedlisko przyrodnicze i stanowisko rzadkich lub chronionych gatunków	siedlisko przyrodnicze i stanowisko rzadkich lub chronionych gatunków	siedlisko przyrodnicze i stanowisko rzadkich lub chronionych gatunków	bagno
Data ustanowienia	2008-12-03	2009-08-15	2009-08-15	2002-10-29	2009-08-15	2009-08-15	2009-08-15	2020-08-05	1996-10-30
Powierzchnia [ha]	267,00	2,90	139,04	0,01	6,50	14,22	636,17	5,45	10,47
Opis wartości przyrodniczej	fragment łożowisk, oczek wodnych i łąk stanowiących miejsca lęgowe ptaków wodno-błotnych	zakrzaczone i zadrzewione zakole rzeki Wel: okresowo zalewane łąki z naturalną sukcesją drzew i krzewów -	mało przekształcony kompleks torfowisk niskich o swoistych cechach krajobrazu stanowiący	studnia będąca miejscem zimowania nietoperzy	torfowisko przejściowe będące miejscem występowania gatunków chronionych roślin	fragment doliny rzeki Wel z wilgotnymi lasami i łąkami z licznymi oczkami wodnymi i starorzeczami stanowiący	obszar łąk na zmeliorowanych torfowiskach niskich z licznymi potorfiami w różnym stopniu zarastania, gdzie zachodzi	Przedmiotowy teren stanowi cenne miejsce bytowania ptactwa wodno-błotnego-na szczególną uwagę zasługuje	Brak danych

Nazwa	Torfianki Działdowskie	Kurojady	Bładowo	Studnia Nietoperzowa Zalesie	Torfowisko Wąpierskie	Chełsty	Koszelewki	Ptasie Bagno	Bez nazwy
		siedlisko gatunków flory i fauny chronionej prawem krajowym i unijnym	miejsce lęgowe ptactwa wodno- błotnego i przebywania ptaków wędrownych			ostoję ptaków wodno-błotnych jako naturalna otulina dla silnie meandrującej rzeki Wel	wzajemne przenikanie się zbiorowisk roślinnych o charakterze torfowiskowym, licznie zasiedlanych przez ptaki	gatunek Derkacz <i>Crex Crex</i> oraz Żuraw <i>Grus grus</i> . Ponadto przedmiotowy obszar jest miejszem występowania olsu, łozowisk, zarośli, łąki czy gleb torfowych. Bytują tam również płazy i gady (np. ropucha szara <i>B.</i> <i>bufo</i> , żaba zielona <i>P.</i> <i>esculentus</i> <i>complex</i> , jaszczurka zwinka <i>L. agilis</i>) występują mszaki wśród których na największą uwagę zasługuje gatunek mokradłoszka zaostrzona <i>Calliergonella</i>	

Nazwa	Torfianki Działdowskie	Kurojady	Bładowo	Studnia Nietoperzowa Zalesie	Torfowisko Wąpierskie	Chełsty	Koszelewki	Ptasie Bagno	Bez nazwy
								<i>cuspidata</i> oraz drabik drzewkowaty <i>Climacium dendroides</i> objęte częściową ochroną na podstawie Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 2014 r. w sprawie ochrony gatunków roślin.	
Dane aktu prawnego o utworzeniu, ustanowieniu lub wyznaczeniu	Rozporządzenie Nr 131 Wojewody Warmińsko- Mazurskiego z dnia 5 listopada 2008 w sprawie ustanowienia użytku ekologicznego "Torfianki Działdowskie"	Rozporządzenie Nr 89 Wojewody Warmińsko- Mazurskiego z dnia 30 lipca 2009 w sprawie ustanowienia użytku ekologicznego "Kurojady"	Rozporządzenie Nr 82 Wojewody Warmińsko- Mazurskiego z dnia 30 lipca 2009 w sprawie ustanowienia użytku ekologicznego "Bładowo"	Rozporządzenie Nr 47 Wojewody Warmińsko- Mazurskiego z dnia 10 października 2002 w sprawie uznania za użytek ekologiczny	Rozporządzenie Nr 90 Wojewody Warmińsko- Mazurskiego z dnia 30 lipca 2009 w sprawie ustanowienia użytku ekologicznego "Torfowisko Wąpierskie"	Rozporządzenie Nr 81 Wojewody Warmińsko- Mazurskiego z dnia 30 lipca 2009 w sprawie ustanowienia użytku ekologicznego "Chełsty"	Rozporządzenie Nr 93 Wojewody Warmińsko- Mazurskiego z dnia 30 lipca 2009 w sprawie ustanowienia użytku ekologicznego "Koszelewki"	Uchwała nr XIX/178/20 Rady Miasta Działdowo z dnia 30 czerwca 2020 r. w sprawie ustanowienia użytku ekologicznego „Ptasie Bagno”	Rozporządzenie nr 13/69 Wojewody Ciechanowskiego o z dnia 30 października 1996 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne
Dane pozostałych aktów prawnych	Uchwała Nr XLVI/343/10 Rady Gminy	-	-	-	-	-	-	-	-

Nazwa	Torfianki Działdowskie	Kurojady	Bładowo	Studnia Nietoperzowa Zalesie	Torfowisko Wąpierskie	Chełsty	Koszelewki	Ptasie Bagno	Bez nazwy
	Działdowo z dnia 8 kwietnia 2010 w sprawie ustanowienia użytku ekologicznego "Torfianki Działdowskie"								
Powiaty	działdowski	działdowski	działdowski	działdowski	działdowski	działdowski	działdowski	działdowski	działdowski
Gminy	Działdowo (gmina miejska), Działdowo (gmina wiejska)	Lidzbark (gmina miejsko-wiejska)	Lidzbark (gmina miejsko-wiejska)	Lidzbark (gmina miejsko-wiejska)	Lidzbark (gmina miejsko-wiejska)	Lidzbark (gmina miejsko-wiejska)	Płońnica (gmina wiejska), Rybno (gmina wiejska)	Działdowo (gmina miejska)	Działdowo (gmina wiejska)
Opis celów ochrony	ochrona bardzo urozmaiconego i bogatego przyrodniczo fragmentu łozowisk, oczek wodnych i łąk stanowiących miejsca lęgowe ptaków wodno-błotnych	zachowanie okresowo zalewanych łąk, z naturalną sukcesją drzew i krzewów. Obszar ten stanowi ważne siedlisko gatunków flory i fauny chronionej prawem krajowym i unijnym	ochrona stosunkowo mało przekształconego kompleksu torfowiskowego o swoistych cechach krajobrazu oraz zachowania miejsc lęgowych ptactwa wodno-błotnego i ochrony ptaków wędrownych	ochrona miejsca zimowania nietoperzy	zachowanie torfowiska przejściowego będącego miejscem występowania gatunków chronionych roślin	zachowanie cennego pod względem przyrodniczym obszaru stanowiącego ostoję ptaków wodno-błotnych oraz stworzenie naturalnej otuliny dla silnie meandrującej rzeki Wel	zachowanie wzajemnie się przenikających zbiorowisk roślinnych o charakterze torfowiskowym, licznie zasiedlanych przez ptaki	Szczególnym celem ochrony użytku ekologicznego, o którym mowa w § 1, jest zachowanie wartości przyrodniczych oraz bioróżnorodności ekosystemów wodno-błotnych stanowiących miejsca lęgowe i żerowiskowe	Brak danych

Nazwa	Torfianki Działdowskie	Kurojady	Bładowo	Studnia Nietoperzowa Zalesie	Torfowisko Wąpierskie	Chełsty	Koszelewki	Ptasie Bagno	Bez nazwy
								ptaków wodno- błotnych.	
Czy obowiązuje ochrona na podstawie prawa międzynarodowe go?	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie

źródło: <https://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/search.jsf> [data dostępu: 22.10.2025 r.]

Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe

Zespołami przyrodniczo-krajobrazowymi są fragmenty krajobrazu naturalnego i kulturowego zasługujące na ochronę ze względu na ich walory widokowe lub estetyczne.

W poniższej tabeli scharakteryzowano zespół przyrodniczo-krajobrazowy znajdujący się na terenie powiatu działdowskiego.

Tabela 52. Charakterystyka zespołu przyrodniczo-krajobrazowego na terenie powiatu działdowskiego

Nazwa	Dolina rzeki Szkotówki
Data ustanowienia	2017-07-12
Powierzchnia [ha]	365,0000
Opis wartości przyrodniczej	1. Walory krajobrazowe Dolina Szkotówki przecina równinę sandrową o mało urozmaiconej rzeźbie, stanowiąc wyróżniający się element krajobrazu. Występuje tu duża różnorodność siedlisk: łąki, torfowiska niskie, szuwały, lasy łęgowe i olsy oraz fragmenty lasów sosnowych i grądowych. Dolina ma charakter naturalny lub seminaturalny, z zachowanym tradycyjnym, ekstensywnym użytkowaniem rolnym. Walory krajobrazowe podnoszą rozległe panoramy (dolina do 3 km szerokości), niskie natężenie hałasu i obecność naturalnych dźwięków oraz zapachów przyrody. Obszar sprzyja rekreacji i stanowi ważny element tożsamości lokalnej, z zachowanymi pamiątkami historycznymi (cmentarz, park podworski, kurhan). 2. Walory przyrodnicze ZPK obejmuje zróżnicowane siedliska doliny rzecznej, w tym siedliska Natura 2000: – 91E0 – łągi jesionowo-olszowe (priorytetowe), – 6510 – świeże łąki użytkowane ekstensywnie. Dominują łąki świeże i wilgotne, torfowiska niskie, zarośla wierzbowe, lasy łęgowe i bory sosnowe. Stwierdzono występowanie chronionych mchów, porostów (m.in. mąkła tarniowa) oraz inwazyjnego barszczu kaukaskiego (zalecana eliminacja). Fauna obejmuje liczne gatunki ssaków (m.in. bóbr, wydra, sarna, jeleń), ptaków (błotniak stawowy, żuraw, orlik krzykliwy, bocian biały, gąsiorek, czajka), płazów i bezkręgowców. Dolina pełni funkcję regionalnego korytarza ekologicznego, łączącego cenne przyrodniczo obszary („Torfianki Działdowskie”, „Doliny Wkry i Mławki”). Utworzenie ZPK zapewni ciągłość siedlisk i integrację ochrony dolin Wkry i Szkotówki. 3. Walory kulturowe Obszar ma znaczenie historyczne i krajobrazowe: – Cmentarz wojenny z I wojny światowej (bitwa pod Tannenbergiem), wpisany do rejestru zabytków. – Park podworski w Zabłociu Kozłowskim (XIX w.) z 44 pomnikowymi dębami. – Starożytny kurhan z VI w. p.n.e., pozostałość cmentarzyska kurhanowego.

Nazwa	Dolina rzeki Szkotówki
Dane aktu prawnego o utworzeniu, ustanowieniu lub wyznaczeniu	Uchwała nr XXX/242/17 Rady Gminy Działdowo z dnia 18 maja 2017r. w sprawie ustanowienia Zespołu Przyrodniczo-Krajobrazowego "Dolina rzeki Szkotówki"
Dane pozostałych aktów prawnych	Rozstrzygnięcie Nadzorcze Nr PN.4131.163.2017 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 22 czerwca 2017 r.
Powiaty	działdowski
Gminy	Działdowo (gmina wiejska)
Opis celów ochrony	Szczególnym celem ochrony zespołu przyrodniczo-krajobrazowego jest ochrona doliny środkowego i dolnego odcinka rzeki Szkotówki wraz z fragmentami ekosystemów skraju doliny, wyróżniających się ze względu na walory krajobrazowe oraz różnorodność biologiczną i pełniących rolę korytarza ekologicznego
Czy obowiązuje ochrona na podstawie prawa międzynarodowego?	Nie

źródło: <https://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/search.jsf> [data dostępu: 22.10.2025 r.]

Pomniki przyrody

Pomnikami przyrody są pojedyncze twory przyrody żywej lub nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głazy narzutowe oraz jaskinie (art. 40 Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody). Na terenie powiatu działdowskiego zlokalizowanych jest 91 pomników przyrody⁴⁹. Przeważającą formą pomników są drzewa lub też grupy drzew, ale występują również głazy narzutowe.

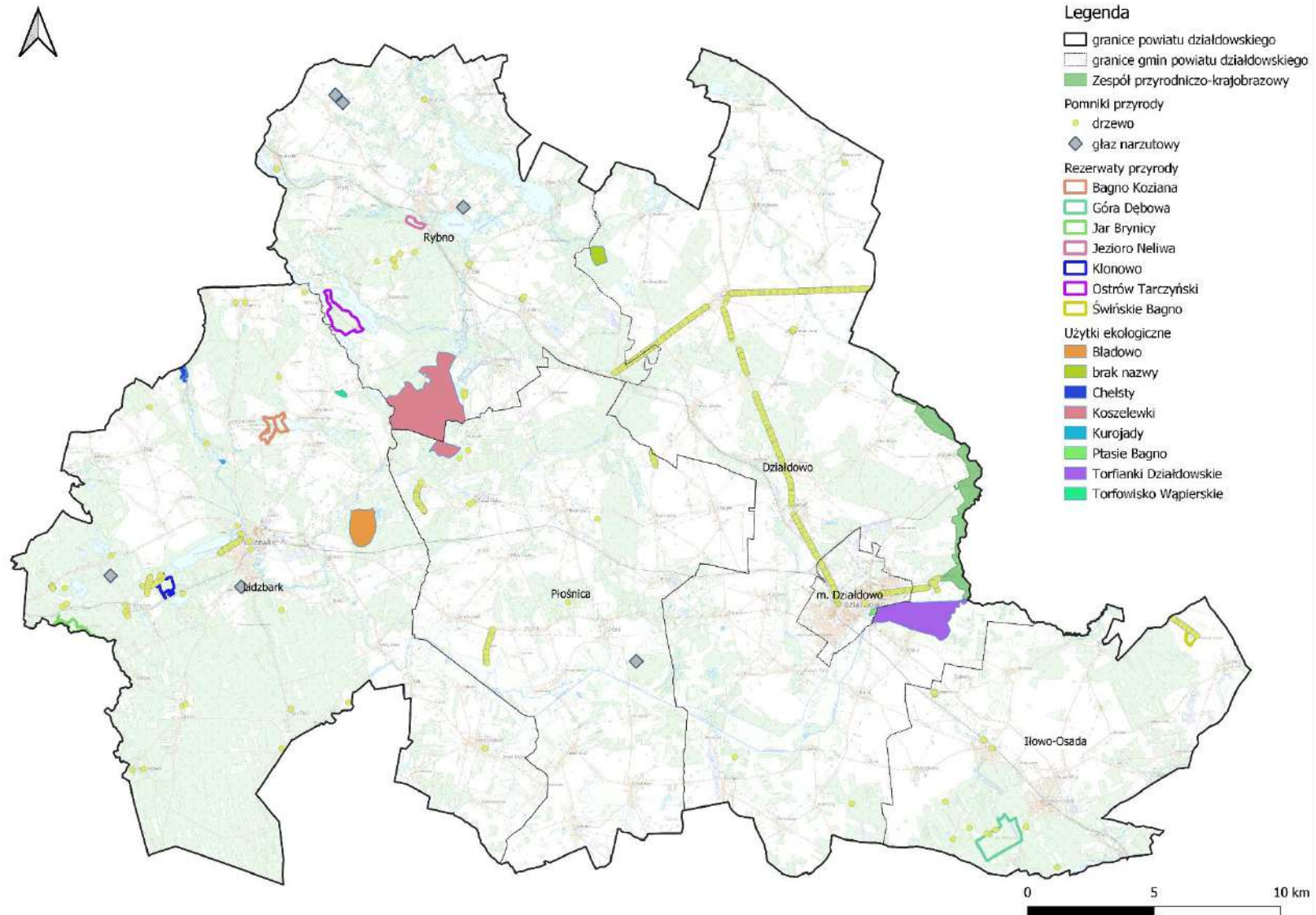
Zestawienie gatunkowe wskazuje, że w granicach powiatu znajduje się łącznie około 3000 drzew pomnikowych, reprezentujących ponad 20 gatunków.

Najliczniej występującym gatunkiem jest lipa drobnolistna (*Tilia cordata*), której ochroną objęto aż 2305 drzew, co stanowi zdecydowaną większość wszystkich drzew pomnikowych w powiecie. Drugim najliczniejszym gatunkiem jest dąb szypułkowy (*Quercus robur*) – 265 egzemplarzy. Kolejne miejsca zajmują klony: klon jawor (*Acer pseudoplatanus*) – 153, klon pospolity (*Acer platanoides*) – 87 oraz klon (*Acer sp.*) – 167.

Pozostałe gatunki, występujące w mniejszych liczbach (od kilku do kilkunastu egzemplarzy), obejmują m.in. jesiony (*Fraxinus sp.*), graby (*Carpinus betulus*), kasztanowce (*Aesculus sp.*), świerki (*Picea abies*), sosny (*Pinus sylvestris*), a także pojedyncze okazy buka, brzozy, jodły, topoli białej, gruszy czy żywotników.

Ich lokalizacje przedstawiono na poniższym rysunku.

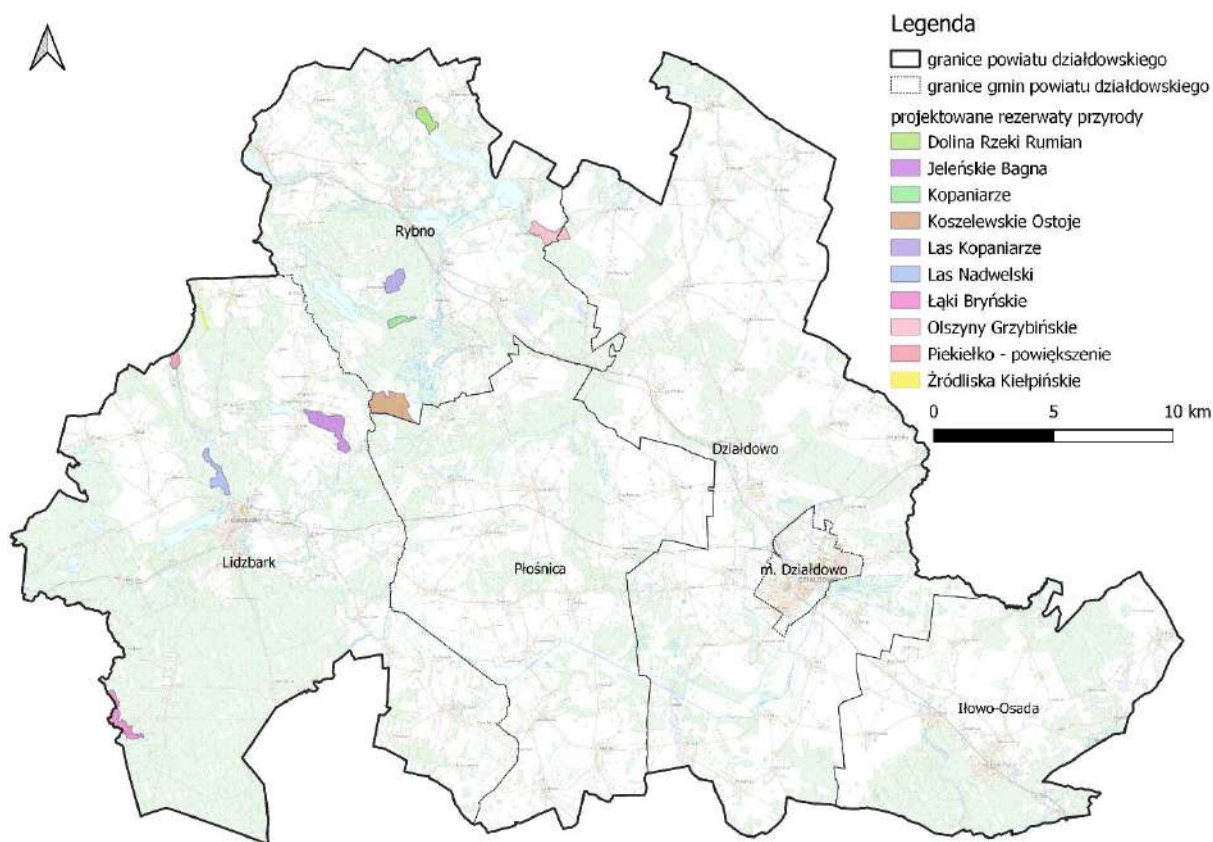
⁴⁹CRFOP, dostęp: 22.10.2025 r.

Rysunek 42. Rezerваты przyrody, użytki ekologiczne i zespół przyrodniczo-krajobrazowy na tle powiatu działdowskiego
 źródło: opracowanie własne na podstawie danych geoprzestrzennych: <https://dane.gov.pl/pl/dataset>

Urząd Gminy Działdowo zgłosił Regionalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska w Olsztynie występowanie barszczu sosnowskiego *Heracleum sosnowskyi* na działce nr 140 obręb Komorniki, gmina Działdowo. Dla zgłoszonych pozycji nadano numery w Centralnym Rejestrze Danych o IGO: 810081 i 810083. Urząd Gminy Płońska również zgłosił tutejszemu organowi występowanie barszczu sosnowskiego na terenie miejscowości Turza Mała, Rutkowice, Płońska, Mały Łęck. Niestety zgłoszenie nie było kompletne pod względem formalno-prawnym i mimo wystosowanego wezwania do Urzędu Gminy Płońska, gmina nie uzupełniła przedmiotowego zgłoszenia. W związku z powyższym Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Olsztynie nie wprowadził danych do ww. Centralnego Rejestru Danych o IGO.⁵⁰

Zgodnie z danymi RDOŚ w Olsztynie (stan na dzień 18.07.2025 r.) na terenie powiatu działdowskiego planuje się utworzenie nowych rezerwatów przyrody. Ich projektowaną lokalizację przedstawia poniższy rysunek.

Rysunek 43. Projektowane rezerваты przyrody na tle powiatu działdowskiego
źródło: opracowanie własne na podstawie danych RDOŚ w Olsztynie

⁵⁰ Źródło: RDOŚ w Olsztynie, stan na dzień 18.07.2025 r.

5.9.2. Grunty leśne i tereny zieleni

Z danych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, iż powierzchnia gruntów leśnych na terenie powiatu działdowskiego wynosi 28 953,33 ha, co daje lesistość na poziomie 29,6%, przy średniej krajowej kształtującej się na poziomie 29,6%. Największym stopniem zalesienia cieszy się gmina Lidzbark (48,3%).

Strukturę gruntów leśnych zestawiono w poniższej tabeli.

Tabela 53. Struktura gruntów leśnych na terenie powiatu działdowskiego

Struktura	jednostka	2021	2022	2023	2024
Powierzchnia gruntów leśnych ogółem	ha	28 833,65	28 876,99	28 970,06	28 953,33
Lesistość	%	29,5	29,5	29,6	29,6
Grunty leśne publiczne ogółem	ha	25 117,65	25 135,84	25 192,88	25 206,68
Grunty leśne publiczne Skarbu Państwa	ha	25 077,94	25 100,04	25 157,15	25 170,95
Grunty leśne publiczne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych	ha	24 972,09	24 994,27	25 051,64	25 078,00
Grunty leśne prywatne ogółem	ha	3 716,00	3 741,15	3 777,18	3 746,65
Powierzchnia lasów	ha	28 114,86	28 158,37	28 251,82	28 240,98
Lasy publiczne ogółem	ha	24 398,86	24 417,22	24 474,64	24 494,33
Lasy prywatne ogółem	ha	3 716,00	3 741,15	3 777,18	3 746,65
Sadzenie drzew	szt.	634	405	529	685
Sadzenie krzewów	szt.	-	38	211	289

źródło: GUS [data dostępu: 22.10.2025 r.]

Charakterystyka terenów zieleni na terenie powiatu działdowskiego.

Tabela 54. Tereny zieleni w powiecie działdowskim

Struktura	jednostka	2021	2022	2023	2024
Zieleńce	szt.	41	43	47	47
	ha	18,51	19,28	20,80	26,03
Zieleń uliczna	ha	1,85	1,85	2,90	6,95
Tereny zieleni osiedlowej	ha	25,54	22,09	22,09	-
Parki spacerowo - wypoczynkowe	szt.	5	6	6	6
	ha	19,33	25,65	25,65	25,65
Parki, zieleńce i tereny zieleni osiedlowej	ha	63,38	67,02	68,54	-

źródło: GUS [data dostępu: 22.10.2025 r.]

5.9.3. Korytarze ekologiczne

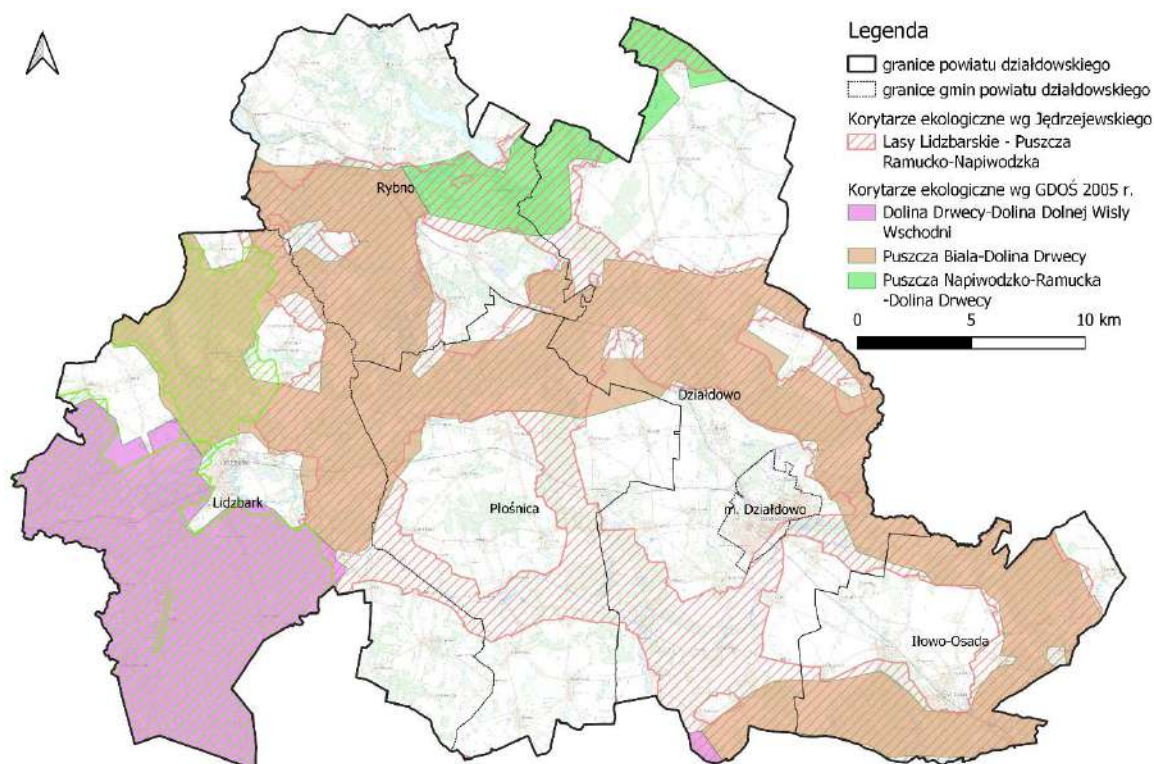
Korytarze ekologiczne to formacje umożliwiające migracje licznych gatunków zwierząt, roślin a nawet grzybów między siedliskami. Tworzone są przez liniowe pasy lasów, terenów porośniętych krzewami lub trawami. Korytarz ekologiczny powinien umożliwiać migracje w celu realizacji przynajmniej jednej z potrzeb:

- przemieszczanie się w ramach dobowej aktywności, np. w celu szukania pożywienia,
- migracje sezonowe następujące cyklicznie raz ze zmianami pór roku,
- rozproszenie się (dyspersję) młodych osobników,
- przemieszczanie się w odpowiedzi na niekorzystne zmiany w siedlisku, np. zmiany klimatyczne,
- przemieszczanie się w ramach mieszania się populacji, np. w czasie godów.⁵¹

Zgodnie z danymi GDOŚ w 2005 r. opracowano mapę sieci korytarzy dla obszarów Natura 2000 z uwzględnieniem potrzeb ochrony kluczowych gatunków dużych ssaków.

Natomiast w 2011 r. Zakład Badania Ssaków PAN w Białowieży (obecnie Instytut Biologii Ssaków) pod kierownictwem prof. dr. hab. Włodzimierza Jędrzejewskiego we współpracy z Pracownią na rzecz Wszystkich Istot (w ramach projektu ze środków EEA/EOG) opracowano kompletną mapę korytarzy istotnych dla populacji dużych ssaków leśnych oraz spójności siedlisk leśnych i wodno-błotnych w skali krajowej i kontynentalnej.

Przebieg korytarzy ekologicznych przez powiat działdowski zobrazowano na poniższym rysunku.

Rysunek 44. Korytarze ekologiczne przebiegające przez teren powiatu działdowskiego
 źródło: opracowanie własne na podstawie danych geoprzestrzennych: <https://dane.gov.pl/pl/dataset>

⁵¹ Źródło: <http://natura2000.fwie.pl/index.php/korytarz-ekologiczny>

5.9.4. Zagadnienia horyzontalne

Adaptacja do zmian klimatu	Zmiany klimatu mają także bezpośredni wpływ na florę oraz faunę. Wpływają one na zasięg występowania poszczególnych gatunków, ich cykle rozrodcze i interakcje ze środowiskiem naturalnym, a w przypadku roślin także na okresy wegetacji. Ocieplenie się klimatu spowoduje migracje gatunków – gatunki preferujące chłodniejsze temperatury zostaną wyparte przez gatunki ciepłolubne. Część tych gatunków będzie uznana za gatunki inwazyjne wypierające rodzimą florę i faunę. Przekształcenia siedlisk na skutek zmian klimatycznych mogą dotknąć także warunków wodnych – obniżenie się poziomu wód gruntowych może spowodować stopniowy zanik siedlisk o dużej wilgotności. Najważniejszym elementem adaptacji do zmian klimatycznych będzie, w przypadku siedlisk, zachowanie bioróżnorodności oraz zrównoważona gospodarka leśna uwzględniająca zmiany klimatyczne oraz ich efekty. Kluczowym elementem będzie utrzymanie obszarów wodno-błotnych oraz ich odtwarzanie w miejscach posiadających odpowiednie warunki. W ramach adaptacji do zmian klimatu zaleca się: – utrzymanie zagrożonych siedlisk i ich odtwarzanie wszędzie tam, gdzie jest to możliwe – dotyczy to szczególnie obszarów wodno-błotnych, – regulowanie wpływu klimatu poprzez wykorzystywanie odpowiednich ekosystemów, – wpływ na mikroklimat przez zachowanie oraz tworzenie nowych zalesień i obszarów zielonych, – zwiększanie naturalnej retencji wodnej, – uwzględnianie zagrożeń związanych ze zmianami klimatycznymi w dokumentach planistycznych, – odpowiednia gospodarka leśna, z naciskiem na odpowiedni dla siedliska skład gatunkowy.
Nadzwyczajne zagrożenia środowiska	Do nadzwyczajnych zagrożeń środowiska, mających wpływ na zasoby przyrodnicze, można zaliczyć: • ekstremalne zjawiska pogodowe – huraganowe wiatry, ulewę, susze powodujące straty w siedliskach; • ekstremalne pożary stanowiące zagrożenie dla ekosystemów lądowych; • pojawienie się nowych wysoce zjadliwych patogenów; • niekontrolowane rozprzestrzenianie się obcych gatunków inwazyjnych.
Działania edukacyjne	Działania edukacyjne powinny uświadamiać mieszkańców, jak wartościowe są zasoby środowiska występujące na terenie powiatu. Można to osiągnąć m.in. poprzez edukację w szkołach oraz tworzenie ścieżek edukacyjnych. Edukacja ekologiczna w szkołach, dotycząca zagadnień związanych z ochroną przyrody odbywa się poprzez odpowiednie programy edukacyjne. Ochrona przyrody jest dziedziną interdyscyplinarną i obejmuje zagadnienia dotyczące przedmiotów takich jak geografia, biologia, chemia oraz fizyka. Do działań, które należy wdrożyć na terenie powiatu należy kontynuacja działań edukacyjnych i informacyjnych w zakresie:

	• roli zasobów przyrodniczych, leśnych i zieleni w procesie adaptacji i łagodzenia skutków zmian klimatu; • ochrony dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego oraz walorów krajobrazowych regionu; • ograniczeń i zasad udostępniania obszarów objętych ochroną prawną; • wdrażania działań w zakresie ekoturystyki i turystyki zrównoważonej; • korzyści wdrażania pakietów rolno-środowiskowo-klimatycznych; • konieczności przeciwdziałania ubożeniu różnorodności biologicznej w prywatnych ogrodach oraz na terenach zieleni zarządzanych przez gminy; • uświadamiania mieszkańcom oraz zarządom nieruchomości zagrożeń wynikających z wprowadzania do środowiska gatunków obcych, w tym inwazyjnych oraz konieczności podejmowania działań eliminujących te gatunki.
Monitoring środowiska	Stan zasobów przyrodniczych monitorowany jest przez Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w ramach Zintegrowanego Monitoringu Środowiska Przyrodniczego w Polsce. Celem ZMŚP jest dostarczenie danych do określania aktualnego stanu środowiska oraz w oparciu o wieloletnie cykle obserwacyjne, przedstawienie krótko i długookresowych przemian środowiska w warunkach zmian klimatu i narastającej antropopresji. Uzyskane wyniki z prowadzonych obserwacji stanowią podstawę do sporządzenia prognoz krótko i długoterminowych rozwoju środowiska przyrodniczego oraz przedstawienia kierunków zagrożeń i sposobów ich przeciwdziałania.

5.9.5. Tendencje zmian stanu środowiska

Tendencje korzystne	Tendencje niekorzystne
• systematyczne nasadzenia drzew i krzewów; • monitoring stanu gatunków i siedlisk na obszarach Natura 2000; • wrastająca wiedza społeczeństwa na temat obszarów chronionych;	• wzrost presji turystycznej na obszary chronione; • spadek powierzchni obszarów chronionych;

5.9.6. Analiza SWOT

ZASOBY PRZYRODNICZE	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
1. Występowanie obszarów chronionych na terenie powiatu. 2. Duże zróżnicowanie gatunkowe i siedliskowe, a także występowanie wielu gatunków chronionych oraz specyficznych siedlisk. 3. Na terenie powiatu prowadzone są działania mające na celu edukację ekologiczną społeczeństwa.	1. Przekształcanie środowiska związane z działalnością człowieka. 2. Napływ zanieczyszczeń spoza granic powiatu. 3. Presja urbanistyczna wywierana przez człowieka na obszary chronione. 4. Nie wszystkie obszary chronione posiadają plany ochrony. 5. Występujące gatunki inwazyjne. 6. Presja związana z rolnictwem, zabudową mieszkaniową, zagrodową, usługową oraz wytwarzaniem zanieczyszczeń wywierana na środowisko przyrodnicze, w tym na obszary chronione
SZANSE	ZAGROŻENIA
1. Uwzględnianie obszarów chronionych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. 2. Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców. 3. Ochrona i rozwój lasów poprzez realizację założeń Planów Urządzania Lasów. 4. Wsparcie dla projektów związanych ze zwiększaniem retencji.	1. Wzrost presji człowieka na środowisko. 2. Brak środków finansowych na inwestycje związane z ochroną przyrody. 3. Pożary. 4. Zmiany klimatyczne powodujące, m.in. degradację siedlisk (przede wszystkim hydrogenicznymi). 5. Ekspansja gatunków obcych, w tym inwazyjnych

5.10. Zagrożenia poważnymi awariami

5.10.1. Stan aktualny

Zgodnie z definicją zawartą w ustawie Prawo ochrony środowiska mówiąc o:

- a) „poważnej awarii - rozumie się przez to zdarzenie, w szczególności emisję, pożar lub eksplozję, powstałe w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem”.
- b) „poważnej awarii przemysłowej – rozumie się przez to poważną awarię w zakładzie”.

Obejmują one takie rodzaje zdarzeń jak:

1. Pożary na dużych obszarach, pożary długo trwające, a także pożary towarzyszące awariom z udziałem materiałów niebezpiecznych, które powodują zniszczenie lub zanieczyszczenie środowiska;
2. Awarie i katastrofy w zakładach przemysłowych, transporcie, rozładunku i przeładunku materiałów niebezpiecznych i innych substancji, powodujących zanieczyszczenie środowiska;
3. Awarie budowli hydrotechnicznych, powodujące zanieczyszczenie chemiczne lub biologiczne środowiska;
4. Klęski żywiołowe, powodujące zanieczyszczenie chemiczne lub biologiczne środowiska.

Na terenie powiatu działdowskiego nie występują zakłady o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej, natomiast występuje jeden zakład o zwiększonym ryzyku tj. SAPERE Sp. z o.o. Ferma Drobiu Niestoja 48, 13-200 Działdowo oraz następujące zakłady stwarzające zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej:

- Ferma Drobiu MERCHEL II Barbara Merchel Sp. K. Ferma do Ściółkowego Chowu Kur Nieśnych w m. Sochy, Sochy 8B, 13-240 Iłowo-Osada;
- HEINZ-GLAS Działdowo Sp. z o.o., ul. Władysława Jagiełły 40, 13-200 Działdowo;
- „SPÓŁDZIELNIA MLECZARSKA W LIDZBARKU WELSKIM”, ul. Fryderyka Chopina 4, 13-230 Lidzbark;
- Spółdzielnia Mleczarska MLEKOVITA, Zakład w Działdowie, ul. Małka 2, 13-200 Działdowo.

Należy zaznaczyć, iż zagrożenie spowodowania poważnej awarii wynikać może także z transportu substancji niebezpiecznych. Przez teren powiatu działdowskiego przebiegają m.in. drogi krajowe i drogi wojewódzkie. Należy pamiętać także o tym, iż paliwa płynne przewożone są praktycznie po wszystkich drogach, gdzie występują stacje paliw płynnych.

Na terenie powiatu działdowskiego w ostatnich latach nie zarejestrowano zdarzeń o znamionach poważnych awarii.

5.10.2. Działania kontrolne WIOŚ w Olsztynie

W poniższej tabeli przedstawiono zestawienie kontroli zakładów przeprowadzonych na terenie powiatu działdowskiego przez WIOŚ w Olsztynie w latach 2020-2025.

Tabela 55. Dane dot. kontroli zakładów przeprowadzonych przez WIOŚ w Olsztynie w latach 2020-2025 na terenie powiatu działdowskiego

Data kontroli	Typ kontroli	Nazwa zakładu	Ulica/nr działki	Miejscowość	Gmina	Nazwa wykroczenia (dot. mandatów)	Nazwa wykroczenia (dot. pouczenia)
Rok 2021							
02-01-2020 - 02-01-2020	Planowa	"SPÓŁDZIELNIA MLECZARSKA W LIDZBARKU WELSKIM"	Chopina 4	Lidzbark	Lidzbark	Brak wykroczeń	Brak wykroczeń
16-04-2020 - 31-08-2020	Pozaplanowa	Adam Roch Śliwiński, ul. Siemiątkowskiego 20, 06 -540 Radzanów oraz Andrzej i Adam Śliwińscy Spółka Jawna, ul. Siemiątkowskiego 20, 06 -540 Radzanów; Ferma Brojlerów w m. Niestoja	działki nr 142, 144, 145, 146, 147/1, 148, 149 obręb Niestoja	Niestoja 48	Działdowo	Brak wykroczeń	Brak wykroczeń
03-09-2020 - 28-09-2020	Planowa	Adam Roch Śliwiński, ul. Siemiątkowskiego 20, 06 -540 Radzanów oraz Andrzej i Adam Śliwińscy Spółka Jawna, ul. Siemiątkowskiego 20, 06 -540 Radzanów; Ferma Brojlerów w m. Niestoja	działki nr 142, 144, 145, 146, 147/1, 148, 149 obręb Niestoja	Niestoja 48,	Działdowo	-	Brak prowadzenia i przedkładania do WIOŚ w Olsztynie monitorowania emisji amoniaku, emisji pyłu, całkowitych ilości azotu i fosforu wydalanych w oborniku, zgodnie z pozwoleniem zintegrowanym. Brak wykonywania badań ścieków przemysłowych dla części instalacji oznaczonej jako Niestoja B.
21-12-2020 - 21-12-2020	Planowa	Adam Roch Śliwiński, ul. Siemiątkowskiego 20, 06 -540 Radzanów oraz Andrzej i Adam Śliwińscy Spółka Jawna, ul. Siemiątkowskiego 20, 06 -540 Radzanów; Ferma Brojlerów w m. Niestoja	działki nr 142, 144, 145, 146, 147/1, 148, 149 obręb Niestoja	Niestoja 48,	Działdowo	Brak wykroczeń	Brak wykroczeń

Data kontroli	Typ kontroli	Nazwa zakładu	Ulica/nr działki	Miejscowość	Gmina	Nazwa wykroczenia (dot. mandatów)	Nazwa wykroczenia (dot. pouczenia)
Rok 2021							
01-02-2021 - 01-02-2021	Planowa	"SPÓŁDZIELNIA MLECZARSKA W LIDZBARKU WELSKIM"	Chopina 4	Lidzbark	Lidzbark	Brak wykroczeń	Brak wykroczeń
31-03-2021 - 31-03-2021	Pozaplanowa	Adam Roch Śliwiński, ul. Siemiątkowskiego 20, 06 -540 Radzanów oraz Andrzej i Adam Śliwińscy Spółka Jawna, ul. Siemiątkowskiego 20, 06 -540 Radzanów; Ferma Brojlerów w m. Niestoja	działki nr 142, 144, 145, 146, 147/1, 148, 149 obręb Niestoja	Niestoja 48,	Działdowo	Brak wykroczeń	Brak wykroczeń
09-07-2021 - 03-08-2021	Planowa	Adam Roch Śliwiński, ul. Siemiątkowskiego 20, 06 -540 Radzanów oraz Andrzej i Adam Śliwińscy Spółka Jawna, ul. Siemiątkowskiego 20, 06 -540 Radzanów; Ferma Brojlerów w m. Niestoja	działki nr 142, 144, 145, 146, 147/1, 148, 149 obręb Niestoja	Niestoja 48,	Działdowo	Brak wykroczeń	Brak wykroczeń
04-08-2021 - 05-08-2021	Pozaplanowa	Adam Roch Śliwiński, ul. Siemiątkowskiego 20, 06 -540 Radzanów oraz Andrzej i Adam Śliwińscy Spółka Jawna, ul. Siemiątkowskiego 20, 06 -540 Radzanów; Ferma Brojlerów w m. Niestoja	działki nr 142, 144, 145, 146, 147/1, 148, 149 obręb Niestoja	Niestoja 48,	Działdowo	Brak wykroczeń	Brak wykroczeń
19-11-2021 - 13-12-2021	Planowa	Fermy Drobiu MERCHEL II Barbara Merchel Spółka Komandytowa, Uniszki Zawadzkie 136, 06-513 Wieczfnia Kościelna - dotyczy Fermy do Ściółkowego Chowu Kur Nieśnych w m. Sochy 8B	Sochy 8B	Iłowo-Osada	Iłowo-Osada	-	Przekroczenie ilości zużytej wody w 2020 r. Przekroczenie masy wytworzonego odpadu o kodzie 16 03 80 w 2020 r.

Data kontroli	Typ kontroli	Nazwa zakładu	Ulica/nr działki	Miejscowość	Gmina	Nazwa wykroczenia (dot. mandatów)	Nazwa wykroczenia (dot. pouczenia)
Rok 2022							
22-03-2022 - 08-04-2022	Planowa	HEINZ - GLAS Działdowo Sp. z o.o.	ul. Wł. Jagiełły 40	Działdowo	Działdowo	-	Eksplotacja drugiej śrutownicy posiadającej emitor, którym zanieczyszczenia wprowadzane są do środowiska niezgodnie z wydanym pozwoleniem zintegrowanym (brak ujęcia drugiej śrutownicy w pozwoleniu zintegrowanym).
12-04-2022 - 21-06-2022	Planowa	HEINZ - GLAS Działdowo Sp. z o.o.	ul. Wł. Jagiełły 40	Działdowo	Działdowo	Brak wykroczeń	Brak wykroczeń
04-06-2022 - 04-06-2022	Pozaplanowa	Adam Roch Śliwiński, ul. Siemiątkowskiego 20, 06 -540 Radzanów oraz Andrzej i Adam Śliwińscy Spółka Jawna, ul. Siemiątkowskiego 20, 06 -540 Radzanów; Ferma Brojlerów w m. Niestoja	działki nr 142, 144, 145, 146, 147/1, 148, 149 obręb Niestoja	Niestoja 48,	Działdowo	Brak wykroczeń	Brak wykroczeń
12-09-2022 - 12-09-2022	Planowa	"SPÓŁDZIELNIA MLECZARSKA W LIDZBARKU WELSKIM"	Fryderyka Chopina 4	Lidzbark	Lidzbark	Brak wykroczeń	Brak wykroczeń
21-09-2022 - 21-09-2022	Pozaplanowa	SAPERE Sp. z o.o., 06 -540 Radzanów, ul. Ryszarda Siemiątkowskiego 20 - Ferma Brojlerów w m. Niestoja	działki nr 142, 144, 145, 146, 147/1, 148, 149 obręb Niestoja	Niestoja 48,	Działdowo	Brak wykroczeń	Brak wykroczeń
07-09-2022 - 15-09-2022	Planowa	"SPÓŁDZIELNIA MLECZARSKA W LIDZBARKU WELSKIM"	Fryderyka Chopina 4	Lidzbark	Lidzbark	-	Nieprzekazywanie Warmińsko-Mazurskiemu Wojewódzkiemu Inspektorowi Ochrony

Data kontroli	Typ kontroli	Nazwa zakładu	Ulica/nr działki	Miejscowość	Gmina	Nazwa wykroczenia (dot. mandatów)	Nazwa wykroczenia (dot. pouczenia)
							Środowiska wyników pomiarów ilości wody pobranej z ujęcia wody wgłębnej.
08-11-2022 - 08-11-2022	Planowa	SAPERE Sp. z o.o., 06 -540 Radzanów, ul. Ryszarda Siemiątkowskiego 20 - Ferma Brojlerów w m. Niestoja	działki nr 142, 144, 145, 146, 147/1, 148, 149 obręb Niestoja	Niestoja 48,	Działdowo	Brak wykroczeń	Brak wykroczeń
16-11-2022 - 25-11-2022	Planowa	SAPERE Sp. z o.o., 06 -540 Radzanów, ul. Ryszarda Siemiątkowskiego 20 - Ferma Brojlerów w m. Niestoja	działki nr 142, 144, 145, 146, 147/1, 148, 149 obręb Niestoja	Niestoja 48,	Działdowo	Brak wykroczeń	Brak wykroczeń
18-11-2022 - 18-11-2022	Pozaplanowa	HEINZ - GLAS Działdowo Sp. z o.o.	ul. Wł. Jagiełły 40	Działdowo	Działdowo	Brak wykroczeń	Brak wykroczeń
Rok 2023							
01-06-2023 - 23-06-2023	Planowa	Spółdzielnia Mleczarska MLEKOVITA, Zakład Działdowo	Małka 2	Działdowo	Działdowo	Termiczne przekształcanie odpadów poza instalacjami (spalanie).	-
06-06-2023 - 14-07-2023	Pozaplanowa	HEINZ - GLAS Działdowo Sp. z o.o.	ul. Wł. Jagiełły 40	Działdowo	Działdowo	Nieinformowanie wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska w sposób niezwłoczny o wystąpieniu awarii, w tym o substancjach niebezpiecznych związanych z awarią.	Nieinformowanie wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska, w terminie wyznaczonym w zarządzeniu pokontrolnym, o zakresie podjętych i zrealizowanych działań służących wyeliminowaniu wskazanych naruszeń. Brak opracowania właściwych procedur dla podejmowania odpowiednich działań w przypadku powstania

Data kontroli	Typ kontroli	Nazwa zakładu	Ulica/nr działki	Miejscowość	Gmina	Nazwa wykroczenia (dot. mandatów)	Nazwa wykroczenia (dot. pouczenia)
							zakłóceń w procesach technologicznych i operacjach technicznych.
17-08-2023 - 17-08-2023	Pozaplanowa	HEINZ - GLAS Działdowo Sp. z o.o.	ul. Wł. Jagiełły 40	Działdowo	Działdowo	Brak wykroczeń	Brak wykroczeń
23-08-2023 - 23-08-2023	Planowa	Fermy Drobiu MERCHEL II Barbara Merchel Spółka Komandytowa, Uniszki Zawadzkie 136, 06-513 Wieczfnia Kościelna - dotyczy Fermy do Ściółkowego Chowu Kur Nieśnych w m. Sochy 8B	Sochy 8B	Iłowo-Osada	Iłowo-Osada	Brak wykroczeń	Brak wykroczeń
11-09-2023 - 11-09-2023	Pozaplanowa	SAPERE Sp. z o.o., 06 -540 Radzanów, ul. Ryszarda Siemiątkowskiego 20 - Ferma Brojlerów w m. Niestoja	działki nr 142, 144,145, 146, 147/1, 148, 149 obręb Niestoja	Niestoja 48,	Działdowo	Brak wykroczeń	Brak wykroczeń
15-12-2023 - 15-01-2024	Pozaplanowa	HEINZ - GLAS Działdowo Sp. z o.o.	ul. Wł. Jagiełły 40	Działdowo	Działdowo	Brak wykroczeń	Brak wykroczeń
Rok 2024							
27-02-2024 - 12-03-2024	Planowa	SAPERE Sp. z o.o. - Ferma Brojlerów w m. Niestoja	działki nr 142, 144,145, 146, 147/1, 148, 149 obręb Niestoja	Niestoja 48,	Działdowo	Brak wykroczeń	Brak wykroczeń
06-05-2024 - 06-05-2024	Planowa	HEINZ - GLAS Działdowo Sp. z o.o.	ul. Wł. Jagiełły 40	Działdowo	Działdowo	Brak wykroczeń	Brak wykroczeń
08-05-2024 - 03-06-2024	Planowa	Fermy Drobiu MERCHEL II Barbara Merchel Spółka Komandytowa, Uniszki Zawadzkie 136, 06-513 Wieczfnia Kościelna - dotyczy	Sochy 8B	Iłowo-Osada	Iłowo-Osada	Brak wykroczeń	Brak wykroczeń

Data kontroli	Typ kontroli	Nazwa zakładu	Ulica/nr działki	Miejscowość	Gmina	Nazwa wykroczenia (dot. mandatów)	Nazwa wykroczenia (dot. pouczenia)
		Fermy do Ściółkowego Chowu Kur Nieśnych w m. Sochy 8B					
12-06-2025 - 12-06-2025	Planowa	Fermy Drobiu MERCHEL II Barbara Merchel Sp. K.- Ferma do Ściółkowego Chowu Kur Nieśnych w m. Sochy	Sochy 8B	Iłowo-Osada	Iłowo-Osada	Brak wykroczeń	Brak wykroczeń
08-08-2024 - 08-08-2024	Pozaplanowa	SAPERE Sp. z o.o. Ferma Drobiu Niestoja	działki nr 142, 144, 145, 146, 147/1, 148, 149 obręb Niestoja	Niestoja 48,	Działdowo	Brak wykroczeń	Brak wykroczeń
02-09-2024 - 05-09-2024	Pozaplanowa	HEINZ - GLAS Działdowo Sp. z o.o.	ul. Wł. Jagiełły 40	Działdowo	Działdowo	Brak wykroczeń	Brak wykroczeń
16-12-2024 - 16-12-2024	Pozaplanowa	HEINZ - GLAS Działdowo Sp. z o.o.	ul. Wł. Jagiełły 40	Działdowo	Działdowo	Brak wykroczeń	Brak wykroczeń
18-12-2024 - 18-12-2024	Planowa	SAPERE Sp. z o.o. Ferma Drobiu Niestoja	działki nr 142, 144, 145, 146, 147/1, 148, 149 obręb Niestoja	Niestoja 48,	Działdowo	Brak wykroczeń	Brak wykroczeń

źródło: WIOŚ w Olsztynie

5.10.3. Zagadnienia horyzontalne

Adaptacja do zmian klimatu	Zmiany klimatu mają wpływ na zagrożenie poważnymi awariami. Ekstremalne zjawiska atmosferyczne takie jak zbyt wysokie temperatury powietrza, burze, wichury czy ulewy mogą doprowadzić do awarii urządzeń na terenie zakładów przemysłowych. Ponadto bodźce te mogą zwiększyć ryzyko wystąpienia wypadków oraz awarii podczas przewożenia substancji niebezpiecznych ciągami komunikacji samochodowej oraz kolejowej. Aby zmniejszyć ryzyko wpływu zmian klimatycznych na ryzyko wystąpienia poważnych awarii przemysłowych należy zaadaptować procedury przewozu substancji niebezpiecznych oraz funkcjonowania instalacji przemysłowych a także brać czynniki klimatyczne pod uwagę przy budowie dróg oraz instalacji przemysłowych.
Nadzwyczajne zagrożenia środowiska	Do nadzwyczajnych zagrożeń środowiska, należą w tej kategorii, głównie awarie pojazdów przewożących substancje niebezpieczne, awarie w zakładach przemysłowych oraz ryzyko zagrożenia gwałtownymi zjawiskami pogodowymi oraz pożarami. W celu ich uniknięcia należy brać pod uwagę, możliwość nadzwyczajnych zagrożeń środowiska, na etapie projektowania oraz budowy dróg oraz należy usprawnić systemy kontroli bezpieczeństwa instalacji oraz środków transportu substancji niebezpiecznych. Należy również na terenach zakładów przemysłowych projektować systemy do odpowiedniego zabezpieczania magazynowanych substancji niebezpiecznych.
Działania edukacyjne	Działania edukacyjne powinny uświadamiać mieszkańców, jak postępować w razie wystąpienia poważnej awarii oraz jak zmniejszyć jej skutki.
Monitoring środowiska	Zakłady o dużym oraz zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej kontrolowane są przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Olsztynie oraz przez Państwową Straż Pożarną. Transport substancji niebezpiecznych jest natomiast nadzorowany przez funkcjonariuszy: Policji, Inspekcji Transportu Drogowego oraz Straży Pożarnej.

5.10.4. Tendencje zmian stanu środowiska

Tendencje korzystne	Tendencje niekorzystne
- stała kontrola zakładów przemysłowych; - brak zdarzeń o charakterze poważnej awarii przemysłowej ani zdarzeń o znamionach poważnej awarii przemysłowej;	- wzrastające zapotrzebowanie na paliwa płynne i gazowe; - wzrost natężenia ruchu pojazdów oraz zwiększenie przewozów substancji i preparatów niebezpiecznych.

5.10.5. Analiza SWOT

ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
1. Kontrole podmiotów korzystających ze środowiska. 2. Prowadzenie działalności inspekcyjnej zakładu zwiększonego ryzyka funkcjonującego na terenie powiatu. 3. Brak poważnych awarii oraz zdarzeń o znamionach poważnych awarii.	1. Obecność dróg, którymi mogą być transportowane substancje niebezpieczne. 2. Obecność na terenie powiatu ZZR oraz zakładów stwarzających ryzyko wystąpienia awarii. 3. Zwiększenie natężenia ruchu na drogach oraz zapotrzebowania na transport paliw oraz materiałów niebezpiecznych.
SZANSE	ZAGROŻENIA
1. Opracowanie metod postępowania na wypadek wystąpienia zdarzeń kwalifikowanych jako poważne awarie. 2. Kreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu wystąpienia awarii przemysłowych. 3. Możliwość finansowania zakupu środków oraz sprzętu niezbędnego do usuwania skutków poważnych awarii ze środków krajowych i zewnętrznych.	1. Możliwość wystąpienia poważnej awarii. 2. Zdarzenia losowe przy ciągach komunikacyjnych (wypadki, rozszczelnienia).

6. Syntetyczny opis realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska

W celu przeanalizowania aktualności celów wyznaczonych w dotąd obowiązującym *Programie ochrony środowiska dla powiatu działdowskiego* dokonano przeglądu ostatniego *Raportu z wykonania Programu ochrony środowiska dla powiatu działdowskiego za okres 2023-2024*.

Raport z wykonania Programu ochrony środowiska dla powiatu działdowskiego zawiera informacje dotyczące inwestycji związanych z ochroną środowiska, których wykonanie zostało zaplanowane w harmonogramie oraz zrealizowanych poza harmonogramem w okresie od 1 stycznia 2023 r. do 31 grudnia 2024 r.

Realizacja działań wyznaczonych w *Programie ochrony środowiska dla powiatu działdowskiego* została zaprezentowana z podziałem na obszary interwencji, kierunki interwencji i zadania. Stopień realizacji zadań opisany został strzałkami:

↑ - zadanie zrealizowane → - zadanie w trakcie realizacji
 ↔ - zadanie ciągle ↑→ - zadanie częściowo zrealizowane
 ↓ - zadanie nie zrealizowane — zadanie zrealizowane w latach wcześniejszych

Tabela 56. Cel, kierunki interwencji i zadania realizowane w ramach POŚ w latach 2023-2024

Lp.	Nazwa zadania	Realizatorzy	Stan realizacji
Obszar interwencji: Ochrona klimatu i jakości powietrza			
Kierunek interwencji: Osiągnięcie poziomów dopuszczalnych zanieczyszczeń powietrza: osiągnięcie poziomu docelowego benzo(a)pirenu oraz osiągnięcie celu długoterminowego dla ozonu			
1.	Programy ochrony powietrza (POP) i ich aktualizacje	samorząd województwa / powiat, gminy i inne jednostki odpowiedzialne za realizację działań naprawczych	↔
2.	Stosowanie odpowiednich zapisów, umożliwiających ograniczenie emisji pyłu PM _{2,5} , benzo(a)pirenu i ozonu w MPZP	gminy	↔
3.	Dofinansowania do wymiany źródeł ciepła	powiat / gminy	↑
4.	Systematyczny monitoring jakości powietrza	GIOŚ	↔
Kierunek interwencji: Zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych i innych zanieczyszczeń emitowanych do powietrza m.in. poprzez przejście na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach			
5.	Modernizacja energetyczna, w tym termomodernizacja budynków w celu poprawy efektywności energetycznej, stosowanie energooszczędnych materiałów i technologii przy budowie nowych obiektów, budownictwo pasywne	powiat / gminy / spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe / deweloperzy / właściciele budynków	↑
6.	Poprawa efektywności energetycznej procesów technologicznych poprzez wytwarzanie i dystrybucję energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii	podmioty gospodarcze	↔
7.	Modernizacja energochłonnej infrastruktury wodno-ściekowej	przedsiębiorstwa zajmujące się gospodarką wodno-ściekową	↑

Lp.	Nazwa zadania	Realizatorzy	Stan realizacji
8.	Monitoring zużycia energii w budynkach użyteczności publicznej i mieszkalnych oraz stosowanie systemów sterowania energią	powiat / gminy / spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe	↔
9.	Opracowanie i wdrażanie aktualizacji gminnego planu gospodarki niskoemisyjnej	gminy	↑
10.	Wprowadzenie rozwiązań typu e-urząd	powiat / gminy	↔
11.	Budowa i modernizacja dróg	zarządcy dróg	↑
Kierunek interwencji: Rozwój rozproszonych odnawialnych źródeł energii			
12.	Instalacja OZE na budynkach użyteczności publicznej i mieszkalnych	powiat / gminy / spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe / właściciele budynków	↑
13.	Uwzględnienie w MPZP zapisów dotyczących korzystania z odnawialnych źródeł energii	gminy	↔
14.	Promocja OZE	powiat / gminy	↑
Kierunek interwencji: Rozwój i modernizacja zbiorowych systemów ciepłowniczych			
15.	Zmiana sposobu ogrzewania z pieców indywidualnych na centralne ogrzewanie z kotłowni lokalnych	spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe	↑
16.	Budowa sieci ciepłowniczych	dysponent sieci ciepłowniczej / gminy	↑
Kierunek interwencji: Termomodernizacja			
17.	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej oraz mieszkalnych	powiat / gminy / spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe / właściciele budynków	↑
Kierunek interwencji: Rozwój i modernizacja transportu zbiorowego w kierunku transportu przyjaznego dla środowiska i wspieranie ekologicznych form transportu			
18.	Budowa i modernizacja dróg/ścieżek rowerowych	powiat / gminy / zarządcy dróg	↑
19.	Budowa / rozbudowa infrastruktury transportu publicznego	powiat / gminy	↑
20.	Rozbudowa taboru transportu publicznego (niskoemisyjnego)	powiat / gminy	↑
21.	Aktualizacja lub opracowanie planów zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego	gminy	↑
22.	Budowa parkingów Park & Ride	powiat / gminy	↑
23.	Rozwój infrastruktury i promocja transportu zbiorowego i transportu przyjaznego środowisku	powiat / gminy	↑
Kierunek interwencji: Ograniczenie emisji niskiej; modernizacja/wymiana indywidualnych źródeł ciepła			
24.	Modernizacje kotłowni, modernizacja kogeneratorów; wymiana kotłów opalanych węglem na wykorzystujące bardziej ekologiczne nośniki energii (olej, gaz, biomasa)	powiat / gminy / właściciele budynków	↑
25.	Rozwój sieci gazowej, gazyfikacja	gminy / operator sieci gazowniczej	↔
Kierunek interwencji: Rozbudowa energooszczędnych systemów oświetlenia budynków i dróg publicznych			

Lp.	Nazwa zadania	Realizatorzy	Stan realizacji
26.	Modernizacja oświetlenia budynków - wymiana na systemy energooszczędne	powiat / gminy / spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe	↑
27.	Montaż efektywnego energetycznie oświetlenia ulicznego/drogowego	powiat / gminy / zarządcy dróg	↑
28.	Zastosowanie inteligentnego systemu sterowania oświetleniem ulicznym; rozwój wykorzystania ogniw fotowoltaicznych w systemach hybrydowych do zasilania urządzeń i instalacji infrastruktury drogowej (znaków, światła ostrzegawczych)	powiat / gminy / zarządcy dróg	↑
Kierunek interwencji: Rozwój systemów ostrzegania i reagowania w sytuacji zjawisk ekstremalnych			
29.	Budowa systemów ostrzegania i reagowania w sytuacji zjawisk ekstremalnych	powiat / gminy	↑
30.	Doposażenie wyspecjalizowanych jednostek w specjalistyczny sprzęt do wykrywania i likwidacji powstałych zagrożeń	powiat / gminy	↑
Zadania zgodnie z harmonogramem rzeczowo-finansowym			
31.	Wydawanie pozwoleń na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza, orzekanie o ich cofaniu, wygaśnięciu lub ograniczeniu	powiat	↔
32.	Udzielanie zezwolenia na uczestnictwo we wspólnotowym systemie handlu uprawnieniami do emisji do powietrza gazów cieplarnianych i innych substancji	powiat	↔
33.	Nakładanie obowiązku prowadzenia w określonym czasie pomiarów poziomów substancji lub energii wprowadzanych do środowiska, w tym, gdy nastąpiło przekroczenie standardów emisji	powiat	↔
34.	Nakładanie obowiązku ograniczenia negatywnego wpływu na środowisko lub przywrócenia środowiska do stanu właściwego	powiat	↔
35.	Dofinansowanie do wymiany kotłów węglowych na proekologiczne w budynkach mieszkalnych położonych na terenie miasta i gminy Lidzbark	Gmina Lidzbark	↑
36.	Rozbudowa sieci ciepłowniczej i podłączenie 4 budynków do sieci ciepłowniczej na ul. Sportowej i ul. Wolności (szkoła, przedszkole, biblioteka, MDK)	Przedsiębiorstwo Ciepłownicze Sp. z o.o. W Działdowie	→
37.	Modernizacja kotłowni przy ul. Polnej. Brane są pod uwagę następujące warianty: modernizacja układu odpylania, budowa kotła na gaz ziemny, budowa kogeneracji w oparciu o gaz ziemny oraz budowa kotła na biomasę	Przedsiębiorstwo Ciepłownicze Sp. z o.o. W Działdowie	↓
38.	Rozbudowa sieci ciepłowniczej wraz z budową nowych przyłączy w kierunku ulicy Męczenników i Olsztyńskiej	Przedsiębiorstwo Ciepłownicze Sp. z o.o. W Działdowie	—
39.	Udzielanie dotacji celowych na zadania polegające na wymianie źródeł ciepła na korzystniejsze pod względem sprawności energetycznej oraz ekologicznym	Gmina - Miasto Działdowo	↑
Obszar interwencji: Zagrożenia hałasem			
Kierunek interwencji: Ochrona przed hałasem			
1.	Programy ochrony środowiska przed hałasem (POH) i ich aktualizacje	samorząd województwa	↑
2.	Wyprowadzenie ruchu ciężkiego poza teren zabudowany	WZDW Olsztyn	↔
3.	Budowa ekranów akustycznych	WZDW Olsztyn	↓
4.	Zieleń osłonowa, izolacyjna	powiat / gminy / zarządcy dróg	↑
5.	Przebudowa ulic i pomiary hałasu	gminy / powiat/ GIOŚ	↑
Kierunek interwencji: Zmniejszenie uciążliwości hałasu komunikacyjnego			

Lp.	Nazwa zadania	Realizatorzy	Stan realizacji
1.	Stosowanie tzw. cichych nawierzchni podczas remontów i przebudowy istniejącej sieci drogowej	powiat / gminy / WZDW Olsztyn	↑
2.	Modernizacja nawierzchni dróg	powiat / gminy / WZDW Olsztyn	↑
3.	Budowa i rozbudowa ścieżek rowerowych, kładek i traktów pieszo-rowerowych	powiat / gminy	↑
4.	Kontrole prędkości	odpowiednie służby	↔
Zadania zgodnie z harmonogramem rzeczowo-finansowym			
5.	Wydawanie decyzji o dopuszczalnym poziomie hałasu w przypadku stwierdzenia przekroczeń	powiat	↔
6.	Przebudowa, budowa i modernizacja dróg na terenie gminy Płońnica	Gmina Płońnica	↑
7.	Poprawa stanu technicznego dróg (remonty i budowa ulic)	Gmina – Miasto Działdowo	↑
8.	Przebudowa drogi transportu rolnego Koszelewy - granica gminy (Murawki)	Gmina Rybno	↓
9.	Przebudowa dróg kategorii gminnej w Rybnie Nr 185069 N ul. Jaśminowa i Nr 185070 N ul. Świerkowa	Gmina Rybno	—
10.	Remont drogi kategorii wewnętrzna na dz. nr 51w Truszczykach	Gmina Rybno	—
11.	Remont drogi kategorii gminnej nr 185016 N Rumian – Truszczynek na dz. nr 46 obręb Rumian, dz. nr 51 obręb Truszczynek	Gmina Rybno	—
12.	Przebudowa drogi gminnej nr 185072 N w Truszczykach od drogi gminnej nr 185072 N	Gmina Rybno	↓
13.	Przebudowa drogi gminnej nr 185010 N Kostkowo - Grądy etap I	Gmina Rybno	—
14.	Przebudowa drogi w Rybnie, od ul. Sportowej w kierunku stadionu na dz. nr 403/1, 403/2 i 362 w Rybnie	Gmina Rybno	↓
15.	Przebudowa drogi gminnej nr 185001 N w Hartowcu	Gmina Rybno	↑
16.	Rozbudowa drogi gminnej Nr 185038N w Rumianie	Gmina Rybno	↑
17.	Budowa drogi nr i relacji ul. Lubawska (ul. Sportowa, drogi nr 2 relacji droga nr I; -ul. Wyzwolenia drogi nr 3 relacji droga nr i Szkoła Podstawowa w Rybnie wraz z budową i przebudową infrastruktury technicznej)	Gmina Rybno	→
18.	Przebudowa drogi wewnętrznej do gruntów rolnych w Grabaczu	Gmina Rybno	—
19.	Przebudowa drogi gminnej na odcinku od drogi woj. nr 538 do osiedla po PGR w Rapatach	Gmina Rybno	↑
20.	Doprowadzenie do należytego stanu technicznego ciągów komunikacyjnych, pieszo - jezdnych, na osiedlu po PGR w miejscowości Tuczek w granicach działek Nr 318 i 302	Gmina Rybno	—
21.	Doprowadzenie do należytego stanu technicznego ciągów komunikacyjnych, pieszo-jezdnych, na osiedlu mieszkaniowym po byłym PGR w m. Tuczek, wykonanie zjazdu na drodze powiatowej 1255N dz. Nr 11/2 (dec. PZD)	Gmina Rybno	—
22.	Budowa boiska dwufunkcyjnego o nawierzchni syntetycznej w Tuczkach	Gmina Rybno	—
23.	Przebudowa drogi gminnej nr 185058 ul. Sportowa w Rybnie	Gmina Rybno	↓
Obszar interwencji: Pola elektromagnetyczne			
Kierunek interwencji: Ochrona przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym			
1.	Wprowadzenie do MPZP zapisów uwzględniających ochronę przed oddziaływaniem pól elektromagnetycznych (nie dotyczy zakazów ani uniemożliwiania lokalizacji inwestycji celu publicznego z zakresu łączności publicznej, jeżeli taka inwestycja jest zgodna z przepisami odrębnymi)	gminy	↔
2.	Ograniczanie koncentracji źródeł promieniowania elektromagnetycznego na etapie planowania i wydawania decyzji lokalizacyjnych i środowiskowych	gminy	↔
3.	Monitoring poziomów pól elektromagnetycznych	GDOŚ	↔

Lp.	Nazwa zadania	Realizatorzy	Stan realizacji
Zadania zgodnie z harmonogramem rzeczowo-finansowym			
4.	Przyjmowanie zgłoszeń instalacji, które emitują pole elektromagnetyczne	powiat	↔
Obszar interwencji: Gospodarowanie wodami Kierunek interwencji: Dążenie do osiągnięcia dobrego stanu wód			
1.	Weryfikacja wykazów wód dla regionu wodnego	RZGW Gdańsk, RZGW Warszawa	↑
2.	Identyfikacja znaczących oddziaływań antropogenicznych i ocena ich wpływu na stan wód powierzchniowych i podziemnych w regionie wodnym	RZGW Gdańsk, RZGW Warszawa	↑
3.	Zadania wskazane do realizacji w aktualizacji programu wodno-środowiskowego kraju	RZGW Gdańsk, RZGW Warszawa	↔
Kierunek interwencji: Gospodarowanie wodami dla ochrony przed: powodzią, suszą i deficytem wody, zwiększenie retencji wodnej			
4.	Plan przeciwdziałania skutkom suszy w regionie wodnym	RZGW Gdańsk, RZGW Warszawa	↑
5.	Plany utrzymania wód w regionie wodnym	RZGW Gdańsk, RZGW Warszawa	↑
6.	Inwestycje dotyczące retencji wodnej	RZGW Gdańsk, RZGW Warszawa	↑
7.	Budowa i utrzymanie zbiorników retencyjnych	RZGW Gdańsk, RZGW Warszawa	↑
8.	Konserwacja rzek, kanałów, rowów	spółki wodne/ właściciele gruntów	↔
Kierunek interwencji: Zwiększenia bezpieczeństwa powodziowego; minimalizacja ryzyka powodziowego			
9.	Weryfikacja: map zagrożenia powodziowego (mzp), map ryzyka powodziowego (mrp), przegląd i aktualizacja planów zarządzania ryzykiem powodziowym (pzrp)	RZGW Gdańsk, RZGW Warszawa	↑
10.	Inwestycje dot. urządzeń ochrony przed powodzią	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie	↑
11.	Utrzymanie wałów przeciwpowodziowych	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie	↑
12.	Plany operacyjne ochrony przed powodzią oraz plany zarządzania kryzysowego	powiat / gminy / województwo	↑
13.	Uwzględnianie w MPZP obszarów zagrożenia powodziowego	gminy	↔
Kierunek interwencji: Ochrona i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi			
14.	Monitoring wód podziemnych i powierzchniowych	GIOŚ	↔
15.	Ustalenie warunków szczególnego korzystania z wód powierzchniowych i podziemnych w pozwoleniach wodnoprawnych	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie	↑
16.	Kontrola podmiotów posiadających pozwolenia wodnoprawne pod kątem dotrzymywania standardów środowiska wynikających z mocy prawa i decyzji organów	WIOŚ Olsztyn	↑
Kierunek interwencji: Optymalizacja zużycia wody			

Lp.	Nazwa zadania	Realizatorzy	Stan realizacji
17.	Programy obniżania strat wody	gminy / podmioty gospodarcze	↑
18.	Działania edukacyjne oraz akcje promujące oszczędzanie wody	powiat / gminy / placówki oświatowe	↑
Zadania zgodnie z harmonogramem rzeczowo-finansowym			
19.	Utrzymanie i konserwacja rowów oraz Kanału Młyńskiego	Gmina - Miasto Działdowo	↑
20.	Utrzymywanie retencji wodnej w postaci zastawek umieszczonych na Torfowisku Kopaniarze przez Klub Przyrodników w ramach projektu ochrony torfowisk alkalicznych w Polsce	Nadleśnictwo Lidzbark	↔
21.	Kontynuacja inwestycji pn. Przebudowa zbiornika wodnego „Ruda” w gminie Iłowo-Osada	PGW Wody Polskie RZGW Warszawa	↑
Obszar interwencji: Gospodarka wodno-ściekowa			
Kierunek interwencji: Zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki			
1.	Budowa/ rozbudowa sieci wodociągowych	gminy / przedsiębiorstwa zajmujące się gospodarką wodno-ściekową	↑
2.	Budowa / modernizacja ujęć wód i stacji uzdatniania wód	gminy / przedsiębiorstwa zajmujące się gospodarką wodno-ściekową	↑
3.	Inteligentne systemy zarządzania siecią wodociągową gminy / przedsiębiorstwa zajmujące się gospodarką wodno-ściekową		
Kierunek interwencji: Rozbudowa infrastruktury oczyszczania ścieków, w tym realizacja programów sanitacji w zabudowie rozproszonej			
5.	Budowa/modernizacja kanalizacji sanitarnej	gminy / przedsiębiorstwa zajmujące się gospodarką wodno-ściekową	↑
6.	Budowa/modernizacja kanalizacji deszczowej	gminy / przedsiębiorstwa zajmujące się gospodarką wodno-ściekową	↑
7.	Budowa i rozbudowa oczyszczalni ścieków	gminy / przedsiębiorstwa zajmujące się gospodarką wodno-ściekową	↑
8.	Podczyszczanie wód opadowych	gminy / przedsiębiorstwa zajmujące się gospodarką wodno-ściekową	↑
9.	Inteligentne systemy zarządzania siecią kanalizacyjną	gminy / przedsiębiorstwa zajmujące się gospodarką wodno-ściekową	↔
10.	Kontrola mieszkańców posiadających zbiorniki bezodpływowe w zakresie szczelności zbiorników i wywozu nieczystości ciekłych	gminy	↔
Kierunek interwencji: Zwiększenie retencji oraz infiltracji wód opadowych i roztopowych			

Lp.	Nazwa zadania	Realizatorzy	Stan realizacji
11.	Stosowanie zapisów w dokumentach planistycznych służących zwiększeniu retencji oraz infiltracji wód opadowych i roztopowych w obrębie nieruchomości, na których powstały	gminy	↔
12.	Uwzględnianie rozwiązań wodooszczędnych i zatrzymujących wodę opadową przy projektowaniu nowych i modernizacji istniejących obiektów i dróg	gminy / zarządcy dróg	↔
Zadania zgodnie z harmonogramem rzeczowo-finansowym			
13.	Modernizacja oczyszczalni ścieków w m. Płońska	Gmina Płońska	↓
14.	Budowa i modernizacja sieci wodociągowych w Działdowie	PGKiM Sp. z o.o. w Działdowie	↑
15.	Modernizacja ujęć wody i stacji uzdatniania wody w Działdowie	PGKiM Sp. z o.o. w Działdowie	↑
16.	Budowa i modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej w Działdowie	PGKiM Sp. z o.o. w Działdowie	↑
17.	Rozbudowa sieci wodociągowej do m. Grądy, Wery i Kopaniarze z modernizacją hydroforni w Hartowcu	Gmina Rybno	↑
18.	Modernizacja hydroforni w Koszelewach	Gmina Rybno	↑
19.	Rozbudowa sieci wodno-kanalizacyjnej w Rybnie (ul. Lubawska, ul. Stary Młyn)	Gmina Rybno	→
20.	Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej do miejscowości Truszczy	Gmina Rybno	→
Obszar interwencji: Zasoby geologiczne			
Kierunek interwencji: Racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami kopalin ze złóż			
1.	Wprowadzanie odpowiednich zapisów do MPZP	gminy	↔
Kierunek interwencji: Zabezpieczanie złóż surowców			
2.	Ochrona złóż przed zabudową poprzez wprowadzenie odpowiednich zapisów do MPZP	gminy	↔
Zadania zgodnie z harmonogramem rzeczowo-finansowym			
3.	Wydawanie koncesji i innych decyzji w zakresie ustawy Prawa geologicznego i górniczego	powiat	↔
Obszar interwencji: Gleby			
Kierunek interwencji: ochrona i zapewnienie właściwego sposobu użytkowania powierzchni ziemi			
1.	Wykonywanie badań glebowych	właściciele gruntów	↔
2.	Stosowanie odpowiednich zabiegów agrotechnicznych	właściciele gruntów	↔
Zadania zgodnie z harmonogramem rzeczowo-finansowym			
3.	Wydawanie decyzji o przeznaczeniu gruntów rolnych do zalesienia	powiat	↔
4.	Wydawanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedsięwzięcia scalania, wymiany lub podziału gruntu	powiat	↔
5.	Określenie warunków rekultywacji i zagospodarowania gruntów przemysłowych	powiat	↔
6.	Utrzymywanie cennych lasów glebochronnych w oparciu o nowy plan urządzenia lasu na lata 2019-2028, w którym zaktualizowano i wyznaczono obszary stanowiące lasy o łącznej powierzchni 282,91 ha. W Nadleśnictwie Lidzbark zostały one także włączone do tzw. lasów o szczególnych walorach przyrodniczych o kategorii HCVF 4.2. zgodnie z obowiązującymi zasadami i kryteriami FSC.	Nadleśnictwo Lidzbark	↔
Obszar interwencji: Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów			

Lp.	Nazwa zadania	Realizatorzy	Stan realizacji
Kierunek interwencji: Zapobieganie powstawaniu odpadów			
1.	Promocja ekologicznych rozwiązań w zakresie opakowaniowym	gminy	↑
Kierunek interwencji: Racjonalne gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią postępowania z odpadami, w tym wykorzystanie ich na cele energetyczne			
2.	Odbieranie i zagospodarowanie odpadów komunalnych od mieszkańców gminy i z nieruchomości niezamieszkałych	gminy	↔
3.	Zakup pojemników i kontenerów na odpady	gminy / przedsiębiorstwa zajmujące się gospodarką odpadami	↑
Kierunek interwencji: Rozbudowa infrastruktury do selektywnego zbierania odpadów komunalnych			
4.	Budowa/modernizacja PSZOK	gminy	—
Kierunek interwencji: Rozbudowa infrastruktury do przetwarzania odpadów			
5.	Budowa instalacji do przetwarzania odpadów	powiat / gminy / przedsiębiorcy	—
Kierunek interwencji: Minimalizacja ilości składowanych odpadów			
6.	Działania edukacyjne dla mieszkańców	gminy / placówki oświatowe	↑
Kierunek interwencji: Gospodarowanie odpadami innymi niż komunalne			
7.	Demontaż i utylizacja azbestu	właściciele budynków / powiat / gminy	↑
8.	Zagospodarowanie osadów ściekowych	przedsiębiorstwa zajmujące się gospodarką wodno-ściekową	↔
Zadania zgodnie z harmonogramem rzeczowo-finansowym			
9.	Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Lidzbark	Gmina Lidzbark	↑
10.	Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Płońska	Gmina Płońska	↑
11.	Dofinansowanie demontażu, zbierania, transportu i unieszkodliwiania wyrobów i odpadów zawierających azbest	Gmina - Miasto Działdowo	↑
12.	Realizacja gospodarki odpadami – wywóz śmieci komunalnych sortowanych z terenu siedziby Nadleśnictwa, szkółki leśnej	Nadleśnictwo Lidzbark	↔
13.	Segregacja odpadów	Nadleśnictwo Dwukoły	↔
14.	Uwzględnianie w przetargach publicznych, poprzez zapisy w specyfikacji istotnych warunków zamówienia, zakupów wyrobów zawierających materiały lub substancje pochodzące z recyklingu odpadów; włączanie do procedur zamówień publicznych kryteriów, związanych z ochroną środowiska i zapobieganiem powstawaniu odpadów (Wymóg dla samochodów normy Euro V i powyżej)	Ekologiczny Związek Gmin - Działdowszczyzna	↔
15.	Rozwój systemów selektywnego odbierania odpadów „u źródła”, w tym szkła, papieru, tworzywa sztucznego, metalu, opakowań wielomateriałowych, odpadów niebezpiecznych, wielkogabarytowych, odpadów ZSEiE, odpadów ulegających biodegradacji, popiołu	Ekologiczny Związek Gmin - Działdowszczyzna	↔
16.	Wprowadzenie we wszystkich gminach systemów selektywnego zbierania odpadów zielonych i bioodpadów	Ekologiczny Związek Gmin - Działdowszczyzna	↔
17.	Zagospodarowywanie odpadów zielonych i innych bioodpadów we własnym zakresie, między innymi w kompostownikach przydomowych	Ekologiczny Związek Gmin - Działdowszczyzna	↔

Lp.	Nazwa zadania	Realizatorzy	Stan realizacji
18.	Rekultywacja nieczynnego składowiska odpadów komunalnych w Ciechanówku	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Lidzbarku	→
19.	Badanie morfologii odpadów komunalnych	Ekologiczny Związek Gmin - Działdowszczyzna	↔
20.	Tworzenie odpowiednich warunków do zbierania zużytych opon od osób fizycznych	Ekologiczny Związek Gmin - Działdowszczyzna	↔
21.	Utrzymanie i rozwój systemu zbierania zużytych baterii i zużytych akumulatorów przenośnych, zapewniającego możliwość oddania zużytych baterii i zużytych akumulatorów do punktu zbierania lub miejsca odbioru wspomnianych odpadów	Ekologiczny Związek Gmin - Działdowszczyzna	↔
22.	Usprawnienie systemu selektywnej zbiórki odpadów opakowaniowych oraz rozbudowa systemu zbierania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, tak aby odpady trafiły do instalacji przetwarzania ZSEE i nie były demontowane poza instalacjami	Ekologiczny Związek Gmin - Działdowszczyzna	↔
23.	Tworzenie nowych punktów zbierania przeterminowanych i niewykorzystanych leków od mieszkańców (pojemniki w każdej aptece)	Ekologiczny Związek Gmin - Działdowszczyzna	↔
Obszar interwencji: Zasoby przyrodnicze			
Kierunek interwencji: Przywrócenie/utrzymanie właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych i gatunków fauny i flory w ramach sieci Natura 2000			
1.	Ustanawianie planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000	RDOŚ w Olsztynie	↓
2.	Realizacja działań ochronnych wynikających z ustanowionych planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000	RDOŚ w Olsztynie	↑
3.	Współpraca z instytucjami zarządzającymi obszarami Natura 2000	gminy / nadleśnictwa	↑
Kierunek interwencji: Zalesienia nieużytków i gruntów niskiej jakości			
4.	Współpraca gminy z nadleśnictwami	gminy / nadleśnictwa / właściciele gruntów	↑
Kierunek interwencji: Ochrona obszarów cennych przyrodniczo, tworzenie nowych form ochrony przyrody			
5.	Realizacja zadań z zakresu czynnej ochrony siedlisk przyrodniczych i ich gatunków	RDOŚ w Olsztynie, gminy, organizacje pozarządowe, RDLP	↑
6.	Ochrona istniejących form ochrony przyrody oraz prace pielęgnacyjne i ochronne z tym związane (w tym inwentaryzacja)	gminy	↑
7.	Tworzenie nowych form ochrony przyrody (np. pomników przyrody)	gminy	↔
Kierunek interwencji: Ochrona gatunkowa			
8.	Doraźna realizacja działań ochrony czynnej	RDOŚ w Olsztynie	↔
Kierunek interwencji: Kierunek interwencji: Trwale zrównoważona gospodarka leśna			
9.	Realizacja planu urządzenia lasu dla lasów Skarbu Państwa w zakresie trwale zrównoważonej gospodarki leśnej	nadleśnictwa	↑
10.	Utrzymanie i zwiększenie obecnego stanu zalesienia	gminy / nadleśnictwa	↑
11.	Sporządzanie i aktualizacja uproszczonych planów urządzenia lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa	Starosta / gminy	↑
12.	Nadzór nad lasami niestanowiącymi własności Skarbu Państwa	Starosta	↔
Kierunek interwencji: Stworzenie warunków ochrony korytarzy ekologicznych i przeciwdziałanie fragmentacji przestrzeni przyrodniczej, utrzymanie i odtwarzanie ekosystemów i ich funkcji			

Lp.	Nazwa zadania	Realizatorzy	Stan realizacji
13.	Zalesianie luk, nieużytków oraz niewielkich fragmentów terenów rolniczych, powodujących defragmentację obszarów leśnych	nadleśnictwa	↔
14.	Ochrona, pielęgnacja i odtwarzanie poprzez nasadzenie zadrzewień i zakrzewień śródpolnych tworzących korytarze ekologiczne	właściciele gruntów/gminy	↔
15.	Umieszczanie stosownych zapisów w dokumentach planowania i zagospodarowania przestrzennego dotyczących tworzenia spójnego systemu obszarów chronionych i przeciwdziałaniu fragmentacji przestrzeni przyrodniczej	gminy	↔
Kierunek interwencji: Ochrona krajobrazu			
16.	Konserwacja/rewitalizacja i prace pielęgnacyjne parków, terenów rekreacyjnych, zieleni	właściciele / gminy	↑
Kierunek interwencji: Tworzenie zielonej infrastruktury			
17.	Zieleń drogowa, osłonowa, izolacyjna	powiat/gminy/zarządcy dróg	↑
Zadania zgodnie z harmonogramem rzeczowo-finansowym			
18.	Przywrócenie wartości użytkowych i funkcji kulturalno-rozrywkowej w parku rekreacyjno-sportowym w Lidzbarku	Gmina Lidzbark	—
19.	Sadzenie drzew i krzewów	Gmina - Miasto Działdowo	↔
20.	Zbiór odpadów z terenów leśnych - uprzątnięcie terenów leśnych ze śmieci pozostawianych przez turystów, wędkarzy, osoby indywidualne, grupy zorganizowane	Nadleśnictwo Lidzbark	↔
21.	Realizacja kompleksowego projektu ochrony siedlisk i gatunków na obszarach Natura 2000 w Nadleśnictwie Lidzbark (ochrona łąk, ciepłolubnych dąbrów, torfowisk wysokich i przejściowych oraz gatunków roślin priorytetowych dla UE)	Nadleśnictwo Lidzbark	↔
22.	Ochrona przyrody - zarządzanie i opieka nad zasobami przyrodniczymi w Nadleśnictwie Lidzbark. Łączna powierzchnia tych obszarów to około 11 000 ha	Nadleśnictwo Lidzbark	↔
23.	Czynna ochrona strefowa (zgodnie z Ustawą o ochronie gatunkowej zwierząt) następujących gatunków ptaków: bielik, orlik krzykliwy oraz bocian czarny. Łącznie na terenie Nadleśnictwa znajduje się 8 stref orlika krzykliwego, 2 strefy bielika, 1 strefa bociana czarnego	Nadleśnictwo Lidzbark	↔
24.	Prowadzenie zrównoważonej gospodarki leśnej	Nadleśnictwo Lidzbark, Nadleśnictwo Dwukoły	↔
25.	Wzmacnianie ochronności powierzchni przez wyznaczenie kolejnych obiektów ochrony (w tym powierzchni ochronnych) zgodnie ze standardami certyfikacji gospodarki leśnej FSC i PEFC (działanie zgodnie z wyznaczonymi zasadami certyfikowanych drzewostanów), opieka nad populacją płazów (przenoszenie w okresie rozrodu z powierzchni asfaltowych do miejsc bezpiecznych – zbiorników wodnych)	Nadleśnictwo Dwukoły	↔
Obszar interwencji: Zagrożenia poważnymi awariami			
Kierunek interwencji: Minimalizacja potencjalnych negatywnych skutków awarii i zagrożeń środowiska dla ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego, działalności gospodarczej			
1.	Wprowadzenie systemu alarmowania / ostrzegania dla mieszkańców o nadzwyczajnych zagrożeniach	powiat / gminy	↑
2.	Doposażenie wyspecjalizowanych jednostek w specjalistyczny sprzęt do wykrywania i likwidacji awarii i zagrożeń	gminy	↑
3.	Prowadzenie kontroli na terenach zakładów przemysłowych	WIOŚ Olsztyn	↓

Lp.	Nazwa zadania	Realizatorzy	Stan realizacji
Zadania zgodnie z harmonogramem rzeczowo-finansowym			
4.	Zakup łodzi ratowniczej z osprzętem	Komenda PSP w Działdowie	—
Obszar interwencji: Edukacja			
Kierunek interwencji: Zwiększanie świadomości ekologicznej mieszkańców i zmiana ich zachowań na proekologiczne			
1.	Popularyzacja wiedzy na temat walorów przyrodniczych regionu	samorząd województwa / RDOŚ w Olsztynie / nadleśnictwa / powiat / gminy / placówki oświatowe	↑
2.	Organizacja wystaw i konferencji		↑
3.	Produkcja materiałów na potrzeby organizowanych akcji, kampanii edukacyjnych, konferencji		↑
4.	Prowadzenie zajęć edukacyjnych		↑
5.	Prowadzenie ośrodków edukacji przyrodniczej		↑
6.	Konsultacje społeczne dokumentów z zakresu ochrony środowiska, gospodarki wodnej, ochrony przyrody		↑
7.	Akcje informacyjno-edukacyjne		↑
8.	Konkursy o tematyce ekologicznej / przyrodniczej		↑
9.	Budowa ścieżek edukacyjnych i centrów edukacji przyrodniczej		↑
10.	Rajdy rowerowe, pikniki ekologiczne		↑
11.	Zielone szkoły		↑
12.	Akcje o tematyce ekologicznej (np. „sprzątanie świata”, „dzień ziemi”)		↑
Zadania zgodnie z harmonogramem rzeczowo-finansowym			
13.	Zwiększanie świadomości ekologicznej mieszkańców poprzez publikację biuletynów, strony internetowe	Gmina Lidzbark, EZG Działdowszczyzna	↔
14.	Wspieranie instytucji i organizacji pozarządowych zajmujących się ochroną środowiska, edukacją ekologiczną dzieci i młodzieży w szkołach i przedszkolach	Gmina Lidzbark, EZG Działdowszczyzna	↔
15.	Zwiększanie świadomości ekologicznej mieszkańców gminy poprzez festiwale, święta, akcje, festyny, happeningi, pokazy, olimpiady, targi, wystawy i dni otwarte związane z ekologią, wycieczki turystyczne, ścieżki dydaktyczne, przyrodnicze	Gmina Lidzbark	↔
16.	Publikacja ulotek, biuletynów, organizowanie kampanii informacyjnych	Gmina Lidzbark, EZG Działdowszczyzna	↔
17.	Organizacja konkursów ekologicznych	Gmina Płońnica	↑
18.	Ogłoszenie dotyczące możliwości uzyskania dotacji celowych na wymianę źródeł ciepła na korzystniejsze pod względem pod względem sprawności energetycznej oraz ekologicznym	Gmina - Miasto Działdowo	↔
19.	Ogłoszenie dotyczące możliwości uzyskania dofinansowania na usunięcie azbestu	Gmina - Miasto Działdowo	↑
20.	Akcje organizowane indywidualnie przez szkoły i przedszkola	Gmina - Miasto Działdowo	↔
21.	Prowadzenie akcji edukacyjnych	Gmina Rybno	↔
22.	Prowadzenie szeroko rozumianej edukacji przyrodniczo-leśnej poruszającej tematy zagadnienia less waste i wykorzystania naturalnych zasobów lasu znacznie ograniczających produkcję odpadów; prowadzenie akcji sprzątania lasów	Nadleśnictwo Lidzbark	↔
23.	Wzmacnianie i rozwijanie publicznych funkcji lasów, w szczególności w zakresie edukacji i turystyki z uwzględnieniem potrzeb ochrony przyrody poprzez organizację zajęć edukacyjnych	Nadleśnictwo Lidzbark	↔

Lp.	Nazwa zadania	Realizatorzy	Stan realizacji
	dla dzieci i młodzieży oraz dorosłych w izbie edukacyjnej Nadleśnictwa Lidzbark oraz w placówkach oświatowych (przedszkolach, szkołach), organizację stoisk promocyjno-edukacyjnych o tematyce leśnej i ekologicznej; utrzymanie obiektów edukacyjnych: muzeum leśnego przy siedzibie Nadleśnictwa Lidzbark oraz 2 ścieżek dydaktycznych w lesie		
24.	Wzmacnianie i rozwijanie publicznych funkcji lasów, w szczególności w zakresie edukacji i turystyki z uwzględnieniem potrzeb ochrony przyrody (zadanie) - organizacja zajęć edukacyjnych dla dzieci i młodzieży oraz dorosłych na terenie Nadleśnictwa Dwukoły oraz w placówkach oświatowych (przedszkolach, szkołach), organizacja stoisk promocyjno-edukacyjnych o tematyce leśnej i ekologicznej; utrzymanie obiektów edukacyjnych i turystycznych	Nadleśnictwo Dwukoły	↔
25.	Propagowanie dobrych praktyk w zakresie organizacji selektywnej zbiórki odpadów oraz edukacji ekologicznej na poziomie gmin (współpraca z org. REKOPOL - materiały promocyjne, artykuły w prasie na temat segregacji)	Ekologiczny Związek Gmin - Działdowszczyzna	↔
26.	Zwiększanie świadomości społeczeństwa na temat zrównoważonej konsumpcji zapobiegania powstawaniu odpadów, selektywnej zbiórki i należytego gospodarowania odpadami komunalnymi	Ekologiczny Związek Gmin - Działdowszczyzna	↔
27.	Organizowanie i prowadzenie działań edukacyjno-informacyjnych, a tym samym podnoszenie świadomości społeczeństwa w zakresie ograniczania wytwarzania odpadów u źródła, w tym odpadów ulegających biodegradacji, aby zapobiegać marnotrawieniu żywności	Ekologiczny Związek Gmin - Działdowszczyzna	↔
28.	Promocja wśród mieszkańców przydomowego kompostowania odpadów (wprowadzenie niższych stawek za zagospodarowanie odpadów), promocja produktów wytwarzanych z materiałów odpadowych (prasa, szkolenia, spotkania edukacyjne)	Ekologiczny Związek Gmin - Działdowszczyzna	↔
29.	Działania edukacyjne informujące o szkodliwości spalania odpadów w paleniskach domowych, o prawidłowej gospodarce olejami odpadowymi, o prawidłowej gospodarce zużytymi bateriami i akumulatorami, ZSEE, odpadów medycznych i weterynaryjnych	Ekologiczny Związek Gmin - Działdowszczyzna	↔
Obszar interwencji: Monitoring środowiska			
Kierunek interwencji: Monitoring środowiska			
1.	Monitoring jakości powietrza	GIOŚ	↔
2.	Monitoring jakości wód	GIOŚ	↔
3.	Monitoring hałasu	GIOŚ	↔
4.	Monitoring pól elektromagnetycznych	GIOŚ	↔
5.	Monitoring zamkniętych składowisk odpadów	gminy	↔
6.	Opracowanie raportów o stanie środowiska, raportów z monitoringu	GIOŚ	↔
Kierunek interwencji: Kontrola podmiotów korzystających ze środowiska			
7.	Działalność kontrolna w zakresie ochrony środowiska	gminy / WIOŚ w Olsztynie	↔
Zadania zgodnie z harmonogramem rzeczowo-finansowym			
8.	Monitoring jakości powietrza przy pomocy sensorów firmy AIRLY służących do pomiarów zanieczyszczeń powietrza	Gmina - Miasto Działdowo, Gmina Lidzbark, Gmina Rybno, Gmina Iłowo-Osada,	↔

Lp.	Nazwa zadania	Realizatorzy	Stan realizacji
		Gmina Płońska, Gmina Działdowo	
9.	Monitoring składowiska odpadów inne niż niebezpieczne w Dębieniu	Gmina Rybno	↔
10.	Monitoring stanowisk roślin i zwierząt oraz grzybów chronionych i rzadkich w Nadleśnictwie Lidzbark	Nadleśnictwo Lidzbark	↔
11.	Monitoring i lustracja terenowa rezerwatów przyrody oraz pomników przyrody znajdujących się z zarządzie Nadleśnictwa Lidzbark	Nadleśnictwo Lidzbark	↔
12.	Udostępnienie terenów podmiotom wykonującym monitoring stanu zachowania roślin i siedlisk zgodnie z metodyką GIOŚ	Nadleśnictwo Lidzbark	↔
13.	Coroczny monitoring walorów przyrodniczych, ciągła współpraca z RDOŚ, GDOŚ, ochrona powierzchni na obszarach Natura 2000, rezerwatów, obszarów chronionego krajobrazu czy stref ochrony ostoi, miejsc rozrodu i regularnego przebywania zwierząt objętych ochroną gatunkową (w tym stanowisk roślin i grzybów)	Nadleśnictwo Dwukoły	↔
14.	Monitoring rzek i jezior oraz budowli piętrzących znajdujących się na administrowanych wodach płynących na terenie powiatu działdowskiego	RZGW Gdańsk RZGW Warszawa	↔

źródło: opracowanie na podstawie *Raportu z wykonania Programu ochrony środowiska dla powiatu działdowskiego za lata 2023-2024*

Analizie poddano 202 zadania, które zostały wyznaczone w ramach 12 obszarów interwencji. Podjęto się realizacji 193 zadań. Realizacja Programu kształtuje się na poziomie 95,54%, co jest dobrym wynikiem.

Zadaniami niezrealizowanymi były:

- Modernizacja kotłowni przy ul. Polnej. Brane są pod uwagę następujące warianty: modernizacja układu odpylania, budowa kotła na gaz ziemny, budowa kogeneracji w oparciu o gaz ziemny oraz budowa kotła na biomasę;
- Budowa ekranów akustycznych;
- Przebudowa drogi transportu rolnego Koszelewy - granica gminy (Murawki);
- Przebudowa drogi gminnej nr 185072 N w Truszczynach od drogi gminnej nr 185072 N;
- Przebudowa drogi w Rybnie, od ul. Sportowej w kierunku stadionu na dz. nr 403/1, 403/2 i 362 w Rybnie;
- Przebudowa drogi gminnej nr 185058 ul. Sportowa w Rybnie;
- Modernizacja oczyszczalni ścieków w m. Płońska;
- Prowadzenie kontroli na terenach zakładów przemysłowych;
- Ustanawianie planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000.

Sporo zrealizowanych zadań jest długofalowa, to znaczy, że przedsięwzięcia są działaniami ciągłymi (wykonywanymi na bieżąco w ramach potrzeb i dostępnych środków finansowych) i cyklicznymi (corocznymi).

Program ochrony środowiska, z którego wykonywany jest niniejszy raport, został uchwalony w 2021 r., stąd 13 zadań wyznaczonych w POŚ zostały zakończone w latach wcześniejszych niż rok 2023 i 2024.

W ramach obszaru interwencji *Ochrona klimatu i jakości powietrza* likwidowano konwencjonalne źródła ciepła oraz udzielano na ich wymianę dofinansowań z budżetów gmin. Zrealizowano wiele inwestycji z zakresu termomodernizacji budynków. Montowano instalacje bazujące na odnawialnych źródłach energii. Jedną z kluczowych inwestycji obejmującą rozwój

transportu niskoemisyjnego w mieście Działdowo była realizacja projektu pn.: „Rozwój niskoemisyjnej komunikacji miejskiej w Działdowie”. Przeprowadzono wiele inwestycji związanych z budową i rozbudową dróg. Wprowadzano do MPZP zapisy regulujące korzystanie z OZE. Pozyskano środki z funduszy zewnętrznych tj. RFRD, Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych.

W ramach obszaru interwencji Zagrożenia hałasem zostały modernizowane nawierzchnie dróg, kształtowano zieleń osłonową i izolacyjną oraz przeprowadzano inwestycje związane z budową ścieżek rowerowych.

W obszarze *Gospodarka wodami* monitorowano jakość wód powierzchniowych i podziemnych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. RZGW Gdańsk i RZGW Warszawa przeprowadzali inwestycje związane z budową i utrzymaniem zbiorników retencyjnych oraz wynikające zadania z planów utrzymania wód w regionie wodnym. Gminy uwzględniały tereny narażone na niebezpieczeństwo powodzi.

W obszarze *Gospodarka wodno-ściekowa* do głównych zadań należała rozbudowa oraz modernizacja sieci wodociągowych i kanalizacyjnych. Gmina Działdowo przeprowadziła w raportowanych latach modernizację oczyszczalni ścieków w Uzdowie. Gminy przeprowadzały kontrole mieszkańców posiadających zbiorniki bezodpływowe w zakresie szczelności zbiorników i wywozu nieczystości ciekłych.

W obszarze *Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów*, gminy na bieżąco usuwały wyroby zawierające azbest. Przedsiębiorstwa zajmujące się gospodarką wodno-ściekową zagospodarowują osady ściekowe. Ekologiczny Związek Gmin „Działdowszczyzna” w raportowanych latach zakupił pojemniki do segregacji odpadów oraz wykonał budowę dwóch boksów magazynowych na odpady.

W obszarze *Zasoby Przyrodnicze* przeznaczano środki na pielęgnację form ochrony przyrody, drzewostanów oraz nasadzenia drzew. Nadleśnictwo Lidzbark podjęło się sporządzenia planu zalesieniowego. Nadleśnictwo Dwukoły realizowało zadania z zakresu czynnej ochrony siedlisk przyrodniczych i ich gatunków. W 2024 r. przygotowano gleby na pow. 2,61 ha do wprowadzania gatunków drzew i krzewów zgodnych z naturalnym zasięgiem i siedliskiem obszar Natura 2000 „Góra Dębowa koło Mławy”.

W obszarze interwencji *Zagrożenia poważnymi awariami* doposażano jednostki Straży Pożarnej. Na terenie powiatu działdowskiego funkcjonuje mobilny system powiadamiania BLISKO, którego podstawową rolą jest przesyłanie pilnych komunikatów wpływających na bezpieczeństwo i komfort życia mieszkańców.

Edukacja ekologiczna była skierowana dla wszystkich grup wiekowych z zakresu ochrony środowiska.

Prowadzony monitoring środowiska przez GIOŚ, obejmował monitoring jakości powietrza, jakości wód, hałasu, pól elektromagnetycznych. Gmina Rybno przeprowadzała monitoring składowiska odpadów inne niż niebezpieczne w Dębieniu.

Podmioty wyznaczone do realizacji zadań zawartych w *Programie* pozyskiwały środki finansowe ze źródeł zewnętrznych, m.in. takich jak: Narodowy oraz Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych, Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg, Regionalny Program Operacyjny Warmia i Mazury, MSWiA.

Przeprowadzona analiza wskaźnikowa realizacji *Programu* na terenie powiatu wskazuje m.in. na wzrost długości czynnej sieci gazowej ogółem oraz długości ścieżek rowerowych. Odnotowano także spadek zanieczyszczeń powietrza.

W dalszym ciągu konieczne jest inwestowanie w działania z zakresu ochrony środowiska. Opracowując nowy Program zaleca się wyznaczenie celów i zadań, które będą przyczyniać się do dalszej ochrony i sukcesywnej poprawy jakości środowiska, uwzględniając możliwości finansowe i organizacyjne poszczególnych jednostek.

Biorąc pod uwagę zawarte w opracowaniu informacje, wskazujące na liczne podejmowane działania oraz wynikająca z nich pozytywne aspekty, realizację Programu Ochrony Środowiska dla powiatu działdowskiego za lata 2023-2024 ocenia się pozytywnie

7. Zidentyfikowane problemy środowiskowe na terenie powiatu działdowskiego

W poniższej tabeli przedstawiono największe problemy środowiskowe odnotowywane w ostatnich latach na terenie powiatu działdowskiego z podziałem na poszczególne komponenty.

Tabela 57. Najważniejsze problemy na terenie powiatu działdowskiego w zakresie poszczególnych komponentów środowiska

Stan aktualny	Cel poprawy – działania naprawcze
Ochrona klimatu i jakości powietrza	
– Wciąż występujące na terenie powiatu tradycyjne, nie ekologiczne źródła ciepła, w których spalane są paliwa niskiej jakości. – Przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu zawartego w pyłe zawieszonym PM10 w strefie warmińsko-mazurskiej. – Występowanie liniowych i punktowych źródeł zanieczyszczeń. – Emisja zanieczyszczeń z zakładów przemysłowych. – Niska efektywność energetyczna starszych budynków mieszkaniowych. – Wzrost samochodów powodujących emisję spalin.	– Stopniowe zastąpienie ogrzewania węglowego, bardziej ekologicznym systemem (ciepło systemowe, gaz, OZE). – Zwiększenie świadomości mieszkańców powiatu na temat zagrożeń związanych z zanieczyszczeniem powietrza. – Rozwój oraz popularyzacja ekologicznych środków transportu. – Ekologiczne zarządzanie energią w gminnych budynkach użyteczności publicznej. – Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej.
Zagrożenia hałasem	
– Nadmierny poziom hałasu na terenach położonych wzdłuż dróg. – Brak zabezpieczeń akustycznych wzdłuż dróg. – Drogi wymagające modernizacji.	– Ograniczenie nadmiernych poziomów hałasu wzdłuż dróg. – Poprawa przepustowości dróg, wyprowadzenie ruchu tranzytowego z terenów mieszkalnych. – Stosowanie cichych nawierzchni oraz zabezpieczeń akustycznych. – Remonty dróg.
Pola elektromagnetyczne	
– Lokalizacja potencjalnych źródeł promieniowania elektromagnetycznego w bezpośredniej bliskości zabudowy mieszkaniowej. – Rozwój infrastruktury telekomunikacyjnej i elektroenergetycznej zwiększający ryzyko wzrostu natężenia pól elektromagnetycznych.	– Utrzymanie promieniowania elektromagnetycznego na dotychczasowym niskim poziomie. – Konieczność wykonywania pomiarów w miejscu przebywania ludzi.

Stan aktualny	Cel poprawy – działania naprawcze
Gospodarowanie wodami	
– Zły stan wód JCWP, w obrębie których leży powiat. – Brak oceny niektórych JCWP. – Narażenie na suszę a także na występowanie powodzi i podtopień.	– Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych. – Objęcie monitoringiem wszystkich JCWP. – Wsparcie dla projektów związanych ze zwiększaniem retencji. – Zwiększenie ochrony przeciwpowodziowej.
Gospodarka wodno-ściekowa	
– Możliwe niewłaściwe opróżnianie zbiorników bezodpływowych przez mieszkańców tam, gdzie nie ma sieci kanalizacyjnej. – Awarie sieci wod-kan. – Nadal istniejące zbiorniki bezodpływowe na terenie powiatu.	– Budowa sieci wodno-kanalizacyjnej i podłączanie do sieci nowych odbiorców tam, gdzie jest to możliwe. – Modernizację sieci wod-kan. – Systematyczne kontrole zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków.
Zasoby geologiczne	
– Ingerencja w środowisko naturalne.	– Stosowanie najnowszych technologii w czasie eksploatacji zasobów naturalnych. – Kontrole zakładów górniczych.
Gleby	
– Występowanie historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi na terenie powiatu. – Wciąż występujące gleby zdegradowane i zdewastowane.	– Rezygnacja ze szkodliwej chemii w rolnictwie. – Edukacja rolników w zakresie dobrych praktyk rolniczych. – Dalsza rekultywacja gleb i późniejsze zagospodarowanie.
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	
– Niewystarczająca świadomość ekologiczna społeczeństwa w temacie gospodarki odpadami. – Wciąż istniejące wyroby azbestowe na terenie powiatu. – Nie w wszystkich gminach jest PSZOK. – Nieosiąganie przez Ekologiczny Związek Gmin „Działdowszczyzna” wymaganego poziomu przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych.	– Zwiększenie świadomości ekologicznej społeczeństwa w temacie gospodarki odpadami. – Usunięcie wyrobów azbestowych. – Identyfikacja i likwidacja dzikich wysypisk. – Zwiększenie stopnia odzysku materiałów ze strumienia odpadów komunalnych.
Zasoby przyrodnicze	
– Przekształcanie środowiska związane z działalnością człowieka. – Napływ zanieczyszczeń spoza granic powiatu.	– Identyfikacja i ochrona terenów cennych przyrodniczo. – Gospodarka przestrzenna uwzględniająca obszary cenne przyrodniczo. – Ochrona drzewostanu.

Stan aktualny	Cel poprawy – działania naprawcze
– Presja urbanistyczna wywierana przez człowieka na obszary chronione. – Nie wszystkie obszary chronione posiadają plany ochrony. – Występujące gatunki inwazyjne. – Presja związana z rolnictwem, zabudową mieszkaniową, zagrodową, usługową oraz wytwarzaniem zanieczyszczeń wywierana na środowisko przyrodnicze, w tym na obszary chronione	– Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców. – Sporządzenie Planów Zadań Ochronnych dla obszarów Natura 2000 a także Planów Ochrony dla obszarów chronionego krajobrazu oraz rezerwatu przyrody. – Usuwanie gatunków inwazyjnych.
Zagrożenia poważnymi awariami	
– Obecność dróg, którymi mogą być transportowane substancje niebezpieczne. – Obecność na terenie powiatu ZZR oraz zakładów stwarzających ryzyko wystąpienia awarii. – Zwiększenie natężenia ruchu na drogach oraz zapotrzebowania na transport paliw oraz materiałów niebezpiecznych.	– Minimalizacja skutków ewentualnych zdarzeń klasyfikowanych jako poważne awarie. – Kreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu wystąpienia awarii przemysłowych. – Możliwość finansowania zakupu środków oraz sprzętu niezbędnego do usuwania skutków poważnych awarii ze środków krajowych i zewnętrznych. – Kontrole zakładów w celu zapobiegania poważnych awarii.

źródło: opracowanie własne

8. Najważniejsze sukcesy środowiskowe na terenie powiatu działdowskiego

W poniższej tabeli przedstawiono największe sukcesy środowiskowe odnotowywane w ostatnich latach na terenie powiatu działdowskiego z podziałem na poszczególne komponenty.

Tabela 58. Najważniejsze sukcesy środowiskowe na terenie powiatu działdowskiego w zakresie poszczególnych komponentów środowiska

Uwarunkowania lub podjęte działania w przeszłości	Stan aktualny	Zadania mające na celu utrzymanie dobrego stanu
Ochrona klimatu i jakości powietrza		
– Szereg prowadzonych działań zmierzających do obniżenia zanieczyszczeń powietrza pochodzących z niskiej emisji, takie jak: zastąpienie ogrzewania węglowego bardziej ekologicznym systemem (np. ciepło systemowe, gaz, OZE) w budynkach, termomodernizacje budynków, modernizacje kotłowni opartych na spalaniu węgla; – Coraz większe zainteresowanie mieszkańców montażem instalacji odnawialnych źródeł energii; – Rozbudowa sieci gazowniczej; – Rozwój publicznego transportu;	– 345,999 km sieci gazowej; – instalacje fotowoltaiczne (mikroinstalacje) o łącznej mocy 21,994 MW; – 357 przystanków autobusowych; – 34,1 km dróg dla rowerów;	– Kontynuacja wymiany źródeł ciepła, minimalizujących emisje zanieczyszczeń powietrza, w tym przede wszystkim eliminujących wykorzystanie węgla; – Rozwój oraz promocja odnawialnych źródeł energii oraz technologii do magazynowania energii; – Dalsza termomodernizacja budynków; – Zwiększanie dostępności komunikacji zbiorowej; – Kontynuacja działalności kontrolnej, edukacja ekologiczna; – Budowa sieci gazowniczej;
Zagrożenia hałasem		
– Systematyczne prace związane z ograniczeniem nadmiernego hałasu – remonty, modernizacje, przebudowy dróg; – Monitoring hałasu drogowego;	– Wyremontowana mała obwodnica Działdowa; – Ustanowione strefy ciszy;	– Modernizacje sieci drogowej; – Wykorzystywanie technik i technologii ograniczania emisji hałasu do środowiska i jego tłumienia; – Monitoring hałasu drogowego;
Pola elektromagnetyczne		
– Stały monitoring poziomu pól elektromagnetycznych;	– Brak przekroczeń poziomu promieniowania PEM na terenie powiatu;	– Prawidłowa lokalizacja urządzeń emitujących PEM oraz stały monitoring

Uwarunkowania lub podjęte działania w przeszłości	Stan aktualny	Zadania mające na celu utrzymanie dobrego stanu
– Stopniowo wzrastająca świadomość ekologiczna mieszkańców w zakresie zagrożenia PEM;		poziomu promieniowania elektromagnetycznego;
Gospodarowanie wodami		
– Stały monitoring wód powierzchniowych i podziemnych;	– Prowadzony monitoring JCWP i JCWPd, w obrębie których leży powiat działdowski; – Utrzymany stan dobry JCWPd;	– Budowa i rozbudowa zbiorników małej retencji; – Dalsza edukacja społeczeństwa dotycząca racjonalnego użytkowania zasobów wodnych;
Gospodarka wodno-ściekowa		
– Systematyczne prace związane z rozbudową sieci wodociągowej i kanalizacyjnej na terenie powiatu; – Budowa, rozbudowa i usprawnianie funkcjonowania oczyszczalni ścieków; – Budowa i rozbudowa ujęć wód oraz stacji uzdatniania wód;	– 93,5% ludności korzystającej z sieci wodociągowej; – 67,3% ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej;	– Dalszy rozwój i modernizacja infrastruktury wodno-ściekowej;
Zasoby geologiczne		
– Stosowanie najnowszych technologii w czasie eksploatacji zasobów naturalnych; – Systematycznie prowadzone kontrole w zakładach górniczych;	– 9 przeprowadzone kontrole w latach 2019-2025 r. zakładów górniczych przez OUG;	– Eksploatacja zasobów zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju; – Dalsze kontrole zakładów górniczych;
Gleby		
– Rekultywacje gleb;	– 4,89 ha zrehabilitowanych gleb w 2023 r., a w 2024 r. 8,48 ha;	– Dalsze rekultywacje gleb;
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów		
– Prowadzenie akcji informacyjno-edukacyjnych; – Usuwanie wyrobów azbestowych;	– Przynależność gmin powiatu działdowskiego do Ekologicznego Związku Gmin „Działdowszczyzna”	– Racjonalna gospodarka odpadami; – Edukacja ekologiczna mieszkańców na temat prawidłowej gospodarki odpadami; – Dalsze usuwanie wyrobów zawierających azbest.

Uwarunkowania lub podjęte działania w przeszłości	Stan aktualny	Zadania mające na celu utrzymanie dobrego stanu
Zasoby przyrodnicze		
– Systematyczne działania na rzecz ochrony zasobów przyrodniczych; – Nasadzenia drzew i krzewów;	– 36 616,16 ha powierzchni obszarów prawnie chronionych; – Cenne obszary przyrodnicze – wyznaczone m.in. obszary Natura 2000; – Korytarze ekologiczne przebiegające przez teren powiatu; – Lesistość powiatu na poziomie 29,6 %	– Dalsze utrzymanie terenów zieleni i terenów cennych przyrodniczo; – Utrzymanie lesistości powiatu;
Zagrożenia poważnymi awariami		
– Systematyczne kontrole podmiotów korzystających ze środowiska; – Prowadzenie działalności inspekcyjnej podmiotów gospodarczych o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii; – Podejmowanie kroków w zakresie usuwania poważnych awarii oraz ich skutków;	– Wykorzystywane najnowocześniejsze technologie przez zakłady; – Brak miejsca zdarzeń o charakterze poważnych awarii przemysłowych oraz zdarzeń o znamionach poważnych awarii przemysłowych; – Przeprowadzone kontrole zakładu ZZR;	– Wsparcie jednostek straży pożarnej w sprzęt ratowniczy; – Usuwanie skutków ewentualnych awarii; – Dalsze kontrole w ZZR;

9. Cele Programu ochrony środowiska, zadania i ich finansowanie

9.1. Wyznaczone cele i zadania

W ramach *Programu ochrony środowiska dla powiatu działdowskiego do roku 2028* wyznaczono następujące cele w zależności od obszaru interwencji.

OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA

CEL: Poprawa jakości powietrza przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu.

ZAGROŻENIA HAŁASEM

CEL: Poprawa klimatu akustycznego w powiecie działdowskim.

POLA ELEKTROMAGNETYCZNE

CEL: Ochrona przed polami elektromagnetycznymi.

GOSPODAROWANIE WODAMI

CEL: Osiągnięcie celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych przy zapewnieniu ochrony przed niedoborami wody i powodzią.

GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA

CEL: Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej.

ZASOBY GEOLOGICZNE

CEL: Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi.

GLEBY

CEL: Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystnymi zmianami klimatu.

GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW

CEL: Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, uwzględniając zrównoważony rozwój powiatu.

ZASOBY PRZYRODNICZE

CEL: Zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie bioróżnorodności i georóżnorodności oraz ochrona krajobrazu.

ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI

CEL: Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków.

Cele niniejszego Programu zostały wyznaczone na podstawie:

- zdefiniowanych zagrożeń i problemów dla poszczególnych komponentów środowiska;
- możliwości finansowych;
- celów dokumentów wyższego szczebla (poziom krajowy i wojewódzki);
- celów dokumentów lokalnych (funkcjonujących na terenie powiatu).

Zadania wyznaczone w ramach kierunków interwencji zostały podzielone na:

- zadania własne: są to zadania, których wykonawcą jest jednostka samorządu, dla której utworzony został dokument.
- zadania monitorowane: zadania wyznaczone dla innych jednostek, organów oraz instytucji. Ich realizacja jest monitorowana przez jednostkę samorządu, dla której utworzony został dokument.

Działania obejmują również zagadnienia mitygacji i adaptacji do zmian klimatu.

9.2. Wykaz kierunków interwencji, celów oraz zadań wyznaczonych w ramach POŚ dla powiatu działdowskiego

Tabela 59. Wykaz kierunków interwencji, celów oraz zadań wyznaczonych w ramach POŚ dla powiatu działdowskiego

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik monitoringu realizacji celu			Kierunek interwencji	Zadania	Charakter zadania, Podmiot odpowiedzialny*	Ryzyka
		Nazwa źródło danych	Wartość bazowa [2024 r.]	Wartość docelowa [2030 r.]				
OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA	Poprawa jakości powietrza przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu	Zanieczyszczenia, dla których odnotowano przekroczenia stanu dopuszczalnego w strefie warmińsko-mazurskiej <i>RWMŚ</i>	B(a)P	zgodnie z obowiązującymi normami	OP.1. Zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych i innych zanieczyszczeń emitowanych do powietrza m.in. poprzez przejście na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach	OP.1.1. Realizacja zadań monitoringowych jakości powietrza	monitorowane: <i>RWMŚ</i>	-
		Emisja zanieczyszczeń pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych ogółem [t/r] <i>GUS</i>	11	<11		OP.1.2. Opracowanie i aktualizacja <i>Planu Gospodarki Niskoemisyjnej, Założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe</i>	monitorowane: Gminy	-
		Emisja zanieczyszczeń gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych ogółem [t/r] <i>GUS</i>	49 438	<49 438		OP.1.3. Modernizacja, likwidacja lub wymiana konwencjonalnych źródeł ciepła na niskoemisyjne w budynkach mieszkalnych, publicznych i innych	własne: Powiat Działdowski monitorowane: gminy, właściciele i zarządcy nieruchomości, spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe	-
		Długość czynnej sieci gazowej ogółem [m] <i>PSG Sp. z o.o.</i>	345 999	>345 999		OP.1.4. Kontrole przestrzegania zakazu spalania odpadów w urządzeniach grzewczych	monitorowane: Straż Miejska, Policja, Gminy	-
		Korzystający z sieci gazowej w % ogółu ludności [%] <i>GUS</i>	51,1	>51,1		OP.1.5. Rozbudowa i modernizacja sieci gazowej oraz podłączanie budynków indywidualnych do sieci gazowej	monitorowane: <i>PSG Sp. z o.o.</i> , właściciele budynków	brak środków finansowych, brak opłacalności ekonomicznej

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik monitoringu realizacji celu			Kierunek interwencji	Zadania	Charakter zadania, Podmiot odpowiedzialny*	Ryzyka	
		Nazwa <i>źródło danych</i>	Wartość bazowa [2024 r.]	Wartość docelowa [2030 r.]					
		Długość sieci ciepłowniczej [km] <i>Raport o stanie Miasta Działdowo za rok 2024</i>	14,62	>14,62		OP.1.6. Budowa, rozbudowa, przebudowa i modernizacja sieci ciepłownicze wraz z budową przyłączy i węzłów cieplnych	monitorowane: zarządcy sieci ciepłowniczej	-	
					OP.2. Rozwój i modernizacja transportu zbiorowego w kierunku transportu przyjaznego dla środowiska; wspieranie ekologicznych form transportu - budowa dróg dla rowerów	OP.2.1. Poprawa systemu komunikacji publicznej, w tym wymiana taboru komunikacji publicznej na pojazdy ekologiczne, budowa i przebudowa chodników, zatok autobusowych, postojowych	monitorowane: Gminy, zarządcy dróg, zarządzający komunikacją publiczną	-	
		Liczba przystanków autobusowych [szt.] GUS	357	>357		OP.2.2. Rozwój transportu rowerowego w tym rozbudowa spójnego systemu dróg i ścieżek rowerowych, ciągów pieszo-rowerowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą	własne: Powiat Działdowski	brak środków finansowych	
							monitorowane: Gminy, zarządcy dróg		
		Długość dróg dla rowerów [km] GUS	34,1	>34,1		OP.2.3. Czyszczenie powierzchni jezdni na mokro w okresach bezdeszczowych oraz po okresie zimowym	własne: Powiat Działdowski	-	
							monitorowane: zarządcy dróg		
				OP.3. Realizacja racjonalnej gospodarki energetycznej łączącej efektywność energetyczną z nowoczesnymi technologiami	OP.3.1. Termomodernizacja budynków mieszkalnych, użyteczności publicznej i usługowych	własne: Powiat Działdowski	brak środków finansowych		
					OP.3.2. Promowanie oraz stosowanie budownictwa niskoenergetycznego i pasywnego	monitorowane: Gminy, zarządcy budynków		brak środków finansowych	

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik monitoringu realizacji celu			Kierunek interwencji	Zadania	Charakter zadania, Podmiot odpowiedzialny*	Ryzyka
		Nazwa źródło danych	Wartość bazowa [2024 r.]	Wartość docelowa [2030 r.]				
		Łączna moc instalacji fotowoltaicznych [MW] <i>Energa-Operator S.A.</i>	21,994	> 21,994	OP.4. Rozbudowa energooszczędnych systemów oświetlenia budynków i dróg publicznych	OP.4.1. Instalacja energooszczędnego oświetlenia w budynkach użyteczności publicznej	własne: Powiat Działdowski	brak środków finansowych, jednorazowy wysoki wydatek
							monitorowane: Gminy	
						OP.4.2. Budowa i modernizacja oświetlenia ulicznego – zmniejszenie zużycia energii i poprawa jakości i ujednolicenia barwy oświetlenia	monitorowane: Gminy	brak środków finansowych, jednorazowy wysoki wydatek
					OP.5. Rozwój rozproszonych odnawialnych źródeł energii i adaptacja do zmian klimatu	OP.5.1. Wprowadzenie w planach zagospodarowania przestrzennego zapisów stwarzających warunki do stosowania OZE	monitorowane: Gminy	nieobjęcie wszystkich terenów dokumentacją planistyczną
						OP.5.2. Realizacja inwestycji z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii na terenie powiatu działdowskiego	własne: Powiat Działdowski	-
							monitorowane: Gminy, mieszkańcy, przedsiębiorstwa	
						OP.5.3. Zwiększenie obszarów zieleni na terenach zurbanizowanych	monitorowane: Gminy	-
						OP.5.4. Zwiększanie retencji wód na terenach zurbanizowanych	monitorowane: Gminy	-

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik monitoringu realizacji celu			Kierunek interwencji	Zadania	Charakter zadania, Podmiot odpowiedzialny*	Ryzyka
		Nazwa <i>źródło danych</i>	Wartość bazowa [2024 r.]	Wartość docelowa [2030 r.]				
					OP.6. Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców	OP.6.1. Prowadzenie kampanii edukacyjnych promujących rozwiązania przyczyniające się do podnoszenia świadomości mieszkańców i poprawy jakości powietrza, dotyczące m.in.: wymiany źródeł ciepła, termomodernizacji budynków, prowadzenia kontroli przestrzegania zapisów uchwały antysmogowej i uchwał dotyczących programów ochrony powietrza, promocji ruchu pieszego i rowerowego, korzystania z transportu publicznego	własne: Powiat Działdowski	brak zainteresowania społecznego
						monitorowane: Gminy, Samorząd Województwa, organizacje pozarządowe, placówki edukacyjne		
II ZAGROŻENIA HAŁASEM	Poprawa klimatu akustycznego w powiecie działdowskim	Szacunkowa liczba mieszkańców na terenach zagrożonych hałasem w przedziale 55-69,9 pory dziennej [dB] <i>Strategiczne mapy hałasu 2022</i>	900	< 900	ZH.1. Ochrona przed hałasem	ZH.1.1. Monitoring hałasu na terenie powiatu działdowskiego	monitorowane: RWMS	brak punktów pomiarowych wyznaczonych na terenie powiatu
		Szacunkowa liczba mieszkańców na terenach zagrożonych hałasem w przedziale 55-69,9 pory nocnej [dB] <i>Strategiczne mapy hałasu 2022</i>	500	< 500		ZH.1.2. Uspokojenie ruchu na terenach zurbanizowanych, poprzez wprowadzenie ograniczeń prędkości	własne: Powiat Działdowski	brak środków finansowych, brak wystarczającej wiedzy
							monitorowane: Gminy, zarządcy dróg	
						ZH.1.3. Realizacja inwestycji drogowych ograniczających emisję hałasu (ciche nawierzchnie, ekrany akustyczne)	monitorowane: Gminy, zarządcy dróg	brak środków finansowych oraz odpowiedniej infrastruktury
						ZH.1.4. Planowanie przestrzenne uwzględniające politykę walki z hałasem	monitorowane: Gminy	-
ZH.1.5. Sporządzanie map akustycznych dla terenów, dla których istnieje obowiązek prawny	monitorowane: zarządzający drogami, liniami kolejowymi	-						

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik monitoringu realizacji celu			Kierunek interwencji	Zadania	Charakter zadania, Podmiot odpowiedzialny*	Ryzyka
		Nazwa źródło danych	Wartość bazowa [2024 r.]	Wartość docelowa [2030 r.]				
					ZH.2. Zmniejszenie hałasu	ZH.2.1. Działania mające na celu poprawę stanu nawierzchni dróg	własne: Powiat Działdowski	brak środków finansowych
							monitorowane: zarządcy dróg	
						ZH.2. Rozwój i usprawnienie systemów transportu o obniżonej emisji hałasu	monitorowane: gminy, zarządzający drogami, liniami kolejowymi	-
					ZH.3. Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców	ZH.3.1. Prowadzenie edukacji ekologicznej dot. klimatu akustycznego: w zakresie szkodliwości hałasu oraz promowania ruchu pieszego, jazdy na rowerze i transportu publicznego	własne: Powiat Działdowski	brak zainteresowania społecznego
							monitorowane: Gminy, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe	
III POLA ELEKTROMAGNETYCZNE	Ochrona przed polami elektromagnetycznymi	Liczba punktów pomiarowych, na których stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych wartości promieniowania elektromagnetycznego [szt.] RWMS	0	0	PEM.1. Ograniczenie niekorzystnego oddziaływania pól elektromagnetycznych	PEM.1.1. Monitoring poziomów pól elektromagnetycznych	monitorowane: GIOŚ, podmioty zobowiązane do prowadzenia pomiarów	brak objęcia terenu powiatu punktami monitoringu PEM
						PEM.1.2. Wprowadzenie do planów zagospodarowania przestrzennego zapisów dotyczących ochrony przed polami elektromagnetycznymi	monitorowane: Gminy	nieobjęcie wszystkich terenów dokumentacją planistyczną
						PEM.1.3. Prowadzenie i aktualizacja rejestru zgłoszeń źródeł wytwarzających pola elektromagnetyczne	własne: Powiat Działdowski	-
					PEM.2. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu	PEM.2.1. Przebudowa, modernizacja i rozwój sieci energetycznej oraz infrastruktury zapewniającej zaopatrzenie w energię elektryczną	monitorowane: Energia-Operator S.A.	brak środków finansowych

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik monitoringu realizacji celu			Kierunek interwencji	Zadania	Charakter zadania, Podmiot odpowiedzialny*	Ryzyka
		Nazwa źródło danych	Wartość bazowa [2024 r.]	Wartość docelowa [2030 r.]				
					PEM.3. Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców	PEM.3.1. Edukacja społeczeństwa z zakresu oddziaływania i szkodliwości PEM	własne: Powiat Działdowski monitorowane: Gminy, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe	brak zainteresowania społecznego
IV GOSPODAROWANIE WODAMI	Osiągnięcie celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych przy zapewnieniu ochrony przed niedoborami wody i powodziami	Udział JCWP o stanie/ potencjale dobrym i bardzo dobrym [%] <i>RWMS</i>	0	100	GW.1. Zwiększenie bezpieczeństwa powodziowego, minimalizacja ryzyka powodziowego	GW.1.1. Podejmowanie działań wspierających ochronę przed powodziami	własne: Powiat Działdowski monitorowane: PGW Wody Polskie (RZGW i Zarządy Zlewni), Gminy	bariery techniczne, brak środków finansowych
		Udział JCWPd o dobrym stanie chemicznym i ilościowym [%] <i>RWMS</i>	100	100		GW.1.2. Działania inwestycyjne i utrzymaniowe związane z melioracjami wodnymi	monitorowane: właściciele gruntów, Gminne Spółki Wodne, PGW Wody Polskie	-
						GW.1.3. Zimowe i letnie utrzymanie drożności wód	monitorowane: PGW Wody Polskie (RZGW)	-
						GW.1.4. Uwzględnianie w dokumentach planistycznych map zagrożenia powodziowego, obszarów szczególnego zagrożenia powodzią oraz terenów zagrożonych podtopieniami	monitorowane: Gminy	-

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik monitoringu realizacji celu			Kierunek interwencji	Zadania	Charakter zadania, Podmiot odpowiedzialny*	Ryzyka
		Nazwa źródło danych	Wartość bazowa [2024 r.]	Wartość docelowa [2030 r.]				
					GW.2. Przeciwdziałanie skutkom suszy oraz ochrona zasobów wody poprzez zwiększenie małej retencji	GW.2.1. Realizacja Planu przeciwdziałania skutkom suszy w regionach wodnych	własne: Powiat Działdowski	brak środków finansowych
							monitorowane: PGW WP, Gminy, ODR, przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne, PGL LP, użytkownicy gruntów leśnych, właściciele urządzeń melioracyjnych, rolnicy	
						GW.2.2. Budowa i rozwój małej retencji i mikroretencji a także błękitnej i zielonej infrastruktury, w tym realizacja programów dotacyjnych	monitorowane: właściciele i zarządcy nieruchomości, WFOŚiGW, PGW WP, Gminy	brak zainteresowania społecznego
					GW.3. Poprawa stanu jakościowego i ilościowego wód powierzchniowych i podziemnych	GW.3.1. Prowadzenie monitoringu wód powierzchniowych i podziemnych w ramach PMŚ oraz udostępnianie wyników tego monitoringu	monitorowane: RWMŚ, PIG-PIB	-
						GW.3.2. Prowadzenie kontroli przestrzegania przez podmioty, posiadające pozwolenia wodnoprawne na szczególne korzystanie z wód, warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi	monitorowane: WIOŚ, PGW WP	brak środków finansowych
						GW.3.3. Ograniczenie wpływu rolnictwa na wody m.in. poprzez wdrożenie stosowania kodeksu dobrych praktyk rolniczych, wspieranie i edukację w zakresie rozwoju rolnictwa ekologicznego	monitorowane: rolnicy, Gminy, ARiMR, ODR, WIOŚ	brak środków finansowych, brak zainteresowania rolników

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik monitoringu realizacji celu			Kierunek interwencji	Zadania	Charakter zadania, Podmiot odpowiedzialny*	Ryzyka
		Nazwa źródło danych	Wartość bazowa [2024 r.]	Wartość docelowa [2030 r.]				
						GW.3.4. Prowadzenie ewidencji i kontrola zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków	monitorowane: Gminy	-
						GW.3.5. Ochrona stref brzegowych jezior – tworzenie stref wolnych od zabudowy nad brzegami zbiorników oraz ochrona i odtwarzanie roślinności przybrzeżnej	monitorowane: Gminy, właściciele i użytkownicy gruntów, rolnicy	opór właścicieli nieruchomości, brak świadomości ekologicznej mieszkańców i turystów, brak środków finansowych, brak możliwości skutecznej egzekucji realizacji działania
					GW.4. Optymalizacja zużycia wody	GW.4.1. Ograniczenie zużycia wody w tym w gospodarce komunalnej, przemyśle i rolnictwie (np. recyrkulacja wody, zamykanie obiegu wody)	monitorowane: Gminy, przedsiębiorstwa, przedsiębiorstwa wodociągowe, mieszkańcy, rolnicy	opór społeczny, brak środków finansowych
					GW.5. Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców	GW.5.1. Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach ochrony wód oraz protekcji przed powodzią i suszą	monitorowane: Gminy, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe, PGW WP	brak zainteresowania społecznego, brak środków finansowych

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik monitoringu realizacji celu			Kierunek interwencji	Zadania	Charakter zadania, Podmiot odpowiedzialny*	Ryzyka
		Nazwa źródło danych	Wartość bazowa [2024 r.]	Wartość docelowa [2030 r.]				
						GW.5.2. Promowanie katalogu działań i zadań służących minimalizowaniu następstw suszy (np. zbieranie deszczówki, łąki kwietne zamiast trawników, zwiększanie powierzchni terenów zielonych w miastach i na wsi, wprowadzania i utrzymania zadrzewień śródpolnych i przydrożnych)	monitorowane: PGW Wody Polskie, gminy, placówki oświatowe	-
						GW.5.3. Prowadzenie działań edukacyjnych propagujących mikroinstalacje do gromadzenia i przetrzymywania wody	monitorowane: PGW Wody Polskie, gminy, placówki oświatowe	-
V GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA	Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej	Długość eksploatowanej sieci wodociągowej [km] GUS	706,7	>706,7	GWS.1. Poprawa funkcjonowania systemu gospodarki wodno-ściekowej	GWS.1.1. Rozbudowa i modernizacja ujęć wody oraz stacji uzdatniania wody	monitorowane: Gminy, przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne	-
		Ludność korzystająca z sieci wodociągowej [%] GUS	93,5	>93,5		GWS.1.2. Budowa, rozbudowa, przebudowa i modernizacja systemów wodociągowych	monitorowane: Gminy, przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne	-
		Długość czynnej sieci kanalizacyjnej [km] GUS	382,7	>382,7		GWS.1.3. Budowa, rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej	monitorowane: Gminy, przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne	-
		Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej [%] GUS	67,3	>67,3		GWS.1.4. Budowa, rozbudowa oraz modernizacja oczyszczalni ścieków	monitorowane: Gminy, przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne	-

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik monitoringu realizacji celu			Kierunek interwencji	Zadania	Charakter zadania, Podmiot odpowiedzialny*	Ryzyka
		Nazwa źródło danych	Wartość bazowa [2024 r.]	Wartość docelowa [2030 r.]				
		Liczba przydomowych oczyszczalni ścieków [szt.] GUS	493	< 493		GWS.1.5. Wsparcie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach, dla których budowa sieci kanalizacyjnej jest nieuzasadniona ekonomicznie lub technicznie	własne: Powiat Działdowski	-
							monitorowane: Gminy, właściciele i zarządcy nieruchomości, WFOŚiGW	
		Liczba zbiorników bezodpływowych [szt.] GUS	3 985	< 3 985		GWS.1.6. Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków oraz kontrola szczelności tych zbiorników	monitorowane: Gminy	brak zasobów kadrowych
		Udział przemysłu w zużyciu wody ogółem [%] GUS	3,4	< 3,4		GWS.1.7. Ograniczanie ilości zużywanej wody poprzez zamykanie obiegów wody oraz recyrkulację wody w zakładach przemysłowych	monitorowane: przedsiębiorstwa	-
						GWS.1.8. Identyfikacja alternatywnych miejsc poboru wody do spożycia	monitorowane: Gminy, przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne	-
					GWS.2. Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych	GWS.2.1. Monitoring gospodarki wodno-ściekowej (badania wód, ścieków, odcieków, wizualizacja, kontrola parametrów ilościowych i jakościowych wód i ścieków)	monitorowane: WIOŚ, PGW WP, Gminy, przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne	-

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik monitoringu realizacji celu			Kierunek interwencji	Zadania	Charakter zadania, Podmiot odpowiedzialny*	Ryzyka
		Nazwa <i>źródło danych</i>	Wartość bazowa [2024 r.]	Wartość docelowa [2030 r.]				
					GWS.3. Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców	GWS.3.1. Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o najważniejszych sprawach związanych z odprowadzaniem i oczyszczaniem ścieków oraz oszczędnym korzystaniem z wód	własne: Powiat Działdowski monitorowane: Gminy, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe, przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne	brak zainteresowania społecznego, brak środków finansowych
VI ZASOBY GEOLOGICZNE	Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi.	Liczba udokumentowanych złóż surowców [szt.] <i>PIG-PIB</i>	83	≥83	ZG.1. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów kopalin oraz ograniczanie presji na środowisko, związanej z eksploatacją kopalin i prowadzeniem prac poszukiwawczych	ZG.1.1. Kontrola realizacji koncesji na wydobywanie kopalin ze złóż	własne: Powiat Działdowski monitorowane: OUG	-
						ZG.1.2. Ograniczenie niekoncesjonowanej eksploatacji zasobów, poprzez prowadzenie systematycznych kontroli	monitorowane: OUG	-
		Wydobycie surowców mineralnych [tys. t] <i>Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce, 2024, PIG-PIB</i>	1 270	brak możliwości określenia wartości szacunkowych		ZG.1.3. Ograniczenie presji wywieranej na środowisko podczas prowadzenia prac rozpoznawczych, eksploatacyjnych i przetwórstwa kopalin poprzez korzystanie z najnowocześniejszych technik	monitorowane: zakłady wydobywcze, przedsiębiorstwa	-
						ZG.1.4. Wydawanie koncesji na wydobywanie kopalin ze złóż i kontrola realizacji ich warunków	własne: Powiat Działdowski monitorowane: Samorząd Województwa, OUG, Minister Klimatu i Środowiska	-

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik monitoringu realizacji celu			Kierunek interwencji	Zadania	Charakter zadania, Podmiot odpowiedzialny*	Ryzyka
		Nazwa <i>źródło danych</i>	Wartość bazowa [2024 r.]	Wartość docelowa [2030 r.]				
VII GLEBY	Ochrona gleb przed negatywnym działaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystnymi zmianami klimatu	Powierzchnia gruntów zrekultywowanych [ha] <i>Starostwo Powiatowe</i>	8,48	według potrzeb	GL.1. Ochrona i zapewnienie właściwego sposobu użytkowania powierzchni ziemi	GL.1.1. Monitoring jakości gleb	monitorowane: RWMŚ, IUNG w Puławach, OSChR	brak punktów pomiarowych wyznaczonych na terenie powiatu
		Powierzchnia gruntów wymagających rekultywacji [ha] <i>Starostwo Powiatowe</i>	1 017,59	0		GL.1.2. Promocja rolnictwa ekologicznego i integrowanego oraz dobrych praktyk rolniczych	monitorowane: ODR, ARiMR, KOWR	brak zainteresowania rolników
						GL.1.3. Przeciwdziałanie zasklepianiu gleb przez stosowanie odpowiednich rozwiązań przy planowaniu Inwestycji (np. powierzchni półprzepuszczalnych), a także zapewnienie odpowiednich powierzchni biologicznie	monitorowane: Gminy i jednostki podległe JST	
		Liczba osuwisk objętych monitoringiem [szt.] <i>PIG – PIB (SOPO)</i>	2	0	GL.2. Remediacja terenów zanieczyszczonych oraz rekultywacja terenów zdegradowanych	GL.2.1. Rekultywacja gruntów zdegradowanych i zdewastowanych	własne: Powiat Działdowski monitorowane: władający powierzchnią ziemi, sprawcy	brak środków finansowych, brak zaangażowania właścicieli gruntów
						GL.2.2. Remediacja gleb na terenach, na których stwierdzono zanieczyszczenia w powierzchni ziemi	monitorowane: właściciele gruntów, RDOŚ	brak środków finansowych, brak zaangażowania właścicieli gruntów
						GL.2.3. Identyfikacja i prowadzenie wykazu potencjalnych historycznych zanieczyszczeń	własne: Powiat Działdowski	nieobjęcie w wykazie wszystkich terenów
					GL.3. Zapobieganie ruchom masowym ziemi i ich skutkom	GL.3.1. Identyfikacja i monitoring osuwisk	własne: Powiat Działdowski	-

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik monitoringu realizacji celu			Kierunek interwencji	Zadania	Charakter zadania, Podmiot odpowiedzialny*	Ryzyka
		Nazwa <i>źródło danych</i>	Wartość bazowa [2024 r.]	Wartość docelowa [2030 r.]				
						GL.3.3. Uwzględnianie osuwisk oraz obszarów narażonych na ruchy masowe w aktualizowanych dokumentach planistycznych	monitorowane: Gminy	-
					GL.4. Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców	GL.4.1. Szkolenia rolników w zakresie stosowania środków ochrony roślin i nawożenia	monitorowane: ODR, ARiMR	brak zainteresowania społecznego, brak środków finansowych
VIII GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW	Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, uwzględniając zrównoważony rozwój powiatu	Masa wytworzonych odpadów komunalnych przez jednego mieszkańca [kg] <i>GUS</i>	344	< 344	GO.1. Racjonalna gospodarka odpadami	GO.1.1. Prowadzenie systemu gospodarki odpadami komunalnymi oraz selektywnej zbiórki odpadów na terenie gmin powiatu działdowskiego	monitorowane: Gminy, przedsiębiorstwa odbierające odpady komunalne	-
						GO.1.2. Kontrola w zakresie przestrzegania warunków wydanych pozwoleń na wytwarzanie odpadów oraz zezwoleń na przetwarzanie i zbieranie odpadów	własne: Powiat Działdowski	-
			monitorowane: WIOŚ					
		Odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów [%] <i>GUS</i>	53,6	>53,6			GO.1.3. Egzekwowanie zapisów wynikających z ustawy o utrzymaniu czystości i porządku na terenie gminy i regulaminu utrzymania czystości i porządku	monitorowane: Gminy
					GO.1.4. Osiągnięcie poziomu przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych	monitorowane: Gminy	niedostateczna świadomość społeczna	

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik monitoringu realizacji celu			Kierunek interwencji	Zadania	Charakter zadania, Podmiot odpowiedzialny*	Ryzyka
		Nazwa źródło danych	Wartość bazowa [2024 r.]	Wartość docelowa [2030 r.]				
		Istniejące dzikie wysypiska [szt.] GUS	0	0		GO.1.6. Identyfikacja i likwidacja dzikich wysypisk odpadów	monitorowane: PGL LP, Gminy	-
						GO.1.7. Modernizacja i rozbudowa punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych	monitorowane: Gminy	-
					GO.2. Gospodarka odpadami zawierającymi azbest	GO.2.1. Sukcesywne usuwanie wyrobów zawierających azbest	monitorowane: Gminy, mieszkańcy	-
					GO.3. Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców	GO.3.1. Działania edukacyjno-informacyjne dotyczące właściwego postępowania z odpadami w tym zwiększenia efektywności selektywnego zbierania u „źródła” oraz edukacja w zakresie minimalizacji produkcji odpadów	własne: Powiat Działdowski	brak zainteresowania społecznego, brak środków finansowych
						GO.3.2. Działania ukierunkowane na promocję, współpracę, wymianę doświadczeń i edukację w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym	monitorowane: Gminy, jednostki naukowe, instytucje szkoleniowe	możliwy brak zainteresowania inwestorów podjęciem inwestycji

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik monitoringu realizacji celu			Kierunek interwencji	Zadania	Charakter zadania, Podmiot odpowiedzialny*	Ryzyka
		Nazwa źródło danych	Wartość bazowa [2024 r.]	Wartość docelowa [2030 r.]				
IX ZASOBY PRZYRODNICZE	Zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie bioróżnorodności i georóżnorodności oraz ochrona krajobrazu	Powierzchnia terenów chronionych [ha] GUS	36 616,16	≥ 36 616,16	ZP.1. Ochrona krajobrazu, różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów	ZP.1.1. Zapewnienie właściwej ochrony różnorodności biologicznej, terenów zieleni i krajobrazu w planowaniu przestrzennym z uwzględnieniem korytarzy ekologicznych	monitorowane: RDOŚ, Gminy	konflikty społeczne i przestrzenne, brak objęcia wszystkich terenów dokumentami planistycznymi
						ZP.1.2. Obejmowanie prawną ochroną obszarów o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych	monitorowane: Ministerstwo Środowiska, Samorząd Województwa, RDOŚ, Gminy	-
						ZP.1.3. Monitoring obszarów chronionych oraz siedlisk przyrodniczych i gatunków	monitorowane: RDOŚ	brak środków finansowych
						ZP.1.4. Pielęgnacja i konserwacja pomników przyrody	monitorowane: Gminy	brak środków finansowych
						ZP.1.5. Identyfikacja miejsc występowania oraz eliminacja gatunków obcych w tym inwazyjnych	monitorowane: Samorząd Województwa, RDOŚ, gminy, PGL LP, organizacje pozarządowe, zarządcy nieruchomości, zarządzający drogami	brak środków finansowych, niska skuteczność metod stosowanych w eliminacji gatunków inwazyjnych
		Liczba pomników przyrody [szt.] CRFOP	91	≥ 91		ZP.1.6. Poprawa stanu siedlisk i gatunków - wdrażanie działań ochronnych	monitorowane: Samorząd Województwa, RDOŚ, PGL LP, organizacje pozarządowe, wszystkie podmioty wyznaczone w planach ochrony i planach zadań ochronnych	brak środków finansowych

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik monitoringu realizacji celu			Kierunek interwencji	Zadania	Charakter zadania, Podmiot odpowiedzialny*	Ryzyka
		Nazwa źródło danych	Wartość bazowa [2024 r.]	Wartość docelowa [2030 r.]				
		Powierzchnia terenów zieleni (parki, zieleń uliczna, zieleńce, tereny zieleni osiedlowej) [ha] GUS	71,65	> 71,65		ZP.1.7. Leczenie, pielęgnacja drzewostanów oraz nasadzenia drzew i krzewów	monitorowane: Gminy	-
						ZP.1.8. Działania zwiększające retencję oraz wspierające zachowanie naturalnych warunków hydrologicznych na terenach podmokłych, w dolinach rzek oraz w jeziorach	monitorowane: Samorząd Województwa, PGL LP, RDOŚ, gminy, organizacje pozarządowe, właściciele i zarządcy nieruchomości	brak środków finansowych, presja zabudowy, komunikacyjna i turystyczna na terenach przeznaczonych do zwiększania naturalnej retencji
						ZP.1.9. Tworzenie oraz modernizacja terenów zieleni, prace arborystyczne oraz zachowanie istniejącej zieleni	monitorowane: gminy, właściciele i zarządcy nieruchomości	brak środków finansowych
						ZP 1.10. Kontynuacja prac nad opracowaniem i zatwierdzeniem planów ochrony dla obszarów Natura 2000, obszarów chronionego krajobrazu oraz rezerwatów przyrody	monitorowane: RDOŚ, Samorząd Województwa	brak środków finansowych
		Lesistość [%] GUS	29,6	≥ 29,6	ZP.2. Racjonalne użytkowanie zasobów leśnych	ZP.2.1. Opracowanie uproszczonych planów urządzenia lasu oraz inwentaryzacji stanu lasów dla lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa	własne: Powiat Działdowski	brak środków finansowych
						ZP.2.2. Rozwój systemu monitoringu środowiska leśnego w celu przeciwdziałania stanom niepożądanym (pożary, choroby, szkodniki, nielegalne wysypiska śmieci), inwestycje związane z ochroną przeciwpożarową lasu	monitorowane: PGL LP, nadleśnictwa, Straż Pożarna, właściciele lasów	-

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik monitoringu realizacji celu			Kierunek interwencji	Zadania	Charakter zadania, Podmiot odpowiedzialny*	Ryzyka
		Nazwa źródło danych	Wartość bazowa [2024 r.]	Wartość docelowa [2030 r.]				
						ZP.2.3. Zachowanie i ochrona zasobów przyrodniczych w istniejących kompleksach leśnych	monitorowane: nadleśnictwa, właściciele lasów	brak środków finansowych
						ZP.2.4. Zmiana struktury wiekowej i składu gatunkowego drzewostanów w celu zwiększenia różnorodności genetycznej i biologicznej	monitorowane: nadleśnictwa	brak środków finansowych
						ZP.2.5. Zalesianie gruntów z uwzględnieniem warunków siedliskowych i potrzeb różnorodności biologicznej	monitorowane: właściciele gruntów, PGL LP	brak zainteresowania właścicieli gruntów przystąpieniem do programów zalesieniowych
					ZP.3. Zarządzanie ruchem turystycznym w sposób zrównoważony	ZP.3.1. Budowa i modernizacja obiektów infrastruktury turystycznej w celu ukierunkowania ruchu turystycznego na obszarach cennych przyrodniczo	własne: Powiat Działdowski	brak środków finansowych
							monitorowane: Samorząd Województwa, PGL LP, RDOŚ, Gminy	
					ZP.4. Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców	ZP.4.1. Prowadzenie działań o charakterze edukacyjnym i informacyjnym w zakresie ochrony przyrody	własne: Powiat Działdowski	-
							monitorowane: Samorząd Województwa, PGL LP, RDOŚ, gminy, organizacje pozarządowe, placówki edukacyjne	

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik monitoringu realizacji celu			Kierunek interwencji	Zadania	Charakter zadania, Podmiot odpowiedzialny*	Ryzyka
		Nazwa źródło danych	Wartość bazowa [2024 r.]	Wartość docelowa [2030 r.]				
						ZP.4.2. Rozwój sieci przyrodniczych ścieżek dydaktycznych wraz z ośrodkami edukacji ekologicznej	monitorowane: PGL LP, gminy, RDOŚ, organizacje pozarządowe	brak środków finansowych, akty wandalizmu i zniszczenie infrastruktury
XZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI	Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków	Liczba przypadków wystąpienia poważnych awarii [szt.] WIOŚ	0	0	ZPA.1. Zmniejszenie zagrożenia oraz minimalizacja skutków w przypadku wystąpienia awarii	ZPA.1.1. Przeciwdziałanie poważnym awariom (prowadzenie kontroli zakładów, badań przyczyn, tak aby zmniejszyć ryzyko wystąpienia poważnych awarii)	monitorowane: WIOŚ, przedsiębiorstwa, Straż Pożarna, Policja	-
						ZPA.1.2. Wsparcie jednostek straży pożarnej w sprzęt do ratownictwa techniczno-chemiczno-ekologicznego oraz w zakresie zapobiegania i przeciwdziałania poważnym awariom, a także rozbudowa OSP	własne: Powiat Działdowski	brak środków finansowych
						ZPA.1.3. Zapobieganie lub usuwanie skutków poważnych awarii w środowisku	monitorowane: sprawcy awarii, PSP, RDOŚ	
					ZPA.2. Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców	ZPA.2.1. Edukacja w zakresie właściwych zachowań w sytuacjach zagrożenia wśród mieszkańców	własne: Powiat Działdowski	-
							monitorowane: Gminy, służby interwencyjne, WIOŚ, Wojewódzki Zespół Zarządzania Kryzysowego	

* Należy wskazać, czy zadanie należy do zadań własnych samorządu (zadania finansowane w całości lub w części ze środków budżetowych i pozabudżetowych będących w dyspozycji powiatu) bądź czy jest zadaniem monitorowanym (zadania, które są finansowane ze środków przedsiębiorstw oraz ze środków zewnętrznych – będących w dyspozycji organów i instytucji szczebla krajowego (centralnego), bądź instytucji działających na terenie powiatu, lecz podlegających bezpośrednio organom centralnym)

źródło: Program ochrony środowiska Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2030, opracowanie własne na podstawie informacji uzyskanych od Urzędów, Instytucji i przedsiębiorstw

9.3. Harmonogram realizacji zadań własnych powiatu działdowskiego wraz z ich finansowaniem

Tabela 60. Harmonogram realizacji zadań własnych Powiatu Działdowskiego wraz z ich finansowaniem

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji (tys. zł)*				Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
			2025	2026	2027	2028		
OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA	OP.1.3. Modernizacja, likwidacja lub wymiana konwencjonalnych źródeł ciepła na niskoemisyjne w budynkach mieszkalnych, publicznych i innych	Powiat Działdowski	według kosztorysów				Budżet Powiatu, fundusze krajowe i UE	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków
	OP.2.2. Rozwój transportu rowerowego w tym rozbudowa spójnego systemu dróg i ścieżek rowerowych, ciągów pieszo-rowerowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą	Powiat Działdowski	według kosztorysów				Budżet Powiatu, fundusze krajowe i UE	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków
	OP.2.3. Czyszczenie powierzchni jezdni na mokro w okresach bezdeszczowych oraz po okresie zimowym	Powiat Działdowski	koszty w ramach zadań własnych i kosztorysów				Budżet Powiatu	zadanie ciągle, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	OP.3.1. Termomodernizacja budynków mieszkalnych, użyteczności publicznej i usługowych	Powiat Działdowski	3 350	5 900	według kosztorysów		Budżet Powiatu, fundusze krajowe i UE	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków
	OP.4.1. Instalacja energooszczędnego oświetlenia w budynkach użyteczności publicznej	Powiat Działdowski	według kosztorysów				Budżet Powiatu, fundusze krajowe i UE	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji (tys. zł)*				Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
			2025	2026	2027	2028		
	OP.5.2. Realizacja inwestycji z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii na terenie powiatu działdowskiego	Powiat Działdowski	według kosztorysów				Budżet Powiatu, fundusze krajowe i UE	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków
	OP.6.1. Prowadzenie kampanii edukacyjnych promujących rozwiązania przyczyniające się do podnoszenia świadomości mieszkańców i poprawy jakości powietrza, dotyczące m.in.: wymiany źródeł ciepła, termomodernizacji budynków, prowadzenia kontroli przestrzegania zapisów uchwały antysmogowej i uchwał dotyczących programów ochrony powietrza, promocji ruchu pieszego i rowerowego, korzystania z transportu publicznego	Powiat Działdowski	koszty w ramach zadań własnych i kosztorysów				Budżet Powiatu, fundusze krajowe i UE	zadanie ciągłe, edukacyjne; realizowane w zależności od możliwości oraz zapotrzebowania
ZAGROŻENIA HAŁASEM	ZH.1.2. Uspokojenie ruchu na terenach zurbanizowanych, poprzez wprowadzenie ograniczeń prędkości	Powiat Działdowski	koszty w ramach zadań własnych i kosztorysów				Budżet Powiatu, fundusze krajowe i UE	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków
	ZH.2.1. Działania mające na celu poprawę stanu nawierzchni dróg	Powiat Działdowski	według kosztorysów				Budżet Powiatu, fundusze krajowe i UE	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji (tys. zł)*				Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
			2025	2026	2027	2028		
	ZH.3.1. Prowadzenie edukacji ekologicznej dot. klimatu akustycznego: w zakresie szkodliwości hałasu oraz promowania ruchu pieszego, jazdy na rowerze i transportu publicznego	Powiat Działdowski	koszty w ramach zadań własnych				Budżet Powiatu, fundusze krajowe i UE	zadanie ciągłe, edukacyjne; realizowane w zależności od możliwości oraz zapotrzebowania
POLA ELEKTROMAGNETYCZNE	PEM.1.3. Prowadzenie i aktualizacja rejestru zgłoszeń źródeł wytwarzających pola elektromagnetyczne	Powiat Działdowski	koszty w ramach zadań własnych				Budżet Powiatu	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	PEM.3.1. Edukacja społeczeństwa z zakresu oddziaływania i szkodliwości PEM	Powiat Działdowski	koszty w ramach zadań własnych				Budżet Powiatu, fundusze krajowe i UE	zadanie ciągłe, edukacyjne; realizowane w zależności od możliwości oraz zapotrzebowania
GOSPODAROWANIE WODAMI	GW.1.1. Podejmowanie działań wspierających ochronę przed powodzią	Powiat Działdowski	w zależności od inwestycji				Budżet Powiatu, fundusze krajowe i UE	zadanie ciągłe, edukacyjne; realizowane w zależności od możliwości oraz zapotrzebowania
	GWS.1.5. Wsparcie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach, dla których budowa sieci kanalizacyjnej jest nieuzasadniona ekonomicznie lub technicznie	Powiat Działdowski	w zależności od inwestycji				Budżet Powiatu, fundusze krajowe i UE	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji (tys. zł)*				Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
			2025	2026	2027	2028		
GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA	GW.2.1. Realizacja Planu przeciwdziałania skutkom suszy w regionach wodnych	Powiat Działdowski	w zależności od inwestycji				Budżet Powiatu, fundusze krajowe i UE	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków
	GWS.3.1. Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o najważniejszych sprawach związanych z odprowadzaniem i oczyszczaniem ścieków oraz oszczędnym korzystaniem z wód	Powiat Działdowski	koszty w ramach zadań własnych				Budżet Powiatu, fundusze krajowe i UE	zadanie ciągłe, edukacyjne; realizowane w zależności od możliwości oraz zapotrzebowania
	ZG.1.1. Kontrola realizacji koncesji na wydobywanie kopalin ze złóż	Powiat Działdowski	koszty w ramach zadań własnych				budżet Powiatu	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
ZASOBY GEOLOGICZNE	ZG.1.4. Wydawanie koncesji na wydobywanie kopalin ze złóż i kontrola realizacji ich warunków	Powiat Działdowski	koszty w ramach realizacji zadań zleconych				budżet Powiatu	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	GL.2.1. Rekultywacja gruntów zdegradowanych i zdewastowanych	Powiat Działdowski	w zależności od inwestycji				budżet Powiatu, fundusze krajowe i UE	zadanie inwestycyjne; realizacja w przypadku wystąpienia potrzeby
GLEBY	GL.2.3. Identyfikacja i prowadzenie wykazu potencjalnych historycznych zanieczyszczeń	Powiat Działdowski	koszty w ramach zadań własnych				budżet Powiatu	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji (tys. zł)*				Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
			2025	2026	2027	2028		
	GL.3.1. Identyfikacja i monitoring osuwisk	Powiat Działdowski	koszty w ramach zadań własnych				budżet Powiatu	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW	GO.1.2. Kontrola w zakresie przestrzegania warunków wydanych pozwoleń na wytwarzanie odpadów oraz zezwoleń na przetwarzanie i zbieranie odpadów	Powiat Działdowski	koszty w ramach zadań własnych				budżet Powiatu	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	GO.3.1. Działania edukacyjno-informacyjne dotyczące właściwego postępowania z odpadami w tym zwiększenia efektywności selektywnego zbierania u „źródła” oraz edukacja w zakresie minimalizacji produkcji odpadów	Powiat Działdowski	koszty w ramach zadań własnych				budżet Powiatu, fundusze krajowe i UE	zadanie ciągłe, edukacyjne; realizowane w zależności od możliwości oraz zapotrzebowania
ZASOBY PRZYRODNICZE	ZP.2.1. Opracowanie uproszczonych planów urządzenia lasu oraz inwentaryzacji stanu lasów dla lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa	Powiat Działdowski	koszty w ramach zadań własnych i kosztorysów				budżet Powiatu	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	ZP.3.1. Budowa i modernizacja obiektów infrastruktury turystycznej w celu ukierunkowania ruchu turystycznego na obszarach cennych przyrodniczo	Powiat Działdowski	koszty w ramach zadań własnych i kosztorysów				Budżet Powiatu, fundusze krajowe i UE	-

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji (tys. zł)*				Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
			2025	2026	2027	2028		
	ZP.4.1. Prowadzenie działań o charakterze edukacyjnym i informacyjnym w zakresie ochrony przyrody	Powiat Działdowski	koszty w ramach zadań własnych i kosztorysów				Budżet Powiatu, fundusze krajowe i UE	zadanie ciągłe, edukacyjne; realizowane w zależności od możliwości oraz zapotrzebowania
ZAGROŻENIA POWAZNYMI AWARIAMI	ZPA.1.2. Wsparcie jednostek straży pożarnej w sprzęt do ratownictwa techniczno-chemiczno-ekologicznego oraz w zakresie zapobiegania i przeciwdziałania poważnym awariom, a także rozbudowa OSP	Powiat Działdowski	w zależności od inwestycji				Budżet Powiatu, fundusze krajowe i UE	zadanie inwestycyjne; realizacja w przypadku wystąpienia potrzeby
	ZPA.2.1. Edukacja w zakresie właściwych zachowań w sytuacjach zagrożenia wśród mieszkańców	Powiat Działdowski	koszty w ramach zadań własnych				Budżet Powiatu, fundusze krajowe i UE	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności

źródło: opracowanie własne oraz na podstawie Wieloletniej Prognozy Finansowej

9.4. Harmonogram realizacji zadań monitorowanych wraz z ich finansowaniem

Tabela 61. Harmonogram realizacji zadań monitorowanych wraz z ich finansowaniem

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji (tys. zł)*				Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
			2025	2026	2027	2028		
OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA	OP.1.1. Realizacja zadań monitoringowych jakości powietrza	RWMŚ w Olsztynie	koszty w ramach zadań własnych				budżet RWMŚ	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	OP.1.2. Opracowanie i aktualizacja Planu Gospodarki Niskoemisyjnej, Założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe	Gminy	koszty w ramach zadań własnych i kosztorysów				budżet Gmin	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	OP.1.3. Modernizacja, likwidacja lub wymiana konwencjonalnych źródeł ciepła na niskoemisyjne w budynkach mieszkalnych, publicznych i innych	gminy, właściciele i zarządcy nieruchomości, spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe	56	49	według kosztorysów		budżet mieszkańców, przedsiębiorstw, spółdzielni, wspólnot mieszkaniowych, fundusze krajowe i UE	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków
	OP.1.4. Kontrole przestrzegania zakazu spalania odpadów w urządzeniach grzewczych	Straż Miejska, Policja, Gminy	koszty w ramach zadań własnych				budżet Policji, Straży Miejskiej i Gmin	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	OP.1.5. Rozbudowa i modernizacja sieci gazowej oraz podłączanie budynków indywidualnych do sieci gazowej	PSG Sp. z o.o., właściciele budynków	według kosztorysów				budżet PSG i mieszkańców, fundusze krajowe i UE	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków
	OP.1.6. Budowa, rozbudowa, przebudowa i modernizacja sieci ciepłownicze wraz z budową przyłączy i węzłów cieplnych	zarządcy sieci ciepłowniczej	według kosztorysów				budżet przedsiębiorstw ciepłowniczych	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji (tys. zł)*				Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
			2025	2026	2027	2028		
	OP.2.1. Poprawa systemu komunikacji publicznej, w tym wymiana taboru komunikacji publicznej na pojazdy ekologiczne, budowa i przebudowa chodników, zatok autobusowych, postojowych	Gminy, zarządcy dróg, zarządzający komunikacją publiczną	3 222	6 941	1 011	105	budżet zarządców dróg, Gmin, zarządców komunikacji, fundusze krajowe i UE	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków
	OP.2.2. Rozwój transportu rowerowego w tym rozbudowa spójnego systemu dróg i ścieżek rowerowych, ciągów pieszo-rowerowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą	Gminy, zarządcy dróg	według kosztorysów				budżet Gmin, zarządców dróg, fundusze krajowe i UE	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków
	OP.2.3. Czyszczenie powierzchni jezdni na mokro w okresach bezdeszczowych oraz po okresie zimowym	zarządcy dróg	koszty w ramach zadań własnych i kosztorysów				budżet zarządców dróg	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	OP.3.1. Termomodernizacja budynków mieszkalnych, użyteczności publicznej i usługowych	Gminy, zarządcy budynków	1 578	12 734	według kosztorysów		budżet Gmin, zarządców budynków i mieszkańców	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków
	OP.3.2. Promowanie oraz stosowanie budownictwa niskoenergetycznego i pasywnego	Gminy, zarządcy budynków	koszty w ramach zadań własnych				Budżet Gmin, zarządców budynków, fundusze krajowe i UE	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji (tys. zł)*				Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
			2025	2026	2027	2028		
	OP.4.1. Instalacja energooszczędnego oświetlenia w budynkach użyteczności publicznej	Gminy	według kosztorysów				Budżet Gmin, placówek oświatowych	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków
	OP.4.2. Budowa i modernizacja oświetlenia ulicznego – zmniejszenie zużycia energii i poprawa jakości i ujednolicenia barwy oświetlenia	Gminy	według kosztorysów				Budżet Gmin, zarządców dróg, fundusze krajowe i UE	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków
	OP.5.1. Wprowadzenie w planach zagospodarowania przestrzennego zapisów stwarzających warunki do stosowania OZE	Gminy	koszty w ramach zadań własnych				Budżet Gmin	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	OP.5.2. Realizacja inwestycji z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii na terenie powiatu działdowskiego	mieszkańcy, Gminy, przedsiębiorstwa	-	937	według kosztorysów		budżet Gmin, mieszkańców, przedsiębiorstw, fundusze krajowe i UE	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków
	OP.5.3. Zwiększenie obszarów zieleni na terenach zurbanizowanych	Gminy	według kosztorysów				budżet Gmin, fundusze krajowe i UE	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków
	OP.5.4. Zwiększanie retencji wód na terenach zurbanizowanych	Gminy	według kosztorysów				budżet Gmin, fundusze krajowe i UE	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji (tys. zł)*				Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
			2025	2026	2027	2028		
	OP.6.1. Prowadzenie kampanii edukacyjnych promujących rozwiązania przyczyniające się do podnoszenia świadomości mieszkańców i poprawy jakości powietrza, dotyczące m.in.: wymiany źródeł ciepła, termomodernizacji budynków, prowadzenia kontroli przestrzegania zapisów uchwały antysmogowej i uchwał dotyczących programów ochrony powietrza, promocji ruchu pieszego i rowerowego, korzystania z transportu publicznego	Gminy, Samorząd Województwa, organizacje pozarządowe, placówki edukacyjne	10 ⁵²	koszty w ramach zadań własnych i kosztorysów			budżet Gmin, budżet samorządu województwa, organizacji pozarządowych, placówek oświatowych, fundusze krajowe i UE	zadanie ciągłe, edukacyjne; realizowane w zależności od możliwości oraz zapotrzebowania
ZAGROŻENIA HAŁASEM	ZH.1.1. Monitoring hałasu na terenie powiatu działdowskiego	RWMŚ w Olsztynie	koszty w ramach zadań własnych				budżet RWMŚ	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	ZH.1.2. Uspokojenie ruchu na terenach zurbanizowanych, poprzez wprowadzenie ograniczeń prędkości	Gminy, zarządcy dróg	koszty w ramach zadań własnych				budżet Gmin, budżet zarządców dróg	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków
	ZH.1.3. Realizacja inwestycji drogowych ograniczających emisję hałasu (ciche nawierzchnie, ekrany akustyczne)	Gminy, zarządcy dróg	zależności od inwestycji zaplanowanych w programach ochrony przed hałasem				budżet Gmin, budżet zarządców dróg	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków

⁵² Kwota łączona dla zadań: OP.6.1., ZH.3.1., PEM.3.1., GW.5.1., GWS.3.1., GO.3.1., ZP.4.1., ZPA.2.1.

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji (tys. zł)*				Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
			2025	2026	2027	2028		
	ZH.1.4. Planowanie przestrzenne uwzględniające politykę walki z hałasem	Gminy	koszty w ramach zadań własnych				budżet Gmin	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	ZH.1.5. Sporządzanie map akustycznych dla terenów, dla których istnieje obowiązek prawny	zarządcy dróg, zarządcy linii kolejowych	koszty w ramach zadań własnych				budżet zarządców dróg, budżet zarządzających liniami kolejowymi	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków
	ZH.2.1. Działania mające na celu poprawę stanu nawierzchni dróg	zarządcy dróg	13 390	412	według kosztorysów		budżet Gmin, budżet ZDP, budżet ZDW, budżet GDDKiA, fundusze krajowe i UE	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków
	ZH.2. Rozwój i usprawnienie systemów transportu o obniżonej emisji hałasu	Gminy, zarządzający drogami, liniami kolejowymi	według kosztorysów				budżet Gmin, budżet zarządzających drogami, liniami kolejowymi	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków
	ZH.3.1. Prowadzenie edukacji ekologicznej dot. klimatu akustycznego: w zakresie szkodliwości hałasu oraz promowania ruchu pieszego, jazdy na rowerze i transportu publicznego	Gminy, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe	10 ⁵³	koszty w ramach zadań własnych i kosztorysów		budżet Gmin, organizacji pozarządowych, placówek oświatowych, zarządców dróg, fundusze krajowe i UE	zadanie ciągłe, edukacyjne; realizowane w zależności od możliwości oraz zapotrzebowania	

⁵³ Kwota łączona dla zadań: OP.6.1., ZH.3.1., PEM.3.1., GW.5.1., GWS.3.1., GO.3.1., ZP.4.1., ZPA.2.1.

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji (tys. zł)*				Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu	
			2025	2026	2027	2028			
POLA ELEKTROMAGNETYCZNE	PEM.1.1. Monitoring poziomów pól elektromagnetycznych	RWMŚ	koszty w ramach zadań własnych				budżet RWMŚ	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności	
	PEM.1.2. Wprowadzenie do planów zagospodarowania przestrzennego zapisów dotyczących ochrony przed polami elektromagnetycznymi	Gminy	koszty w ramach zadań własnych				budżet Gmin	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności	
	PEM.2.1. Przebudowa, modernizacja i rozwój sieci energetycznej oraz infrastruktury zapewniającej zaopatrzenie w energię elektryczną	PGE Dystrybucja S.A.	brak możliwości określenia całkowitej wysokości kosztów				budżet przedsiębiorstwa	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków	
	PEM.3.1. Edukacja społeczeństwa z zakresu oddziaływania i szkodliwości PEM	Gminy, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe	10 ⁵⁴	koszty w ramach zadań własnych i kosztorysów			budżet Gmin, organizacji pozarządowych, placówek oświatowych, fundusze krajowe i UE	zadanie ciągłe, edukacyjne; realizowane w zależności od możliwości oraz zapotrzebowania	
GOSPODAROWANIE WODAMI	GW.1.1. Podejmowanie działań wspierających ochronę przed powodziami	PGW Wody Polskie (RZGW i Zarządy Zlewni), Gminy	652	w zależności od inwestycji				budżet PGW Wody Polskie (RZGW i Zarządów Zlewni), budżet Gmin,	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków
	GW.1.2. Działania inwestycyjne i utrzymaniowe związane z melioracjami wodnymi	właściciele gruntów, Gminne Spółki Wodne, PGW Wody Polskie	w zależności od inwestycji				budżet właścicieli gruntów, Gminnych Spółek Wodnych	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności	

⁵⁴ Kwota łączona dla zadań: OP.6.1., ZH.3.1., PEM.3.1., GW.5.1., GWS.3.1., GO.3.1., ZP.4.1., ZPA.2.1.

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji (tys. zł)*				Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
			2025	2026	2027	2028		
	GW.1.3. Zimowe i letnie utrzymanie drożności wód	PGW Wody Polskie (RZGW)	w zależności od inwestycji				budżet RZGW i zarządców zlewni	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	GW.1.4. Uwzględnianie w dokumentach planistycznych map zagrożenia powodziowego, obszarów szczególnego zagrożenia powodzią oraz terenów zagrożonych podtopieniami	Gminy	koszty w ramach zadań własnych				budżet Gmin	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	GW.2.1. Realizacja Planu przeciwdziałania skutkom suszy w regionach wodnych	PGW WP, Gminy, ODR, przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne, PGL LP, użytkownicy gruntów leśnych, właściciele urządzeń melioracyjnych, rolnicy	w zależności od inwestycji				budżet RZGW, budżet Gmin, budżet ODR, budżet przedsiębiorstw wodociągowo-kanalizacyjnych, budżet PGL LP, użytkownicy gruntów leśnych, właściciele urządzeń melioracyjnych, budżet rolników	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków
	GW.2.2. Budowa i rozwój małej retencji i mikroretencji a także błękitnej i zielonej infrastruktury, w tym realizacja programów dotacyjnych	właściciele nieruchomości, WFOŚiGW, PGW WP, Gminy	w zależności od inwestycji				budżet Gmin, WFOŚiGW, budżet właścicieli nieruchomości	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji (tys. zł)*				Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
			2025	2026	2027	2028		
	GW.3.1. Prowadzenie monitoringu wód powierzchniowych i podziemnych w ramach PMŚ oraz udostępnianie wyników tego monitoringu	RWMŚ, PIG-PIB	koszty w ramach zadań własnych				budżet RWMŚ, budżet PIG-PIB	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	GW.3.2. Prowadzenie kontroli przestrzegania przez podmioty, posiadające pozwolenia wodnoprawne na szczególne korzystanie z wód, warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi	WIOŚ, PGW WP	w zależności od inwestycji				budżet WIOŚ i zarządców zlewni	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	GW.3.3. Ograniczenie wpływu rolnictwa na wody m.in. poprzez wdrożenie stosowania kodeksu dobrych praktyk rolniczych, wspieranie i edukację w zakresie rozwoju rolnictwa ekologicznego	rolnicy, Gminy, ARiMR, ODR, WIOŚ	w zależności od inwestycji				budżet rolników, Gmin, ARiMR, ODR	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	GW.3.4. Prowadzenie ewidencji i kontrola zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków	Gminy	koszty w ramach zadań własnych				budżet Gmin	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	GW.3.5. Ochrona stref brzegowych jezior – tworzenie stref wolnych od zabudowy nad brzegami zbiorników oraz ochrona i odtwarzanie roślinności przybrzeżnej	Gminy, właściciele i użytkownicy gruntów, rolnicy	koszty w ramach zadań własnych				budżet Gmin, budżet właścicieli i użytkownicy gruntów, budżet rolników	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji (tys. zł)*				Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
			2025	2026	2027	2028		
	GW.4.1. Ograniczenie zużycia wody w tym w gospodarce komunalnej, przemyśle i rolnictwie (np. recyrkulacja wody, zamykanie obiegu wody)	Gminy, przedsiębiorstwa, przedsiębiorstwa wodociągowe, mieszkańcy, rolnicy	w zależności od inwestycji				budżet Gmin, przedsiębiorstw, budżet mieszkańców i rolników	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków
	GW.5.1. Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach ochrony wód oraz protekcji przed powodzią i suszą	Gminy, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe, PGW WP	10 ⁵⁵	koszty w ramach zadań własnych			budżet Gmin, organizacji pozarządowych, placówek oświatowych, RZGW, fundusze krajowe i UE	zadanie ciągłe, edukacyjne; realizowane w zależności od możliwości oraz zapotrzebowania
	GW.5.2. Promowanie katalogu działań i zadań służących minimalizowaniu następstw suszy (np. zbieranie deszczówki, łąki kwietne zamiast trawników, zwiększanie powierzchni terenów zielonych w miastach i na wsi, wprowadzania i utrzymania zadrzewień śródpolnych i przydrożnych)	PGW Wody Polskie, gminy, placówki oświatowe	w zależności od zakresu kampanii				PGW Wody Polskie, gminy, powiaty, placówki edukacyjne	zadanie ciągłe, edukacyjne; realizowane w zależności od możliwości oraz zapotrzebowania
	GW.5.3. Prowadzenie działań edukacyjnych propagujących mikroinstalacje do gromadzenia i przetrzymywania wody	PGW Wody Polskie, gminy, placówki oświatowe	w zależności od zakresu kampanii				PGW Wody Polskie, gminy, powiaty, placówki edukacyjne	zadanie ciągłe, edukacyjne; realizowane w zależności od możliwości oraz zapotrzebowania

⁵⁵ Kwota łączona dla zadań: OP.6.1., ZH.3.1., PEM.3.1., GW.5.1., GWS.3.1., GO.3.1., ZP.4.1., ZPA.2.1.

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji (tys. zł)*				Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
			2025	2026	2027	2028		
GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA	GWS.1.1. Rozbudowa i modernizacja ujęć wody oraz stacji uzdatniania wody	Gminy, przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne	132	11 858	w zależności od inwestycji		budżet Gmin, budżet przedsiębiorstw, fundusze krajowe i UE	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków
	GWS.1.2. Budowa, rozbudowa, przebudowa i modernizacja systemów wodociągowych	Gminy, przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne	10	500	w zależności od inwestycji		budżet Gmin, budżet przedsiębiorstw, fundusze krajowe i UE	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków
	GWS.1.3. Budowa, rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej	Gminy, przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne	w zależności od inwestycji				budżet Gmin, budżet przedsiębiorstw, fundusze krajowe i UE	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków
	GWS.1.4. Budowa, rozbudowa oraz modernizacja oczyszczalni ścieków	Gminy, przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne	5 152	6 017	w zależności od inwestycji		budżet Gmin, budżet przedsiębiorstw, fundusze krajowe i UE	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków
	GWS.1.5. Wsparcie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach, dla których budowa sieci kanalizacyjnej jest nieuzasadniona ekonomicznie lub technicznie	Gminy, właściciele nieruchomości, WFOŚiGW	w zależności od inwestycji				budżet Gmin, budżet właścicieli nieruchomości, fundusze krajowe i UE	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków
	GWS.1.6. Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków oraz kontrola szczelności tych zbiorników	Gminy	koszty w ramach zadań własnych				budżet Gmin, fundusze krajowe i UE	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji (tys. zł)*				Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
			2025	2026	2027	2028		
	GWS.1.7. Ograniczanie ilości zużywanej wody poprzez zamykanie obiegów wody oraz recyrkulację wody w zakładach przemysłowych	przedsiębiorstwa	w zależności od inwestycji				budżet przedsiębiorstw	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków
	GWS.1.8. Identyfikacja alternatywnych miejsc poboru wody do spożycia	Gminy, przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne	koszty w ramach zadań własnych				budżet Gmin, budżet przedsiębiorstwa kanalizacyjne	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków
	GWS.2.1. Monitoring gospodarki wodno-ściekowej (badania wód, ścieków, odcieków, wizualizacja, kontrola parametrów ilościowych i jakościowych wód i ścieków)	WIOŚ, PGW WP, Gminy, przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne	koszty w ramach zadań własnych				budżet WIOŚ, PGW WP, Gmin, przedsiębiorstw	zadanie ciągle, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	GWS.3.1. Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o najważniejszych sprawach związanych z odprowadzaniem i oczyszczaniem ścieków oraz oszczędnym korzystaniem z wód	Gminy, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe, przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne	10 ⁵⁶	koszty w ramach zadań własnych		budżet Gmin, organizacji pozarządowych, placówek oświatowych, przedsiębiorstw, fundusze krajowe i UE	zadanie ciągle, edukacyjne; realizowane w zależności od możliwości oraz zapotrzebowania	
ZASOBY GEOLOGICZNE	ZG.1.1. Kontrola realizacji koncesji na wydobywanie kopalin ze złóż	OUG	koszty w ramach zadań własnych				budżet OUG	zadanie ciągle, wykonywane w ramach bieżącej działalności

⁵⁶ Kwota łączona dla zadań: OP.6.1., ZH.3.1., PEM.3.1., GW.5.1., GWS.3.1., GO.3.1., ZP.4.1., ZPA.2.1.

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji (tys. zł)*				Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
			2025	2026	2027	2028		
	ZG.1.2. Ograniczenie niekoncesjonowanej eksploatacji zasobów, poprzez prowadzenie systematycznych kontroli	OUG	koszty w ramach zadań własnych				budżet OUG	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	ZG.1.3. Ograniczenie presji wywieranej na środowisko podczas prowadzenia prac rozpoznawczych, eksploatacyjnych i przetwórstwa kopalin poprzez korzystanie z najnowocześniejszych technik	zakłady wydobywcze, przedsiębiorstwa	koszty w ramach realizacji zadań zleconych				budżet przedsiębiorstw, zakładów wydobywczych, fundusze krajowe i UE	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	ZG.1.4. Wydawanie koncesji na wydobywanie kopalin ze złóż i kontrola realizacji ich warunków	Samorząd Województwa, OUG, Minister Klimatu i Środowiska	koszty w ramach realizacji zadań zleconych				budżet Samorządu Województwa, budżet OUG, budżet Minister Klimatu i Środowiska	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
GLEBY	GL.1.1. Monitoring jakości gleb	IUNG w Puławach, GIOŚ, OSChR	koszty w ramach realizacji zadań zleconych				budżet IUNG, GIOŚ i OSChR	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	GL.1.2. Promocja rolnictwa ekologicznego i integrowanego oraz dobrych praktyk rolniczych	ODR, ARiMR, KOWR	koszty w ramach zadań własnych				budżet ODR, ARiMR, KOWR	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	GL.1.3. Przeciwdziałanie zasklepieniu gleb przez stosowanie odpowiednich rozwiązań przy planowaniu inwestycji (np. powierzchni półprzepuszczalnych), a także zapewnienie odpowiednich powierzchni biologicznie	Gminy i jednostki podległe JST	koszty w ramach zadań własnych				budżet gmin i jednostek podległych JST	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji (tys. zł)*				Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
			2025	2026	2027	2028		
	GL.2.1. Rekultywacja gruntów zdegradowanych i zdewastowanych	władający powierzchnią ziemi lub inni sprawcy zanieczyszczenia	w zależności od inwestycji				budżet władających powierzchnią bądź sprawców zanieczyszczeń	zadanie inwestycyjne, realizacja w przypadku wystąpienia potrzeby
	GL.2.2. Remediacja gleb na terenach, na których stwierdzono zanieczyszczenia w powierzchni ziemi	właściciele gruntów, RDOŚ	w zależności od inwestycji				budżet właścicieli budynków, budżet RDOŚ	zadanie inwestycyjne, realizacja w przypadku wystąpienia potrzeby
	GL.3.3. Uwzględnianie osuwisk oraz obszarów narażonych na ruchy masowe w aktualizowanych dokumentach planistycznych	Gminy	koszty w ramach zadań własnych				budżet Gmin	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	GL.4.1. Szkolenia rolników w zakresie stosowania środków ochrony roślin i nawożenia	ODR, ARiMR	koszty w ramach zadań własnych				budżet ODR, ARiMR, fundusze krajowe i UE	zadanie ciągłe, edukacyjne; realizowane w zależności od możliwości oraz zapotrzebowania

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji (tys. zł)*				Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
			2025	2026	2027	2028		
GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW	GO.1.1. Prowadzenie systemu gospodarki odpadami komunalnymi oraz selektywnej zbiórki odpadów na terenie gmin powiatu działdowskiego	Gminy, przedsiębiorstwa odbierające odpady komunalne	koszty w ramach zadań własnych				budżet Gmin, przedsiębiorstw	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	GO.1.2. Kontrola w zakresie przestrzegania warunków wydanych pozwoleń na wytworzenie odpadów oraz zezwoleń na przetwarzanie i zbieranie odpadów	WIOŚ	koszty w ramach zadań własnych				budżet WIOŚ	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	GO.1.3. Egzekwowanie zapisów wynikających z ustawy o utrzymaniu czystości i porządku na terenie gminy i regulaminu utrzymania czystości i porządku	Gminy	koszty w ramach zadań własnych				budżet Gmin	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	GO.1.4. Osiągnięcie poziomu przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych	Gminy	koszty w ramach zadań własnych				budżet Gmin	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	GO.1.6. Identyfikacja i likwidacja dzikich wysypisk odpadów	PGL LP, Gminy	koszty w ramach zadań własnych				budżet PGL LP, Gmin	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	GO.1.7. Modernizacja i rozbudowa punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych	Gminy	koszty w ramach zadań własnych i kosztorysów				budżet Gmin	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji (tys. zł)*				Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
			2025	2026	2027	2028		
	GO.2.1. Sukcesywne usuwanie wyrobów zawierających azbest	Gminy, mieszkańcy	15	koszty w ramach zadań własnych i kosztorysów			budżet Gmin, budżet mieszkańców, fundusze krajowe i UE	zadanie ciągle, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	GO.3.1. Działania edukacyjno-informacyjne dotyczące właściwego postępowania z odpadami w tym zwiększenia efektywności selektywnego zbierania u „źródła” oraz edukacja w zakresie minimalizacji produkcji odpadów	Gminy, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe	10 ⁵⁷	koszty w ramach zadań własnych			budżet Gmin, organizacji pozarządowych, placówek oświatowych, fundusze krajowe i UE	zadanie ciągle, edukacyjne; realizowane w zależności od możliwości oraz zapotrzebowania
	GO.3.2. Działania ukierunkowane na promocję, współpracę, wymianę doświadczeń i edukację w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym	Gminy, jednostki naukowe, instytucje szkoleniowe	w zależności od zakresu prowadzonej kampanii				budżet Gmin, organizacji pozarządowych, placówek oświatowych, fundusze krajowe i UE	zadanie ciągle, edukacyjne; realizowane w zależności od możliwości oraz zapotrzebowania
ZASOBY PRZYRODNICZE	ZP.1.1. Zapewnienie właściwej ochrony różnorodności biologicznej, terenów zieleni i krajobrazu w planowaniu przestrzennym z uwzględnieniem korytarzy ekologicznych	Gminy, RDOŚ	koszty w ramach zadań własnych				budżet Gmin, RDOŚ	zadanie ciągle, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	ZP.1.2. Obejmowanie prawną ochroną obszarów o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych	Ministerstwo Środowiska, Samorząd Województwa, RDOŚ, Gminy	koszty w ramach zadań własnych i kosztorysów				budżet Ministerstwa, RDOŚ	zadanie ciągle, wykonywane w ramach bieżącej działalności

⁵⁷ Kwota łączona dla zadań: OP.6.1., ZH.3.1., PEM.3.1., GW.5.1., GWS.3.1., GO.3.1., ZP.4.1., ZPA.2.1.

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji (tys. zł)*				Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
			2025	2026	2027	2028		
	ZP.1.3. Monitoring obszarów chronionych oraz siedlisk przyrodniczych i gatunków	RDOŚ	koszty w ramach zadań własnych i kosztorysów				budżet RDOŚ	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	ZP.1.4. Pielęgnacja i konserwacja pomników przyrody	Gminy	koszty w ramach zadań własnych				budżet Gmin	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	ZP.1.5. Identyfikacja miejsc występowania oraz eliminacja gatunków obcych w tym inwazyjnych	Samorząd Województwa, RDOŚ, Gminy, PGL LP, organizacje pozarządowe, zarządcy nieruchomości, zarządzający drogami	koszty w ramach zadań własnych i kosztorysów				budżet Gmin, PGL LP, PGW WP	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	ZP.1.6. Poprawa stanu siedlisk i gatunków - wdrażanie działań ochronnych	Samorząd Województwa, RDOŚ, PGL LP, organizacje pozarządowe, wszystkie podmioty wyznaczone w planach ochrony i planach zadań ochronnych	koszty w ramach zadań własnych i kosztorysów				budżet Samorządu Województwa, budżet RDOŚ, budżet Parków Narodowych, PGL LP, budżet organizacji pozarządowych	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	ZP.1.7. Leczenie, pielęgnacja drzewostanów oraz nasadzenia drzew i krzewów	Gminy	zgodnie z budżetem jednostek lub kosztami inwestycji				budżet Gmin, fundusze krajowe i UE	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji (tys. zł)*				Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
			2025	2026	2027	2028		
	ZP.1.8. Działania zwiększające retencję oraz wspierające zachowanie naturalnych warunków hydrologicznych na terenach podmokłych, w dolinach rzek oraz w jeziorach	Samorząd Województwa, PGL LP, RDOŚ, gminy, organizacje pozarządowe, właściciele i zarządcy nieruchomości	koszty w ramach zadań własnych i kosztorysów				budżet Samorządu Województwa, PGL LP, budżet RDOŚ, budżet gmin, budżet organizacji pozarządowych, właścicieli i zarządców nieruchomości	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków
	ZP.1.9. Tworzenie oraz modernizacja terenów zieleni, prace arborystyczne oraz zachowanie istniejącej zieleni	gminy, właściciele i zarządcy nieruchomości	koszty w ramach zadań własnych i kosztorysów				budżet gmin, budżet właścicieli gruntów	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków
	ZP 1.10. Kontynuacja prac nad opracowaniem i zatwierdzeniem planów ochrony dla obszarów Natura 2000, obszarów chronionego krajobrazu oraz rezerwatów przyrody	RDOŚ, Samorząd Województwa	koszty w ramach zadań własnych i kosztorysów				budżet gmin, budżet właścicieli gruntów	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków
	ZP.2.2. Rozwój systemu monitoringu środowiska leśnego w celu przeciwdziałania stanom niepożądanym (pożary, choroby, szkodniki, nielegalne wysypiska śmieci), inwestycje związane z ochroną przeciwpożarową lasu	PGL LP, nadleśnictwa, Straż Pożarna, właściciele lasów	koszty w ramach zadań własnych i kosztorysów				budżet PGL LP, Nadleśnictw, Straży Pożarnej, właścicieli lasów	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	ZP.2.3. Zachowanie i ochrona zasobów przyrodniczych w istniejących kompleksach leśnych	nadleśnictwa, właściciele lasów	koszty w ramach zadań własnych				budżet nadleśnictw, właścicieli lasów	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji (tys. zł)*				Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
			2025	2026	2027	2028		
	ZP.2.4. Zmiana struktury wiekowej i składu gatunkowego drzewostanów w celu zwiększenia różnorodności genetycznej i biologiczne	nadleśnictwa	koszty w ramach zadań własnych				budżet nadleśnictw	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków
	ZP.2.5. Zalesianie gruntów z uwzględnieniem warunków siedliskowych i potrzeb różnorodności biologicznej	właściciele gruntów, PGL LP	koszty w ramach zadań własnych i kosztorysów				budżet właścicieli gruntów	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków
	ZP.3.1. Budowa i modernizacja obiektów infrastruktury turystycznej w celu ukierunkowania ruchu turystycznego na obszarach cennych przyrodniczo	Samorząd Województwa, PGL LP, RDOŚ, Gminy	koszty w ramach zadań własnych i kosztorysów				budżet Samorządu Województwa, budżet Parków Narodowych, budżet PGL LP, budżet RDOŚ, budżet Gmin	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków
	ZP.4.1. Prowadzenie działań o charakterze edukacyjnym i informacyjnym w zakresie ochrony przyrody	Samorząd Województwa, PGL LP, RDOŚ, gminy, organizacje pozarządowe, placówki edukacyjne	10 ⁵⁸	koszty w ramach zadań własnych i kosztorysów			budżet nadleśnictw, Gmin, organizacji pozarządowych, placówek oświatowych, fundusze krajowe i UE	zadanie ciągłe, edukacyjne; realizowane w zależności od możliwości oraz zapotrzebowania
	ZP.4.2. Rozwój sieci przyrodniczych ścieżek dydaktycznych wraz z ośrodkami edukacji ekologicznej	PGL LP, gminy, RDOŚ, organizacje pozarządowe	koszty w ramach zadań własnych i kosztorysów				budżet nadleśnictw	zadanie realizowane w zależności od możliwości oraz zapotrzebowania

⁵⁸ Kwota łączona dla zadań: OP.6.1., ZH.3.1., PEM.3.1., GW.5.1., GWS.3.1., GO.3.1., ZP.4.1., ZPA.2.1.

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji (tys. zł)*				Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
			2025	2026	2027	2028		
ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI	ZPA.1.1. Przeciwdziałanie poważnym awariom (prowadzenie kontroli zakładów, badań przyczyn, tak aby zmniejszyć ryzyko wystąpienia poważnych awarii)	WIOŚ, przedsiębiorstwa, Straż Pożarna, Policja	koszty w ramach zadań własnych				budżet WIOŚ, przedsiębiorstw, Straży Pożarnej oraz Policji, fundusze krajowe i UE	zadanie ciągłe, edukacyjne; realizowane w zależności od możliwości oraz zapotrzebowania
	ZPA.1.2. Wsparcie jednostek straży pożarnej w sprzęt do ratownictwa techniczno-chemiczno-ekologicznego oraz w zakresie zapobiegania i przeciwdziałania poważnym awariom, a także rozbudowa OSP	Gminy, WIOŚ, PWIS, WFOŚiGW, PSP	koszty w ramach zadań własnych i kosztorysów				budżet Gmin, WIOŚ, PWIS, WFOŚiGW, fundusze krajowe i UE, PSP	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków
	ZPA.1.3. Zapobieganie lub usuwanie skutków poważnych awarii w środowisku	sprawcy awarii, PSP, RDOŚ	koszty w ramach zadań własnych				budżet sprawców awarii, PSP, RDOŚ	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków
	ZPA.2.1. Edukacja w zakresie właściwych zachowań w sytuacjach zagrożenia wśród mieszkańców	Gminy, służby interwencyjne, WIOŚ, Wojewódzki Zespół Zarządzania Kryzysowego	10 ⁵⁹	koszty w ramach zadań własnych			budżet Gmin, WIOŚ, służb interwencyjnych, Wojewódzkiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego, fundusze krajowe i UE	zadanie ciągłe, edukacyjne; realizowane w zależności od możliwości oraz zapotrzebowania

źródło: opracowanie własne na podstawie Wieloletnich Prognoz Finansowych oraz informacji uzyskanych od Urzędów, Instytucji i przedsiębiorstw

⁵⁹ Kwota łączona dla zadań: OP.6.1., ZH.3.1., PEM.3.1., GW.5.1., GWS.3.1., GO.3.1., ZP.4.1., ZPA.2.1.

10. System realizacji Programu ochrony środowiska

Właściwe wykorzystanie możliwych rozwiązań o charakterze organizacyjnym ma istotne znaczenie w procesie wdrażania Programu i jego realizacji. Wprowadzenie zasad monitoringu umożliwi sprawną realizację działań, jak również pozwoli na bieżącą aktualizację celów Programu oraz ograniczy negatywne oddziaływanie na środowisko planowanych zadań. Sformułowanie zasad zarządzania środowiskiem stanowi więc podstawę sprawnej realizacji i kontroli działań programowych. Zarządzanie Programem to sukcesywna realizacja następujących zadań:

1) Wdrożenie Programu i jego realizacja, a w szczególności:

- koordynacja przebiegu wdrażania i realizacji,
- bieżąca ocena realizacji i aktualizacja celów,
- raporty na temat wykonania Programu.

2) Edukacja ekologiczna:

- utworzenie systemu edukacji ekologicznej,
- udostępnienie informacji o stanie środowiska,
- publikacja informacji o stanie środowiska.

Do ogólnych działań ograniczających oddziaływanie należą:

- W czasie realizacji inwestycji prawidłowe zabezpieczenie techniczne sprzętu i placu budowy, w tym zwłaszcza w miejscach styku z ekosystemami szczególnie wrażliwymi na zmiany warunków siedliskowych.
- Stosowanie odpowiednich technologii, materiałów i rozwiązań konstrukcyjnych.
- Maskowanie elementów dysharmonijnych dla krajobrazu.
- Odpowiedni wybór lokalizacji inwestycji oraz czas inwestycji uwzględniający zapisy dokumentów lokalnych oraz dokumentów wyższego szczebla.
- Minimalizacja negatywnych oddziaływań inwestycji infrastrukturalnych wymaga (oczywiście nie jest to konieczne w przypadku każdej inwestycji) wcześniejszych terenowych inwentaryzacji zasobów środowiska przyrodniczego. Inwentaryzacja pozwoli na precyzyjne dostosowanie ogólnych zaleceń do realiów danego zadania inwestycyjnego i uniknięcie spowodowania znaczących szkód w środowisku przyrodniczym i wiążących się z tym komplikacji w trakcie realizacji poszczególnych inwestycji.
- W przypadku prac termomodernizacyjnych budynków czy remontów elewacji bądź pokrycia dachowego budynków należy przeprowadzić inwentaryzację ornitologiczną i chiropterologiczną.
- Wykorzystanie rozwiązań technologicznych umożliwiających zachowanie istniejących stosunków wodnych.
- Ograniczenie na etapie planowania i wykonawstwa wycinki drzew i krzewów oraz naruszania cennych siedlisk.
- W przypadku braku możliwości nienaruszenia siedlisk rzadkich/chronionych gatunków, należy wziąć pod uwagę możliwość przeniesienia populacji.
- Nie należy prowadzić robót budowlanych w okresie lęgowym, jeśli na obszarze inwestycji lub w jej pobliżu gniazdują ptaki.
- W przypadku istotnego zagrożenia hałasem, mogącego płoszyć chronione gatunki zwierząt w okresie rozrodczym (i/lub powodujące ponadnormatywną emisję na terenach mieszkaniowych), należy rozważyć zastosowanie ekranów.

10.1. Współpraca z interesariuszami

Podczas tworzenia niniejszego dokumentu pozyskano dane od:

- Starostwa Powiatowego w Działdowie,
- Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie,
- Głównego Urzędu Statystycznego w Warszawie,
- Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Olsztynie,
- Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Warszawie,
- Regionalnego Wydziału Monitoringu Środowiska w Olsztynie,
- Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie w Warszawie,
- Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Gdańsku,
- Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie,
- Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Warszawie,
- Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Olsztynie,
- Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Olsztynie,
- Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Olsztynie,
- Państwowego Instytutu Geologicznego – Państwowego Instytutu Badawczego w Warszawie,
- Okręgowego Urzędu Górniczego w Warszawie,
- Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad w Olsztynie,
- Zarządu Dróg Wojewódzkich w Olsztynie,
- Polskiej Spółki Gazownictwa Sp. z o.o.,
- Energa-Operator S.A.;
- Powiatowego Zarządu Dróg w Działdowie,
- Nadleśnictw: Dwukoły i Lidzbark,
- Urzędów Gmin powiatu działdowskiego,
- zakładów wodno-kanalizacyjnych.

W ramach opracowanego dokumentu wyznaczono zadania własne Starostwa Powiatowego w Działdowie oraz monitorowane, za których współrealizację odpowiedzialni będą m.in.:

- Mieszkańcy powiatu,
- Gminy powiatu działdowskiego;
- Przedsiębiorcy prowadzący działalność na terenie powiatu działdowskiego,
- Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Olsztynie,
- PGW WP – RZWG Gdańsk i Warszawa;
- Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Olsztynie,
- Zarządcy dróg,
- Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o.,
- Okręgowy Urząd Górniczy w Warszawie,
- Warmińsko-Mazurski Ośrodek Doradztwa Rolniczego,
- Zarządcy nieruchomości wielorodzinnych,
- Placówki oświatowe i organizacje pozarządowe na terenie powiatu działdowskiego,
- Wspólnoty mieszkaniowe,
- Energa-Operator S.A.;
- Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Olsztynie,
- Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa,

- Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza w Olsztynie,
- Policja, straż pożarna,
- przedsiębiorstwa odbierające odpady komunalne, zakłady wodno-kanalizacyjne.

10.2. Edukacja ekologiczna

Prowadzenie edukacji ekologicznej we współczesnym świecie wymaga zintegrowanego podejścia do zagadnień ochrony środowiska. Zagadnienia w zakresie edukacji ekologicznej powinny obejmować szeroko pojętą dbałość o klimat, a także kwestie działań adaptacyjnych w zakresie najistotniejszych obszarów interwencji. Odbiorcy treści informacyjno-edukacyjnych mają coraz większe wymagania, którym można sprostać wykorzystując ogólnodostępny wachlarz sposobów prowadzenia edukacji ekologicznej. Zagadnienia i problemy edukacji ekologicznej można rozpatrywać w różnych kontekstach i aspektach:

- jako podstawowy obszar edukacji prowadzonej na wszystkich szczeblach edukacji formalnej i nieformalnej,
- w kwestii konsumenckiej tj. w odniesieniu do cyklu życia produktów i świadomości ekologicznej konsumentów,
- jako element zarządzania środowiskiem i wdrażania opracowanych polityk, planów i strategii,
- jako praktyka społeczna.

Dla różnych obszarów edukacji trudne jest ustanowienie priorytetów edukacyjnych, gdyż powinny one być traktowane kompleksowo i równolegle, choćby z uwagi na fakt, że ochrona środowiska jest zagadnieniem interdyscyplinarnym, a wszystkie obszary interwencji wzajemnie się przenikają. Edukacja przez wieloaspektowe i interdyscyplinarne podejście: uświadamia na problemy i zagrożenia środowiskowe, uświadamia ich przyczyny i skutki, uczy metod ich rozwiązywania oraz odpowiedzialności za środowisko przyrodnicze, a także mobilizuje do czynnego podejmowania działań (osobistych i grupowych) na rzecz ochrony środowiska naturalnego.

Warunkiem niezbędnym w realizacji celów *Programu ochrony środowiska dla powiatu działdowskiego do roku 2028* jest świadomość ekologiczna mieszkańców. Ścieżka edukacyjna to zestaw treści i umiejętności o istotnym znaczeniu wychowawczym, których realizacja może odbywać się w ramach nauczania przedmiotów (bloków przedmiotowych) lub w postaci odrębnych zajęć.

Celami ogólnymi edukacji ekologicznej są:

- 1) Uświadamianie zagrożeń środowiska przyrodniczego, występujących w miejscu zamieszkania.
- 2) Budzenie szacunku do przyrody.
- 3) Rozumienie zależności istniejących w środowisku przyrodniczym.
- 4) Zdobycie umiejętności obserwacji zjawisk przyrodniczych i ich opisu.
- 5) Poznanie współzależności człowieka i środowiska.
- 6) WYROBIENIE poczucia odpowiedzialności za środowisko.
- 7) Rozwijanie wrażliwości na problemy środowiska.

W realizacji Programu ważne jest:

- 1) Prowadzenie lekcji terenowych: obserwacji i prostych badań w terenie;
- 2) Preferowanie metod aktywizujących uczniów, takich jak: praca z mapą w terenie, zbieranie danych i ich opracowanie, dyskusje, debaty, wywiady, reportaże, ankietowanie, podejmowanie decyzji – metodą drzewa decyzyjnego, tworzenie „banków pomysłów”, metaplanów itp.;
- 3) Porównywanie zjawisk, procesów, problemów występujących w najbliższej okolicy z podobnymi i odmiennymi w innych regionach, krajach, kontynentach;
- 4) Stosowanie różnorodnych skal przestrzennych prowadzących do porównywania i odróżniania zjawisk, procesów, przyczyn i skutków;
- 5) Wykorzystywanie na lekcjach danych liczbowych, tabel, map, wykresów, zdjęć, rycin w celu kształcenia umiejętności interpretacji zawartych w nich informacji;
- 6) Organizowanie wspólnych, wcześniej zaprojektowanych przez uczniów działań w najbliższym środowisku, prowadzących do pozytywnych zmian;
- 7) Ukazywanie pozytywnej działalności człowieka w środowisku jako dróg właściwego i realnego rozwiązywania problemów ekologicznych;
- 8) Głoszenie idei, haseł proekologicznych, które są zgodne z własnymi czynami;
- 9) Integrowanie i korelowanie treści nauczania w obrębie różnych przedmiotów i bloków przedmiotowych.

Miasto Działdowo

Zgodnie ze Statutem, Ekologicznego Związku Gmin „Działdowszczyzna” realizuje zadania w zakresie edukacji ekologicznej, które są integralną częścią planów gospodarki odpadami oraz programów selektywnej zbiórki odpadów. Działania te mają na celu kształtowanie proekologicznych postaw wśród dzieci, młodzieży i dorosłych oraz wzmacnianie odpowiedzialności za prawidłowe gospodarowanie odpadami.

Główne zadania w zakresie edukacji ekologicznej:

- Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców.
- Propagowanie prawidłowego postępowania z odpadami, ze szczególnym naciskiem na selektywną zbiórkę.
- Informowanie o korzyściach dla środowiska i społeczności lokalnej wynikających z odzysku odpadów i racjonalnej gospodarki odpadami.

Realizowane działania:

- Sala edukacyjna w Instalacji Komunalnej – Sortowni w Działdowie – prowadzenie zajęć edukacyjnych, w tym prezentacji procesów postępowania z odpadami oraz zwiedzanie sortowni, kompostowni i składowiska.
- Ścieżka edukacyjna z 6 tablicami edukacyjnymi obok budynku administracyjnego – przedstawia rodzaje odpadów, zasady segregacji oraz znaczenie selektywnej zbiórki.
- Spotkania edukacyjne dla radnych gmin, komisji powiatowych, pracowników urzędów i organizacji pozarządowych.
- Materiały edukacyjne (książeczki, plakaty, ulotki, magnesy, plany lekcyjne) dystrybuowane do placówek oświatowych, urzędów, spółdzielni i mieszkańców.
- Informacje na stronie internetowej Związku – m.in. ulotki, wskazówki do segregacji ~300 rodzajów odpadów, informacje o jednolitym systemie segregacji i odbiorze zużytego sprzętu elektrycznego.

- Publikacje prasowe i kalendarze ścienne – zawierają informacje o selektywnej zbiórce odpadów, oszczędzaniu zasobów i kontaktach do zakładów Związku.

Pozostałe działania edukacyjne:

- Zajęcia edukacyjne i warsztaty recyklingowe dla dzieci i młodzieży, w tym tworzenie prac plastycznych i technicznych z materiałów wtórnych.
- Wycieczki i spacerzy do parków, lasów, ogrodów, gospodarstw ekologicznych oraz nad zalewy miejskie, umożliwiające poznawanie przyrody, obserwację zmian zachodzących w ciągu roku i naukę odpowiedzialności za żywe organizmy.
- Hodowlę roślin (kwiaty, zioła) oraz opiekę nad zwierzętami, w tym instalację domków dla owadów, karmników i pojemników z wodą dla ptaków.
- Nauczanie właściwej segregacji odpadów oraz propagowanie oszczędzania wody i energii podczas codziennych czynności.
- Organizację konkursów, wystaw i wydarzeń ekologicznych, takich jak Dzień Ziemi, Dzień Jabłka, „Piękno naszej Ziemi”, „Życie w cieniu drzew”, „Ziemia – moja planeta”, „Woda – źródło życia”, Szkolny Turniej Ekologiczny („Szanujmy przyrodę, powietrze i wodę”), Eko-moda, Konkurs TAK! Dla klimatu, konkursy o parkach narodowych, powiatowe konkursy przyrodniczo-matematyczne, Ogólnopolski Turniej Wiedzy Pożarniczej „Młodzież Zapobiega Pożarom”, Ogólnopolska Olimpiada Antysmogowa, IV edycja „Cała Polska maluje GIGA Laurkę dla Strażników lasu”, Eko-instrument oraz konkursy plastyczne i ekologiczne organizowane przez przedszkola i szkoły.
- Udział w akcjach ekologicznych i edukacyjnych, takich jak Sprzątanie świata, Wszystkie dzieci zbierają elektrośmieci, Tusz do paki, zbiórki zużytych baterii i nakrętek, „Wigilia bez plastiku”, sadzenie drzew i lasów we współpracy z nadleśnictwami, tworzenie ogrodów zieleni przy szkołach oraz działania promujące recykling i ograniczenie odpadów.
- Tworzenie eko-kącików i przestrzeni edukacyjnych w przedszkolach z materiałami dotyczącymi ochrony środowiska i recyklingu.
- Organizowanie zajęć bibliotecznych i warsztatów edukacyjnych, takich jak „Las w słoiku”, w edycjach bożonarodzeniowej, wielkanocnej i jesiennej.
- Prowadzenie spotkań informacyjno-edukacyjnych dla mieszkańców dotyczących ochrony środowiska, segregacji odpadów oraz programów priorytetowych, m.in. „Czyste Powietrze”.
- Edukacja w zakresie znaczenia wody, w tym obchody Dnia Wody, filmiki edukacyjne, pogadanki dla różnych grup wiekowych, zajęcia praktyczne (badanie smaku, zapachu i koloru wody), lekcje tematyczne o obiegu wody w przyrodzie, wycieczki do stacji uzdatniania wody, oczyszczalni ścieków i jednostek kontrolujących jakość wody (PGKiM, PSSE), a także fluoracja wody w kubeczkach i działania praktyczne w codziennych nawykach oszczędzania wody.
- Projekty edukacyjne i badawcze, takie jak „Przyroda w obiektywie”, dokumentujące lokalną florę i faunę, a także udział w projekcie Urzędu Miasta „Ochrona różnorodności biologicznej poprzez zagospodarowanie terenu pomiędzy Kanałem Młyńskim a ulicą Mławską w Działdowie”.
- Lekcje terenowe i zajęcia turystyczno-krajoznawcze, m.in. nad zalewem miejskim, w parku, w lesie, w Lidzbarku i Welskim Parku Krajobrazowym, realizowane cyklicznie oraz w ramach projektu Dzień Pustej Klasy.

- Promowanie proekologicznych postaw wśród mieszkańców, np. przygotowanie i wręczenie papierowych torb własnoręcznie ozdobionych (Eko torby) czy przedstawienia edukacyjnego w języku angielskim podczas pikniku rodzinnego w Parku HDK z okazji Dnia Dziecka.
- Przedstawienia teatralne, takie jak „Eko-ciocia” Teatru Magik, kształtujące nawyk segregowania odpadów i świadomość recyklingu, oraz informowanie społeczności lokalnej o prowadzonych zbiórkach elektrośmieci.
- Organizowanie wystaw, prelekcji i pokazów filmowych z dyskusją na temat zmian klimatu i ich wpływu na zasoby wodne oraz środowisko lokalne.
- Pogadanki, prelekcje i spotkania z ekspertami (leśnicy, przedstawiciele parków krajobrazowych) dotyczące ochrony przyrody, oszczędzania wody oraz ograniczenia odpadów.
- Udział w akcjach lokalnych i miejskich, takich jak „Zwolnieni z teorii – Zielona szafa”, Tydzień Rowerowy, Rajdy rowerowe: „Odjazdowy Bibliotekarz”, Jesienny i Rodzinny Rajd Rowerowy, promujące aktywność fizyczną i walory krajobrazowe regionu.
- Wyjazdy na Zielone Szkoły oraz lekcje terenowe w ramach projektów ochrony różnorodności biologicznej.
- Tworzenie symboli ekologicznych z materiałów wtórnych podczas miejskich obchodów Cittaslow oraz udział w projektach edukacyjnych, np. warsztatach dotyczących zdrowego żywienia i niemarnowania jedzenia prowadzone przez Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa.

Gmina Działdowo

Na terenie gminy Działdowo działania edukacyjne są prowadzone zgodnie ze Statutem Ekologicznego Związku Gmin „Działdowszczyzna”, do którego gmina należy. W ramach pozostałych działań realizowane były również następujące inicjatywy:

- Udział w ogólnopolskim projekcie „Wszystkie dzieci zbierają elektrośmieci” – zbiórka zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego w szkołach.
- Realizacja programu „Kubusiowi Przyjaciele Natury” – nauka dbania o środowisko i zdrowy tryb życia.
- Program „Skąd się biorą produkty ekologiczne” – poznawanie zasad rolnictwa ekologicznego i zdrowego odżywiania.
- Projekt „Tydzień dla Ziemi” – kiermasz ekologiczny, konkursy, sadzenie drzew, wyjazd do Welskiego Parku Krajobrazowego.
- Program „Czyste Powietrze” – zajęcia o zanieczyszczeniach i ochronie powietrza.
- Warsztaty „Ratujemy lasy” – edukacja o roli drzew i lasów w przyrodzie.
- Fundacja FRED – Mobilne Laboratoria – warsztaty przyrodnicze i eksperymenty naukowe.
- Przyrodnicza ścieżka dydaktyczna – zajęcia terenowe w Welskim Parku Krajobrazowym.
- Sadzenie lasu w Leśnictwie Grzybiny.
- Wycieczka do Nadleśnictwa Lidzbark – poznawanie pracy leśników i ochrony lasów.
- Udział w ogólnopolskiej akcji „Sprzątamy dla Polski” – porządkowanie terenu szkoły i okolicy.
- Konkurs plastyczny „Energia z rolnictwa” – popularyzacja wiedzy o odnawialnych źródłach energii.

Gmina Lidzbark

Na terenie gminy Lidzbark działania edukacyjne są prowadzone zgodnie ze Statutem Ekologicznego Związku Gmin „Działdowszczyzna”, do którego gmina należy. W ramach pozostałych działań realizowane były również następujące inicjatywy:

- Konkurs plastyczny „Eko-mural” – promujący świadomość ekologiczną wśród uczniów szkół podstawowych;
- Powiatowa konferencja ekologiczna „Tak! Dla klimatu” – wydarzenie edukacyjne mające na celu podnoszenie wiedzy ekologicznej wśród uczniów i społeczności lokalnej;
- Program „Aktywna edukacja ekologiczna” – zajęcia praktyczne i warsztaty dla uczniów szkół podstawowych z zakresu ochrony środowiska;
- Dystrybucja materiałów edukacyjnych i ulotek – promujących oszczędzanie wody i racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi;
- Konkurs edukacyjny „Poznajemy Parki Krajobrazowe Polski” – mający na celu podnoszenie wiedzy uczniów o parkach krajobrazowych i ochronie przyrody;
- Wycieczka rowerowa Geotour (Hartowiec–Truszczyń) – aktywna forma edukacji ekologicznej i geoturystycznej dla uczestników.

Gmina Iłowo-Osada

Działania ekologiczne i edukacyjne w Iłowie-Osadzie:

- Akcje społeczne i proekologiczne
 - Coroczna Akcja Sprzątania Gminy Iłowo-Osada – angażująca mieszkańców, szkoły i organizacje pozarządowe w celu podnoszenia świadomości na temat utrzymania czystości w otoczeniu.
 - Odbiór i utylizacja odpadów rolniczych – folii, siatki i sznurka do owijania balotów, opakowań po nawozach i worków typu Big Bag.
 - Promocja ekologicznych źródeł ogrzewania – działania zachęcające mieszkańców do wymiany tradycyjnych pieców na proekologiczne.
 - Utylizacja azbestu – informowanie i wspieranie mieszkańców w bezpiecznej likwidacji materiałów zawierających azbest.
 - Instalacje przydomowych oczyszczalni ścieków – promowanie ekologicznej alternatywy dla tradycyjnych zbiorników bezodpływowych.
- Konkursy o tematyce ekologicznej i przyrodniczej
 - Konkurs „EKO-SOŁECTWO” (2023 r.) – rywalizacja polegająca na zbieraniu jak największej ilości elektrośmieci.
- Aktywności rekreacyjno-ekologiczne
 - Rajdy rowerowe i Nordic-Walking – np. rajd z 25.03.2023 r. pod hasłem „Aktywni na szlaku” organizowany przez Nadleśnictwo Dwukoły.
 - Pikniki ekologiczne – wydarzenia łączące edukację ekologiczną z aktywnym wypoczynkiem.

Gmina Płońska

Działania edukacyjne i ekologiczne Gminy Płońska:

- Sprzątanie Świata – Polska 2023. Gmina Płońska, we współpracy z Fundacją „Nasza Ziemia”, włączyła się w ogólnopolską akcję proekologiczną pod hasłem „Sprzątanie świata łączy ludzi!”.

- Konkurs „Piękna wieś, piękna posesja 2023”. Zorganizowany przez Gminę Płońnica konkurs skierowany do mieszkańców gminy. Celem było kształtowanie tożsamości lokalnej oraz zachowanie wartości środowiska kulturowego i przyrodniczego.
- Sadzenie drzew i krzewów miododajnych. Gmina wzięła udział w pierwszej edycji konkursu organizowanego przez Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego pn. „Sadzenie drzew i krzewów miododajnych – w trosce o owady zapylające”. Gmina otrzymała dotację w wysokości 4 200 zł. Zakupiono drzewa i krzewy miododajne (pęcherznica kalinolistna, krzewuska, berberys, klon zwyczajny, klon jawor, lipa), które zostały nasadzone przy Ośrodku Zdrowia w Niechłonie. Inicjatywa zwiększa bioróżnorodność i zapewnia pożytek dla pszczoł, trzmieli, motyli i innych owadów zapylających.
- Darowizna od firmy POLENRGIA. Gmina otrzymała 4 000 zł na zakup i nasadzenie drzew wraz z materiałami pomocniczymi (podłoże, paliki, siatki).
- Akcja TRASH CHALLENGE 2023. Od 20 do 28 kwietnia zorganizowano gminną akcję sprzątania terenów publicznych i ogólnodostępnych, w tym przy drogach wojewódzkich, powiatowych i gminnych. Celem było dbanie o czystość i estetykę gminy.
- Pojemnik do recyklingu od Agrifirm Polska. W kwietniu 2023 roku Gmina otrzymała metalowy pojemnik do gromadzenia nakrętek plastikowych w ramach działań recyklingu.
- Konkurs „Czysta i piękna zagroda – estetyczna wieś”. Zorganizowany przez Związek Gmin Warmińsko-Mazurskich konkurs miał na celu poprawę stanu ekologicznego i estetycznego wsi.
- Akcja Sprzątania Świata 2024. W akcji uczestniczyły szkoły podstawowe z terenu gminy. Sprzątano tereny w najbliższej okolicy, a dodatkowo prowadzone były spotkania informacyjne dotyczące segregacji odpadów i ochrony środowiska.

Gmina Rybno

Działania edukacyjne i ekologiczne Gminy Rybno:

- Edukacja ekologiczna online i lokalnie:
 - Informowanie mieszkańców poprzez stronę internetową Gminy, profil Facebook, sołectwa oraz placówki oświatowe.
- Akcje ekologiczne i cykliczne wydarzenia:
 - „Sprzątanie Warmii i Mazur”, „Sprzątanie Świata”, Dzień Ziemi, Trash Challenge – „Przywróć naszą planetę”, „Listy dla Ziemi”. Organizowane w placówkach oświatowych i w przestrzeni publicznej gminy.
- Warsztaty i programy tematyczne:
 - „Ziemia jest w naszych rękach” – pracownia Hartowiec,
 - „JesteŚMY aktywni dla klimatu” – pracownia Rumian,
 - Ekologiczne warsztaty terenowe na rzece Wel w 2024 r. (100 uczestników zajęć, 400 uczestników akcji informacyjnych).
 - „EKO – POZYTYWNE – TWÓRZ KREATYWNE” – warsztaty twórczego recyklingu (2024 r.): utworzenie wypoczynkowej strefy z materiałów z recyklingu (200 odbiorców), konkursy (150 uczestników), materiały promocyjne (nakład 100), dodatkowe zajęcia (50 uczestników).
 - „Cudze chwalicie, swego nie znacie” – poznaj rodzime regiony (2024 r.): konkursy (30 uczestników), spotkania/seminaria/konferencje (100 uczestników), wyjazdy studyjne (130 uczestników), działania w internecie (1000 odbiorców).

- „Poznajemy przyrodę parków krajobrazowych regionu” (2024 r.): spotkania/seminaria/konferencje (100 uczestników), konkursy (20 uczestników), wyjazdy studyjne (90 uczestników), działania online (1000 odbiorców).
- „Czystym powietrzem oddycham – zdrowe płuca mam” (2024 r.): działania w internecie (5000 odbiorców), spotkania/seminaria (250 uczestników), konkursy (290 uczestników).
- „Powrót do natury – produkcja kosmetyków naturalnych” (2025 r.): warsztaty/spotkania (122 uczestników), konkursy (80 uczestników), działania online (1200 odbiorców).
- Produkcja i dystrybucja materiałów promocyjnych:
 - Ulotki, plakaty i inne materiały wspierające akcje edukacyjne, np. Trash Challenge.

Nadleśnictwo Lidzbark

Nadleśnictwo Lidzbark prowadzi zajęcia edukacyjne na ścieżkach przyrodniczych, w izbie edukacyjnej oraz w przedszkolach i szkołach. Łączna liczba uczestników zajęć edukacyjnych:

- 2023 rok: 4520 osób,
- 2024 rok: 2055 osób,
- Co roku Nadleśnictwo jest zapraszane do współorganizacji konkursów o tematyce przyrodniczej w przedszkolach i szkołach podstawowych.
- Nadleśnictwo współpracuje przy akcjach sprzątania świata organizowanych przez placówki edukacyjne:
 - udostępnia teren do uporządkowania,
 - zapewnia uczestnikom worki i rękawiczki,
 - placówka edukacyjna sprząta wskazany las.

Nadleśnictwo Dwukoły

Działania edukacyjno-informacyjne i proekologiczne Nadleśnictwa Dwukoły:

- Wystawa „Loret – leśnik z charakterem” w GOKiS Iłowo-Osada oraz w Technikum Leśnym ZSTiO Iłowo-Osada w 2024 r.,
- Ogólnopolskie akcje proekologiczne
- „sadziMy” – coroczna akcja sadzenia drzew.
- „sprzątaMy” – coroczna akcja sprzątania lasów i terenów zielonych.
- Konkurs „Razem dla żubra” – obejmujący wszystkie placówki oświatowe na terenie jednostki Nadleśnictwa Dwukoły (2024 r.).

10.3. Sprawozdawczość

Zgodnie z art. 18 ust. 2 ustawy Prawo ochrony środowiska Starosta Działdowski co 2 lata przedstawia radzie powiatu działdowskiego Raport z realizacji programu ochrony środowiska. Po przedstawieniu ww. raportu radzie, należy przekazać go do organu wykonawczego województwa.

10.4. Monitoring realizacji Programu

W celu przedstawienia stopnia realizacji Programu ochrony środowiska oraz zobrazowania zmian zachodzących w środowisku na terenie powiatu działdowskiego, należy posługiwać się wyznaczonymi wskaźnikami monitoringu. Wskaźniki te determinują wyznaczone zadania, których realizacja przyczyni się do poprawy stanu środowiska na terenie powiatu działdowskiego.

Kontrola realizacji Programu Ochrony Środowiska wymaga oceny zarówno stopnia realizacji celów i zadań, jak i terminowości ich wykonania. Istotne znaczenie ma tu również analiza rozbieżności pomiędzy założeniami a realizacją.

Ocena realizacji Programu polega na monitorowaniu zmian w wielu wzajemnie powiązanych strefach. System monitorowania w celu uzyskiwania kompatybilnych informacji w skali regionu powinien uwzględniać następujące działania:

- zebranie danych liczbowych,
- uporządkowanie, przetworzenie, analiza zebranych danych,
- przygotowanie raportu,
- analiza porównawcza,
- aktualizacja POŚ.

W celu kontroli nad terminową realizacją zadań określonych w niniejszym Programie zaleca się dokonywanie analizy realizacji zadań Programu z uwzględnieniem mierników zestawionych w poniższej tabeli.

Tabela 62. Wskaźniki monitoringu Program ochrony środowiska dla powiatu działdowskiego

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Źródło danych do określenia wskaźnika	Wartość bazowa [2024 r.]	Wartość docelowa [2028 r.]
Ochrona klimatu i jakości powietrza					
1.	Zanieczyszczenia, dla których odnotowano przekroczenia stanu dopuszczalnego w strefie warmińsko-mazurskiej	-	RWMŚ	B(a)P	zgodnie z obowiązującymi normami
2.	Emisja zanieczyszczeń gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych ogółem	[t/r]	GUS	49 438	<49 438
3.	Emisja zanieczyszczeń pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych ogółem	[t/r]	GUS	11	<11
4.	Długość czynnej sieci gazowej ogółem	m	PSG Sp. z o.o.	345 999	>345 999

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Źródło danych do określenia wskaźnika	Wartość bazowa [2024 r.]	Wartość docelowa [2028 r.]
5.	Korzystający z sieci gazowej w % ogółu ludności	%	GUS	51,1	> 51,1
6.	Długość sieci ciepłowniczej	km	Raport o stanie Miasta Działdowo za rok 2024	14,62	>14,62
7.	Liczba przystanków autobusowych	szt.	GUS	357	>357
8.	Długość dróg dla rowerów	km	GUS	34,1	>34,1
9.	Łączna moc instalacji fotowoltaicznych	MW	Energa-Operator S.A.	21,994	>21,994
Zagrożenie hałasem					
10.	Szacunkowa liczba mieszkańców na terenach zagrożonych hałasem w przedziale 55-69,9 pory dziennej	dB	Strategiczne mapy hałasu 2022	900	< 900
11.	Szacunkowa liczba mieszkańców na terenach zagrożonych hałasem w przedziale 55-69,9 pory nocnej	dB	Strategiczne mapy hałasu 2022	500	< 500
Promieniowanie elektromagnetyczne					
12.	Liczba punktów pomiarowych, na których stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych wartości promieniowania elektromagnetycznego	szt.	RWMŚ	0	0
Gospodarowanie wodami					
13.	Udział JCWP o stanie/ potencjale dobrym i bardzo dobrym	%	RWMŚ	0	100
14.	Udział JCWPd o dobrym stanie chemicznym i ilościowym	%	RWMŚ	100	100
Gospodarka wodno-ściekowa					

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Źródło danych do określenia wskaźnika	Wartość bazowa [2024 r.]	Wartość docelowa [2028 r.]
15.	Długość eksploatowanej sieci wodociągowej	km	GUS	706,7	>706,7
16.	Ludność korzystająca z sieci wodociągowej	%	GUS	93,5	>93,5
17.	Długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	GUS	382,7	>382,7
18.	Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	%	GUS	67,3	>67,3
19.	Liczba przydomowych oczyszczalni ścieków	szt.	GUS	493	< 493
20.	Liczba zbiorników bezodpływowych	szt.	GUS	3 985	< 3 985
21.	Udział przemysłu w zużyciu wody ogółem	%	GUS	3,4	< 3,4
Zasoby geologiczne					
22.	Liczba udokumentowanych złóż surowców	szt.	PIG – PIB	83	≥83
23.	Wydobycie surowców mineralnych	tys. t	Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce	1 270	„60
Gleby					
24.	Powierzchnia gruntów zrekultywowanych	ha	Starostwo Powiatowe	8,48	według potrzeb
25.	Powierzchnia gruntów wymagających rekultywacji	ha	Starostwo Powiatowe	1 017,59	0
26.	Liczba osuwisk objętych monitoringiem	szt.	PIG – PIB (SOPO)	2	0
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów					
27.	Masa wytworzonych odpadów komunalnych przez jednego mieszkańca	kg	GUS	344	<344

⁶⁰ brak możliwości określenia wartości szacunkowych

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Źródło danych do określenia wskaźnika	Wartość bazowa [2024 r.]	Wartość docelowa [2028 r.]
28.	Odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów	%	GUS	53,6	>53,6
29.	Istniejące dzikie wysypiska	szt.	GUS	0	0
Zasoby przyrodnicze					
30.	Powierzchnia terenów chronionych	ha	GUS	36 616,16	≥ 36 616,16
31.	Liczba pomników przyrody	szt.	CRFOP	91	≥ 91
32.	Powierzchnia terenów zieleni (parki, zieleń uliczna, zieleńce, tereny zieleni osiedlowej)	ha	GUS	71,65	> 71,65
33.	Lesistość	%	GUS	29,6	≥ 29,6
Zagrożenia poważnymi awariami					
34.	Liczba przypadków wystąpienia poważnych awarii	szt.	WIOŚ	0	0

źródło: opracowanie własne na podstawie danych zewnętrznych

W tabeli poniżej przedstawiono harmonogram wdrażania Programu ochrony środowiska dla powiatu działdowskiego do roku 2028 obejmujący wyżej opisane, cykliczne działania. Harmonogram ten ma charakter ramowy. Możliwe są jego modyfikacje – np. częstsza weryfikacja listy przedsięwzięć lub wcześniejsza aktualizacja programu – w zależności od zmieniających się uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych, a także od oceny postępów w zakresie osiągania celów programu.

Tabela 63. Harmonogram wdrażania Programu ochrony środowiska dla powiatu działdowskiego do roku 2028

	2025	2026	2027	2028	2029
Realizacja celów i kierunków działań na lata 2026-2030	X	X	X	X	X
Raporty z realizacji programu			X		X
Opracowanie Programu Ochrony Środowiska				X	

źródło: opracowanie własne

10.5. Źródła finansowania

Realizacja zadań inwestycyjnych w zakresie ochrony środowiska wymaga nakładów finansowych znacznie przewyższających możliwości budżetowe jednostek samorządu terytorialnego. Istnieje zatem potrzeba pozyskania zewnętrznych źródeł finansowego wsparcia przedsięwzięć inwestycyjnych.

Dla jednostek samorządowych dostępnymi sposobami finansowania inwestycji są:

- środki własne,
- kredyty i pożyczki udzielane w bankach komercyjnych,
- kredyty i pożyczki preferencyjne udzielane przez instytucje wspierające rozwój gmin,
- dotacje państwowe z funduszy krajowych i zagranicznych,
- emisja obligacji.

10.6.1. Fundusze krajowe

Wszelkie działania związane z ochroną środowiska i ekologią są wspierane finansowo poprzez różne krajowe i zagraniczne fundusze ekologiczne oraz programy a także środki własne inwestorów.

Do publicznych funduszy ochrony środowiska w Polsce zalicza się:

- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW),
- Wojewódzkie Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (WFOŚiGW).

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej jest głównym źródłem finansowania w Polsce inwestycji proekologicznych (finansowanie inwestycji z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej) - obszarów ważnych z punktu widzenia procesu dostosowawczego do standardów i norm Unii Europejskiej. Narodowy Fundusz działa od 1 lipca 1989 roku, a powstał na podstawie ustawy z dnia 31 stycznia 1980 roku o ochronie i kształtowaniu środowiska.

Celem działalności Narodowego Funduszu jest finansowe wspieranie inwestycji ekologicznych oznaczeniu i zasięgu ogólnopolskim i ponadregionalnym oraz zadań lokalnych, istotnych z punktu widzenia potrzeb środowiska.

Dystrybucja środków finansowych z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej odbywa się w ramach następujących dziedzin:

• ochrona powietrza,	• edukacja ekologiczna,
• ochrona wód i gospodarka wodna,	• państwowy Monitoring Środowiska,
• ochrona powierzchni ziemi,	• programy międzydziedzinowe,
• ochrona przyrody i krajobrazu oraz leśnictwo,	• nadzwyczajne zagrożenia środowiska,
• geologia i górnictwo,	• ekspertyzy i prace badawcze.

W Narodowym Funduszu stosowane są trzy formy dofinansowywania:

- finansowanie pożyczkowe (pożyczki udzielane przez NF, kredyty udzielane przez banki ze środków NF, konsorcja, czyli wspólne finansowanie NF z bankami, linie kredytowe ze środków NF obsługiwane przez banki),
- finansowanie dotacyjne (dotacje inwestycyjne, dotacje nie inwestycyjne, dopłaty do kredytów bankowych, umorzenia),

- finansowanie kapitałowe (obejmowanie akcji i udziałów w zakładanych bądź już istniejących spółkach w celu osiągnięcia efektu ekologicznego).

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska ma bardzo istotne znaczenie dla ochrony środowiska i gospodarki kraju, ponieważ:

- finansuje ochronę środowiska,
- uruchamia środki innych inwestorów,
- stymuluje nowe inwestycje,
- wspomaga tworzenie nowych miejsc pracy,
- jest ważny dla zrównoważonego rozwoju.

Szczegółowy zakres działalności NFOŚiGW, lista programów i przedsięwzięć priorytetowych, kryteria i zasady udzielania wsparcia finansowego, a także wzory wniosków i procedury ich rozpatrywania dostępne są w oficjalnym serwisie internetowym: www.nfosigw.gov.pl oraz w siedzibie Funduszu w Warszawie przy ul. Konstruktorskiej 3a.

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Olsztynie

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Olsztynie działając na podstawie ustawy Prawo ochrony środowiska zarządza środkami z systemu opłat i kar w ochronie środowiska.

Fundusz poprzez wspieranie przedsięwzięć służących środowisku przyczynia się do stabilnego oraz efektywnego rozwoju regionu. Współpracując z instytucjami, podmiotami i osobami zaangażowanymi w problematykę ochrony środowiska, skutecznie i elastycznie wspiera beneficjentów w realizacji przedsięwzięć służących poprawie stanu środowiska i zrównoważonemu gospodarowaniu jego zasobami.

Fundusz realizuje zadania wskazane na Liście Przedsięwzięć Priorytetowych, zgodne z przyjętą Strategią Działalności Wojewódzkiego Funduszu oraz Planem Działalności.

Bieżąca działalność Funduszu koncentruje się na efektywnej realizacji zadań i celów statutowych polegających w głównej mierze na udzielaniu pożyczek, dotacji i dopłat do oprocentowania kredytów bankowych. WFOŚiGW w Olsztynie finansuje projekty z zakresu ochrony atmosfery, ochrony wód, gospodarki odpadami, edukacji ekologicznej, ochrony przyrody i monitoringu środowiska.

Zadania o niskiej rentowności, niezbędne do wypełniania środowiskowych i społecznych potrzeb współfinansowane są głównie w postaci dotacji. Pozostałe zadania otrzymują wsparcie w postaci preferencyjnie oprocentowanych pożyczek.

Fundusz współpracuje z Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w ramach programów:

- Program Priorytetowy „Czyste Powietrze”,
- Program Priorytetowy „Moja Woda”,
- „Ogólnopolskiego programu regeneracji środowiskowej gleb poprzez ich wapnowanie”,
- Program „Poprawa jakości powietrza Część 2) Zmniejszenie zużycia energii w budownictwie”,
- „Ogólnopolski program finansowania służb ratowniczych”,
- „Ogólnopolskiego programu gospodarki wodno-ściekowej poza granicami aglomeracji ujętych w Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych”.

Fundusz udziela szerokiej pomocy merytorycznej beneficjentom w trakcie przygotowania wniosków o dofinansowanie, a także podczas realizacji oraz rzeczowo – finansowego rozliczenia zadań.

Zespół Doradców Energetycznych WFOŚiGW w Olsztynie prowadzi działania związane z realizacją ogólnopolskiego projektu pn. „Ogólnopolski system wsparcia doradczego dla sektora publicznego, mieszkaniowego oraz przedsiębiorstw w zakresie efektywności energetycznej oraz OZE”.

Działalność Funduszu przynosi wymierne korzyści środowiskowe m.in. w postaci nowo budowanych i rozbudowanych oczyszczalni ścieków, sieci kanalizacyjnych i wodociągowych, instalacji przetwarzania odpadów, instalacji OZE, działań termomodernizacyjnych.

Szczegółowe informacje na temat działalności WFOŚiGW w Olsztynie można znaleźć na stronie internetowej funduszu: <https://wfosigw.olsztyn.pl/> lub pod numerem telefonu: 89 522 02 01.

Rządowy Fundusz Inwestycyjny Polski Ład

Rządowy Fundusz Polski Ład to Program Inwestycji Strategicznych, który ma na celu dofinansowanie projektów inwestycyjnych realizowanych przez gminy, powiaty i miasta lub ich związki w całej Polsce. To Program, który jest zbudowany wokół głównych założeń Polskiego Ładu. Założenia Programu Inwestycji Strategicznych:

- pobudzenie aktywności inwestycyjnej jednostek samorządu terytorialnego,
- rozwój lokalnej przedsiębiorczości,
- poprawa warunków życia obywateli,
- powstanie nowych miejsc pracy,
- wsparcie zrównoważonego rozwoju,
- efektywne zaangażowanie sektora finansowego.

Program obejmuje ponad 30 obszarów gospodarki, w tym m.in.: inwestycje w infrastrukturę wodno-kanalizacyjną, modernizację źródeł ciepła na zeroemisyjne, czy w gospodarowanie odpadami, a także inwestycje społeczne tj. żłobki, przedszkola czy ścieżki rowerowe. Przekazane fundusze mają na celu wspomaganie ochrony środowiska naturalnego. Obejmą one „zielone” inwestycje i programy wspierające obywateli oraz dążące do poprawy jakości środowiska w Polsce.

Fundusze Unii Europejskiej

Podstawowym dokumentem, który określa współpracę UE z Polską, jest Umowa Partnerstwa (UP). To uzgodniona z Komisją Europejską strategia wykorzystania Funduszy Europejskich, którymi są: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR), Fundusz Spójności (FS), Europejski Fundusz Społeczny+ (EFS+) oraz Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji (FST). Wspólna polityka rybołówstwa obejmuje Europejski Fundusz Morski i Rybacki (EFMR). Dokument, jakim jest Umowa Partnerstwa, określa cele i sposób inwestowania funduszy unijnych z polityki spójności, na którą w przyszłej perspektywie będziemy mieli **72,2 miliarda euro**, oraz środków z Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji o wartości **3,8 miliarda euro**. Łącznie to około **76 miliardów euro**.

Polityka spójności na lata 2021-27 ma obejmować następujące fundusze: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR), Fundusz Spójności (FS), Europejski Fundusz Społeczny+ (EFS+) oraz Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji (FST). Wspólna polityka

rybołówstwa obejmie Europejski Fundusz Morski, Rybacki i Akwakultury (EFMRA). Fundusze te wzajemnie się uzupełniają.

- **Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego** służy wzmocnieniu spójności gospodarczej i społecznej Unii Europejskiej. Ma on łagodzić dysproporcje w rozwoju europejskich regionów i zmniejszać braki w zakresie rozwoju regionów znajdujących się w najmniej korzystnej sytuacji.
- **Fundusz Spójności** służy redukowaniu dysproporcji gospodarczych i społecznych oraz promowaniu zrównoważonego rozwoju. W jego ramach realizowane są strategiczne projekty w obszarach ochrony środowiska i transportu, w tym transeuropejskich sieci transportowych (TEN-T).
- **Europejski Fundusz Społeczny+** ma być głównym narzędziem UE służącym zwiększaniu spójności społecznej i gospodarczej, odpowiadaniu na wyzwania rynku pracy i wyzwania społeczne oraz stymulowaniu zrównoważonego rozwoju gospodarczego poprzez inwestowanie w kapitał ludzki. EFS+ będzie obejmować obecnie rozproszone instrumenty: EFS, Inicjatywę na rzecz osób młodych (YEI), Europejski Fundusz Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD) oraz Europejski Program na rzecz Zatrudnienia i Innowacji Społecznych (EaSI).

Proponowane fundusze polityki spójności będzie uzupełniał Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji. Jest on częścią Europejskiego Zielonego Ładu (European Green Deal) i elementem (I filarem) Mechanizmu Sprawiedliwej Transformacji. Celem FST jest łagodzenie skutków społecznych i ekonomicznych transformacji energetycznej.

Aby realizować założenia Umowy Partnerstwa, potrzebujemy programów krajowych i regionalnych. Określają one priorytetowe obszary wsparcia i wyznaczają konkretne działania.

Podobnie jak w latach 2014-2020 również w nowej rozpoczynającej się perspektywie około 60% funduszy z polityki spójności trafi do programów realizowanych na poziomie krajowym. Pozostałe 40% otrzymają programy regionalne, zarządzane przez marszałków województw.

Znamy już podział środków na poszczególne programy krajowe:

- **Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (FEnIKS)** – następca Programu Infrastruktura i Środowisko (POLiŚ). Program przyczyni się do rozwoju gospodarki niskoemisyjnej, ochrony środowiska oraz przeciwdziałania i adaptacji do zmian klimatu. FEnIKS wesprze również inwestycje transportowe oraz dofinansuje ochronę zdrowia i dziedzictwo kulturowe. Planowany budżet to: ponad 25 mld euro.
- **Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki (FENG)** – program jest kontynuacją dwóch wcześniejszych programów: Innowacyjna Gospodarka 2007-2013 (POIG) oraz Inteligentny Rozwój 2014-2020 (POIR). FENG będzie wspierał realizację projektów badawczo-rozwojowych, innowacyjnych oraz takich, które zwiększają konkurencyjność polskiej gospodarki. Z programu będą mogli skorzystać m.in. przedsiębiorcy, instytucje z sektora nauki, konsorcja przedsiębiorstw oraz instytucje otoczenia biznesu, w szczególności ośrodki innowacji. Planowany budżet to ok 7,9 mld euro.
- **Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS)** - następca Programu Wiedza Edukacja Rozwój (POWER). Główne obszary działania FERS to: praca, edukacja, zdrowie oraz dostępność. Program będzie wspierał projekty z zakresu: poprawy sytuacji osób na rynku pracy, zwiększenia dostępności dla osób

ze szczególnymi potrzebami, zapewnienia opieki nad dziećmi, podnoszenia jakości edukacji i rozwoju kompetencji, integracji społecznej, rozwoju usług społecznych i ekonomii społecznej oraz ochrony zdrowia.

- **Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy (FERC)** - jest następcą programu Polska Cyfrowa (POPC), który w latach 2014-2020 wspierał cyfryzację w Polsce. FERC będzie koncentrował się przede wszystkim na: zwiększeniu dostępu do ultraszybkiego internetu szerokopasmowego, udostępnieniu zaawansowanych e-usług pozwalających w pełni na elektroniczne załatwienie spraw obywateli i przedsiębiorców, zapewnieniu cyberbezpieczeństwa w ramach nowego dedykowanego obszaru interwencji, rozwoju gospodarki opartej na danych, wykorzystującej najnowsze technologie cyfrowe, rozwoju współpracy międzysektorowej na rzecz tworzenia cyfrowych rozwiązań problemów społeczno-gospodarczych, wsparciu rozwoju zaawansowanych kompetencji cyfrowych, w tym również w obszarze cyberbezpieczeństwa dla jednostek samorządu terytorialnego (jst) i przedsiębiorców. Planowany budżet FERC to ok. 2 mld euro.
- **Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej (FEPW)** – nowy program dla makroregionu Polski Wschodniej będzie koncentrował się na czterech głównych obszarach: wzmocnienie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw, energia i ochrona klimatu, spójna sieć transportowa i zwiększenie dostępności transportowej oraz aktywizacja kapitału społecznego, rozwój turystyki i usługi uzdrowiskowe. W puli FEPW jest ok. 2,5 mld euro.
- **Pomoc Techniczna dla Funduszy Europejskich (PTFE)** – program ma trzy główne priorytety: skuteczne instytucje, skuteczni beneficjenci i skuteczna komunikacja. Środki z Pomocy Technicznej zostaną przeznaczone m.in. na: szkolenia dla beneficjentów korzystających z Funduszy Europejskich, rozwój krajowego systemu informatycznego umożliwiającego aplikowanie i rozliczanie projektów unijnych, działania informacyjno-promocyjne zwiększające wiedzę o Funduszach w Polsce. Budżet programu wyniesie 0,5 mld euro.
- **Fundusze Europejskie na rzecz Sprawiedliwej Transformacji (FEST)** – 4,4 mld euro
- **Fundusze Europejskie Pomoc Żywnościowa (FEPŻ)** – 0,475 mld euro;
- **Fundusze Europejskie dla Rybactwa** – 0,5 mld euro;
- **Programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej** – 0,56 mld euro;
- **Regionalne Programy Operacyjne.**

Spis tabel

Tabela 1. Dane demograficzne powiatu działdowskiego.....	17
Tabela 2. Liczba ludności powiatu działdowskiego w latach 2015-2024	17
Tabela 3. Rodzaje zanieczyszczeń oraz źródła zanieczyszczeń powietrza	34
Tabela 4. Skutki zanieczyszczeń powietrza dla środowiska i organizmów żywych	35
Tabela 5. Poziom zgazyfikowania gmin w powiecie działdowskim.....	37
Tabela 6. Podstawowe dane techniczne dotyczące sieci gazowej na terenie powiatu działdowskiego.....	37
Tabela 7. Pozwolenia wydane przez Starostę Działdowskiego na terenie powiatu działdowskiego.....	38
Tabela 8. Pozwolenia zintegrowane wydane przez Starostę Działdowskiego dla firm posiadających instalacje zlokalizowane na terenie powiatu działdowskiego	40
Tabela 9. Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych	42
Tabela 10. Przeciętny skład spalin silnikowych (w % objętościowo)	43
Tabela 11. Długość dróg dla rowerów [km] na terenie powiatu działdowskiego	48
Tabela 12. Klasyfikacja stref zanieczyszczeń powietrza w zależności od poziomów stężeń zanieczyszczenia uzyskanych w rocznej ocenie jakości powietrza	51
Tabela 13. Kryteria klasyfikacji stref ze względu na ochronę zdrowia ludzi w zakresie: SO ₂ , NO ₂ , CO, C ₆ H ₆ , PM ₁₀ , PM _{2,5} , Pb, As, Cd, Ni, B(a)P i O ₃	52
Tabela 14. Kryteria dodatkowej klasyfikacji stref dla ozonu (O ₃) ze względu na ochronę zdrowia ludzi (w odniesieniu do poziomu celu długoterminowego - do osiągnięcia w 2020 roku).....	53
Tabela 15. Wynikowe klasy dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej w latach 2021-2024 dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia dla strefy warmińsko-mazurskiej.....	54
Tabela 16. Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin w strefie warmińsko-mazurskiej.....	55
Tabela 17. Wartości stężeń średniorocznych na terenie powiatu działdowskiego.....	56
Tabela 18. Dopuszczalne poziomy hałasu w zależności od przeznaczenia terenu	68
Tabela 19. Liczba zarejestrowanych pojazdów w powiecie działdowskim w latach 2021-2024	69
Tabela 20. Długookresowy średni poziom dźwięku A w Lidzbarku w 2022 roku	74
Tabela 21. Krótkookresowe poziomy hałasu komunikacyjnego w Lidzbarku w 2022 roku	75
Tabela 22. Wyniki pomiaru hałasu drogowego w wybranych punktach pomiarowych na terenie województwa warmińsko-mazurskiego w 2023 roku.....	76
Tabela 23. Zakresy częstotliwości pól elektromagnetycznych, dla których określa się parametry fizyczne charakteryzujące oddziaływanie pól elektromagnetycznych na środowisko oraz dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych, charakteryzowane przez dopuszczalne wartości parametrów fizycznych dla miejsc dostępnych dla ludności.	80
Tabela 24. Wykaz JCWP, na obszarze których leży powiat działdowski.....	89
Tabela 25. Ocena stanu wód JCWP zlokalizowanych na terenie powiatu działdowskiego....	98
Tabela 26. Charakterystyka JCWPd na terenie powiatu działdowskiego	105
Tabela 27. Charakterystyka GZWP na terenie powiatu działdowskiego	107
Tabela 28. Kompleksowa ocena stanu JCWPd na terenie powiatu działdowskiego	109
Tabela 29. Charakterystyka sieci wodociągowej na terenie powiatu działdowskiego	112
Tabela 30. Charakterystyka ujęć wody na terenie powiatu działdowskiego	115
Tabela 31. Charakterystyka sieci kanalizacyjnej na terenie powiatu działdowskiego	117
Tabela 32. Oczyszczalnie ścieków na terenie powiatu działdowskiego	120
Tabela 33. Charakterystyka aglomeracji na terenie powiatu działdowskiego	123
Tabela 34. Złoża kopalin występujące na terenie powiatu działdowskiego	127
Tabela 35. Złoża znajdujące się na terenie powiatu działdowskiego, na których terenie w 2024 roku prowadzono eksploatację kopalin	133

Tabela 36. Zestawienie wydanych koncesji przez Marszałka Województwa dotyczących złóż z terenu powiatu działdowskiego	133
Tabela 37. Obowiązujące koncesje wydane przez Starostę Działdowskiego zezwalające na wydobywanie kopaliny na terenie powiatu działdowskiego	134
Tabela 38. Użytkowanie powierzchni ziemi na terenie powiatu działdowskiego.....	138
Tabela 39. Tereny zrekultywowane i wymagające rekultywacji na terenie powiatu działdowskiego.....	139
Tabela 40. Wykaz funkcjonujących instalacji komunalnych na terenie województwa warmińsko-mazurskiego.....	142
Tabela 41. Odpady komunalne wytworzone w ciągu roku oraz masa wytworzonych odpadów przez jednego mieszkańca w latach 2021-2024 na terenie powiatu działdowskiego.....	144
Tabela 42. Masa odpadów zebranych selektywnie [t] w latach 2021-2024 z terenu powiatu działdowskiego.....	145
Tabela 43. Zmieszane odpady zebrane w ciągu roku z powiatu działdowskiego	147
Tabela 44. Dzikie wysypiska na terenie powiatu działdowskiego.....	149
Tabela 45. Wykaz podmiotów posiadających pozwolenia na wytwarzanie odpadów na terenie powiatu działdowskiego wydane przez Starostę Działdowskiego	150
Tabela 46. Ilość azbestu zinwentaryzowanego, unieszkodliwionego oraz pozostałego do unieszkodliwienia na terenie gmin powiatu działdowskiego	153
Tabela 47. Powierzchnia obszarów chronionych na terenie powiatu działdowskiego	159
Tabela 48. Charakterystyka obszarów Natura 2000 na terenie powiatu działdowskiego.....	160
Tabela 49. Charakterystyka obszarów chronionego krajobrazu znajdujących się na terenie powiatu działdowskiego.....	167
Tabela 50. Charakterystyka rezerwatów przyrody znajdujących się na terenie powiatu działdowskiego.....	173
Tabela 51. Charakterystyka użytków ekologicznych znajdujących się na terenie powiatu działdowskiego.....	177
Tabela 52. Charakterystyka zespołu przyrodniczo-krajobrazowego na terenie powiatu działdowskiego.....	182
Tabela 53. Struktura gruntów leśnych na terenie powiatu działdowskiego.....	186
Tabela 54. Tereny zieleni w powiecie działdowskim	186
Tabela 55. Dane dot. kontroli zakładów przeprowadzonych przez WIOŚ w Olsztynie w latach 2020-2025 na terenie powiatu działdowskiego	192
Tabela 56. Cel, kierunki interwencji i zadania realizowane w ramach POŚ w latach 2023-2024	200
Tabela 57. Najważniejsze problemy na terenie powiatu działdowskiego w zakresie poszczególnych komponentów środowiska	215
Tabela 58. Najważniejsze sukcesy środowiskowe na terenie powiatu działdowskiego w zakresie poszczególnych komponentów środowiska	218
Tabela 59. Wykaz kierunków interwencji, celów oraz zadań wyznaczonych w ramach POŚ dla powiatu działdowskiego.....	222
Tabela 60. Harmonogram realizacji zadań własnych Powiatu Działdowskiego wraz z ich finansowaniem	240
Tabela 61. Harmonogram realizacji zadań monitorowanych wraz z ich finansowaniem.....	246
Tabela 62. Wskaźniki monitoringu Program ochrony środowiska dla powiatu działdowskiego	274
Tabela 63. Harmonogram wdrażania Programu ochrony środowiska dla powiatu działdowskiego do roku 2028	277

Spis rysunków

Rysunek 1. Położenie powiatu wraz z ościennymi powiatami	10
Rysunek 2. Powiat działdowski w podziale na gminy	11
Rysunek 3. Położenie powiatu działdowskiego na tle mezoregionów	12
Rysunek 4. Średnie temperatury, opady oraz prędkość wiatru występujące na terenie powiatu działdowskiego	13
Rysunek 5. Róża wiatrów powiatu działdowskiego	13
Rysunek 6. Roczna zmiana temperatury na terenie powiatu działdowskiego	14
Rysunek 7. Roczna zmiana opadów na terenie powiatu działdowskiego	15
Rysunek 8. Scenariusze zmian klimatu w powiecie działdowskim	16
Rysunek 9. Udział ludności w poszczególnych gminach powiatu działdowskiego	18
Rysunek 10. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem	18
Rysunek 11. Układ dróg na terenie powiatu działdowskiego	46
Rysunek 12. Układ linii kolejowych przebiegających przez teren powiatu działdowskiego	47
Rysunek 13. Podział województwa warmińsko-mazurskiego na strefy ochrony powietrza	50
Rysunek 14. Lokalizacja stacji pomiarowych na terenie województwa warmińsko-mazurskiego	54
Rysunek 15. Strefy energetyczne warunków wiatrowych	59
Rysunek 16. Turbiny wiatrowe na tle powiatu działdowskiego	60
Rysunek 17. Mapa temperatury na głębokości 2000 metrów pod powierzchnią terenu	61
Rysunek 18. Średni czas nasłonecznienia w ciągu roku na terenie Polski	63
Rysunek 19. Mapa nasłonecznienia Polski	63
Rysunek 20. Stan techniczny dróg wojewódzkich w powiecie działdowskim – wskaźnik oceny ogólnej (WOG) – kampania diagnostyczna 2021	70
Rysunek 21. Punkty pomiarowe hałasu drogowego w miejscowości Lidzbark w 2022 r.	74
Rysunek 22. Punkty pomiarowe hałasu drogowego w powiecie działdowskim w 2023 r.	75
Rysunek 23. Napowietrzne linie elektroenergetyczne na tle powiatu działdowskiego	82
Rysunek 24. Stacje bazowe telefonii komórkowej na terenie powiatu działdowskiego	83
Rysunek 25. Wody powierzchniowe na tle powiatu działdowskiego	88
Rysunek 26. JCWP rzeczne oraz jeziorne wraz z zlewniami w zasięgu których znajduje się powiat działdowski	90
Rysunek 27. Mapa zagrożenia powodziowego powiatu działdowskiego	92
Rysunek 28. Klasy zagrożenia suszą hydrologiczną	94
Rysunek 29. Klasy zagrożenia suszą hydrogeologiczną	94
Rysunek 30. Klasy zagrożenia suszą atmosferyczną	95
Rysunek 31. Klasy zagrożenia suszą rolniczą	95
Rysunek 32. Klasy łącznego zagrożenia suszą na tle powiatu działdowskiego	96
Rysunek 33. Lokalizacja JCWPd w zasięgu których leży powiat działdowski	106
Rysunek 34. Lokalizacja GZWP w zasięgu których leży powiat działdowski	108
Rysunek 35. Ujęcia wód na tle powiatu działdowskiego zgodnie z udostępnionymi danymi od PGW WP RZGW	114
Rysunek 36. Obiekty hydrogeologiczne na terenie powiatu działdowskiego	114
Rysunek 37. Liczba zbiorników bezodpływowych w poszczególnych gminach w latach 2021-2024 na terenie powiatu działdowskiego	118
Rysunek 38. Liczba przydomowych oczyszczalni ścieków w poszczególnych gminach w latach 2021-2024 na terenie powiatu działdowskiego	119
Rysunek 39. Lokalizacja złóż kopalin na terenie powiatu działdowskiego	132
Rysunek 40. Stosunek ilości unieszkodliwionych wyrobów zawierających azbest do pozostałych do unieszkodliwienia z terenu powiatu działdowskiego	153
Rysunek 41. Obszary Natura 2000, Parki Krajobrazowe oraz Obszary Chronionego Krajobrazu na tle powiatu działdowskiego	172
Rysunek 42. Rezerваты przyrody, użytki ekologiczne i zespół przyrodniczo-krajobrazowy na tle powiatu działdowskiego	184

Rysunek 43. Projektowane rezerваты przyrody na tle powiatu działdowskiego	185
Rysunek 44. Korytarze ekologiczne przebiegające przez teren powiatu działdowskiego	187